

รายงานฉบับสมบูรณ์

ศึกษาวิธีการพัฒนารูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
ด้วยกระบวนการวิจัยของโรงเรียนบ้านโคกประดู่ ตำบลฉลุง อำเภอเมือง จังหวัดสตูล

โดย

ทรงโถม ขุนละออง

และคณะ

สนับสนุนโดย

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น

สํานักงานส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ
กระทรวงพาณิชย์ 1007/57
กรุงเทพฯ - ๑๐๑๑๐๐๐

สัญญาเลขที่ RDG54S0013

รายงานฉบับสมบูรณ์

ศึกษาวิธีการพัฒนารูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ด้วย
กระบวนการวิจัยของโรงเรียนบ้านโคกประดู่ ตำบลฉลุง อำเภอเมือง จังหวัดสตูล

โดย

ทรงไฉม ขุนละออง และคณะ

สนับสนุนโดย

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.)ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เนื่องจากความช่วยเหลือ คุณดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างดีจากหลายๆฝ่าย โดยเฉพาะคณะครู อาจารย์ โรงเรียนบ้านโคกประดู่ ที่ได้ลงมือลงแรงในการจัดการเรียนรู้ ด้วยกระบวนการวิจัย ซึ่งนับเป็นการทลายกรอบคิดทางการเรียนรู้ อันเป็นกระบวนการทัศน์สั่งสมในระบบการศึกษาไทย อันเป็นการประสานความร่วมมือในมิติโรงเรียนคู่ขนาน ภายใต้โจทย์ ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ พี่น้องชุมชนบ้านโคกประดู่ ที่เป็นแหล่งข้อมูลการเรียนรู้ด้านพหุวัฒนธรรมทั้ง พุทธ และอิสลาม ขอขอบคุณคณะกรรมการสถานศึกษา ที่ร่วมเป็นครูภูมิปัญญา และแรงผลักดัน ดัง กระแสลมใต้ปีก หนุนเสริมทั้งร่างกาย แรงใจ แรงปัญญา ร่วมสานสร้างผู้เรียนที่มีความพร้อมในการใช้ ชีวิต และให้แนวคิดต่างๆที่เป็นประโยชน์

ขอขอบคุณเครือข่ายโรงเรียนวิจัย จ.สตูล ที่เป็นกัลยาณมิตรทอดคอเดินทาง เพื่อสร้างพลังทาง ปัญญาในสังคม

ตลอดจนขอขอบคุณ ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น จ.สตูล ที่ร่วมขับเคลื่อนผู้วิจัย

ทีมวิจัยโรงเรียนบ้านโคกพยอม

บทคัดย่อ

โครงการ ศึกษาวิธีการพัฒนารูปแบบการจัดการกระบวนการเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ด้วยกระบวนการวิจัยของโรงเรียนบ้านโคกประดู่ ตำบลฉลุง อำเภอเมือง จังหวัดสตูล มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลวิธีการ สื่อ และแหล่งเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลและการบูรณาการในการจัดการกระบวนการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย และเพื่อพัฒนารูปแบบวิธีการจัดการกระบวนการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยของโรงเรียนบ้านโคกประดู่ ตำบลฉลุง อำเภอเมือง จังหวัดสตูล

วิธีการจัดการศึกษา มีการศึกษาเอกสารและผลงานการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย, ศึกษาดูงาน, จัดประชุมวางแผน เพื่อติดตามสรุปผลการดำเนินงาน, ทดลองจัดการเรียนรู้, จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้นำเสนอผลงาน

กระบวนการวิจัยเป็นเครื่องมือในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้และนำไปสู่การพัฒนาตน และเมืองค้ประกอบของการจัดการเรียนรู้แบบใหม่ของโรงเรียนบ้านโคกประดู่ คือ ต้องหยิบเรื่องราวในท้องถิ่นมาจัดการศึกษา เพราะต้องการให้เรียนรู้ในเรื่องที่ใกล้ตัวเด็กมากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี การอยู่ร่วมกัน อาชีพ ซึ่งจะพื้นฐานในเชื่อมโยงเรื่องราวที่เกิดขึ้น ในชุมชนได้ รู้ รากเหง้าของตนเอง เห็นคุณค่าของชุมชน เมื่อไหร่ก็ตามที่คนหนึ่งคนสามารถเห็นรากเหง้าตัวเอง เห็นคุณค่าในสิ่งที่ใกล้ตัวแล้ว จะไม่ลืม จะอยู่ที่ไหนก็จะไม่ลืมท้องถิ่นตัวเอง วันหนึ่งจะต้องกลับมาพัฒนาบ้านเอง , เน้นเนื้อหาสาระที่จัดกระบวนการเรียนการสอนต้องยึดตามหลักสูตรของโรงเรียน เป็นเกณฑ์ และต้องเชื่อมโยงกับเรื่องราวของท้องถิ่นและเรื่องราวภายนอกให้สอดคล้องกันทั้งนอกห้องเรียนและในห้องเรียน, เน้นวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ “ห้ามสอน” โดยที่ครูต้องเป็นนักจัดกระบวนการ เช่น กระตุ้นให้เกิดการตั้งคำถาม ขวนคิด ขวนคุย ช้แนะบางแต่อย่าชี้นำ และต้องเป็นนักอำนวยความสะดวกให้กับเด็กในการเรียนรู้ เด็กต้องหาความรู้ด้วยตัวเองและสนุกกับการเรียนรู้ ซึ่งจะให้เด็กเป็นผู้มีส่วนร่วมในการกำหนด ประเด็นที่ตัวเองสนใจ อยากศึกษา ในเรื่องที่ใกล้ตัวหรือเรื่องในชุมชน แล้วจะต้องค้นหาความรู้ด้วยตนเอง รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล นำเสนองาน นำข้อมูลไปใช้ประโยชน์, ต้องมีการกำหนดข้อมูลชั่วโมงเรียนในกระบวนการเหล่านี้ให้ชัดเจน โดยกำหนดให้ต้องมีย่างน้อย 4 ชั่วโมง/ 1 สัปดาห์ หรือมากกว่านั้น, สำคัญเหนือสิ่งอื่นใดก็คือผู้บริหารจำต้องมีส่วนร่วมในการคิด ทำ ตั้งแต่เริ่มจนกระทั่งจบสิ้น กระบวนการทำงาน

จึง ยุทธศาสตร์การสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านโคกประดู่ภายใต้กรอบงานวิจัย เพื่อท้องถิ่น อาจจะไม่ใช่วิธีที่ดีเลิศ แต่ก็เป็ทางเลือกหนึ่งของการจัดการศึกษา ที่สามารถพัฒนาคนได้ และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติข้อความหนึ่งที่ว่า “ให้สถานศึกษาจัดทำสาระการเรียนรู้อันเกี่ยวข้องและสอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม โดยมุ่งเน้นการฝึกทักษะ

กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และประประยุคต์ความรู้มาใช้ จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ และจัดการเรียนรู้ให้เกิดได้ทุกเวลา ทุกสถานที่”

คำนำ

การปฏิรูปการเรียนรู้เป็นหัวใจสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (แก้ไขเพิ่มเติม 2545) การปฏิรูปการศึกษาจะบรรลุผลตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้นั้น การจัดกระบวนการเรียนรู้ต้องให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ต้องถือผู้เรียนสำคัญที่สุด โดยครูผู้สอนต้องจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ในการทำกิจกรรม และการทำงาน ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนได้ครบทุกด้าน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัย เป็นแนวทางพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อช่วยให้บรรลุเป้าหมายตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา ให้นักเรียนได้รับจากการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย คือ ผู้เรียนได้เรียนรู้การหาคำตอบอย่างเป็นระบบ มีความน่าเชื่อถือ ผู้เรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการต่างๆ เช่น การวางแผน การคิด การแก้ปัญหา การปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ฝึกความละเอียดรอบคอบ ฝึกการสังเกต ฝึกการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ สรุปข้อมูล การเชื่อมโยงบูรณาการ โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอันเป็นการตอบสนองต่อพระราชบัญญัติการศึกษาอีกประการหนึ่ง การจัดกระบวนการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการวิจัยได้ดำเนินการในงวดที่ 2 ซึ่งเป็นการลงพื้นที่เก็บข้อมูล สรุปวิเคราะห์ นำไปใช้ และรายงานผล จึงจัดทำรายงานฉบับนี้เพื่อรายงานความก้าวหน้าต่อสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น ซึ่งเป็นรายงานที่ไม่สมบูรณ์ไม่สามารถนำไปเผยแพร่ได้

ในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการวิจัยในครั้งนี้ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่นทั้งด้านงบประมาณและบุคลากรผู้ให้การอบรมให้ความรู้ และในการจัดกิจกรรมตามโครงการนี้มีการสร้างเครือข่ายเพื่อการช่วยเหลือซึ่งกันและกันทั้งสิ้น 11 โรงเรียน จึงขอขอบคุณสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น และผู้ประสานงานสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสตูล คณะเครือข่ายวิจัย 11 โรงเรียน คณะผู้ปกครอง ชุมชนบ้านโคกประดู่ที่ให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือทางโรงเรียนเป็นอย่างดีไว้ ณ โอกาสนี้

ทีมวิจัยโรงเรียนบ้านโคกประดู่

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	
บทคัดย่อ	
คำนำ	
สารบัญ	
คำนำ	
บทที่ 1 เอกสารโครงการ	1
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
บทที่ 3 วิธีการดำเนินงาน	33
บทที่ 4 ผลการดำเนินงาน	43
บทที่ 5 สรุป วิเคราะห์ และรายงานผล	60
ภาคผนวก	

บทที่ 1

ข้อเสนอโครงการ

ศึกษาวิธีการพัฒนารูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ด้วยกระบวนการวิจัยของโรงเรียนบ้านโคกประดู่ ตำบลฉลุง อำเภอเมือง จังหวัดสตูล

ผู้เสนอโครงการ

นางทรงโฉม ขุนละออง ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนบ้านโคกประดู่
ที่อยู่บ้านเลขที่ 242 ม. 1 ต.ควนกาหลง อ.ควนกาหลง จ.สตูล โทรศัพท์ 082-8290748

ความเป็นมาและความสำคัญ

โรงเรียนบ้านโคกประดู่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล ตั้งอยู่หมู่ที่ ๑๑ ตำบลฉลุง อำเภอเมือง จังหวัดสตูล จัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับชั้นก่อนประถมถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีข้าราชการครู จำนวน 9 คน วิทยากร 1 คน เจ้าหน้าที่ธุรการ 1 คน ในปีการศึกษา 2553 มีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 157 คน เป็นนักเรียนชาย 90 คน และนักเรียนหญิง 67 คน ผู้บริหารโรงเรียนคือ นางทรงโฉม ขุนละออง มีพื้นที่ทั้งหมด 7 ไร่ 2 งาน 519 ตารางวา มีอาคารเรียน 4 หลัง โรงอาหาร 1 หลัง และส้วม 2 หลัง มีเขตพื้นที่บริการจำนวน 5 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 9 บ้านท่าคลอง หมู่ที่ 10 บ้านโต๊ะวัง หมู่ที่ 11 บ้านโคกประดู่ หมู่ที่ 12 บ้านเขาน้อย หมู่ที่ 13 บ้านริมห้วย

สภาพชุมชนบ้านโคกประดู่ ประกอบด้วย 5 หมู่บ้าน ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพการทำสวนยางพารา ทำสวนผลไม้ ค้าขาย และอาชีพรับจ้าง ประชากรส่วนใหญ่มีฐานะและรายได้อยู่ในระดับปานกลาง สภาพชุมชนเป็นชุมชนเมือง ใหญ่ให้ความสำคัญต่อการศึกษา ชุมชนบ้านโคกประดู่ มีต้นทุนทางสังคมในด้านการมีส่วนร่วม ความเข้มแข็งของชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียน ให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน แต่โรงเรียนยังขาดการดึงศักยภาพของชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษา จึงเป็นส่วนหนึ่งที่โรงเรียนจะต้องดำเนินการให้เป็นรูปธรรม

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 เพื่อใช้ในการบริหารการจัดการศึกษาและพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ตามธรรมชาติ และเต็มศักยภาพตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ฉบับปรับปรุง (พุทธศักราช 2545) จากหลักสูตรสถานศึกษาพุทธศักราช 2544 ถึงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ไม่เห็นถึงความแตกต่างของ การดำเนินการบริหาร การจัดกระบวนการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล โรงเรียนเป็นหน่วยงานปฏิบัติจะต้องดำเนินการลงถึงตัวผู้เรียนให้เป็นรูปธรรม ในส่วนของนโยบายได้ปฏิรูปการศึกษามาสองครั้งแล้วแต่การปฏิรูปแต่ละครั้งก็ไม่เห็นถึงการเปลี่ยนแปลง ครูผู้สอนก็ยังสอนอยู่เหมือนเดิม ไม่ได้ปรับเปลี่ยนบทบาทของตัวเอง ไม่ได้เปิดโอกาสให้เด็ก

ได้เรียนรู้ ส่วนโรงเรียนก็จัดการศึกษาไป ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียก็ไม่ได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น คือ ไม่มีการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ ตัวครูไม่ได้ปรับการเรียนเปลี่ยนการสอน ชุมชนไม่มีส่วนร่วม การที่จะทำให้ครูปรับการเรียนเปลี่ยนการสอนมิใช่เรื่องง่าย ครูมีความเคยชินกับวิธีการสอนแบบเดิม เน้นเนื้อหา ไม่ได้เน้นกระบวนการ อีกอย่างหนึ่งครูมีภารกิจหลายอย่าง ไม่ได้ทำหน้าที่การสอนอย่างเดียว เกิดความสับสนในการปฏิบัติงาน การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนไม่ได้สนองความต้องการของเด็กอย่างแท้จริง จะเห็นได้จากการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์กรมหาชน)ในรอบสอง ของโรงเรียนบ้านโคกประดู่ ผลปรากฏว่า มาตรฐานที่ 4 คือ ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ และมาตรฐานที่ 5 คือ ผู้เรียนมีทักษะความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ผลการประเมินมาตรฐาน อยู่ในระดับพอใช้ ผลการประเมินมาตรฐานทั้งสอง ส่วนหนึ่งเกิดจากปัญหาตัวนักเรียนอ่านหนังสือไม่ออก และครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนยังไม่หลากหลาย

ทางโรงเรียนบ้านโคกประดู่จึงคิดแนวทางที่จะพัฒนาครูผู้สอน โดยใช้ยุทธศาสตร์ การพัฒนารูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย เพื่อที่จะได้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาของโรงเรียน เพื่อรองรับการจัดการศึกษาตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และสนองจุดเน้น โดยเน้นให้นักเรียนมีคุณภาพ มีโอกาส ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมเกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาและเป็นแนวทางให้กับโรงเรียนสามารถนำ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน มาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนารูปแบบ วิธีการที่สอดคล้องและเหมาะสม ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมทุกกระบวนการ สอนตอบความต้องการของท้องถิ่น เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้ดีขึ้น เพื่อรองรับการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ให้นักเรียนมีคุณภาพ มีโอกาส ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม เป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษา และเป็นแนวทางให้กับโรงเรียนอื่นๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์

- 1.เพื่อศึกษาข้อมูลวิธีการ สื่อ และแหล่งเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลและการบูรณาการในการจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย
- 2.เพื่อพัฒนารูปแบบวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยของโรงเรียนบ้านโคกประดู่ ตำบลฉลุง อำเภอเมือง จังหวัดสตูล

คำถามวิจัย

- คำถามหลัก
  - วิธีการพัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยของโรงเรียนบ้านโคกประดู่เป็นอย่างไร
- คำถามรอง
  - 1.ขั้นตอนและวิธีการในการจัดการเรียนรู้
  2. สื่อและแหล่งเรียนรู้มีอะไรบ้างและเป็นอย่างไร
  3. ผลการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับเด็กเป็นอย่างไร
  4. ผลการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับครูเป็นอย่างไร

5. การวัดผล ประเมินผลเป็นอย่างไร ใครมีส่วนเกี่ยวข้อง

6. การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสามารถบูรณาการกับสาระอะไรได้บ้าง อย่างไร

วิธีการศึกษา

1. ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ศึกษาข้อมูลจากการศึกษาดูงาน
2. ประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อวางแผน เพื่อดำเนินการ เพื่อวิเคราะห์ สรุป
3. ทดลองจัดกระบวนการเรียนรู้ในแต่ละชั้นเรียน
4. สัมมนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้
5. อบรมการพัฒนาครูในการทำงานร่วมกันจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยและการเขียนรายงานวิจัย
6. ขยายผล นำเสนอผลงานวิจัยเผยแพร่สู่สาธารณชน

ขอบเขตการศึกษา

1. ขอบเขตเนื้อหา

■ ศึกษาข้อมูลวิธีการ สื่อ และแหล่งเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลและการบูรณาการในการจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย เพื่อพัฒนารูปแบบวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย ของโรงเรียนบ้านโคกประดู่ ตำบลลุง อำเภอเมือง จังหวัดสตูล

2. ขอบเขตพื้นที่

1. โรงเรียนบ้านโคกประดู่
2. หมู่ที่ 9 บ้านท่าคลอง
3. หมู่ที่ 10 บ้านโต๊ะวัง
4. หมู่ที่ 11 บ้านโคกประดู่
5. หมู่ที่ 12 บ้านเขาน้อย
6. หมู่ที่ 13 บ้านริมห้วย

ระยะเวลา

ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2554 – เดือนตุลาคม 2555

งบประมาณ

จำนวน 174,200 บาท

โดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.)ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่นและโรงเรียนบ้านโคกประดู่

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

■ การวิจัย

1. ได้ข้อมูล วิธีการ สื่อ และแหล่งเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลและการบูรณาการในการจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย
2. ได้แนวทางในการทำงาน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

■ การพัฒนา

1. ได้รูปแบบวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย ของโรงเรียนบ้านโคกประดู่ ตำบล
ฉลุง อำเภอเมือง จังหวัดสตูล
2. เกิดการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชน นักเรียนกับครู ครูกับครู ผู้บริหารกับครู

บทที่ 2

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิธีการพัฒนารูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนด้วยกระบวนการวิจัยของโรงเรียนบ้านโคกประดู่ ตำบลฉลุง อำเภอเมือง จังหวัดสตูล ผู้รายงานได้ศึกษาค้นคว้าการดำเนินการตามหลักการ แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้แนวคิดในการจัดกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยเพื่อสร้างฐานรองรับในการศึกษาประกอบด้วยเรื่องดังนี้

ก. แนวคิด หลักการ

- แนวคิดหลักการจากนายสุทธิ สายสุนีย์ ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลสตูล
- ความคาดหวังของโรงเรียนอนุบาลสตูล
- การเรียนการสอนเพิ่มสาระที่เป็นสากลของโรงเรียนอนุบาลสตูล

ข. วงจร PDCA ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน

ค. กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ

- ความหมายกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ
- เหตุผลในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ
- แนวคิด / ทฤษฎีกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ
- ลักษณะสำคัญของการบูรณาการ
  - หลักการจัดการเรียนรู้
  - ขั้นตอนและวิธีการ

ง. ทฤษฎีระบบพื้นฐาน

จ. พี่เลี้ยง

ฉ. รายงานกิจกรรม

- กิจกรรมก่อนเริ่มงานวิจัย

1. กิจกรรมพูดคุยกับ 15 ผู้บริหาร
2. กิจกรรมอบรมการพัฒนาโจทย์วิจัย
3. กิจกรรมการลงพื้นที่ของ สกว.

- กิจกรรมงานวิจัยที่ตั้งไว้ในแผนงานและที่นอกเหนือจากแผนงาน

1. กิจกรรมอบรมกระบวนการ 10 ขั้นตอน
2. กิจกรรมศึกษาดูงาน(ปฐมวัย/ประถมศึกษา)
3. กิจกรรมอบรมการพัฒนาโจทย์วิจัยลงพื้นที่โรงเรียน
4. กิจกรรมประชุมผู้ปกครองภายในโรงเรียน
5. กิจกรรมเวทีชี้แจงผู้ปกครอง 11 โรงเรียน
6. กิจกรรมอบรมพลังกลุ่ม
7. กิจกรรมทดลองจัดกระบวนการเรียนรู้
8. กิจกรรมเวทีนำเสนอโครงงานวิจัยเด็ก

9. กิจกรรมประชุมทีมครูในโรงเรียน

10. กิจกรรมประชุมผู้บริหาร 11 โรงเรียน

ข สรุปแนวคิดของโรงเรียนบ้านโคกประดู่

ก. แนวคิด หลักการ

แนวคิดหลักการจากนายสุทธิ สายสุนีย์ ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลสตูล

แนวคิด จากโรงเรียนบ้านตะโล๊ะไผ่ จากคำบอกกล่าวของ นายสุทธิ สายสุนีย์ ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลสตูล และแนวคิดจากโรงเรียนอนุบาลสตูล มาดำเนินจัดกระบวนการวิจัย 10 ขั้นตอนว่า การจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านตะโล๊ะไผ่ ซึ่งเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้โรงเรียนมองเห็นว่ากระบวนการการดังกล่าวสอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษารอบสองที่มีจุดเน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองประกอบกับทางโรงเรียนได้เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล จึงได้นำกระบวนการดังกล่าวมาดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรมาตรฐานสากล 4 สาระหลัก มี ทฤษฎีความรู้ โลกศึกษา กิจกรรมสร้างสรรค์ประโยชน์ และความเรียงขั้นสูง โดยที่จัดให้มีครูที่รับผิดชอบจำนวน 36 ห้องเรียน ด้วยเกรงว่าหากจะทำทั้งระบบโรงเรียนซึ่งมีคุณครูกว่า 70 คน นั้นเป็นเรื่องที่หนักอยู่ ดังนั้นจึงขอทดลองปฏิบัติกับครูกลุ่มน้อยก่อน เพื่อที่จะหาแนวทางในการดำเนินการทั้งระบบโรงเรียน การจัดการศึกษาที่ใช้กระบวนการวิจัยของโรงเรียนบ้านตะโล๊ะไผ่ ส่งผลให้เกิด สมานการเรียนรู้ ที่กว้างขวางแก่นักเรียน ซึ่งก่อนการทำวิจัย การศึกษามีเพียงห้องเรียนสี่เหลี่ยม และห้องปฏิบัติการที่มีอยู่ในโรงเรียนเท่านั้น ผลจากการดำเนินการกิจกรรมตามโครงการวิจัย ได้ก่อเกิดความสัมพันธ์ ระหว่างครู นักเรียนและชุมชนอย่างแนบแน่น ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการยกระดับการเรียนรู้ การแก้ไขปัญหาของชุมชน

การวิจัยนี้ได้ส่งผลต่อการพัฒนาครู นักเรียน ชุมชน และคนในแวดวงการศึกษา หน่วยงานต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง ในส่วนของครูได้พัฒนาตนเองจากผู้สอน มาเป็น ผู้จัดการเรียนรู้ สามารถใช้กระบวนการวิจัยมาพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน ในส่วนของนักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข ซึ่งเกิดจากการมีโอกาสนในการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ของตนเอง สามารถเลือกเรื่องที่ตนเองสนใจและวางแผนกำหนดกิจกรรมในการเรียนรู้ภูมิปัญญา และแหล่งเรียนรู้ ร่วมกันอย่างมีขั้นตอน นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะในด้านการพูด การนำเสนอ กล้าซักถามในสิ่งที่ตนเองอยากรู้ รู้จักค้นคว้าโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย ใช้แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญา สื่อเอกสาร และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้อย่างกว้างขวาง นักเรียนเกิดทักษะการอ่าน การบันทึกสิ่งที่เรียนรู้ เกิดความคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ รู้จักการแก้ปัญหา โดยใช้เหตุและผล นายสุทธิ สายสุนีย์ ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลสตูล กล่าวว่า “ถ้าเป็นตัว U ตอนนี้ (สังคม) ก้อยู่กันกระทะ เราเห็นบริบทสังคมโลกเปลี่ยน เพราะเทคโนโลยีที่ก้าวหน้า คนหลงยึดติดกับความสะดวก คิดว่า นี่คือจุดหมายของชีวิต ทุกคนถาโถมเข้าไป สังคมเลยคิดว่า เงินเท่านั้นที่จะแก้ปัญหาไว้ได้ การศึกษาที่มีจึงมุ่งสนองตอบสิ่งเหล่านี้ สุดท้าย เมื่อมองเงินเป็นตัวตั้ง การเรียนรู้ระหว่างคนต่อคนจะลดน้อยลง เมื่อสถาบันทางสังคม ครอบครัวยุคใหม่ หวังพึ่งไม่ได้ ระบบการศึกษาจึงต้องเป็นทางออก และหากเราไม่ปรับเปลี่ยนวิธีการศึกษา ความเสื่อมโทรมจะก้าวเข้ามา”

“คนส่วนใหญ่ คิดว่า หนได้ อยู่ได้ มองว่าเป็นคืออันตราย เป็นการพอกในใจ รู้จักพอกในใจ หรือเปล่า คือ สมัยก่อนเวลาทำนา เขาจะมีแอกเทียมค่อวัว เพื่อให้วัวลากไถ แต่ นี่เป็นการนำตัวมาพอกทั้งไถ ให้ดูเหมือนว่ากำลังไถอยู่ “ อ. สุทธิ สายสุนีย์ ผู้อำนวยการโรงเรียนสตูล อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตะ

โล๊ะโล๊ะโรงเรียนวิจัยที่เริ่มต้นจากชนมพื้นบ้านมุสลิม บ้านท่ามาลัย ต. ปากน้ำ อ. ละงู จ. สตูล จากการที่เห็นนักวิจัยชาวบ้าน ที่สร้างการหยิบจับปากกามานาน นั่งจดบันทึกการประชุมอย่างคล่องแคล่ว เห็นการพูดจาที่ฉะฉานมีระบบระเบียบ จึงย้อนคิดว่า ถ้านำกระบวนการนี้ เข้ามาใช้ในโรงเรียน จะเกิดอะไรขึ้น?

ความคาดหวังของโรงเรียนอนุบาลสตูล

1. ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพอันหมายถึงเป็นคนดี เป็นคนเก่งเป็นคนที่สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข บนพื้นฐานของความเป็นไทยภายใต้บริบทสังคมโลกใหม่ รวมทั้งเพิ่มศักยภาพและความสามารถในการระดับสูงด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การสื่อสาร เพื่อการพึ่งตนเองและเพื่อสมรรถนะในการแข่งขัน
2. โรงเรียนยกระดับคุณภาพสูงขึ้นสู่มาตรฐานสากล ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพแห่งชาติ (TOA) เป็นโรงเรียนยุคใหม่ที่จัดการศึกษาแบบองค์รวมและบูรณาการเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจสังคม วัฒนธรรมศาสนา และการเมืองเพื่อพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนและเพื่อสมรรถนะในการแข่งขัน
3. โรงเรียนพัฒนาหลักสูตร รูปแบบและวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นความแตกต่างตามศักยภาพของผู้เรียนโดยคำนึงผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้จำเป็นต้องมีสื่อ อุปกรณ์ เครื่องมือ สื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารที่เหมาะสม และปรับประยุกต์ใช้ได้สมประโยชน์ทันต่อการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงของ สถานการณ์โลกผู้บริหาร ครู ศึกษานิเทศก์ และบุคคลกรทางการศึกษา ได้รับการพัฒนาด้วยวิธีการที่เหมาะสมหลากหลาย อย่างทั่วถึง ต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเรียนรู้และเพิ่มพูนประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสู่ความเป็นเลิศในระดับสากล ตลอดจนเพื่อจรรโลงความพึงพอใจและความผูกพันต่อวิชาชีพอย่างแน่นแฟ้น
4. โรงเรียนมีภาคีเครือข่ายการจัดการเรียนรู้และร่วมพัฒนากับสถานศึกษาระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค ระดับประเทศ และระหว่างประเทศ ตลอดจนเครือข่ายสนับสนุนจากสถาบันอุดมศึกษาและองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเป็นศูนย์และร่วมเป็นเครือข่ายพัฒนาความรู้ให้กับประชาชนในชุมชน และบุคคลทั่วไป

การเรียนการสอนเพิ่มสาระที่เป็นสากลของโรงเรียนอนุบาลสตูล

ในแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนอนุบาลสตูล จะต้องใช้หลักการและแนวคิดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาทุกประการ คือ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้พื้นฐาน 8 กลุ่มสาระ และการจัดให้มีการเรียนการสอนเพิ่มสาระที่เป็นสากล ดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีความรู้ (Theory of Knowledge) เป็นสาระการสอนที่มีวัตถุประสงค์เพื่อปลูกฝังทักษะการค้นคว้าแสวงหาความรู้เพิ่มเติมให้ลึกซึ้งในประเด็นความรู้หรือหัวข้อที่โรงเรียนกำหนดให้ผู้เรียนเลือก เป็นการต่อยอดความรู้จากการเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐาน 8 สาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ไม่ใช่การสอนเนื้อหาเพิ่ม ครูผู้สอนจะไม่สอนสิ่งที่ป็นเนื้อหา แต่สอนกระบวนการค้นคว้าและสืบค้นความรู้ โดยผู้เรียนต้องค้นคว้าหาความรู้เพื่อนำมาแสดงให้เห็นว่า “เรา รู้ได้อย่างไร : How do we know?” และครูผู้สอนจะเป็นผู้ชี้แนะชี้แนะวิธีการแสวงหาความรู้ (Ways of Knowing) การใช้ข้อมูลเป็นเหตุผล การใช้ข้อมูลจากการค้นคว้าได้แย้งด้วยความคิดสนับสนุนเห็นด้วยและความคิดขัดแย้งไม่เห็นด้วยกับความคิดที่ค้นพบ มุ่งพัฒนา ทักษะการคิดวิเคราะห์วิจารณ์ (Critical Thinking) ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยธรรมชาติและขอบข่ายของความรู้

วิพากษ์และประเมินขอบข่ายขององค์ความรู้สาขาต่าง ๆ วิเคราะห์ แยกแยะประเมินความน่าเชื่อถือ แหล่งความรู้ ระบุบทบาท ของความรู้ที่มีต่อสังคมโลก อธิบาย ทำความเข้าใจถึงความจำเป็นที่จะต้องรับผิดชอบในโลกโลกาภิวัตน์

2. โลกศึกษา (Global Education) เป็นสาระการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจใน สถานการณ์ของโลก สามารถวิเคราะห์เหตุการณ์เป็นและสามารถมองเห็นช่องทางและวิธีการในการ แก้ปัญหาอย่างชาญฉลาด โดยกำหนดให้ผู้เรียนรู้จักวิเคราะห์เหตุการณ์ใน 8 มิติ 1.การเป็นพลโลก (Global Citizenship) 2. การแก้ปัญหาความขัดแย้ง (Conflict Resolution) 3. ความเป็นธรรมทาง สังคม (Social Justice) 4. ค่านิยมและการตระหนักรับรู้สภาพการณ์ (Value And Perception) 5. การพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development) 6. สิทธิมนุษยชน (Human Right) 7. การพึ่งพา อาศัยซึ่งกันและกัน (Interdependence) 8. ความหลากหลาย(Diversity)

การเรียนรู้โลกศึกษา (Global Education) ไม่ใช่การสอนเนื้อหาสาระ แต่หวังผล ให้ผู้เรียน “คิดเป็น แก้ปัญหาเป็น” มีทักษะการคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) และทักษะการคิดวิเคราะห์ วิจัย ในการให้คะแนนสำหรับผลงานเขียน (Extended-Essay) และ การนำเสนอผลงาน (TOK Presentation) โดยครูผู้สอนพิจารณาความสำคัญของหัวข้อเรื่อง (Topic) ความน่าเชื่อถือของการ กำหนดหัวข้อเรื่อง (Reliability) ทฤษฎีและความรู้ที่เกี่ยวข้อง (Literature Review) การเลือกวิธีการ แก้ไขปัญหา (Identification of suitable approach) การสรุปผล และการให้ความคิดเห็นและ ข้อเสนอแนะ (Suggestions) เป็นต้น (Critical Thinking) การจัดการเรียนการสอนเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนซึ่งครูควรจัดกิจกรรมให้มีความหลากหลาย เช่น การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ ประเด็นเหตุการณ์หรือปัญหาเป็นฐานการเรียนรู้ การเรียนรู้โดยการสนทนา

3. กิจกรรมสร้างสรรค์ประโยชน์ (Creativity, Action, Service) เป็นกิจกรรมที่มี วัตถุประสงค์ เพื่อมุ่งพัฒนา ผู้เรียนให้พัฒนาตนเองตามศักยภาพอย่างรอบด้าน เป็นกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อ ปลุกฝังและสร้างจิตสำนึกของ การทำ ประโยชน์เพื่อสังคม สามารถจัดการตนเองได้และอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมี เป็นการ จัด กิจกรรมที่ให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้สร้างสรรค์โครงการและปฏิบัติจริง 3 กิจกรรมหลัก ๆ ที่ประกอบไปด้วย การสร้างสรรค์โครงการ (Creativity) โดยใช้ความรู้จากสาระการเรียนรู้พื้นฐาน การปฏิบัติกิจกรรมตามโครงการที่สร้างขึ้น (Action) และเข้าร่วม กิจกรรมโครงการสาธารณะประโยชน์ (Service)

4. การเขียนความเรียงขั้นสูง (Extended-Essay) เป็นสาระที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียน ได้ ฝึกฝนทักษะการ ค้นคว้าอย่างอิสระ (Independent Study/Research) ในเรื่องที่ตนสนใจ จากการ เรียนเนื้อหาสาระในสาระการเรียนรู้ พื้นฐาน และเขียนรายงานสิ่งที่ค้นพบจากการค้นคว้าเป็นความเรียง เชิงวิชาการ ตามแบบแผนการเขียนเชิงวิชาการ มีองค์ประกอบต่าง ๆ ตามที่กำหนดครบถ้วน

ผ.อ. สุทธิ เล่าถึงความเป็นมาของการนำกระบวนการวิจัยเข้าสู่โรงเรียนอนุบาลสตูล ผ่าน ช่องทางหลักสูตรมาตรฐานสากล จัดประกอบไปด้วย 4 สาระวิชา คือ ทฤษฎีความรู้ โลกศึกษา โครงการ สร้างสรรค์ และการเขียนความเรียงขั้นสูง ซึ่งหากแยกสารดังกล่าว แล้วจัดการเรียนการสอน (ตามที่ วิทยากรบรรยาย) หมายความว่า โรงเรียนต้องเพิ่มรายวิชาอีก 4 วิชา จาก 8 กลุ่มสาระวิชาเดิม ถ้าเป็น เช่นนั้น หมายความว่า นักเรียนจำต้องเรียนเพิ่ม การบ้านเพิ่ม หากเมื่อพิจารณาตัวหลักสูตร มาตรฐานสากล เป้าหมาย และเกณฑ์การวัดผล ปรากฏว่า ล้วนข้องเกี่ยว มิได้แยกขาดจากกันแต่ ประการใด ยกตัวอย่างเช่น รายวิชาทฤษฎีความรู้ และ การเขียนความเรียงขั้นสูง หลักสูตรบอกให้ใช้

เกณฑ์ประเมินเดียว จากมุมมองของผู้บริหาร สู่การวางรากฐานของโรงเรียนอนุบาลสตูล การจัดการเรียนรู้รายวิชานุกรณาการเพื่อการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ของโรงเรียนอนุบาลสตูล ภายใต้ชื่อ “เรียนสิ่งที่หนูอยากรู้.... สู่มาตรฐานสากล ด้วยกระบวนการวิจัย” จึงเริ่มในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2553 ภายใต้คำถาม และข้อสงสัยมากมายของเพื่อนครูในโรงเรียน

(ตัวอย่าง : มาตรฐานสากลโรงเรียนหลักสูตรมาตรฐานสากล)

- ทฤษฎีความรู้
- โลกศึกษา
- กิจกรรมสร้างสรรค์ประโยชน์
- ความเรียงขั้นสูง

กระบวนการวิจัย

- ศึกษาข้อมูล
- วิเคราะห์วางแผน
- ทดลองทำ
- สรุป ประมวลผล

การจัดการเรียนรู้

1. เรียงเรื่องใกล้ตัว
2. เลือกเรื่อง
3. ย้อนรอยกระบวนการ
4. พัฒนาโจทย์วิจัย
5. การตั้งคำถามย่อย
6. ค้นหาวิธีการ
7. เก็บข้อมูล
8. ใช้ประโยชน์จากข้อมูล
9. สรุป/รายงาน/นำเสนอผลงาน
10. ความเรียง สรุป

จึงมีความคิดเห็นว่าแนวทางของหลักสูตรมาตรฐานสากลกับการสร้างการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยมีทิศทางคล้ายคลึงกันเพียงแต่กระบวนการเรียนรู้ด้วยงานวิจัยไม่ได้แยกสาระวิชา เป็นกระบวนการต่อเนื่อง เป็น การบูรณาการเนื้อหาทั้งหมดเข้าด้วยกัน จึงได้จัดทำโครงการ “การจัดการเรียนรู้มาตรฐานสากล โดยใช้กระบวนการวิจัยของโรงเรียนอนุบาลสตูล จ. สตูล “เพื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรมาตรฐานสากล โดยใช้กระบวนการวิจัย และพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การเรียนรู้แบบนุกรณาการ นำมาเป็น แนวทางปฏิบัติการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรมาตรฐานสากลในอนาคต

จากบทเรียนของโรงเรียนตะโล๊ะโละโกละทำให้เห็นว่าการที่ปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนการสอนทั้งระบบ โรงเรียนเป็นเรื่องที่หนักและยากมากยิ่งขึ้นกว่าเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่อย่างโรงเรียนอนุบาลสตูลด้วยแล้วยังเพิ่มความหนัก หลายเท่า จึงได้คิดถึงรูปแบบที่สามารถทำได้ในระยะแรกก่อนโดยการทดลอง

กับครูกลุ่มน้อยเพื่อสร้างการเรียนรู้ให้กับครูกลุ่มใหญ่ทั้งระบบโรงเรียน แต่ทั้งนี้ก็ได้คาดหวังผลสมฤทธิ์ที่เต็มร้อยเปอร์เซ็นต์ในช่วงแรก หากว่าจะต้องนำบทเรียนที่เกิดขึ้นมาเป็นบทสรุปเพื่อให้เกิดเป็นองค์ความรู้ เพื่อที่จะทำซ้ำในปีต่อไปให้ดีกว่าเดิม

วงจร PDCA ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน

P D C A "วงจร Deming" หรือ วงจร PDCA ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนแบบอธิบายสั้นๆ ดังต่อไปนี้

การวางแผน Plan = P

การทำงานใดต้องมีขั้นการวางแผน เพราะทำให้มีความมั่นใจว่าทำงานได้สำเร็จ การจัดอันดับความสำคัญของ เป้าหมาย กำหนดการดำเนินงาน กำหนดระยะเวลาการดำเนินงาน กำหนดผู้รับผิดชอบหรือผู้ดำเนินการและกำหนดงบประมาณที่จะใช้ การเขียนแผนดังกล่าวอาจปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมของลักษณะ การดำเนินงาน การวางแผนยังช่วยให้เราสามารถคาดการณ์สิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคต และช่วยลดความสูญเสียที่อาจเกิดขึ้นได้

การปฏิบัติ DO = D

เป็นการลงมือปฏิบัติงาน ตาม แผนที่เราวางไว้ การดำเนินการตามแผน อาจประกอบด้วย การมีโครงสร้างงานรองรับ มีวิธีการ ดำเนินการ มีผู้รับผิดชอบงาน และ มีผลของการดำเนินการ

การตรวจสอบ Check = C

เป็นขั้นตอนของการประเมินการทำงานว่าเป็นไปตามแผนที่วางไว้หรือไม่ หรือมีเรื่องอะไรปฏิบัติได้ตามแผน มีเรื่องอะไรไม่สามารถปฏิบัติได้ตามแผน หรือปฏิบัติแล้วไม่ได้ผล การตรวจสอบนี้จะทำให้การดำเนินการประสบความสำเร็จตามแผนที่วางไว้ การประเมินแผน อาจประกอบด้วย การประเมินโครงสร้างที่รองรับ การดำเนินการ การประเมินขั้นตอนการดำเนินงาน และการประเมินผลของ การดำเนินงานตามแผนที่ได้ตั้งไว้

การปรับปรุงแก้ไข Action = A

เมื่อเรา Check แล้ว พบว่า มีปัญหาหรือ ความบกพร่อง แล้วลงมือแก้ไข ซึ่งในขั้นนี้อาจพบว่าประสบความสำเร็จหรืออาจพบว่ามีข้อบกพร่องอีกด้วย ต้องตรวจสอบเนื้อหาของงาน เพื่อหาทางแก้ไข และประเมินวิเคราะห์ว่ามีโครงสร้าง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใดที่ควรแก้ไข ปรับปรุงอีก หรือพัฒนาสิ่งที่ได้อยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้นไปอีก จึงเป็นการทำไปเรื่อยๆ ไม่มีการหยุด เป็นการพัฒนาให้ดีขึ้นเรื่อยๆ เป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืน

กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ

ความหมาย

การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน โดยการ

1. ผสมผสานหลักสูตร – ความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกัน
2. ผสมผสานกระบวนการสอน / กระบวนการเรียนรู้ / ปฏักฝังคุณธรรม ค่านิยมอันดีงาม โดยคำนึงถึง ความแตกต่างระหว่างบุคคล และความสามารถทางสติปัญญา การบูรณาการทางการสอนจะช่วยฝึกให้ผู้เรียนรู้จักนำความรู้ไปผสมผสานกัน ฝึกให้รู้จักใช้ เหตุผลและการนำไปประยุกต์ใช้ เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน

เหตุผลในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

ด้านจิตวิทยา : ผู้เรียนได้มีโอกาสได้รับความรู้ที่หลากหลาย เกิดการนำมาใช้ได้ในชีวิตประจำวัน
ด้านสังคมวิทยา : ผู้เรียนต้องการทักษะจากหลายสาขาวิชาร่วมกัน จึงจะสามารถนำมาใช้ได้ในชีวิตประจำวัน

ด้านบริหาร : แก้ปัญหาด้านการขาดแคลนบุคลากร , แก้ปัญหาความซ้ำซ้อนของเนื้อหาวิชา, ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย

แนวคิด / ทฤษฎี

กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ

1. ปรัชญาการศึกษาแบบ Progressivism ของ John Dewey
  - การศึกษาคือชีวิต : คนต้องศึกษาตลอดชีวิต (ความรู้มาจากประสบการณ์)
  - เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
  - การเรียนโดยการแก้ปัญหา
  - ส่งเสริมร่วมมือการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
  - สร้างเสริมการอยู่ร่วมกันในวิถีประชาธิปไตย
2. ทฤษฎีการเรียนรู้ในด้าน Cognitive ที่ใช้ Constructivism Approach
หลักสำคัญของ Constructivism คือ ผู้เรียนต้องสร้างความรู้เอง ครูเป็นผู้ช่วย โดยจัดหาข้อมูลข่าวสารที่มีความหมายให้แก่ผู้เรียน หรือให้โอกาสผู้เรียนได้ค้นพบด้วยตนเอง และเป็นผู้ลงมือกระทำ
3. ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมายของ Ausubel
ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Ausubel เน้นความสำคัญของการเรียนรู้อย่างมีความเข้าใจและมีความหมาย การเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนได้เชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้ใหม่เข้ากับความรู้เดิมที่อยู่ในสมองของผู้เรียน
4. การถ่ายโยงการเรียนรู้ (Transfer of Learning)
การถ่ายโยงการเรียนรู้ หมายถึง การนำสิ่งที่เรียนรู้แล้วไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ การถ่ายโยงการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่สำคัญเพราะวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่สำคัญ

ประการหนึ่ง คือ การเตรียมผู้เรียนให้สามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ในอนาคตทั้งในด้านประกอบอาชีพ และการแก้ปัญหาต่าง ๆ

ลักษณะสำคัญของการบูรณาการ

การบูรณาการทำได้หลายระดับ โดยเป็นการบูรณาการระหว่าง

- ความรู้ของวิชาต่าง ๆ (บูรณาการหลักสูตร)
- ความรู้และกระบวนการเรียนรู้ (บูรณาการกระบวนการเรียนการสอน)
- พัฒนาการทางความรู้และพัฒนาการทางจิตใจ (จิตพิสัย) เน้นทั้งความรู้ และ เจตคติ ค่านิยม ความสนใจ สุนทรียภาพ
- ความรู้และการกระทำ เน้นทั้งความรู้และทักษะพิสัย
- สิ่งที่เรียนในโรงเรียนกับสิ่งที่เป็นอยู่ในชีวิตประจำวันของผู้เรียน
- สิ่งที่เรียนในโรงเรียนต้องมีความหมายและมีคุณค่าต่อชีวิต สามารถนำไปพัฒนาคุณภาพชีวิตให้สูงขึ้น

หลักการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ (Learning Integration) อาจจัดได้ 2 ลักษณะ คือ

1. การบูรณาการภายในวิชา (Intradisciplinary) เป็นการบูรณาการที่เกิดขึ้นภายในขอบเขตของเนื้อหาเดียวกัน วิชาที่ใช้หลักการบูรณาการภายในวิชาเดียวกันมากที่สุด คือ วิชาภาษา หรือกระบวนการทางภาษา ซึ่งประกอบด้วยการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน เนื่องจากมีความเกี่ยวพันกันหลายแบบ นอกจากวิชาภาษาแล้ว วิชาสังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ หรือคณิตศาสตร์ ก็ใช้หลักการเชื่อมโยงภายในวิชาได้

2. การบูรณาการระหว่างวิชา (Interdisciplinary) เป็นการเชื่อมโยงหรือรวมศาสตร์ต่าง ๆ ตั้งแต่ 2 สาขาวิชาขึ้นไปภายในหัวเรื่อง (Theme) เดียวกัน เป็นการเรียนรู้โดยใช้ความรู้ความเข้าใจ และทักษะในศาสตร์ หรือความรู้ในวิชาต่าง ๆ มากกว่า 1 วิชาขึ้นไป เพื่อแก้ปัญหา หรือการแสวงหาความรู้ความเข้าใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง การเชื่อมโยงความรู้และทักษะระหว่างวิชาต่าง ๆ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้ง ไม่ใช่เพียงผิวเผินและมีลักษณะใกล้เคียงกับชีวิตจริงมากขึ้น

การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการทั้ง 2 ลักษณะนั้น สามารถจัดเป็นรูปแบบของการบูรณาการ (Models of Integration) ได้ 4 รูปแบบ คือ

1. บูรณาการแบบสอดแทรก (Infusion Instruction) ครูผู้สอนในวิชาหนึ่งสอดแทรกเนื้อหา ของวิชาอื่น ๆ เข้าในการเรียนการสอนของตน เป็นการสอนตามแผนการสอนและประเมินผลโดยครูคน เดียว วิธีนี้ถึงแม้ผู้เรียนจะเรียนจากครูคนเดียว แต่สามารถมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างวิชาได้

2. บูรณาการแบบขนาน (Parallel Instruction) ครูตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปสอนต่างวิชากันต่าง คนต่างสอน แต่ต้องวางแผนเพื่อสอนร่วมกัน โดยมุ่งสอนหัวเรื่อง/ความคิดรวบยอด/ปัญหาเดียวกัน ระบุสิ่งที่ทำร่วมกันและตัดสินใจร่วมกันว่าจะสอนหัวเรื่อง/ความคิดรวบยอดและปัญหานั้น ๆ อย่างไร ในวิชาของแต่ละคน ใครควรสอนก่อน-หลัง งานหรือการบ้านที่มอบหมายให้ผู้เรียนทำจะแตกต่างกันไป ในแต่ละวิชา แต่ทั้งหมดจะต้องมีหัวเรื่อง/ความคิดรวบยอด/ปัญหาร่วมกัน การสอนแต่ละวิชาจะเสริม ซึ่งกันและกัน ทำให้ผู้เรียนมองเห็นความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันระหว่างวิชา

3. บูรณาการแบบสหวิทยาการ (Multidisciplinary Instruction) การจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบนี้คล้ายกับบูรณาการแบบขนาน กล่าวคือ ครูตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปสอนต่างวิชากัน มาวางแผนเพื่อสอนร่วมกัน โดยกำหนดว่าจะสอนหัวเรื่อง/ความคิดรวบยอด/ปัญหาเดียวกัน ต่างคนต่างแยกกันสอนตามแผนการสอนของตน แต่มอบหมายให้ผู้เรียนทำงานหรือโครงการร่วมกัน ซึ่งจะช่วยเชื่อมโยงความรู้สาขาวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกันจนสร้างชิ้นงานได้ ครูแต่ละวิชากำหนดเกณฑ์เพื่อประเมินผลชิ้นงานของผู้เรียนในส่วนวิชาที่ตนสอน

4. บูรณาการแบบข้ามวิชา หรือสอนเป็นคณะ (Transdisciplinary Instruction) ครูที่สอนวิชาต่าง ๆ ร่วมกันวางแผน ปรัชญาหรือ กำหนดหัวเรื่อง/ความคิดรวบยอด/ปัญหาเดียวกัน จัดทำแผนการสอนร่วมกัน แล้วร่วมกันสอนเป็นคณะ (Team) โดยดำเนินการสอนผู้เรียนกลุ่มเดียวกัน มอบหมายงาน/โครงการให้นักเรียนทำร่วมกัน ครูทุกวิชาร่วมกันกำหนดเกณฑ์เพื่อประเมินผลชิ้นงานของผู้เรียนร่วมกัน

ขั้นตอนและวิธีการ

การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ทั้งการบูรณาการภายในวิชาและบูรณาการระหว่างวิชา มีหลักการเช่นเดียวกัน โดยมีขั้นตอนและวิธีการดังต่อไปนี้

1. การวางแผนและการประเมินผลการสอนแบบบูรณาการ

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์หลักสูตรและเลือกหัวเรื่อง (Theme)

- ระดมพลังสมองของครู/ผู้เรียน
- กำหนดโครงการสอนให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิต
- การศึกษาเอกสารต่าง ๆ
- กำหนดหัวข้อเรื่อง (Topic) ให้แคบลง (หาความสัมพันธ์ของความรู้ในวิชาต่าง ๆ

ขั้นที่ 2 การพัฒนาหัวเรื่อง

- กำหนดเวลาในการสอนให้เหมาะสมโดยคำนึงถึงปฏิทินปฏิบัติงานของโรงเรียน
- กำหนดวัตถุประสงค์ โดยระบุความรู้ด้วยความสามารถที่ต้องการจะให้เกิดแก่ผู้เรียน
- สร้างวัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถสร้างความเชื่อมโยง
- ให้ผู้เรียนคาดการณ์ถึงความสำเร็จขั้นต้น

ขั้นที่ 3 แหล่งข้อมูล

- กำหนดแหล่งข้อมูลเพื่อช่วยให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการได้
- ตัวอย่างแหล่งข้อมูล
- สมาชิกในกลุ่ม
- ผู้ปกครอง
- การออกไปสำรวจ
- การบริการชุมชน
- การพัฒนาสื่อในเชิงพาณิชย์
- เทคโนโลยี

- ผู้สอนจากแหล่งอื่น ๆ
- ผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อ ผู้ให้คำปรึกษา
- แหล่งข้อมูลท้องถิ่น

ในการเตรียมการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ผู้สอนจะต้องตัดสินใจว่าจะสอนบูรณาการตามรูปแบบใด จะสอนสอดแทรกวิชาต่าง ๆ ด้วยตนเอง หรือจะวางแผนเพื่อสอนบูรณาการกับคนอื่น ๆ หากจะสอนบูรณาการกับผู้สอนวิชาอื่น ก็ต้องประชุมวางแผนดำเนินการร่วมกัน ตกลงกันว่าจะใช้วิชาใดเป็นแกน วิชาอื่นที่จะร่วมบูรณาการต้องวิเคราะห์สาระเนื้อหาจากหลักสูตรว่าจะมีเรื่องใดที่จะบูรณาการกับวิชาที่เป็นแกนได้บ้าง จึงวางแผนดำเนินการร่วมกันต่อไป

วิธีดำเนินการเพื่อจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการที่นิยมจัดกระทำ มีดังต่อไปนี้

2.1 จัดทำแผนผังการวิเคราะห์สาระการเรียนรู้

การวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ เป็นการวิเคราะห์เนื้อหาที่ปรากฏในหลักสูตร/คำอธิบายรายวิชา ซึ่งเนื้อหาเหล่านั้นไม่มีรายละเอียดให้ ทั้งนี้เพราะต้องการให้ครูผู้สอนยืดหยุ่นและปรับให้เหมาะสมกับวัย สอดคล้องกับสภาพการดำเนินชีวิตประจำวันและต้องเป็นเรื่องที่มีคุณธรรม จริยธรรม

การวิเคราะห์สาระการเรียนรู้จะช่วยให้ผู้สอน-ผู้เรียนมองเห็นภาพรวม และเค้าโครงของความคิดและเข้าถึงข้อสรุปที่สามารถนำไปสู่การสร้างกระบวนการเรียนรู้ได้

แนวคิดรวบยอดที่สำคัญมากอีกประการหนึ่งคือ การเข้าใจองค์การว่าเป็นระบบอย่างหนึ่งซึ่งเซนจ์ (Senge 1990) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “ระบบเป็นชุดขององค์ประกอบที่สัมพันธ์กัน ซึ่งทำหน้าที่เป็นหน่วยหนึ่งเพื่อเป้าหมายเฉพาะ” (Banathy 1992; cited in theory and omstein 2000; 14 อ้างถึงใน สุนทร โคตรบรรเทา. (2551) ส่วน ทฤษฎีระบบ (Systems theory) เป็นวิธีการอย่างหนึ่งในการมองสถานศึกษาหรือโรงเรียนว่าเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ (learning Organizations) (Senge 1990; cited in Lunenbrg and Omstein.2000 ; 14) และ เซนจ์ แนะนำว่า การศึกษาองค์การจะต้องศึกษาองค์การโดยรวม (As a Whole) ซึ่งนำความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันขององค์ประกอบต่าง ๆ และความสัมพันธ์ขององค์การกับสภาพแวดล้อมมาพิจารณา

ทฤษฎีระบบพื้นฐาน

ทฤษฎีระบบพื้นฐาน (Basic Systems Theory) ขององค์การซึ่งมี 5 ส่วน คือ ปัจจัยป้อน กระบวนการแปรรูป ผลผลิต ข้อมูลย้อนกลับ และสภาพแวดล้อม ดังภาพต่อไปนี้

สิ่งแวดล้อม - องค์การ - ปัจจัยป้อน - กระบวนการแปรรูป - ผลผลิต - ข้อมูลย้อนกลับ

1. ปัจจัยป้อน (Inputs) คือทรัพยากรที่เป็นบุคคล วัสดุอุปกรณ์ เงิน หรือข้อมูลที่ใช้ในการผลิตหรือการบริการ

2. กระบวนการแปรรูป (Transformation Process) จากการใช้เทคโนโลยีและหน้าที่ในทางการบริหารตัวป้อนนำไปสู่กระบวนการแปรรูป ในโรงเรียนปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครูเป็นส่วนหนึ่งของการแปรรูปหรือกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งทำให้นักเรียนกลายเป็นพลเมืองที่มีการศึกษาซึ่งสามารถทำประโยชน์ให้แก่สังคมต่อไป

3. ผลผลิต (Output) ได้แก่ ผลิภัณฑ์และการบริการขององค์การ องค์การทางการศึกษา ผลิตและแจกจ่ายความรู้

4. ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) คือ สารสนเทศเกี่ยวกับผลผลิตหรือกระบวนการของ องค์การ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการคัดเลือกตัวป้อนระหว่างวงจรต่อไป ข้อสารสนเทศเช่นนี้อาจนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทั้งในกระบวนการแปรรูปและผลผลิตในอนาคต

5. สภาพแวดล้อม (Environment) สภาพแวดล้อมที่อยู่ล้อมรอบองค์การ ได้แก่ แรงผลักดัน (Forces) ทั้งด้านสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ ที่มาปะทะกับองค์การ

จ. พี่เลี้ยง หมายถึง กลุ่มคนที่สนับสนุนกระบวนการทำงานวิจัยภายใต้องค์กร “ศูนย์ประสานงาน วิจัยเพื่อท้องถิ่น จ. สตูล

ฉ.รายงานกิจกรรม

-กิจกรรมก่อนเริ่มงานวิจัย

- 1.กิจกรรมพูดคุยกับ 15 ผู้บริหาร
- 2 กิจกรรมอบรมการพัฒนาโจทย์วิจัย
- 3 กิจกรรมการลงพื้นที่ของ สกว.

- กิจกรรมงานวิจัยที่ตั้งไว้ในแผนงานและที่นอกเหนือจากแผนงาน

1. กิจกรรมอบรมกระบวนการ 10 ขั้นตอน
2. กิจกรรมศึกษาดูงาน(ปฐมวัย/ประถมศึกษา)
3. กิจกรรมอบรมการพัฒนาโจทย์วิจัยลงพื้นที่โรงเรียน
4. กิจกรรมประชุมผู้ปกครองภายในโรงเรียน
5. กิจกรรมเวทีชี้แจงผู้ปกครอง 11 โรงเรียน
- 6.. กิจกรรมอบรมพลังกลุ่ม
7. กิจกรรมทดลองจัดกระบวนการเรียนรู้
8. กิจกรรมเวทีนำเสนอโครงงานวิจัยเด็ก
9. กิจกรรมประชุมทีมครูในโรงเรียน
10. กิจกรรมประชุมผู้บริหาร 11 โรงเรียน

ง. กิจกรรมเสริมพัฒนาการการจัดการกระบวนการจัดการเรียนการสอน (รายงานงวดที่ 2)

เทคนิคการสอน

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้เรียนรู้ โดยพยายามจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้ ได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล สื่อ และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ โดยใช้กระบวนการต่าง ๆ เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ และนักเรียนมีโอกาสนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่น คำถามคือ ครูจะมีวิธีการหรือเทคนิคที่จะทำให้เกิดเหตุการณ์นั้นๆ ได้อย่างไร ผู้เขียนเคยได้รับข้อมูลที่แสดงให้รู้ว่าครูทั่วไปยังเข้าใจคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเข้าใจว่า การให้ผู้เรียนค้นพบความรู้ด้วยตนเองคือ

การปล่อยให้ผู้เรียน เรียนรู้กันเองโดยที่ครูไม่ต้องมีบทบาทอะไร หรือใช้วิธีสั่งให้ผู้เรียนไปที่ห้องสมุด อ่านหนังสือกันเองแล้วเขียนรายงานมาส่งครู ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง แม้ว่าการให้การเรียนรู้เกิดขึ้นที่ตัวผู้เรียน เป็นลักษณะที่ถูกต้องของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แต่การที่ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ขึ้นมาได้เองนั้นเป็นเรื่องยาก ครูจึงต้องมีหน้าที่เตรียมจัดสถานการณ์และกิจกรรมต่าง ๆ นำทางไปสู่การเรียนรู้ โดยไม่ใช่วิธีบอกความรู้โดยตรง หรือถ้าจะจัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้ค้นพบความรู้ โดยใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งข้อมูล ครูจะต้องสำรวจให้รู้ก่อนว่า ภายในห้องสมุดมีข้อมูลอะไรอยู่บ้าง อยู่ที่ใด จะค้นหาอย่างไร แล้วจึงวางแผนสั่งการ ผู้เรียนต้องรู้เป้าหมายของการค้นหาจากคำสั่งที่ครูให้ รวมถึงการแนะแนวทางที่จะทำงานให้สำเร็จ และในขณะที่ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ ครูควรสังเกตการณ์อยู่ด้วย เพื่ออำนวยความสะดวก หรือเก็บข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการ หรือปัญหาการเรียนรู้ของ ผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อนำข้อมูลนั้นมาปรับปรุง การจัดการเรียนการสอนในครั้งต่อไป

ปัญหาความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนดังกล่าว อาจเกิดมาจากครูยังไม่เข้าใจเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้สอดคล้องกับข้อมูลที่เป็นความเข้าใจเบื้องต้น จึงขอกล่าวถึงเทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3 ประเด็นคือ

1. เทคนิคการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตัวเอง
2. เทคนิคการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกับคนอื่น และ
3. เทคนิคการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

วิธีสอน หมายถึง กระบวนการต่างๆ ที่ผู้สอนใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ ดังนั้น วิธีสอนจึงเป็นวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ นั่นเอง ซึ่งวิธีสอนหรือวิธีการที่ผู้สอนสามารถเลือกใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้มีหลายวิธี ผู้เขียนได้รวบรวมวิธีสอนที่มีการใช้อย่างกว้างขวางมานำเสนอไว้จำนวน 17 วิธีสอน ดังนี้

1. วิธีสอนแบบบรรยาย (Lecture)
2. วิธีสอนแบบสาธิต (Demonstration)
3. วิธีสอนแบบอภิปรายกลุ่ม (Small Group Discussion)
4. วิธีสอนแบบแบ่งกลุ่มทำกิจกรรม (Small Group Action)
5. วิธีสอนแบบนิรนัย (Deductive)
6. วิธีสอนแบบอุปนัย (Inductive)
7. วิธีสอนแบบแก้ปัญห หรือ วิธีสอนแบบวิทยาศาสตร์ (Problem Solving/Scientific Method)
8. วิธีสอนแบบสืบสวนสอบสวน (Inquiry Method)
9. วิธีสอนแบบทดลอง (Experiment Center)
10. วิธีสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ (Learning Center)
11. วิธีสอนโดยใช้บทบาทสมมติ (Role Playing)
12. วิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง (Simulation)
13. วิธีสอนโดยใช้การไปทัศนศึกษา (Field Trip)

14. วิธีสอนโดยใช้การแสดงละคร (Dramatization)
15. วิธีสอนโดยใช้กรณีตัวอย่าง (Case)
16. วิธีสอนโดยใช้เกมส์ (Game)
17. วิธีสอนโดยใช้บทเรียนแบบโปรแกรม (Programmed Instruction)

ประเภทวิธีการสอน

วิธีสอนมีหลากหลายวิธีดังที่กล่าวมาข้างต้น แต่ละวิธีมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกันไป แต่เมื่อได้พิจารณาด้านบทบาทของผู้สอนและผู้เรียนแล้ว สามารถแบ่งได้ 2 ประเภท

1. วิธีการสอนที่เน้นครูเป็นศูนย์กลาง (Teacher-center Method) เป็นวิธีสอนที่ผู้สอนมีบทบาทสำคัญโดยเป็นผู้จัดและดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นส่วนใหญ่ เช่น เป็นผู้วางแผน ดำเนินการ และปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ผู้เรียนมีบทบาทค่อนข้างน้อยในการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ การเรียนการสอนจึงมีลักษณะเป็นการสื่อสารทางเดียว โดยมีผู้สอนเป็นศูนย์กลางของการเรียน การสอน ตัวอย่างของวิธีการสอนแบบนี้ ได้แก่ วิธีสอนแบบบรรยาย วิธีสอนแบบสาธิต

2. วิธีสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student-centered Method) เป็นวิธีสอนที่เน้นบทบาทของผู้เรียนโดยให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ ดำเนินการหาความรู้ให้ตนเอง โดยมีผู้สอนเป็นผู้ประสานงาน ให้คำแนะนำข้อเสนอแนะ ส่งเสริมให้กำลังใจ และช่วยเหลือเมื่อ มีปัญหา วิธีสอนแบบนี้ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Learning by doing) และยังเป็นการส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านของผู้เรียนอีกด้วย ทั้งนี้การเรียนการสอนจะบรรลุเป้าหมายดัง ที่ต้องการในระดับใดนั้น ขึ้นอยู่กับการวางแผนของผู้สอนเป็นสำคัญด้วย ถึงแม้วิธีสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางจะให้ความสำคัญกับบทบาทของผู้เรียน แต่บทบาทของผู้สอนในฐานะผู้อยู่เบื้องหลังการวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้ยังคงมีความสำคัญอยู่ เพียงแต่เปลี่ยนบทบาทจากผู้ถ่ายทอดความรู้ หรือเป็นตัวแทนของความรู้มาเป็นผู้วางแผนและผู้อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตัวของผู้เรียนเอง ตัวอย่างวิธีสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ได้แก่ วิธีสอนแบบอภิปรายกลุ่ม วิธีสอนแบบแบ่งกลุ่มทำกิจกรรม วิธีสอนแบบบทบาทสมมติ วิธีสอนแบบทดลอง วิธีสอนแบบแก้ปัญหา เป็นต้น ลักษณะของวิธีสอนแบบต่างๆ

1. วิธีสอนแบบบรรยาย

วิธีสอนแบบบรรยาย หมายถึง วิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้สอนพูด บอกเล่า อธิบาย เนื้อหาหรือเรื่องราวต่างๆแก่ผู้เรียน โดยที่ผู้สอนเป็นฝ่ายเตรียมการศึกษาค้นคว้าเนื้อเรื่องมาแล้วเป็นอย่างดีผู้เรียนเป็นฝ่ายมารับการศึกษาค้นคว้านั้น โดยทั่วไปไปมักจะเป็นการสื่อความหมายทางเดียวคือจากผู้สอนไปสู่ผู้เรียนโดยผู้เรียนจะมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการเรียนการสอนค่อนข้างน้อย เพียงแต่ฟัง จดบันทึก หรือซักถามเป็นบางครั้ง วิธีสอนแบบนี้จะยึดบทบาทของผู้สอนเน้นหลักสำคัญ

2. วิธีสอนแบบสาธิต

วิธีสอนแบบสาธิต หมายถึง วิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้สอนหรือบุคคลใด

บุคคลหนึ่งที่ผู้สอนเชิญมาเป็นวิทยากร แสดงให้ผู้เรียนได้ดูสิ่งที่ต้องการให้เรียนรู้ เป็นตัวอย่างพร้อมๆกับการบอกอธิบายเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงในเชิงรูปธรรม ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้จากการสังเกตกระบวนการขั้นตอนของการสาธิตนั้นๆ

3. วิธีการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม

วิธีการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม หมายถึง วิธีจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้สอนจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือพิจารณาหัวข้อที่กลุ่มมีความสนใจร่วมกันโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อหาคำตอบแนวทางหรือแก้ปัญหาใดปัญหาหนึ่งร่วมกัน วิธีสอนแบบอภิปรายจึงเป็นวิธีสอนแบบที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน คือ ได้คิด ได้ทำ ได้แก้ปัญหา และได้ฝึกการทำงานร่วมกันแบบประชาธิปไตยผู้เรียนจึงเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ มีลักษณะของการเรียนรู้แบบกระตือรือร้นเป็นการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ด้านเจตคติ และด้านทักษะ การเรียนรู้ เช่น ทักษะการคิด การพูด การรับฟัง การแสดงความคิดเห็น การทำงานร่วมกับกลุ่ม เป็นต้น

4. วิธีสอนแบบแบ่งกลุ่มทำกิจกรรม

วิธีสอนแบบแบ่งกลุ่มทำกิจกรรม หมายถึง วิธีจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ช่วยกันค้นคว้าหรือทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย ให้สำเร็จ เพื่อช่วยให้เกิดความเรียนเข้าใจในบทยิ่งขึ้น ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ได้ดี เพราะได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง

5. วิธีสอนแบบนิรนัย

วิธีสอนแบบนิรนัย หมายถึง วิธีจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เริ่มจาก ทฤษฎี กฎ หรือหลักการต่างๆ แล้วให้ผู้เรียนหาหลักฐานหรือเหตุผลมาพิสูจน์ ยืนยัน วิธีสอนแบบนี้ช่วยฝึกให้ผู้เรียนเป็นคนมีเหตุผล ไม่เชื่ออะไรง่ายๆจนกว่าจะพิสูจน์ให้เห็นข้อเท็จจริงเสียก่อน

6. วิธีสอนแบบอุปนัย

วิธีสอนแบบอุปนัย หมายถึง วิธีจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เริ่มจากการศึกษารายละเอียดปลีกย่อยไปหากฎเกณฑ์ หรือส่วนร่วมเป็นการสอนจากตัวอย่างหากฎเกณฑ์ หลักการ ข้อเท็จจริงหรือข้อสรุป โดยให้ผู้เรียนทำการศึกษา สังเกต ทดลอง เปรียบเทียบแล้วพิจารณาค้นหาองค์ประกอบที่เหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันจากตัวอย่างต่างๆ เพื่อนำไปสู่ข้อสรุป

7. วิธีสอนแบบแก้ปัญหาหรือวิธีสอนแบบวิทยาศาสตร์

วิธีสอนแบบแก้ปัญหา หมายถึง วิธีจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมคิดแก้ปัญหา โดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นวิธีการแก้ปัญหาที่มีขั้นตอน มีเหตุผล มีการรวบรวมข้อมูล มีการทดลอง วิเคราะห์ ข้อมูล และสรุปผล ดังนั้นจึงเรียกวิธีสอนอย่างนี้ว่า วิธีสอนแบบวิทยาศาสตร์

8. วิธีสอนแบบสืบสวนสอบสวน

วิธีสอนแบบสืบสวนสอบสวน หมายถึง วิธีจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้สอนฝึกให้ผู้เรียน รู้จักค้นคว้าหาความรู้โดยใช้ กระบวนการทางความคิด หาเหตุผล ผู้เรียนจะค้นพบความรู้ หรือ แนวทางแก้ปัญหาที่ถูกต้องด้วยตนเอง โดยผู้สอนตั้งคำถามประเภทกระตุ้นให้ผู้เรียน ใช้ ความคิดหาวิธีการแก้ปัญหาได้เองและสามารถนำการแก้ปัญหาที่พบนั้นมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ต่อไป

9. วิธีสอนแบบทดลอง

วิธีสอนแบบทดลอง หมายถึง วิธีจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้สอนให้ผู้เรียนได้ลงมือ ปฏิบัติศึกษาค้นคว้าด้วยการทดลองเพื่อพิสูจน์หลักการทฤษฎีที่ผู้อื่นได้ค้นพบไว้ วิธีสอนแบบนี้มักใช้ใน วิทยาศาสตร์ เช่นการเพราะพืชด้วยเมล็ด ทดลองการสะท้อนแสง ทดลองว่าแสงเดินทาง เป็น เส้นตรง เป็นต้น

10. วิธีสอนแบบศูนย์การเรียนรู้

วิธีสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ หมายถึง วิธีจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้น ความสำคัญของผู้เรียนหรือยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและใช้เทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่ใช้สื่อ ประสม(Multi Media Approach) และกระบวนการกลุ่มเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อส่งเสริมให้การเรียนรู้ การเรียนการสอน มีชีวิตชีวา ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้และพัฒนาสติปัญญาจากการกระทำกิจกรรม และการศึกษาด้วย ตนเองและการศึกษาด้วยตนเอง โดยแต่ละศูนย์มีชุดการสอนให้นักเรียนแต่ละกลุ่มได้หมุนเวียนเรียนจน ครบศูนย์

11. วิธีสอนโดยใช้บทบาทสมมติ

วิธีสอนโดยใช้บทบาทสมมติ หมายถึง วิธีจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีการสร้าง สถานการณ์และบทบาทสมมติที่เกิดขึ้นจากความเป็นจริง มาให้ผู้เรียนได้แสดงออกตามที่ผู้เรียน คิดว่า ควร จะเป็นผู้สอนใช้การแสดงออกทั้งด้านความรู้ความคิด และพฤติกรรมของผู้แสดงมาเป็นพื้นฐาน ในการให้ความรู้และสร้างความเข้าใจแก่ผู้เรียน จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาสาระของบทเรียน ได้อย่าง ลึกซึ้ง รู้จักปรับหรือเลียนพฤติกรรม และสามารถแก้ไขปัญหาลักษณะต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม

12. วิธีการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง

วิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง หมายถึง การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้สอนให้ ผู้เรียนลงไปเล่นในสถานการณ์ที่มีบทบาท ข้อมูล และกติกาการเล่น ที่สะท้อนความเป็นจริง และมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ ที่อยู่ในสถานการณ์นั้น โดยใช้ข้อมูลที่มีสภาพคล้ายกับข้อมูลที่มีในความเป็นจริง ในการตัดสินใจและแก้ปัญหาต่างๆ ซึ่งการตัดสินใจนั้นจะส่งผลถึงผู้เล่นในลักษณะเดียวกันกับที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริง

13. วิธีสอนโดยใช้การไปทัศนศึกษา

วิธีสอนโดยใช้การไปทัศนศึกษา หมายถึง การจัดกระบวนการเรียนรู้โดยผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันวางแผนและเดินทางไปศึกษาเรียนรู้ ณ สถานที่อันเป็นแหล่งเรียนรู้ในเรื่องนั้น ซึ่งอยู่นอก สถานที่ที่ทำการเรียนการสอนปกติ โดยมีการศึกษาสิ่งต่างๆ ในสถานที่นั้นตามกระบวนการหรือวิธีการที่

ได้วางแผนไว้และมีการอภิปรายสรุปการเรียนรู้จากข้อมูลที่ได้ศึกษามาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

14. วิธีสอนโดยใช้การแสดงละคร

วิธีสอนโดยใช้การแสดงละคร หมายถึง การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้สอน ให้แสดงละครซึ่งเป็นเรื่องราวที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามเนื้อหาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ โดยกำหนดบทละครไว้ตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง วิธีนี้จะช่วยทำให้เรื่องราวนั้นมีชีวิตขึ้นมาและสามารถทำให้ทั้งผู้แสดงและผู้ชมเกิดความเข้าใจและจดจำเรื่องราวที่เรียนนั้นได้เป็นเวลานาน

15. วิธีสอนโดยใช้กรณีตัวอย่าง

วิธีสอนโดยใช้กรณีตัวอย่าง หมายถึง การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้สอนให้ผู้เรียนศึกษาเรื่องที่สมมุติขึ้นมาจากความจริงและตอบประเด็นคำถามเกี่ยวกับเรื่องนั้น แล้วนำคำตอบและเหตุผลที่มาของคำตอบนั้นมาใช้เป็นข้อมูลในการอภิปราย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์

16. วิธีสอนโดยใช้เกม

วิธีสอนโดยใช้เกม หมายถึง การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้สอนให้ผู้เรียนเล่นเกมตามกติกา และนำเนื้อหาและข้อมูลของเกม พฤติกรรมการเล่นเกม วิธีการเล่นเกม และผลการเล่นเกมของผู้เรียนมาใช้ในการอภิปรายเพื่อสรุปผลการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

17. วิธีสอนโดยใช้บทเรียนแบบโปรแกรม

วิธีสอนโดยใช้บทเรียนแบบโปรแกรม หมายถึง การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้สอนให้ผู้เรียนศึกษาจากบทเรียนสำเร็จรูปด้วยตนเอง บทเรียนดังกล่าวมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างไปจากบทเรียนปกติ โดยนำสาระที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้มาแตกจนเป็นหน่วยย่อย (Small steps) และนำเสนอผู้เรียนในลักษณะที่ให้ผู้เรียนสามารถตอบสนองต่อสิ่งที่เรียนพร้อมกับการตรวจสอบการเรียนรู้ของตนเองได้ทันที (Immediately feedback) ผู้เรียนสามารถใช้เวลาในการเรียนรู้มากน้อยตามความสามารถ และสามารถตรวจสอบผลการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เพราะบทเรียนจะมีแบบทดสอบก่อนเรียน (pre-test) และแบบทดสอบหลังการเรียน (post-test) ไว้ให้พร้อมเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

บทเรียนสำเร็จรูป

1. ความหมายของบทเรียนสำเร็จรูป

ผกา สัตยธรรม (2524 : 115) กล่าวว่า บทเรียนสำเร็จรูป เป็นสื่อการสอนแบบหนึ่งซึ่งมีลักษณะเป็นบทเรียนที่ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง (Self Instruction) ลักษณะของบทเรียนจะต้องมีเนื้อหาซึ่งเรียงลำดับเรื่องจากง่ายไปหายาก ชัดเจนและเข้าใจง่าย

ทองพูล บุญอึ้ง (2534 : 10) บทเรียนสำเร็จรูปเป็นบทเรียนที่สร้างขึ้นโดยกำหนดเนื้อหาวัตถุประสงค์ วิธีการ ตลอดจนอุปกรณ์การสอนไว้ล่วงหน้า ผู้เรียนสามารถศึกษาค้นคว้าและประเมินผลด้วยตนเองตามขั้นตอนที่กำหนดไว้

บุญชม ศรีสะอาด (2537 : 76-77) ได้ให้ความหมายของบทเรียนสำเร็จรูปว่าเป็นสื่อการเรียนการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียน เรียนด้วยตนเองจะช้าหรือเร็วตามความสามารถ ของแต่ละบุคคล โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็นหลายๆ กรอบ (Frame) แต่ละกรอบจะมีเนื้อหาที่เรียบเรียงไว้มุ่งให้เกิดการเรียนรู้ตามลำดับ โดยมีส่วนที่ผู้เรียนต้องตอบสนองด้วยการเขียนคำตอบซึ่งอาจอยู่ในรูปเติมคำลงในช่องว่าง เลือกตอบ ฯลฯ และมีส่วนเป็นเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง ซึ่งอาจอยู่ข้างหน้าของกรอบนั้นหรือกรอบถัดไป หรือที่ส่วนชื่อของบทเรียนก็ได้บทเรียนสำเร็จรูปที่สมบูรณ์จะมีแบบทดสอบวัดความก้าวหน้าของการเรียนโดยทำการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนแล้วพิจารณาว่าหลังเรียนผู้เรียนแต่ละคนมีคะแนนมากกว่าเรียนมากน้อยเพียงใด

ธีระชัย ปุณณโชติ (2539 : 7) ให้ความหมายบทเรียนสำเร็จรูป หมายถึงบทเรียนโปรแกรมหลายๆ บทเรียนที่เสนอเนื้อหาเกี่ยวเนื่องกันรวมกันเข้าเป็นแบบเรียน โปรแกรมโดยเสนอเนื้อหาของวิชาใดวิชาหนึ่งเป็นขั้นตอนย่อยๆ มักอยู่ในรูปของ “กรอบ” (Frame) โดยเสนอเนื้อหาทีละน้อยมีคำถามให้ผู้เรียนได้คิดและตอบแล้วเฉลยคำตอบให้ทราบทันที โดยมากบทเรียนแบบโปรแกรมมักจะเป็นรูปของสิ่งที่พิมพ์ที่เสนอความคิดรวบยอดที่จัดลำดับไว้แล้วเป็นอย่างดี

จากความหมายข้างต้นสรุปได้ว่า บทเรียนสำเร็จรูปเป็นบทเรียนที่ให้ผู้เรียนต้องเรียนด้วยตนเองโดยครูจัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการสอนเรื่องใดเรื่องหนึ่งของบทเรียน ซึ่งบทเรียนนั้นเป็นบทเรียนที่เสนอเนื้อหาเกี่ยวเนื่องกันโดยเสนอเป็นกรอบ (Frame) เสนอเนื้อหาทีละน้อย มีคำถามให้ผู้เรียนได้คิดและตอบคำถามพร้อมเฉลยให้ทราบทันที

2. ลักษณะสำคัญของบทเรียนสำเร็จรูป

บุญเกื้อ ควรหาเวช (2530 : 31-32) กล่าวถึงลักษณะสำคัญของบทเรียนสำเร็จรูปสรุปได้ ดังนี้

2.1 เนื้อหาวิชาถูกแบ่งออกเป็นขั้นตอนย่อยๆ เรียกว่า “กรอบ” และกรอบเหล่านี้จะเรียนลำดับจากง่ายไปหายากโดยมีขนาดแตกต่างกันตั้งแต่ประโยคหนึ่งจนถึงข้อความตอนๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้ไปทีละน้อย จากสิ่งที่รู้แล้วไปสู่ความรู้ใหม่เป็นการสร้างความสนใจไปในตัว

2.2 ภายในกรอบแต่ละกรอบจะต้องให้นักเรียนมีการตอบสนอง เช่น ตอบคำถามหรือเติมข้อความลงในช่องว่าง ทำให้นักเรียนแต่ละคนเกิดความเข้าใจในเนื้อหา ที่ได้จากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของบทเรียน

2.3 นักเรียนได้รับการเสริมแรงย่อยกลับทันทีคือ จะได้รับทราบคำตอบที่ถูกต้องทันที ซึ่งทำให้นักเรียนทราบว่าคำตอบของตนถูกหรือผิดและสามารถแก้ไขความเข้าใจผิดของตนเองได้ทันที

2.4 การจัดเรียงลำดับหน่วยย่อยๆ ของบทเรียนต่อเนื่องกันไปตามลำดับจากง่ายไปหายาก การนำเสนอเนื้อหาในแต่ละกรอบ ควรลำดับขั้นของเรื่องให้ชัดเจนเพื่อให้ง่ายต่อการเข้าใจและทำให้ผู้เรียนตอบสนองเรื่องนั้นโดยตรง ผู้เรียนปฏิบัติหรือตอบคำถามแต่ละกรอบไปตามวิธีที่กำหนด

2.5 ผู้เรียนค่อยๆ เรียนเพิ่มเติมขึ้นเรื่อยๆ ทีละขั้น

2.6 ผู้เรียนมีโอกาสเรียนด้วยตนเอง โดยไม่จำกัดเวลาการใช้เวลาศึกษาบทเรียนนั้นขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้เรียน

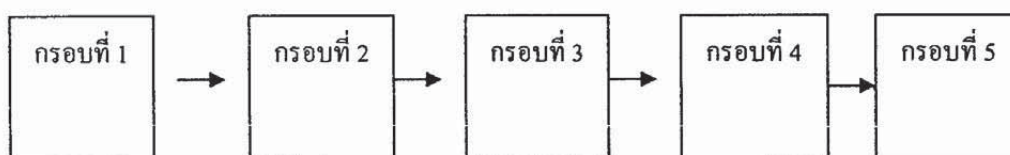
2.7 บทเรียนสำเร็จรูปได้ตั้งจุดมุ่งหมายเฉพาะไว้แล้ว มีผลทำให้สามารถวัดได้ว่าบทเรียนนั้นๆ ได้บรรลุเป้าหมายหรือไม่

2.8 บทเรียนสำเร็จรูปยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คือ ต้องคำนึงถึงผู้เรียนเป็นเกณฑ์ จะต้องเอาบทเรียนที่เขียนแล้วไปทดลองใช้กับผู้ที่สามารถใช้บทเรียนนั้นได้ เพื่อแก้ไขจุดบกพร่องและปรับปรุงให้สมบูรณ์ก่อนที่จะนำไปใช้จริง

3. ประเภทของบทเรียนสำเร็จรูป

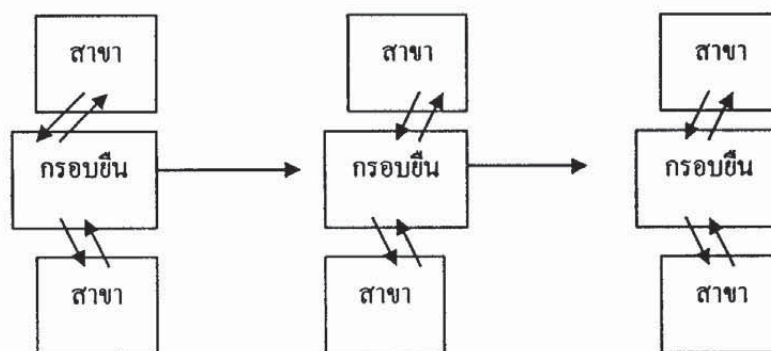
ธีระชัย ปุณฺณโชติ (2539 : 11-20) และวิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2544: 114-118) ได้แบ่งชนิดของบทเรียนโปรแกรมออกเป็น 3 ประเภทดังนี้

3.1 บทเรียนสำเร็จรูปแบบเส้นตรง (Linear Programming) เป็นบทเรียนที่นำเสนอเนื้อหาทีละน้อยบรรจบในกรอบต่อเนื่องกันตามลำดับ จากกรอบที่หนึ่งไปยังกรอบที่สองจนถึงกรอบสุดท้ายตามลำดับโดยเรียงลำดับเนื้อหาจากง่ายไปหายาก สิ่งทีเรียนจากกรอบแรกๆ จะเป็นพื้นฐานสำหรับกรอบถัดไปผู้เรียนจะต้องเรียนตามลำดับ ทีละกรอบต่อเนื่องกันไปตั้งแต่กรอบแรกจนถึงกรอบสุดท้ายโดยไม่ข้ามกรอบใดกรอบหนึ่งเลย

ภาพประกอบ 1 แผนผังบทเรียนสำเร็จรูปแบบเส้นตรง

3.2 บทเรียนสำเร็จรูปแบบแตกกิ่งหรือสาขา (Branching Programming) เป็นวิธีการเขียนบทเรียนแบบลำดับแตกต่างจากการเขียนแบบเส้นตรง การเขียนโปรแกรมแบบสาขาจะมีการเรียงลำดับข้อความย่อยโดยอาศัยคำตอบของผู้เรียนเป็นเกณฑ์ ถ้าผู้เรียนตอบคำถามข้อความย่อยได้ถูกต้องผู้เรียนจะได้รับคำสั่งให้ข้ามไปหน่วยย่อยได้จำนวนหนึ่ง แต่ถ้าตอบไม่ถูกต้องอาจจะได้รับคำสั่งย้อนไปเรียนข้อความย่อยต่างๆ เพิ่มเติมก่อนที่จะก้าวหน้าต่อไป

ภาพประกอบ 2 แผนผังบทเรียนสำเร็จรูปแบบแตกกิ่งหรือสาขา

3.3 บทเรียนสำเร็จรูปแบบไม่แยกกรอบ เป็นบทเรียนที่เสนอเนื้อหาทีละน้อยตามลำดับขั้นมีคำถามและเฉลย หรือแนวในการตอบคำถามไว้ให้ตรวจสอบทันทีแต่ไม่เสนอเนื้อหาใน

ลักษณะของกรอบแตกต่างกันเพียงแต่ว่าบทเรียนประเภทนี้จะต้องมีคำตอบหรือแนวคำตอบไว้ให้ผู้เรียน เพื่อเป็นข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนว่าคำตอบของตนถูกหรือผิด

4. ประโยชน์หรือคุณค่าของบทเรียนสำเร็จรูป

ธีระชัย ปุณณโชติ (2539 : 27) อธิบายถึงประโยชน์ของบทเรียนสำเร็จรูปดังนี้

- 4.1 สมองความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ตาม
เอกลักษณ์ของตน เช่น ความสนใจ สติปัญญา วุฒิภาวะ ฯลฯ
- 4.2 ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง
- 4.3 ผู้เรียนสามารถศึกษาบทเรียนในเวลาใด เมื่อไรก็ตาม ตามความพอใจของผู้เรียน
เอง แม้แต่จะเป็นที่บ้านของผู้เรียนเอง
- 4.4 ผู้เรียนได้เรียนรู้เป็นขั้นตอนทีละน้อยและได้ทราบผลการเรียนรู้ของตนทุกขั้นตอน
เกิดแรงเสริม (Reinforcement)

5. ทฤษฎีจิตวิทยาที่ใช้ในบทเรียนสำเร็จรูป

บุญเกื้อ ควรหาเวช (2530 : 30-31) และธีระชัย ปุณณโชติ (2539 : 7-9) กล่าวถึงทฤษฎีจิตวิทยาที่ใช้ในบทเรียนสำเร็จรูปว่า บทเรียนสำเร็จรูปได้อาศัยทฤษฎีจิตวิทยาการเรียนรู้ของธอร์นไดค์ (Thorndike) มาใช้ในการสร้างบทเรียนสำเร็จรูปมีสาระสำคัญดังนี้

5.1 กฎแห่งผล (Law of Effect) กฎนี้ได้กล่าวถึงการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองทั้งสองสิ่งจะเชื่อมโยงกันได้ถ้าสามารถสร้างสภาพอันน่าพึงพอใจให้แก่ผู้เรียนได้อาจจะได้จากการเสริมแรง เช่น การรู้ว่าตนเองตอบคำถามได้ถูกต้องหรือการให้รางวัล เป็นต้น

5.2 กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) การที่ผู้เรียนได้กระทำซ้ำหรือทำบ่อยครั้งจะเป็นการช่วยเสริมสร้างให้เกิดการเรียนรู้ที่มั่นคงขึ้น ฉะนั้นการเรียนรู้จะเกิดขึ้นมากหรือน้อยจะขึ้นอยู่กับ การให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกหัดในเรื่องที่เรียนนั้นตามความเหมาะสมด้วยกฎแห่งความพร้อม (Law of Readiness) เมื่อร่างกายพร้อมที่จะกระทำแล้วถ้ามีโอกาสที่จะกระทำย่อมเป็นที่พึงพอใจแต่ถ้าไม่มีโอกาสที่จะกระทำย่อมไม่เป็นที่พึงพอใจในทางตรงกันข้ามถ้าร่างกายไม่พร้อมที่จะทำงานแต่ถ้าถูกบังคับให้ต้องกระทำก็จะเกิดความไม่พอใจเช่นกัน

6. ส่วนประกอบของบทเรียนสำเร็จรูป

ปรัชญา ใจสะอาด (2522 : 39-40) กล่าวถึง บทเรียนสำเร็จรูปประกอบด้วยกรอบต่างๆ 4 กรอบดังนี้

6.1 กรอบตั้งต้น (Set Frame) คือ กรอบใดๆ ก็ตามที่มีอยู่ตอนหนึ่งให้นักเรียนสร้างการตอบสนองลงไป การตอบสนองจะเป็นอะไรนั้นนักเรียนสามารถทำได้จากข้อมูลในกรอบเดียวกันโดยนักเรียนไม่มีความจำเป็นต้องมีความรู้สำหรับใช้ตอบมาก่อน

6.2 กรอบฝึกหัด (Practice Frame) เป็นกรอบที่นักเรียนได้ใช้เกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนมาแล้วจากกรอบตั้งต้นหลักการสำคัญ คือ จะต้องให้นักเรียนได้ฝึกหัดเฉพาะสิ่งที่เขาได้รับจากกรอบตั้งต้นเท่านั้น

6.3 กรอบสรุปหรือกรอบส่งท้าย (Terminal Frame) กรอบนี้นักเรียนจะต้องรวบรวมความรู้ที่ได้เรียนจากกรอบต้นๆ แล้วเขียนตอบสนองออกมาเอง นักเรียนจะพบว่า มีการชี้ช่องไว้บ้างหรือไม่เลย

6.4 กรอบรองส่งท้าย (Subterminal Frame) เป็นกรอบที่ให้ความรู้ที่จำเป็นแก่นักเรียนเพื่อให้นักเรียนสนองตอบในกรอบได้ถูกต้อง กรอบรองส่งท้ายแรกควรมีความรู้บางส่วนที่จะนำไปในกรอบส่งท้าย กรอบรองส่งท้ายที่อยู่ถัดไปจะสะสมความรู้เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนกระทั่งผู้เรียนบรรลุถึงความสามารถที่จะตอบสนองในกรอบส่งท้ายได้อย่างถูกต้อง การสร้างบทเรียนสำเร็จรูปจึงมักสร้างกรอบส่งท้ายหรือกรอบสรุปก่อนกรอบรองท้าย

7. ขั้นตอนการสร้างบทเรียนสำเร็จรูป

ธีระชัย ปุณณโชติ (2539 : 27-37) กล่าวถึงขั้นตอนในการสร้างบทเรียนสำเร็จรูปดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาวิธีการเขียนบทเรียนสำเร็จรูปแบบต่างๆ จนเข้าใจแจ่มแจ้งทั้งศึกษาจากตำราและสอบถามจากผู้รู้

ขั้นที่ 2 กำหนดและเลือกวิชาที่จะเขียน และระดับชั้นสำหรับที่จะใช้บทเรียนสำเร็จรูปนั้น

ขั้นที่ 3 เลือกหน่วยการเรียนรู้ว่าจะเขียนในเรื่องใด

ขั้นที่ 4 กำหนดหัวข้อต่างๆ ที่จะเขียนโดยศึกษาจากหลักสูตรประมวลการสอน โครงการสอน คู่มือครู และหนังสือว่าหลักสูตรกำหนดให้นักเรียนเรียนอะไรบ้างแล้วเลือกหัวข้อเรื่องที่จะเขียนเลือกหัวเรื่อง

ขั้นที่ 5 ศึกษาลักษณะของผู้เรียน ได้แก่ อายุ ระดับชั้น พื้นฐานความรู้เดิมและทักษะที่นักเรียนเคยได้รับการฝึกฝนมาก่อน ทั้งนี้เพราะบทเรียนสำเร็จรูปมีหลักการสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนในด้านต่างๆ

ขั้นที่ 6 ตั้งจุดมุ่งหมายสำหรับบทเรียนสำเร็จรูปที่จะเขียนโดยจะต้องตั้งจุดมุ่งหมายทั่วไปและจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายเฉพาะ อันจะเป็นแนวทางในการเขียนกรอบต่างๆ ในบทเรียนเป็นอย่างดี การเขียนวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน ควรแยกเป็นข้อๆ เพื่อให้วัตถุประสงค์เด่นชัดขึ้น และต้องบรรยายด้วยถ้อยคำที่ทำให้ตีความหมายได้ชัดเจน รัดกุม สามารถมองเห็นภาพการแสดงออกของผู้เรียนได้ เช่น เขียน บอก จำแนก เปรียบเทียบ ทดลอง เป็นต้น

ขั้นที่ 7 วางโครงเรื่องที่จะเขียนเป็นลำดับเรื่องราวก่อนหลักจากง่ายไปหายาก ทั้งนี้เพราะบทเรียนสำเร็จรูปจะต้องแบ่งเนื้อหาออกเป็นตอนๆ ย่อยๆ และแต่ละตอนจะต้องต่อเนื่องสัมพันธ์กัน

ขั้นที่ 8 ลงมือเขียนบทเรียนสำเร็จรูปตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ โดยแบ่งบทเรียนออกเป็นตอนๆ หรือบท ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการเรียนรู้เป็นการแบ่งหมวดหมู่เพื่อให้นักเรียนได้เข้าใจและจดจำได้ง่ายแล้วดำเนินการเขียนกรอบต่างๆ ในบทเรียนตามหลักการเขียนบทเรียนสำเร็จรูป การเขียนกรอบในบทเรียนจะเริ่มต้นด้วยกรอบให้ความรู้แล้วติดตามด้วยกรอบแบบฝึกหัดและกรอบทดสอบเป็นตอนๆ ไป จำนวนกรอบจะมากหรือน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับผู้เรียนถ้าบทเรียนสำหรับเด็กแก่จำนวนกรอบอาจน้อยกว่าบทเรียนสำหรับเด็กอ่อนก็ได้

ขั้นที่ 9 ควรนำบทเรียนสำเร็จรูปที่เขียนแล้วไปให้เพื่อนครูที่สอนวิชานั้นๆ หรือผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อติชมเพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุงกรอบต่างๆ ในบทเรียนให้ดียิ่งขึ้น

ขั้นที่ 10 นำบทเรียนสำเร็จรูปที่ปรับปรุงจนเห็นว่าเรียบร้อยดีแล้วมาพิมพ์โดยยังไม่ใส่คำตอบของคำถามต่างๆ เพื่อที่จะทำบทเรียนนี้ไปทดลองใช้กับนักเรียนในชั้นทดลองหนึ่งต่อหนึ่งหรือการทดลองที่เรียกว่า การทดลองขั้นหนึ่งคน

ขั้นที่ 11 สร้างแบบทดสอบขั้นชุดหนึ่งตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ให้ครบถ้วนและครอบคลุมทุกเรื่องตามบทเรียน บทเรียนตอนใดมีเนื้อหาออกมามาก บทเรียนใดเนื้อหาออกมาน้อย สำหรับแบบทดสอบที่สร้างขึ้นมานั้นจะต้องนำไปวิเคราะห์รายข้อเพื่อหาความยากง่ายค่าอำนาจจำแนก และปรับปรุงแก้ไขให้มีความยากที่เหมาะสม คือ 0.20 ถึง 0.80 และมีค่าอำนาจจำแนกที่เหมาะสม คือ 0.20 ขึ้นไป

ขั้นที่ 12 นำบทเรียนสำเร็จรูปที่เขียนเสร็จตามข้อ 10 ไปทดลองใช้กับนักเรียนหนึ่งคนโดยเริ่มทำแบบทดสอบก่อนเรียนแล้วจับเวลาไว้เพื่อจะได้ทราบว่าแบบทดสอบดังกล่าวนักเรียนสามารถทำได้เสร็จภายในเวลาประมาณกี่นาที เมื่อนักเรียนทำแบบทดสอบเสร็จแล้วก็ให้นักเรียนเรียนบทเรียนสำเร็จรูปที่สร้างขึ้น โดยผู้สอนจะต้องอธิบายให้นักเรียนเข้าใจความมุ่งหมายและวิธีเรียนเสียก่อน นักเรียนจะต้องอ่านบทเรียนไปทีละคำถามเมื่อนักเรียนตอบแต่ละคำถาม ผู้สอนจะเฉลยคำตอบให้ถูกต้องทันที ผู้สอนจะอภิปรายกับนักเรียนเพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขบทเรียนในรอบนั้นหรือคำถามให้ดีขึ้นแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขภายหลัง หลังจากนักเรียนบทเรียนเสร็จแล้วก็ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน เพื่อเปรียบเทียบคะแนนจากการทำแบบทดสอบ ทั้งสองครั้งว่านักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้นหรือไม่ ผลการเปรียบเทียบควรแสดงให้นักเรียนเห็นว่ามี ความก้าวหน้าขึ้นหลังจากใช้บทเรียน

ขั้นที่ 13 นำบทเรียนสำเร็จรูปไปทดลองกับนักเรียนกลุ่มเล็กที่เรียนอยู่ในระดับ ปานกลาง จำนวน 10 คน ซึ่งวิธีการเหมือนกับการทดลองขั้นหนึ่งคนต่างกันก็แต่บทเรียนจะมีคำตอบของคำถามไว้ให้เสร็จเหมือนบทเรียนที่จะนำไปใช้จริงๆ นักเรียนจะต้องเรียนตามบทเรียนไปทีละกรอบ และตรวจคำตอบของตนเองกับเฉลยคำตอบที่ให้ไว้ในบทเรียน ข้อมูลที่ต้องการในขั้น 10 คน ได้แก่

1. คะแนนเฉลี่ย (ของนักเรียน 10 คน) ในการตอบคำถามในบทเรียนสำเร็จรูปคิดเป็นร้อยละเกณฑ์มาตรฐาน คือ นักเรียนควรจะตอบคำถามในบทเรียนได้ถูกต้องโดยเฉลี่ยร้อยละ 90
2. คะแนนเฉลี่ย (ของนักเรียน 10 คน) ในการทำแบบทดสอบหลังเรียนคิดเป็นร้อยละเกณฑ์มาตรฐาน คือนักเรียนควรจะทำคะแนนในการทดสอบได้ร้อยละ 90
3. คะแนนเฉลี่ย (ของนักเรียน 10 คน) ในการทำแบบทดสอบก่อนเรียนคิดเป็นร้อยละ

ขั้นที่ 14 การทดลองภาคสนามโดยนำบทเรียนสำเร็จรูปที่ผ่านการทดลองในชั้นกลุ่มเล็กและปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนที่จะทำการศึกาโดยมีวัตถุประสงค์ต้องการทราบว่าบทเรียนสำเร็จรูปที่สร้างขึ้นนี้ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ยอมรับกันโดยทั่วไปหรือไม่

ทฤษฎีความพึงพอใจ

1. ความหมายของความพึงพอใจ นักศึกษาหลายท่านได้สรุปความหมายของความพึงพอใจไว้ดังนี้

ไชยยันต์ ชาญปริชารัตน์ (2543 : 52) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจ หมายถึงความรู้สึกของบุคคลที่มีต่องานที่ปฏิบัติในทางบวก คือ รู้สึกชอบ รัก พอใจ หรือ เจตคติต่องาน ซึ่งเกิดจากการได้รับการตอบสนองความต้องการทั้งด้านวัตถุ และด้านจิตใจเป็นความรู้สึกที่มีความสุขเมื่อได้รับความสำเร็จตามความต้องการ หรือแรงจูงใจ

เอื้ออารีย์ ปานทิมพิใหญ่ (2543 : 47) ได้สรุปความพึงพอใจหมายถึง ความรู้สึกที่ดีหรือทัศนคติในทางที่ดีของบุคคล ซึ่งมักเกิดจากการได้รับการตอบสนองตามที่ตนเองต้องการก็จะเกิดความรู้สึกที่ดีในสิ่งนั้น ตรงกันข้าม หากความต้องการที่ตนไม่ได้รับการตอบสนองความพึงพอใจก็จะไม่เกิดขึ้น

กรขกร ขวดี (2544 : 10) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจหมายถึง ความรู้สึกที่ดีหรือเจตคติที่ดีของบุคคลนั้น ๆ เมื่อได้รับการตอบสนองตามความคาดหวังและตามความต้องการของตนเอง จึงทำให้เกิดความรู้สึกดี ๆ ต่อสิ่งนั้น ๆ

ศุกลีรี โสมาเกต (2544 : 49 ; อ้างอิงมาจากApplewhite. 1965 : 6) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกส่วนตัวของบุคคลในการปฏิบัติงาน ซึ่งมาความหมายกว้างรวมไปถึงความพึงพอใจในสภาพแวดล้อมด้วย การมีความสุขที่ทำงานร่วมกับคนอื่นที่เข้ากันได้ มีทัศนคติที่ดีต่องานด้วย

ศุกลีรี โสมาเกต (2544 : 49 ; อ้างอิงมาจากGood. 1973 : 161) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง สภาพหรือระดับความพึงพอใจที่เป็นผลมาจากความสนใจและเจตคติของบุคคลที่ดีต่องาน

นงลักษณ์ วาณิช (2545 : 8) ได้สรุปความพึงพอใจหมายถึง ความรู้สึกที่ดีของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งเป็นความรู้สึกที่ดีที่เกิดจากการตอบสนองทั้งทางร่างกายและจิตใจ จนทำให้เกิดความพึงพอใจ

จากความหมายที่นักการศึกษาหลายท่านที่กล่าวถึง สามารถสรุปความหมายของความพึงพอใจดังนี้ ความพึงพอใจหมายถึง ความรู้สึกที่ดีและรู้สึกชอบใจในการกระทำสิ่งนั้นด้วยความเต็มใจและอยากทำอีก ความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนชุดการสอน หมายถึง ความรู้สึกพอใจ มีเจตคติที่เรียนและเต็มใจในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนด้วยชุดการสอน และดำเนินกิจกรรมจนบรรลุผลสำเร็จ

2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ

โดยทั่วไปการศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจ มีการศึกษาในสองมิติ คือ มิติความพึงพอใจในงาน (Job Satisfaction) อันเป็นการศึกษาเพื่อมุ่งตอบคำถามว่า ทำอย่างไรจึงจะเอาชนะความจำเจ และความน่าเบื่อหน่ายของงาน ส่วนการศึกษาอีกมิติ คือ มิติความพึงพอใจในการรับบริการ (Service Satisfaction) ซึ่งเป็นการศึกษาเชิงปฏิสัมพันธ์ทางสังคมโดยเฉพาะในลักษณะงานที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการที่ประกอบด้วยบุคคล 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายผู้อำนาจหน้าที่ในการให้บริการ และฝ่ายผู้รับบริการ ในการศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาในมิติแรก ซึ่งมีนักวิชาการได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจในมิตินี้ เช่น

เฮิร์ซเบิร์ก (กิติมา ปรีดีดิเรก. 2529 : 328 ; อ้างอิงมาจาก Herzberg. 1975 : 60-63) ได้ทำการศึกษาดังองค์ประกอบของความพึงพอใจและความไม่พึงพอใจในการทำงาน เขาได้ศึกษาถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงานว่ามีอยู่ 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยกระตุ้น (Motivation Factors) ซึ่งได้แก่สิ่งที่ช่วยให้เกิดความพึงพอใจ และปัจจัยค้ำจุน (Hygiene Factors) ซึ่งได้แก่ สิ่งที่ยังช่วยป้องกันมิให้เกิดความไม่พึงพอใจในการทำงาน เป็นปัจจัยกับสิ่งแวดล้อมในการทำงานและมีหน้าที่ให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในการทำงาน ซึ่งปัจจัยทั้งสองจะช่วยสนับสนุนให้คนทำงาน มีความพึงพอใจในการทำงานยิ่งขึ้น ซึ่งเราเรียกปัจจัยทั้งสองนี้ว่า เป็นทฤษฎีองค์ประกอบคู่ (Two Factors Theory)

ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ความพึงพอใจเป็นสิ่งสำคัญที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนทำงานที่ได้รับมอบหมาย หรือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ครูผู้สอนซึ่งในปัจจุบันเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวก จึงต้องคำนึงถึงความพึงพอใจของผู้เรียน การทำให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจในการเรียนรู้ หรือปฏิบัติกิจกรรม จึงควรปฏิบัติตามแนวคิดดังกล่าว เช่น ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม กิจกรรมมีลักษณะท้าทายความสามารถ มีผลลัพธ์ตอบกลับจากกิจกรรม และผู้เรียนสามารถทำงานให้สำเร็จได้ ซึ่งคุณสมบัติดังกล่าวมีอยู่ในชุดการสอน การให้ผู้เรียนได้เรียนชุดการสอนจึงน่าจะทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจได้

เผชิญ กิจกรรมการ (2542 : 7) ได้กล่าวถึงแนวคิดของแฮทฟิลด์ และฮิวส์แทนที่ได้ทำ การพัฒนาแนวคิดของนักวิจัยต่าง ๆ มาเป็นเครื่องมือวัดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานพบว่า องค์ประกอบที่ส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจ ซึ่งเป็นที่นิยมแพร่หลายในปัจจุบันประกอบไปด้วย องค์ประกอบ 5 ประการ ดังนี้

ตัวแปรที่ 1 องค์ประกอบเกี่ยวกับงานที่ทำในปัจจุบัน แบ่งเป็น

1. ความตื่นเต้น/น่าเบื่อ
2. ความสนุกสนาน/ความไม่สนุกสนาน
3. ความโล่ง/ความสลับ
4. ความท้าทาย/ไม่ท้าทาย
5. ความพอใจ/ไม่พอใจ

ตัวแปรที่ 2 องค์ประกอบทางด้านค่าจ้าง ประกอบด้วย

1. ถือว่าเป็นรางวัล/ไม่เป็นรางวัล
2. มาก/น้อย
3. ยุติธรรม/ไม่ยุติธรรม
4. เป็นทางบวก/เป็นทางลบ

ตัวแปรที่ 3 องค์ประกอบทางการเลื่อนตำแหน่ง

1. ยุติธรรม/ไม่ยุติธรรม
2. เชื่อถือได้/เชื่อถือไม่ได้
3. เป็นเชิงบวก/เป็นเชิงลบ
4. เป็นเหตุผล/ไม่เป็นเหตุผล

ตัวแปรที่ 4 องค์ประกอบทางด้านผู้บังคับบัญชา

1. อยู่ใกล้/อยู่ไกล
2. ยุติธรรมแบบจริงจัง/ยุติธรรมแบบไม่จริงจัง
3. เป็นมิตร/ค่อนข้างไม่เป็นมิตร
4. เหมาะสมทางคุณสมบัติ/ไม่เหมาะสมทางคุณสมบัติ

ตัวแปรที่ 5 องค์ประกอบทางด้านเพื่อนร่วมงาน

1. เป็นระเบียบเรียบร้อย/ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย
2. จงรักภักดีต่อที่ทำงาน/ไม่จงรักภักดีต่อที่ทำงานและเพื่อนร่วมงาน
3. สนุกสนานร่าเริง/ดูไม่มีชีวิตชีวา
4. น่าสนใจเอาใจจริงเอาใจ/ดูเบื่อหน่าย

เฮิร์ซเบิร์ก (กิตติมา ปรีดีติเรก. 2529 : 328 ; อ้างอิงมาจาก Herzberg. 1975 : 60-63) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าทฤษฎีที่เป็นมูลเหตุที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ เรียกว่า The Motivation

Hygiene Theory ทฤษฎีนี้ได้กล่าวถึงปัจจัย ที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน 2 ปัจจัย คือ

1. ปัจจัยกระตุ้น (Motivation Factors) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับการงาน ซึ่งมีผลก่อให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน

2. ปัจจัยค้ำจุน (Hygiene Factors) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในการทำงานและมีหน้าที่ให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในการทำงาน

ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ความพึงพอใจเป็นสิ่งสำคัญที่กระตุ้นให้ผู้เรียนทำงานที่ได้รับมอบหมาย หรือต้องการปฏิบัติให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ ครูผู้สอนซึ่งในสภาพปัจจุบันเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวก หรือให้คำแนะนำปรึกษาจึงต้องคำนึงถึงความพึงพอใจในการเรียนรู้อาจทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในการเรียนรู้ หรือปฏิบัติงานมีแนวความคิดพื้นฐานที่ต่างกัน 2 ลักษณะ คือ

1. ความพึงพอใจนำไปสู่การปฏิบัติงาน การตอบสนองความต้องการปฏิบัติงานจนเกิดความพึงพอใจ จะทำให้เกิดแรงจูงใจในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานที่สูงกว่าผู้ไม่ได้รับการตอบสนอง (สมยศ นาวิการ. 2525 : 155)

จากแนวคิดดังกล่าว ครูผู้สอนที่ต้องการให้กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญบรรลุผลสำเร็จ จึงต้องคำนึงถึงการจัดบรรยากาศและสถานการณ์รวมทั้งสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนที่เอื้ออำนวยต่อการเรียน เพื่อตอบสนองความพึงพอใจของผู้เรียนให้มีแรงจูงใจในการทำกิจกรรมจนบรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

2. ผลของการปฏิบัติงานนำไปสู่ความพึงพอใจ ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจและผลการปฏิบัติงานจะถูกเชื่อมโยงด้วยปัจจัยอื่น ๆ ผลการปฏิบัติงานที่ดีจะนำไปสู่ผลตอบแทนที่เหมาะสมซึ่งในที่สุดจะนำไปสู่การตอบสนองความพึงพอใจ ผลการปฏิบัติงานย่อมได้รับการตอบสนองในรูปแบบของรางวัล หรือผลตอบแทน โดยการผ่านการรับรู้เกี่ยวกับความยุติธรรมของผลตอบแทน ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ปริมาณของผลตอบแทนที่ผู้ปฏิบัติงานได้รับ นั่นคือ ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานจะถูกกำหนดโดยความแตกต่างระหว่างผลตอบแทนที่เกิดขึ้นจริง และการรับรู้เรื่องเกี่ยวกับความยุติธรรมของผลตอบแทนที่รับรู้แล้ว ความพึงพอใจย่อมเกิดขึ้น (สมยศ นาวิการ. 2521 : 119)

จากแนวคิดพื้นฐานดังกล่าว เมื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผลตอบแทนภายในหรือรางวัลภายใน เป็นผลด้านความรู้สึกของผู้เรียนที่เกิดแก่ตัวเรียนเอง เช่น ความรู้สึกต่อความสำเร็จที่เกิดขึ้นเมื่อสามารถเอาชนะความยุ่งยากต่าง ๆ และสามารถดำเนินงานภายใต้ความยุ่งยากทั้งหลายได้สำเร็จ ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ ความมั่นใจ ตลอดจนได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่น ส่วนผลตอบแทนภายนอก เป็นรางวัลที่ผู้อื่นจัดหาให้มากกว่าที่ตนเองให้ตนเอง เช่น การได้รับคำยกย่องชมเชยจากครูผู้สอน พ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือแม้แต่การได้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับที่น่าพอใจ

3. การวัดความพึงพอใจ

ภณิดา ชัยปัญญา (ประกาศันท์ พลายนจันทร์. 2546 : 6 ; อ้างอิงมาจาก ภณิดา ชัยปัญญา. 2541) ได้กล่าวไว้ว่าการวัดความพึงพอใจนั้น สามารถวัดได้หลายวิธีดังต่อไปนี้

1. การใช้แบบสอบถาม โดยผู้ออกแบบสอบถาม ถามเพื่อต้องการทราบความคิดเห็น ซึ่งสามารถกระทำได้ในลักษณะกำหนดคำตอบให้เลือก หรือตอบคำถามอิสระ คำถามดังกล่าวอาจจะถามความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ

2. วิธีการสัมภาษณ์ เป็นวิธีการวัดความพึงพอใจทางตรง ซึ่งต้องอาศัยเทคนิคและวิธีการที่ดี จึงจะได้ข้อมูลที่เป็นจริง

3. วิธีการสังเกต เป็นวิธีการวัดความพึงพอใจโดยการสังเกตพฤติกรรมของบุคคลเป้าหมาย ไม่ว่าจะแสดงออกจากการพูดจา กริยาท่าทาง วิธีนี้ต้องอาศัยการกระทำอย่างจริงจัง และสังเกตอย่างมีระเบียบแบบแผน ซึ่งการวัดความพึงพอใจ สามารถใช้เครื่องมือวัดได้หลายแบบ เช่น วิธีการสังเกต การสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถาม เป็นต้น

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจในการเรียน จะมีความสัมพันธ์กันในทางบวกทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ปฏิบัตินั้น ทำให้ผู้เรียนได้รับการตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้เกิดความสมบูรณ์ของชีวิตมากน้อยเพียงใด นั่นคือ สิ่งที่ครูผู้สอนจะคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ในการเสริมสร้างความพึงพอใจในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน

องค์ประกอบที่ก่อให้เกิดให้เกิดขวัญและกำลังใจ

ขวัญและกำลังใจมีความสำคัญในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในองค์กร การมีขวัญกำลังใจส่งผลให้เกิดความสามัคคี ร่วมแรงร่วมใจกันทำงาน แต่ขวัญและกำลังใจของบุคคลสามารถเปลี่ยนแปลงไปได้ เช่น สถานการณ์ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้ครูมีขวัญและกำลังใจไม่ดีหรือกำลังใจต่ำแต่เมื่อรัฐบาลเข้ามาดูแลและแก้ปัญหาทำให้ครูได้รับความอุ่น ใจจึงมีขวัญและกำลังใจมากขึ้น ดังนั้น จึงเป็นสิ่งที่น่าศึกษาถึงสิ่งที่ทำให้เกิดขวัญกำลังใจว่ามีองค์ ประกอบอะไรบ้าง ซึ่งนักวิชาการ

ได้กล่าวถึงในแนวทางคล้ายคลึงกันดังนี้

Flippo (1961 : 369 – 370 อ้างใน มนูญ จันทร์สุข, 2544 : 8) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานไว้ว่า “การที่จะทราบถึงขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน อาจดูได้จากเงินเดือน ความมั่นคง สภาพในการทำงาน ความเชื่อมั่นที่จะปฏิบัติงานให้สุจริตลักษณะ และรูปแบบของการปกครองบังคับบัญชา ความเข้ากันได้กับเพื่อนร่วมงาน โอกาสก้าวหน้า ผลประโยชน์ตอบแทนอื่นๆ สถานะทางสังคมและมีโอกาสประกอบกิจกรรมที่มีคุณค่า”

Davis (1964 : 15 อ้างใน สิริพร ทองจินดา, 2545 : 8) ได้กล่าวว่า ขวัญและกำลังใจนั้นเกิดจากองค์ประกอบที่สำคัญ คือ

1) ลักษณะท่าทางและบทบาทของผู้นำหรือหัวหน้างานที่มีต่อผู้ใต้บังคับบัญชาสัมพันธ์ภาพระหว่างกันของผู้บังคับบัญชา

2) ความพึงพอใจในหน้าที่การงานที่ปฏิบัติอยู่ เพราะการปฏิบัติงานถ้าได้ทำงานที่ตนพึงพอใจย่อมได้ผลกว่าการปฏิบัติงานที่ตนไม่พึงพอใจ

3) ความพึงพอใจต่อจุดมุ่งหมายหลักและนโยบายการดำเนินงานของสถานศึกษาทั้งของเพื่อนร่วมงานและผู้บริหารตลอดจนการจัดระบบบริหารงานที่มีประสิทธิภาพช่วยให้เกิดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้น

4) การให้บำเหน็จรางวัล การเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง แก่ผู้ปฏิบัติงานดีเยี่ยมเป็นแรงจูงใจให้ผู้ได้บังคับบัญชามีความขยันขันแข็งในการทำงานมันใจและขวัญกำลังใจดี

5) สภาพแวดล้อมของการทำงานควรจะให้ถูกต้องตามลักษณะ มีอากาศถ่ายเท มีแสงสว่างเพียงพอ มีเครื่องมือเครื่องใช้ในการปฏิบัติงานอย่างเพียงพอต่อการทำงาน

6) สุขภาพของผู้ปฏิบัติงานรวมทั้งสภาพร่างกายและสภาพจิตใจมีผลอย่างมากต่อการทำงาน เมื่อใดที่ผู้ปฏิบัติงานมีปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพย่อมไม่สามารถทำงานให้เกิดผลดีได้
ชาญณรงค์ จิตธรรมมา (2542 : 25) ได้กล่าวว่า ขวัญและกำลังใจจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อหน่วยงานและองค์กร ดังนี้

- 1) ทำให้เกิดความร่วมมือมือในการปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร
- 2) สร้างความซื่อสัตย์ จงรักภักดีให้มิต้ององค์กร
- 3) เสริมสร้างวินัยอันจะทำให้มีการปฏิบัติตามข้อบังคับ ระเบียบ และแบบแผน
- 4) ทำให้องค์กรเป็นองค์กรที่แข็งแกร่งสามารถฟันฝ่าอุปสรรคในยามคับขันได้
- 5) ทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีความเข้าใจในองค์กรมากขึ้น
- 6) ทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีความคิดริเริ่มในกิจกรรมต่าง ๆ
- 7) ทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีความเชื่อมั่นในองค์กรของตนเอง

พรนพ พุกกะพันธุ์ (2544 : 235 – 237) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ก่อให้เกิดขวัญและกำลังใจที่ดี ซึ่งมีอิทธิพลต่อความรู้สึกของบุคคล เช่น สภาพการทำงาน ลักษณะของงาน ความก้าวหน้าในการทำงาน และท่าทีของผู้บังคับบัญชาตลอดจนฐานะขององค์กร ซึ่งปัจจัยที่ก่อให้เกิดขวัญและกำลังใจที่ดี ประกอบด้วยปัจจัยที่สำคัญดังต่อไปนี้ คือ

1) ลักษณะท่าทีและบทบาทของผู้บังคับบัญชาที่มีต่อผู้ได้บังคับบัญชาผู้ร่วมงาน หากผู้บังคับบัญชามีความสัมพันธ์อันดีกับลูกน้องและเข้าอกเข้าใจซึ่งกันและกันย่อมจะทำให้บรรยากาศการทำงานร่วมกันมีชีวิตชีวาและลูกน้องจะมีขวัญที่ดี แต่ถ้าผู้บังคับบัญชาวางตัวแบบเจ้านายผู้เรืองอำนาจ ขาดมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ขวัญของลูกน้องจะตกต่ำ

2) การมอบหมายงานให้บุคคลปฏิบัติหรือรับผิดชอบนั้น หากมอบหมายงานไม่เหมาะสมกับบุคคล ซึ่งอาจเป็นในรูปของความไม่เหมาะสมกับความถนัดไม่เหมาะสมกับบุคลิกภาพหรือความรู้ความสามารถของเขาจะทำให้ผู้ปฏิบัติเกิดความคับข้องใจเกิดความไม่พึงพอใจ ซึ่งเป็นการทำลายกำลังใจของเขาด้วย แต่ถ้าการมอบหมายงานเป็นที่ถูกใจ ถูกกับความถนัด ถูกกับนิสัยใจคอ เขาย่อมจะพึงพอใจและทำงานด้วยความสุขขวัญก็เกิดขึ้นตามมา ความพึงพอใจในการทำงานที่ปฏิบัติอยู่ย่อมได้ผลงานมากกว่าการที่ต้องปฏิบัติงานที่ไม่พอใจ

3) การจัดสภาพการทำงาน สภาพการทำงานมีอิทธิพลต่อร่างกายและจิตใจของบุคคลเป็นอันมากและมีส่วนเสริมสร้างขวัญและทำลายขวัญเป็นอย่างยิ่ง การจัดสภาพการทำงานที่ดีถูกหลักอนามัย เช่น สถานที่สะอาด ระบายร้อย มีแสงสว่างเพียงพอ เสียงรบกวนไม่ร้อนอบอ้าว อากาศถ่ายเทได้สะดวก จะทำให้คนงานบังเกิดความสบายใจไม่รู้สึกรำคาญหรือมีอารมณ์ขุ่นมัว ขวัญของเขาก็จะดีแต่ถ้าการจัดสภาพการทำงานไร้ระเบียบ ขาดสิ่งจูงใจ ขาดความสะอาด ความสวยงาม คนงานจะขาดความตั้งใจในการทำงานและเป็นการทำลายขวัญให้หมดสิ้นไปด้วยสภาพของการปฏิบัติงาน ควรให้ถูกต้องตามสุขลักษณะ มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก มีเครื่องมือเครื่องใช้และอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานครบถ้วนเหมาะสม แก่การปฏิบัติงานเพราะสิ่งเหล่านี้จะช่วยผดุงขวัญในการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น

4) ระบบการวัดผลความสำเร็จในการทำงาน ระบบการเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนเงินเดือน การโยกย้าย สิ่งเหล่านี้ถ้าปฏิบัติอย่างไม่มีระเบียบกฎเกณฑ์จะมีผลกระทบกระเทือนขวัญมากที่สุด

5) ความพึงพอใจต่อวัตถุประสงค์หลักและนโยบายดำเนินงานขององค์การตลอดจนการจัดการองค์การและระบบงานที่มีประสิทธิภาพขององค์การสิ่งเหล่านี้จำเป็นว่าเป็นเรื่องสำคัญมากเพราะถ้าทุกคนหรือสมาชิกส่วนใหญ่ขององค์การมีความเข้าใจซาบซึ้งถึงระบบและการดำเนินงานขององค์การแล้วบุคคลเหล่านั้นย่อมจะอุทิศเวลาให้แก่งาน มีกำลังใจและกำลังขวัญในการปฏิบัติงานได้ดีขึ้น

6) สุขภาพทั้งทางกายและทางจิตของผู้ปฏิบัติงาน การที่จะมีกำลังใจขวัญดีนั้น นอกจากจะคำนึงถึงปัจจัยในการทำงานแล้วต้องพิจารณาถึงปัจจัยภายนอกที่ทำงานด้วย เช่น ปัญหาทางครอบครัว สุขภาพอนามัยที่ไม่ดี เป็นต้น และยังคงคำนึงถึงอารมณ์โดยทั่วไปของแต่ละบุคคลซึ่งเปลี่ยนไปมาอยู่เสมอไม่เหมือนกัน เมื่อมาเปรียบเทียบกับกันแล้ว ก็จะแสดงให้เห็นว่าใครจะมีความพอใจในการทำงานที่ทำอยู่มากน้อยแตกต่างกันอย่างไร

7) มีความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ญาติมิตร เพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมงาน เป็นไปได้ไม่มีปัญหาใดๆที่ก่อให้เกิดข้อขัดแย้งกันขึ้น เข้าใจดีกับเพื่อนร่วมงาน หมั่นคณะ

8) ไม่มีปัญหาหรือข้อขัดแย้งใดๆ เกี่ยวกับศาสนาความคิดเห็นทางการเมือง สิ่งแวดล้อมทางสังคมเช่น ปัญหาจราจร แหล่งที่อยู่อาศัยและอื่นๆ

9) การควบคุมดูแลอย่างเพียงพอผู้บริหารทุกคนควรจะเป็นที่ปรึกษาแก่ลูกน้องได้อย่างดี เช่น ช่วยแนะนำแก้ไขปัญหา ฉะนั้น สัมพันธภาพระหว่างหัวหน้างานและผู้ร่วมงานจึงมีความสำคัญต่อการเสริมสร้างขวัญและความสำเร็จขององค์การอยู่มาก

10) ความพึงพอใจในผลตอบแทนทางเศรษฐกิจและรางวัลที่ได้รับ การเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่งที่เหมาะสม การให้สวัสดิการ บำเหน็จ บำนาญ

11) โอกาสในการแสดงความคิดเห็นและการยอมรับฟัง ตามปกติทุกหน่วยงานจะมีเหตุอันก่อให้เกิดความคับแค้นใจระหว่างผู้ร่วมงานหรือระหว่างคนงานกับฝ่ายบริหาร เช่น สภาพและสิ่งแวดล้อม ในการทำงานไม่ดี การมอบงานให้ทำไม่เหมาะสม การปกครองบังคับบัญชาไม่ยุติธรรม ปัญหาดังกล่าวนี้นี้ ต้องจัดให้มีทางระบายขึ้น หากคนงานไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็นหรือมีแต่ฝ่ายผู้บังคับบัญชา ไม่ยอมรับฟังก็จะทำให้คนงานเกิดความคับข้องใจและทำลายขวัญของเขาด้วย

12) การให้บำเหน็จรางวัลและการลงโทษ เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานดีต้องรับรู้ในความดีของเขา โดยให้บำเหน็จความดี ซึ่งอาจจะเป็นการเลื่อนขั้นหรือตำแหน่งให้สูงขึ้น เพิ่มเงินเดือนให้มากขึ้น ตลอดจนการชมเชยให้รางวัลเป็นพิเศษจะเป็นการทำให้เขามีกำลังใจจงใจให้กระตือรือร้นต่อการปฏิบัติงานด้วยความขยันขันแข็ง มีกำลังใจขวัญดี ส่วนเจ้าหน้าที่ทำผิดวินัยหรือมีข้อบกพร่องประการใดก็ตามก็ควรมีการลงโทษตามควรแก่กรณีโดยเคร่งครัดเสมอหน้ากันและเป็นธรรมเพื่อรักษาวินัยของกลุ่มและความเป็นอันหนึ่งเดียวกันและเป็นวิถีทางหนึ่งที่จะสร้างขวัญให้เกิดขึ้นและดำรงอยู่อย่างมั่นคงในขณะที่ยังมีพร พงศ์อนุตรโรจน์ (2547 : 138 – 139) ได้สรุปองค์ประกอบของขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคคลในอีกลักษณะหนึ่ง ประกอบด้วย

- 1) สภาพการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล และภายในสถานศึกษา
- 2) ความเหมาะสมของการจัดชั่วโมงเวลาในการทำงาน
- 3) การแข่งขันที่เป็นการแข่งขันกับตัวเอง
- 4) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในการทำงาน

- 5) ฐานะและการอบรมจากเพื่อนร่วมงานและหัวหน้างาน
- 6) สภาพแวดล้อมในการทำงาน
- 7) ความสัมพันธ์กับหัวหน้าหรือผู้บริหาร
- 8) วิธีการบริหารงานของหัวหน้าหรือผู้บริหาร
- 9) ความพึงพอใจในงานที่ทำอยู่

ลักษณะอาการที่แสดงว่าขวัญและกำลังใจดีหรือขวัญและกำลังใจสูง ตามที่นักวิชาการได้อธิบายไว้นั้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า ครูที่มีขวัญและกำลังใจดีหรือขวัญและกำลังใจสูงจะมีลักษณะอาการคือ มีความพึงพอใจใน มีความกระตือรือร้น มีระเบียบวินัย เสียสละ เชื่อมั่นในตัวผู้บริหาร ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพของงานและสร้างความก้าวหน้าให้องค์กรต่อไป

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงาน

วิธีการดำเนินงานวิจัยโครงการ “ศึกษาวิธีการพัฒนารูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ด้วยกระบวนการวิจัยของโรงเรียนบ้านโคกประดู่ ตำบลฉลุง อำเภอเมือง จังหวัดสตูล” มีวิธีการดำเนินงาน โดยแบ่งออกเป็น 4 ช่วง คือ

1. ทำความเข้าใจและพัฒนาโครงการ
2. ศึกษาความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย
3. ปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย
4. สรุปผลและแลกเปลี่ยนเรียนรู้

โดยรายละเอียดวิธีการดำเนินงานดังนี้

1.ทำความเข้าใจและพัฒนาโครงการ

การทำความเข้าใจและพัฒนาโครงการร่วมระหว่าง โรงเรียนกับศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น จ.สตูล ซึ่งหมายรวมถึงคณะที่ปรึกษา อาทิ ผอ.สุทธิ สายสุนีย์, อ.หรณ หัสมา, อ.หุดดิน อุสม่า เพื่อเสนอโครงการจัดการเรียนรู้แก่ทางสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น เป็นการเรียนรู้การเขียนโครงการ โดยมีรายละเอียดการพัฒนากิจกรรม โดยมีวิธีการดังนี้

1.1. เวทีทำความเข้าใจโครงการ จัดขึ้น เมื่อ วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2554 ณ ห้องประชุมบัวชมพู โรงเรียนอนุบาลสตูล ก่อนเริ่มการวิจัย ดิฉัน (ทรงโฉม ขุนละออง)ได้โทรศัพท์เพื่อประสานกับท่าน ผอ.สุทธิ สายสุนีย์ อาจารย์ หรณ หัสมาในเรื่องของการบูรณาการ ดิฉันได้ข่าวคราวจากเพื่อนผู้บริหาร ว่ามีการรวมทีมผู้บริหารที่มีความคิด ความอ่าน ในเรื่องของการจัดการศึกษาเหมือนกัน โดยเฉพาะในเรื่องของการบูรณาการ และเรื่องของการปฏิรูป ฉะนั้นทีมผู้บริหารก็มี ผอ.สุทธิ สายสุนีย์ ร่วมอยู่ด้วย ดิฉันจึงโทรศัพท์ไปหาผอ.สุทธิ สายสุนีย์ เพื่อที่จะขอเข้าไปอยู่ในทีมด้วยอีกคน ผอ.สุทธิ สายสุนีย์ ก็บอกว่ายินดีมากและคงจะเรียกพบปะพูดคุยในเรื่องนี้ ดิฉันดีใจมากไม่ทราบว่าจะด้วยสาเหตุอะไร แต่หากว่า ผอ.สุทธิ สายสุนีย์ ตอบตรงกันข้าม ในความรู้สึกเสียใจและแอบน้อยใจอยู่มีใช่น้อย ในวันที่ 1-2 เดือน กุมภาพันธ์ ผอ.สุทธิ สายสุนีย์ และทีมงาน สกว.ได้เรียกพูดคุย ณ ห้องบัวบาน โรงเรียนอนุบาลสตูล ถึงการจัดกระบวนการเรียนการสอนด้วยกระบวนการวิจัย ซึ่งทางโรงเรียนอนุบาลสตูลได้มีการดำเนินการอยู่แล้ว

1.2. อบรมเชิงปฏิบัติการเขียนข้อเสนอโครงการวิจัยท้องถิ่น วันที่ 7-8 กุมภาพันธ์ 2554 ณ ลังกาปิธีรีสอร์ท อำเภอละงู จังหวัดสตูล มีคณะครูกับผู้อำนวยการเข้าร่วม เริ่มขั้นตอนโดยให้เรียนรู้เริ่มกิจกรรมพัฒนาโจทย์ของโรงเรียน ไม่ต่างกับพัฒนาโจทย์นักเรียน เริ่มจากปัญหาเด็ก ปัญหาโรงเรียน ตั้งเป็นคำถาม เหมือนเรียนรู้เรื่องใกล้ตัว จากปัญหาโรงเรียนยกระดับเป็นข้อสงสัย และเป็นคำถามวิจัย เป็นชื่อโครงการเป็นวัตถุประสงค์ เป็นตารางกิจกรรมสี่ช่องจนได้ชื่อกิจกรรม สุดท้ายฝึกเขียนหลักการและเหตุผล ตัวโครงการไปเขียนต่อ

1.3. ประชุมเสนอหัวข้อวิจัยของแต่ละโรงเรียน วันที่ 20 มีนาคม 2554 ณ เขาพญาบังสารี สอร์ทแอนด์โฮมสเตย์ ต.ควนโพธิ์ อ.เมือง จ.สตูล เป็นเวทีทำความเข้าใจเวทีโครงการ และออกแบบ การนำเสนอโครงการต่อผู้ทรงคุณวุฒิที่จะมาคอมเม้นท์โครงการ โดยสรุปวิธีการนำเสนอในวันจันทร์ที่ 21 มีนาคม 2554 ณ โรงเรียนอนุบาลสตูล ตกลงกันว่าให้นำเสนอเป็นกลุ่มโรงเรียน ดังนี้ โรงเรียน ขนาดเล็ก ได้แก่ โรงเรียนบ้านทางยาง โรงเรียนบ้านบ่อเจ็ดลูก โรงเรียนบ้านโคกพยอม และโรงเรียน วัดหน้าเมือง โรงเรียนขนาดกลาง ได้แก่ โรงเรียนบ้านโคกประดู่ โรงเรียนนิคมพัฒนาผัง 20 โรงเรียนบ้านกุ่มปะโฮลต และโรงเรียนบ้านบ่อหิน โรงเรียนขยายโอกาส ได้แก่ โรงเรียนบ้านนา แก้ว และโรงเรียนบ้านเขาจีน

1.4. เวทีพิจารณาข้อเสนอโครงการวิจัย วันที่ 21 มีนาคม 2554 ณ ห้องบัวชมพู โรงเรียน อนุบาลสตูล การนำเสนอโครงการวิจัยของ โรงเรียน โดยนำเสนอเป็นกลุ่มโรงเรียน ให้แต่ละกลุ่ม นำเสนอเป็น ภาพรวมของกลุ่มโรงเรียนก่อน โดยบอกถึงสภาพและบริบทของโรงเรียน รวมทั้งปัญหา ต่างๆ เช่น ขาดครูผู้สอน ขาดงบประมาณ ฯลฯ หลังจากนั้นให้แต่ละโรงเรียนนำเสนอโครงการวิจัยพอ สั้นๆ

ข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ มีคำถามดังนี้ วิเคราะห์ให้ออกว่ากระบวนการ 10 ขั้นตอนนั้น แต่ละขั้นตอนสร้างอะไรให้กับเด็กตรงตามมาตรฐานต่างๆได้ บริบทของโรงเรียนมีขั้นตอนใดต้อง ปรับปรุงกระบวนการเรียนก่อนการวิจัย ทำอย่างไร พลังครูพร้อมหรือยัง ผู้อำนวยการโรงเรียน ต้องทำ การวิจัยการวิจัยในครั้งนี้ด้วย โรงเรียนขนาดเล็กต้องทำวิจัยในบริบทที่กลับสู่ชุมชนได้ เช่น อาชีพใน ท้องถิ่น จะทำให้ท้องถิ่นเข้าร่วมกิจกรรมกับโรงเรียนง่าย 10 ขั้นตอนของการวิจัยจะมีวัตถุประสงค์อยู่ ในแต่ละขั้นตอนผู้อำนวยการโรงเรียนต้องจัดการบริหารนอกกรอบการอบรม เป็นการวิเคราะห์เชิง ระบบ เวทีนักเรียน/เวทีครู Best Practice เครือข่าย

2. ศึกษาความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย

มีผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ โดยในช่วงที่ 1 ซึ่งเป็นช่วงของการเพิ่มเติม (Input) ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ มีทีมศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น จ.สตูล รับหน้าที่เติมเต็ม ความรู้ ครูและผู้บริหารเป็นผู้รับเพิ่มเติมความรู้ อันเป็นการเรียนรู้เพื่อสร้างฐานความรู้ความเข้าใจใน การจัดการเรียนรู้ โดยมีวิธีการเรียนรู้ในช่วงการศึกษาความรู้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1. กิจกรรมศึกษาเอกสาร มีการศึกษาเอกสารจากการวิจัยท้องถิ่นซึ่งได้รับในวันที่ไปดูงานเวที นำเสนอผลงานของนักเรียนโรงเรียนสตูลวิทยา เอกสารประกอบการศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัด กระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย จากโรงเรียนอนุบาลสตูลเอกสารแผนการจัดการ เรียนรู้ระดับปฐมวัย ตัวอย่างโครงการวิจัยจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กท่าแพ และศึกษาจากอินเทอร์เน็ต <http://www.trf.or.th/index.php>, <http://www.youtube.com/watch?v=96JRMKmt4Is> ลูกตาเทียมจาก กระดูกวัว

2.2.กิจกรรมอบรมกระบวนการวิจัย 10 ขั้นตอน วันที่ 26 - 27 เมษายน 2554 ณ ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร จังหวัดตรัง โดยผู้เข้ารับการอบรมได้แก่ ครูเครือข่าย 11 โรงเรียนเริ่มแรกมีการแบ่งกลุ่มโดยการนับหนึ่งถึงสิบภายใต้เงื่อนไขที่ว่าให้บุคลากรแต่ละโรงเรียนเข้าร่วมอยู่ในทุกกลุ่ม เมื่อได้กลุ่มมาแล้วก็เข้ากลุ่มตามขั้นตอนสิบขั้นตอน โดยแต่ละกลุ่มได้เรียนรู้ตามกระบวนการในขั้นตอนนั้น ๆ แต่ละกลุ่มมีพี่เลี้ยงโดยทีมงาน สกว. คอยให้คำแนะนำโดยให้สมาชิกในกลุ่มดำเนินกิจกรรมกันเอง จากนั้นให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มออกนำเสนอ เมื่อนำเสนอทั้งสิบกลุ่มแล้วทีมงาน สกว. มาอภิปรายเพิ่มเติม

จากนั้นได้มีการเปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัยในแต่ละคนในโรงเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการนำกระบวนการวิจัยไปใช้ในหลักสูตรว่าจะใช้เวลาในช่วงใด หลังจากนั้นมีการสะท้อนความรู้สึกลงในการรับการอบรม

2.3. กิจกรรมการศึกษาดูงาน(ปฐมวัย/ประถมศึกษา)

ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย 10 ขั้นตอนเป็นเรื่องใหม่สำหรับครูโรงเรียนบ้านเขาจีนครูจึงต้องไปศึกษาดูงานเพื่อเพิ่มความรู้ให้กับตนเองและนำมาเป็นแนวทางในการทำงานโดยเริ่มจากการศึกษาเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้องและศึกษาดูงานดังนี้

๑ วันที่ 21 มีนาคม 2554 ณ โรงเรียนอนุบาลสตูล การศึกษาดูงานเวทีนำเสนอผลงานของนักเรียนโรงเรียนสตูลวิทยา มีผู้เข้าร่วมชม เป็นครูโรงเรียนในเครือข่าย สกว. เจ้าหน้าที่เทศบาล ตัวแทนผู้นำทางศาสนา และผู้ปกครองนักเรียนที่มานำเสนอผลงาน จากนั้นเดินชมนิทรรศการงานวิจัยของนักเรียน มีรายละเอียดเกี่ยวกับการทำผลงานวิจัยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พร้อมรับเอกสารเกี่ยวกับหนังสือวิจัยท้องถิ่น แล้วจึงเข้าประชุม ณ ห้องโสตของโรงเรียน โดยมี นายสุวิทย์ นิจุฤทธิ์พันธ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนสตูลวิทยา เป็นประธานเปิดพิธี จากนั้นเป็นการนำเสนอของนักเรียน มีทั้งหมด 3 เรื่องการจราจรหน้าโรงเรียนตลาดนัด และบ่อน้ำร้อนโดยนำเสนอด้วยพาวเวอร์พอยท์ หลังจากนั้นนักเรียนนำเสนอในแต่ละเรื่องเสร็จได้มีการซักถาม การทำงานของนักเรียนว่ามีปัญหาและมีการแก้ปัญหาอย่างไร และได้รับประโยชน์อย่างไรบ้าง จากนั้นมีทีมวิทยากรทั้งหมด 4 ท่านมาให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการวิจัย

๑วันที่ 22- 23 มิถุนายน 2554 ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อบต. ท่าแพ การศึกษาดูงานโครงการกระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย ในวันที่ 22 มิ.ย. 54 ได้มีการลงทะเบียน จากนั้นเดินชมนิทรรศการ เปิดพิธีโดยรองนายก อบต.ท่าแพ โดยมีทีมงาน สกว. เป็นพิธีกร ได้ชมวีดิทัศน์การจัดกิจกรรมด้วยกระบวนการวิจัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และมีการแบ่งกลุ่มเพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละห้อง ได้ร่วมทำกิจกรรมกับนักเรียนทำกิจกรรมสร้างสรรค์ในหัวข้อ จากนั้นเข้าพูดคุยตามกลุ่มเดิม เพื่อจัดทำแผนการสอนด้วยกระบวนการวิจัย ใน 1 ชั่วโมง เมื่อทำแผนการจัดการเรียนรู้เสร็จเรียบร้อยแล้ว ได้มีการให้แลกเปลี่ยนเรียนรู้พร้อมแสดงความรู้สึกจากการทำกิจกรรมในวันนี้

วันที่ 23 มิ.ย.54 เข้าสู่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตอนเช้า นั่งตามกลุ่มเดิม เตรียมความพร้อม เพื่อเข้าสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้เขียนไว้ ช่วงบ่ายเข้าห้องประชุม เพื่อรับฟังและแสดงความรู้สึกที่ได้สอนและรับฟังข้อเสนอแนะจากคุณครูประจำชั้น หลังจากนั้นให้ผู้เข้าร่วมอบรมแสดงความรู้สึกในการจัดกิจกรรมครั้งนี้ เมื่อเสร็จ

2.4 กิจกรรมอบรมการพัฒนาโจทย์วิจัย วันที่ 21 – 22 กรกฎาคม 2554 ณ บ้านพันปรีดา อ.ละงู จ.สตูล กิจกรรมอบรมพัฒนาโจทย์วิจัย เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรม 10 ขั้นตอน เมื่อแต่ละชั้นเรียนได้เลือกเรื่องที่สนใจศึกษาแล้ว จึงได้ร่วมกิจกรรมอบรมพัฒนาโจทย์วิจัย เพื่อออกแบบแนวทางที่จะใช้ในการศึกษา คุณสมพงษ์ หลีเคราะห์ ได้ให้ข้อคิดในการเลือกเรื่อง คือ **ให้เลือกเรื่องผ่านความจริง ไม่ใช่ผ่านความคิด ต้องมีข้อมูลเท็จจริงมารองรับ** โดยการยกตัวอย่างโจทย์ประกอบ

สุดท้ายเป็นกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แสดงความรู้สึกของครูแต่ละโรงเรียน ในส่วนของโรงเรียนบ้านเขาจีน ตัวแทนครูได้แสดงความรู้สึกว่า การอบรมวันนี้ทำให้เห็นแนวทางที่ชัดเจนขึ้น คิดว่าไม่ได้หลงทาง ได้เทคนิควิธีการสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง สอดคล้องกับโรงเรียนส่วนใหญ่ ที่เห็นว่าการอบรมพัฒนาโจทย์วันนี้ทำให้ครูแต่ละคนรู้แนวทางการพัฒนาโจทย์ที่ชัดเจน กระจำ เห็นวิธีการแต่ละขั้นตอน สามารถนำไปใช้จัดกระบวนการได้จริง และคิดว่าโครงการวิจัยมีประโยชน์กับผู้เรียน สามารถพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพได้

3.ปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย

ช่วงปฏิบัติการเรียนรู้ คือ การลงมือจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยแก่นักเรียน โดยครูรับหน้าที่เป็นกระบวนการ ทั้งนี้ในระหว่างการจัดการเรียนรู้ ได้มีการเชิญกลุ่มผู้ปกครองร่วมรับรู้โครงการ และทำความเข้าใจบทบาทหน้าที่ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อชี้แจงปรับความเข้าใจและสร้างการมีส่วนร่วม โดยเน้นที่กลุ่มคณะกรรมการสถานศึกษา ดังปรากฏในรายละเอียดการปฏิบัติการดังต่อไปนี้

3.1. กิจกรรมประชุมผู้ปกครองนักเรียน

วันที่ 16 มิ.ย. 2554 ทางโรงเรียนจัดประชุม เพื่อชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับโครงการวิจัยของโรงเรียน โดยเฉพาะผู้ปกครองนักเรียนได้ทราบโดยทั่วกันว่าโรงเรียนกำลังทำอะไร เพื่อขอความร่วมมือจากผู้ปกครองในอนาคตต่อไป วันนี้นักเรียนเป้าหมายมากันเป็นส่วนใหญ่ แต่ขาดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางส่วน ผลที่เกิดกลุ่มเป้าหมายได้รู้ถึงงานของโรงเรียน ซึ่งสุดท้ายแล้วนักเรียนเป็นผู้ได้รับผล ซึ่งทางกลุ่มเป้าหมาย ก็เห็นด้วย ปัญหาที่เกิดผู้ปกครองส่วนใหญ่ก็เห็นด้วยแต่ก็มีบางส่วน ที่โรงเรียนขอความร่วมมือไปเหมือน เอาภาระไปให้ผู้ปกครอง คือ ทางโรงเรียนขอความร่วมมือเรื่องของการจัดกระบวนการให้เด็กไปหาแหล่งเรียนรู้ ให้เด็กไปหาผู้รู้ / ภูมิปัญญา ผู้ปกครองบอกว่าไม่ใช่หน้าที่เด็ก แต่ทางโรงเรียนก็ไม่ชี้แจง ไปในลักษณะที่เด็กต้องปฏิบัติจริง เด็กเกิดทักษะเด็กเกิดกระบวนการติดตัวไป เด็กรู้จักคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ บันทึกเป็น รู้จักตั้งคำถาม

3.3. เวที “พลังกลุ่มและความสุข” “งาน พลังกลุ่มและความสุข” วันที่ 13 - 15 ตุลาคม 2554 ณ โรงแรมหาดแก้วรีสอร์ท อ.สิงหนคร จ.สงขลา รุ่นที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกประตู่ โรงเรียน

วัดหน้าเมือง โรงเรียนบ้านห้วยน้ำดำ และโรงเรียนนิคมพัฒนาฝั่ง20จุดมุ่งหมายหลักจัดขึ้นเพื่อเสริมสร้างพลังกลุ่มในการทำกิจกรรมร่วมกันอย่างมีความสุข โดยการนำเกมที่สร้างสรรค์มาเป็นเครื่องมือในการสืบค้นหาความหมายของคำว่า พลังกลุ่มและความสุข พร้อมทั้งให้ทุกคนได้ร่วมกิจกรรมทุกขั้นตอน เพื่อตอกย้ำให้เห็นว่า เราสามารถสร้างพลังกลุ่มและความสุขให้เกิดขึ้นได้ทุกที่ กระบวนการจัดกิจกรรมเริ่มด้วยการเรียนรู้จากเกม แล้วถอดบทเรียนและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลที่ได้หรือผลที่กระทบเข้ามาให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้สัมผัสถึงความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากการเล่นเกมต่างๆ คำพูดของทุกคนที่ถ่ายทอดความคิดของตัวเองออกมาไม่มีผิด เกมแต่ละเกมให้แง่คิดที่แตกต่างกัน

3.3. กิจกรรม เวทีรูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ (กิจกรรมทดลองจัดกระบวนการเรียนรู้)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 10 ขั้นตอน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม มีความรับผิดชอบ สามัคคี กล้าแสดงออก มีทักษะในการแก้ปัญหา ศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเอง มีการวางแผน มีกระบวนการคิด วิเคราะห์ มีกระบวนการตัดสินใจ โดยใช้หลักการและเหตุผล ยอมรับซึ่งกันและกันในทุกกระบวนการ การจัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการ10 ขั้นตอน เป็นการเชื่อมโยงการเรียนรู้จากโรงเรียนไปสู่แหล่งเรียนรู้ภายในชุมชนทำให้เด็กมีโลกทัศน์ที่กว้างขึ้นมีแนวคิดที่หลากหลายรูปแบบ สามารถนำไปเชื่อมโยงบูรณาการกับสาระวิชาต่างๆได้ในการนำเสนอโครงงานวิจัยนั้น ทุกชั้นจะต้องซักซ้อมการนำเสนอโครงงานวิจัยบนเวทีหรือที่เรียกว่า “กิจกรรมทดลองจัดกระบวนการเรียนรู้” ก่อนจะนำเสนอบนเวทีจริง ในวันที่6 ธันวาคม 2554 เพื่อให้การนำเสนอบนเวทีเป็นไปตามลำดับขั้นตอน มีประสิทธิภาพและบรรลุจุดประสงค์ที่วางไว้โดยการซักซ้อมจะจัดขึ้นในวันที่ 2 – 5 ธันวาคม 2554

3.5. เวทีนำเสนอร่างโครงงานวิจัย

โรงเรียนบ้านโคกประดู่ ได้ทำการเปิดเวทีรูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยให้ครูที่เลือกเรื่องไปแล้ว ได้ทำการพัฒนาโจทย์ เหล่าโจทย์ โดยเรื่องจัดทำเป็นโครงงาน แต่ละชั้นขึ้นนำเสนอโครงงานซึ่งมีทั้งหมด 5 โครงงานด้วยกัน ในวันที่ 6 ธันวาคม 2554 ณ ห้องประชุมโรงเรียนบ้านโคก-ประดู่ มีโครงงาน ดังนี้

- 1.ชื่อโครงงานการทำขนมโคจากสีดอกอัญชัน ผู้รับผิดชอบ ชั้นอนุบาล 1-2
- 2.ชื่อโครงงานศึกษาวิธีการขับซี้รถจักรยานให้ปลอดภัย ผู้รับผิดชอบชั้นประถมศึกษาปีที่1
- 3.ชื่อโครงงานศึกษาวิธีการการทำขนมไข่เต่า ผู้รับผิดชอบ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
- 4.ชื่อโครงงานศึกษาวิธีป้องกันโรคเอดส์ ผู้รับผิดชอบ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
- 5.ชื่อโครงงานศึกษาวิธีการทำพวงกุญแจจากเชือกสี ผู้รับผิดชอบ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

โครงงานของเด็ก เด็กต้องนำเสนอ ต้องฝึกทักษะ ทำสื่อเอกสาร เขียนแผ่นชาร์ต / กระดาษบุฟ ตัว Paper ฝึกเด็กนำเสนอเหมือนเวทีจริง อย่าให้เด็กเขินอาย ผู้ทรงคุณวุฒิจะเชิญใครมาบ้าง ผู้บริหาร- ต้องออกแบบร่วมกับครูอย่างไร ในกำหนดการ เปิดเวทีด้วยทอล์คโชว์บริบทของโรงเรียนบ้านโคกประดู่ ผอ. กล่าวต้อนรับผู้มาร่วมงาน มีพิธีกรเป็นนักเรียน 2 ชุด เข้า – บ่าย หลังจากนั้นก็นำเสนอที่มาของโครงการที่ได้รับการสนับสนุนจาก สกว. หลังจากนั้นแนะนำ

ผู้ทรงคุณวุฒิ และ ผอ. เครือข่าย 11 โรงเรียน เวทีแรก ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โครงการ
ศึกษาวิธีการขับเคลื่อนจัดการเรียนให้ปลอดภัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โครงการ ศึกษาวิธีการ
การทำขนมไข่เต่า จากนั้นก็เป็นไฮไลท์ของโรงเรียน คือการนำเสนอของชั้นอนุบาล เรื่อง การทำ
ขนมโคจากสืดอกอัญชัน ส่วนคณะครูก็คอยควบคุมนักเรียนที่ขึ้นนำเสนอ และทำหน้าที่ที่ได้รับ
มอบหมายช่วงบ่ายชั้น ป.4 เรื่องศึกษาวิธีป้องกันโรคเอดส์ มีการใช้ Power Point ซึ่งเด็กได้
ดำเนินการเองทุกขั้นตอน ตามด้วยชั้น ป.6 เรื่องศึกษาวิธีการทำพวงกุญแจจากเชือกสี มีการใช้
Power Point ซึ่งเด็กได้ดำเนินการเองทุกขั้นตอน จบด้วย Fashion show ย้อนยุคของโคก
ประดู่ปิดเวทีด้วยความลงตัว เพราะอะไร เพราะความร่วมมือจากภาคีทุกฝ่าย โดยเฉพาะเครือข่าย
ผู้ปกครองนักเรียน ผู้ปกครอง คณะครู และทีม สกว. ซึ่งคุณพิเชษฐ์ เบญจมาศ ได้เข้ามาดูแล
เป็นอย่างดี ตามบทบาทและหน้าที่ ผลที่เกิดขึ้น เด็กกล้าแสดงออก เด็กมีความมั่นใจ เด็กมี
ทักษะในการพูด

ผลที่เกิดขึ้นกับครู ครูมั่นใจในการจัดกระบวนการ ครูเปลี่ยนพฤติกรรมครูกับการวิจัย คงไป
กันได้ครูได้ใกล้ชิดเด็ก ผู้ปกครองผลที่เกิดขึ้นกับผู้บริหาร ใช้ภาคีเครือข่าย เกิดการมีส่วนร่วม
เครือข่ายช่วยจัดกิจกรรมวิจัย ได้แนวทางการพัฒนาใหม่

4.การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสรุปผล

ขั้นตอนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สามารถแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายใน
โรงเรียน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโรงเรียน อันเป็นกิจกรรมการเรียนรู้หรือที่เรียกว่า PLC
(Professional Learning Society) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1. กิจกรรมประชุมทีมครูในโรงเรียน

กิจกรรมประชุมทีมวิจัย ในเวลา 7 เดือน ของการดำเนินการตั้งแต่เริ่มการดำเนินการ
โครงการ โรงเรียนได้ร่วมประชุมทีมวิจัยไปทั้งหมด 20 ครั้งด้วยกัน แต่ในบางครั้งทางโรงเรียนก็ได้
เชิญคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นตอนพื้นฐาน / เครือข่ายผู้ปกครองนักเรียนเข้าประชุมด้วย มีดังนี้

วัน เดือน ปี	กิจกรรม
8 พ.ค. 54	นำเสนอการวิจัย 10 ขั้นตอน
12 พ.ค. 54	ครูนำเสนอกระบวนการ
30 พ.ค. 54	ประชุมทีมงานแลกเปลี่ยน ติดตามการบันทึกการจัดกระบวนการเรียนรู้
16 มิ.ย. 54	ประชุมทีมงาน แลกเปลี่ยน ถอดบทเรียน และการศึกษาดูงานร.ร.อนุบาล / ศพด. ทำแพ ในวันที่ 22-23 มิ.ย. 54 การออกแบบการไปหาข้อมูล
4 ก.ค. 54	ประชุมแลกเปลี่ยนการไปดูงาน ถอดบทเรียน ประเด็นแลกเปลี่ยน
11 ก.ค. 54	ประชุมทีมวิจัย ตารางการเรียนรู้ มีการถอดรหัสทุกครั้งที่จบการประชุม เทคนิคการตั้งคำถามให้สอดคล้อง ตอบ 5 สมรรถนะหลัก 8 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของ พรบ./สมศ.

14 ก.ค. 54	ประชุมทีมวิจัย เรื่องการพัฒนาโจทย์วิจัย
15 ส.ค. 54	เรื่องใช้กระบวนการวิจัยเสริมจุดเน้น เพราะเป็นเรื่องเดียวกัน
8 ก.ย. 54	เรื่องชี้แจงการแลกเปลี่ยน และเตรียมการอบรมพลังกลุ่มและการเปิดเวทีของ โรงเรียน
22 ก.ย. 54	การรายงานเงินที่ใช้ตามแผนงานโครงการ
10 ต.ค. 54	เรื่องแลกเปลี่ยน / ประเด็น อบรมพลังกลุ่ม 13-15 ต.ค. 54 ณ หาดแก้วรี สอร์ท และเตรียมตัวการเปิดเวทีเด็ก
31 ต.ค. 54	เรื่องแลกเปลี่ยน / ถอดบทเรียน สรุปการประชุม ณ หาดแก้วรี สอร์ท
3 พ.ย. 54	ประชุมวิจัยเรื่อง ประชุมแลกเปลี่ยน นำการประชุมจากนาแก้วมาเป็นประเด็นและเตรียมพร้อมสำหรับการเปิดประเด็น
29 พ.ย. 54	ประชุมทีมวิจัย เตรียมการเปิดเวที ชุมชนส่งกิจกรรม แลกเปลี่ยนหัวข้อนำเสนอโครงการ
2 ธ.ค. 54	ข้อคิดเห็น / Comment / แลกเปลี่ยน
14 ธ.ค. 54	ประชุม / แลกเปลี่ยน / จากการดูงานห้วยน้ำดำ / การเขียนรายงานความก้าวหน้า
23 ธ.ค. 54	แลกเปลี่ยน จากการดูเวทีวัดหน้าเมือง / ร.ร.บ้านเขาจีน / การแบ่งภาระงาน- รายงานความก้าวหน้า

การประชุมทีม หลังจากครูได้จัดกระบวนการเรียนรู้ หรือบางครั้งก็นำไปคุยในการปกติของโรงเรียน การประชุมทีมทำให้ครูส่วนใหญ่มีความกระตือรือร้น ได้แลกเปลี่ยน ถอดบทเรียน ซึ่งเป็นสิ่งใหม่ ครูทำ กับนักเรียน ผู้บริหารทำกับครู ปัญหาที่เกิดขึ้นครูบางคนก็ไม่สนใจ นั่งอ่านหนังสือพิมพ์ไม่จดบันทึกแก้- ปัญหาเหล่านี้โดยการที่ผู้บริหารเรียกตรวจการจดบันทึกทุกครั้ง

- จัดกิจกรรมจัดเก็บข้อมูล ในวันที่ 24-25 พ.ย. 2554 เพื่อหาข้อมูล / ผู้รู้ / ภูมิปัญญา มีการประชุมทีมวิจัยและชุมชน กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อหาการเก็บข้อมูล ออกแบบการเก็บข้อมูล เพื่อใช้เป็นแหล่งความรู้ภายนอกโรงเรียน ผลที่เกิดขึ้นได้ทะเบียนแหล่งความรู้ / ภูมิปัญญา / ผู้รู้ในชุมชน ชุมชนเห็นความสำคัญในสิ่งที่โรงเรียน ทำ ปัญหาที่เกิดขึ้น ข้อมูลไม่ครบถ้วน แก้โดยการทำเอกสารเพิ่มเติม ในสิ่งที่ข้อมูลขาดไป และบางครั้งเวลาไม่ตรงกัน

- ประชุมเชิงปฏิบัติการวางรูปแบบการสอน

มีการประชุมเพื่อให้เข้าใจในกระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยในทุกขั้นตอน ครูยังไม่เข้าใจเพราะเป็นนวัตกรรมใหม่ จึงได้จัดประชุมนำเสนอแต่ละขั้นตอนอย่างละเอียดโดยดูจากการพัฒนาโจทย์ที่ ลังกาปิข รี สอร์ท ในทุกกระบวนการ จัดเมื่อวันที่ 10 มิ.ย. 2554 ผลที่เกิดขึ้นครูเข้าใจในขั้นตอน มีความมั่นใจมากขึ้น แต่ก็ยังมีปัญหาต่างๆเข้ามา ครูบางคนลงพื้นที่หลายครั้ง ไม่มีประสบการณ์ไปครั้งเดียวสามารถที่จะเก็บเกี่ยวเรื่องอื่นๆไปด้วย หลังจากนั้นมาครูก็มีประสบการณ์การมากขึ้น จะเกิดความมั่นใจ ทีมวิจัยมีองค์ความรู้ปฏิบัติได้

- กิจกรรมประชุมนำเสนอรูปแบบ วันที่ 16 มิ.ย. 2554 ทางโรงเรียนจัดประชุม เพื่อชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับโครงการวิจัยของโรงเรียน โดยเฉพาะ ผู้ปกครองนักเรียนได้ทราบโดยทั่วกันว่าโรงเรียนกำลังทำอะไร เพื่อขอความร่วมมือจากผู้ปกครองในโอกาสต่อไป วันนี้กลุ่มเป้าหมายมาเกินเป็นส่วนใหญ่ แต่ขาดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางส่วน ผลที่เกิดกลุ่มเป้าหมายได้รู้ถึงการดำเนินงานของโรงเรียน ซึ่งสุดท้ายแล้ว นักเรียนเป็นผู้ได้รับผล ซึ่งทางกลุ่มเป้าหมาย ก็เห็นด้วย ปัญหาที่เกิดจากผู้ปกครองส่วนใหญ่ก็เห็นด้วยแต่ก็มีบางส่วน ที่โรงเรียนขอความร่วมมือไปเสมือน เอาภาระไปให้ผู้ปกครอง คือ ทางโรงเรียนขอความร่วมมือเรื่องของการจัดกระบวนการให้เด็กไปหาแหล่งเรียนรู้ ให้เด็กไปหาผู้รู้ / ภูมิปัญญา ผู้ปกครองบอกว่าไม่ใช่หน้าที่เด็ก แต่ทางโรงเรียนก็ไม่ชี้แจง ไปในลักษณะที่เด็กต้องปฏิบัติจริง เด็กเกิดทักษะ เด็กเกิดกระบวนการติดตัวไป เด็กรู้จักคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ บันทึกเป็น รู้จักตั้งคำถาม

4.2..กิจกรรมประชุมผู้บริหาร 11 โรงเรียน

กิจกรรมประชุมผู้บริหาร 11 โรงเรียน เป็นกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้รูปแบบการบริหารจัดการการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเน้นเทคนิคการบริหารจัดการของผู้บริหาร มีทีมที่เลี้ยงศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น จ.สตูล รับผิดชอบที่เป็นคนร่วมออกแบบการประชุม ทั้งนี้มีรูปแบบการประชุมแบบสัญจรไปยังโรงเรียนต่างๆ ซึ่งทางโรงเรียนที่เป็นเจ้าภาพ รับผิดชอบที่เจ้าภาพสถานที่ และงบประมาณ โดยมีกำหนดการสัญจรเดือนละครั้ง ซึ่งนอกจากการสัญจรจะเน้นการเรียนรู้ระหว่างผู้บริหารเป็นหลัก ยังมีเป้าหมายเพื่อการสร้างเครือข่ายการจัดการเรียนรู้ที่มากกว่าโรงเรียน แต่หมายถึงกลุ่มองค์กรที่ด้านการเรียนรู้ ที่สามารถกำหนด ออกแบบหลักสูตรการเรียนรู้ในอนาคต ซึ่งที่ผ่านมา โรงเรียนบ้านเขาจีนได้เข้าร่วมการประชุมผู้บริหาร 11 โรงเรียน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

วัน/เดือน/ปี	สถานที่	ประเด็นการคุย
10 มีนาคม 2554	ณ เขาพญาบังสารีสร้อยแอนดโฮมสเตย์ ต.ควนโพธิ์ อ.เมือง จ.สตูล	ประชุมเสนอหัวข้อวิจัยของแต่ละโรงเรียน
28 มีนาคม 2554	โรงเรียนอนุบาลสตูล	รายงานสถานการณ์การจัดการเรียนรู้ระดับโรงเรียน
12 เมษายน 2554	โรงเรียนบ้านกุบังปะโหลด	ทำความเข้าใจโครงการและออกแบบการจัดการเรียนรู้
13 มิถุนายน 2554	โรงเรียนบ้านเขาจีน	สถานการณ์จัดการเรียนรู้แต่ละโรงเรียน ออกแบบกิจกรรม
7 กรกฎาคม 2554	โรงเรียนบ่อหิน	การพัฒนาโจทย์โครงงานของเด็ก บทบาทการเป็นนักวิจัย พัฒนาครูให้เป็นนักจัดกระบวนการ สังเคราะห์ 10 ขั้นตอน มีวิธีการจัดกระบวนการ
5 สิงหาคม 2554	โรงเรียนวัดหน้าเมือง	สถานการณ์จัดการเรียนรู้แต่ละโรงเรียน ออกแบบกิจกรรม
2 กันยายน 2554	โรงเรียนบ้านโคกประดู่	ออกแบบการพัฒนาโจทย์และชี้แจงการอบรมพลังกลุ่มและความสุข
2 พฤศจิกายน 2554	โรงเรียนบ้านนาแก้ว	กำหนดรายละเอียดเวทีนำเสนอโครงงานวิจัย

		นักเรียน
22 ธันวาคม 2554	โรงเรียนห้วยน้ำดำ	สรุปผลการจัดเวทีรายงานร่างโครงการวิจัย

4.3.เวทีสังเคราะห์การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย 24 เมษายน 2556 ณ ห้องประชุมใหม่ โรงเรียนอนุบาลสตูล อ.เมือง จ.สตูล เพื่อสังเคราะห์ผลการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย (5,7,10 ขั้นตอน) เพื่อหาทิศทางเพิ่มเติมการจัดการเรียนรู้ของเครือข่ายวิจัยจังหวัดสตูล ทางทีมผู้ทรงคุณวุฒิ คือ รศ.ดร.สมพงษ์ จิตระดับ , รศ.ดร.สุธีระ ประเสริฐสรรพ, อ.สมเจตนา มุณีโมไนย เริ่มต้นด้วยกิจกรรมเวทีสาธารณะเด็ก ในหัวข้อ : เด็กกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง ต่อเนื่องจากเวทีสาธารณะเด็ก เป็นการเสวนาการศึกษา ของตัวแทนครู, ผู้ปกครอง, ผู้อำนวยการ ดำเนินรายการโดยคุณวันชัย พุฒทอง รongเลขาธิการสภาการศึกษาทางเลือกภาคใต้ หลังจากนั้นเป็นการเติมเต็มการคอมเม้นท์

4.4.งานเวทีสาธารณะ 6 มิถุนายน 2556 ณ โรงเรียนวัดหน้าเมือง อ.เมือง จ.สตูล

เวทีสาธารณะการศึกษาสตูล เกิดขึ้นจากแนวคิดในการนำเสนอผลการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย ภายใต้ความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษา , ชุมชน ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้สนับสนุนด้านการศึกษา และศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น จ.สตูล ภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น ที่นับเนื่องกว่า 10 ปี จากต้นแบบโรงเรียนตะโล๊ะไฮ เจ้าตำรับนวัตกรรม “กระบวนการเรียนรู้ 10 ขั้นตอน” สู่การแตกกอต่อยอดจากโรงเรียนระดับประถมศึกษา สู่โรงเรียนตาดีกา (ชายคามัสยิด) , ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในกำกับขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น, โรงเรียนมัธยมศึกษา, โรงเรียนปอเนาะสอนศาสนา, และเมื่อปี 2554 ได้ขยายสู่โรงเรียนประถมศึกษาจำนวน 11 โรงเรียน ภายใต้รูปแบบเครือข่ายการเรียนรู้

10 ปี ผ่าน ทางศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น จ.สตูล จึงมีแนวคิดที่จะนำเสนอกระบวนการเรียนรู้ ที่มากกว่าการสอน แต่เป็นการจัดการเรียนรู้ (Facilitate) และรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้ระบบโรงเรียน ซึ่งมีหลากหลายรูปแบบเช่นที่กล่าวมา ประจวบกับช่วงเวลาดังกล่าว งานวิจัยชุด 11 โรงเรียน ได้สังเคราะห์ชุดความรู้บางส่วนออกมาแล้ว

การจัดเวทีมี โชนเวทีกลาง ซึ่งพร้อมรองรับผู้เข้าชมกว่า 500 คน และเป็นพื้นที่กิจกรรมหลัก, ถัดออกมาเป็นโซนนิทรรศการ และโซนอาหาร , โดยโซนนิทรรศการ จะเห็นว่า มีการแบ่งตามประเด็น โดยมีรายละเอียดผู้รับผิดชอบ ดังนี้

ประเด็น	ผู้รับผิดชอบ
โหนดสตูลและงานที่ขับเคลื่อน	ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น จ.สตูล
โครงสร้างหลักสูตร	ร.ร.บ้านห้วยน้ำดำ/ร.ร.อนุบาลสตูล
วิธีการพัฒนาครูและผู้เรียน	ศพด.นาทอน/ท่าแพ, ร.ร.บ้านโคกประดู่,ร.ร.บ้านนาแก้ว,ร.ร.บ้านเขาจีน
การบริหาร และนิเทศติดตาม	ร.ร.บ้านกุ่มบึงปะโหลด/ร.ร.วัดหน้าเมือง

ส่วนโรงเรียนบ้านเขาจีน รับผิดชอบ ในส่วนนิเทศการประเมิน การพัฒนาครูและผู้เรียน โดยออกแบบให้ครูกับนักเรียน ร่วมออกแบบนิเทศการใช้ไว้นิลอธิบายกระบวนการ 7 และ 10 ขั้นตอน ใช้วิธีให้นักเรียนนำเสนอกระบวนการแต่ละขั้นตอน ผ่านรูปแบบไคด์ความรู้ เวียนผ่านเป็นฐาน มีนักเรียนรับหน้าที่ตามประเด็น รียนนอกจากนี้ นักชั้นมัธยมศึกษา จากโรงเรียนโรงเรียนบ้านเขาจีน ร่วมกับนักเรียนจากโรงเรียนบ้านนาแก้ว, และโรงเรียนจริยธรรมอิสลามมูลนิธิ โดยนักเรียนทั้งสามโรง รวมตัวจัดเวทีเสวนา ประเด็นทัศนคติและการเปลี่ยนแปลงหลังผ่านการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย.

บทที่ 4

ผลการดำเนินงาน

การจัดบุคลากรในการดำเนินการและการจัดการการเรียนรู้

ผลที่เกิดต่อโรงเรียน ผู้บริหาร และการบริหารจัดการสัมพันธ์กับชุมชน การพัฒนา ผู้บริหาร ต้องใส่หมวก 2 ใบหมวกใบที่ 1 ปฏิบัติการวิจัย (Action Research) แต่ขณะเดียวกันก็เป็นหมวกใบที่สอง วิจัย (Observation) เพื่อถอดขั้นตอนทั้ง 10 ขั้นตอน ได้ต้องปรับปรุงในบริบทของเรา เป็นชุดความที่ซ่อนอยู่ใน (Action Research) ในขณะที่ปฏิบัติกับครูและนักเรียน

- การบริหารจัดการ ต้องจัดการในการวิจัย เกิดขึ้นตามลำดับขั้นตอน มีการวางแผนบุคคล โครงสร้างเวลาเรียน มีการดำเนินติดตามทุกขั้นตอนทุกระยะ
- การทำวิจัย เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอน
- เปลี่ยนบทบาทจากสอนมาเป็นผู้กำกับ/เพื่อตอบโจทย์เกี่ยวกับการศึกษา ผลสัมฤทธิ์ การประเมินรอบสาม ส่วนเด็กได้ศึกษาค้นคว้า เรื่องราวที่ตนเองสนใจ
- การสอนเด็กในปัจจุบัน ให้เหมาะสมคือการใช้ Project/โครงงาน
- ปรัชญาการศึกษาคือสร้างให้ผู้เรียนให้ผู้เรียนรู้จักสร้างความรู้เอง
- ต้องมีการกำหนดชั่วโมง 4 ชม/สัปดาห์ สนับสนุนงบประมาณ/บุคคลกร/การประเมิน
- ครูผู้สอนจัดกระบวนการ 10 ขั้นตอน/สรุปการเปลี่ยนแปลงคนเด็ก/บูรณาการ/สรุปองค์ความรู้
- เด็กนักเรียนทำกระบวนการ 10 ขั้นตอน/จัดทำภาระงานผลงาน/นำเสนอผลการเรียนรู้

โรงเรียนจัดกิจกรรมสร้างความรู้กับผู้เรียน/ประชุมทีม

สรุปแนวคิดของโรงเรียนบ้านโคกประดู่

ดังนั้นการสร้างกรอบแนวคิดให้องค์การเป็นระบบเปิด (Open System) จึงเป็นแนวคิดรวบยอดที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งของทฤษฎีระบบองค์การที่เป็นโรงเรียนหรือสถานศึกษาทั้งหมดเป็นระบบเปิด เริ่มจากโรงเรียนบ้านตะโละไส ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอนุบาลนุรุลอิสลาม โรงเรียนสันติสุขมุสลิมวิทยา (ตาดีกา) โรงเรียนสตูลวิทยา (ครูซุ่ม พิศาลสินธุและเด็ก 5 กลุ่ม) และได้ขับเคลื่อนผ่านองค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่น มีองค์การบริหารส่วนตำบลท่าแพและองค์การบริหารส่วนตำบลนาทอน จนถึงโรงเรียนบ้านโคกประดู่ปัจจุบันมีเครือข่าย 10 โรงเรียนที่เข้าร่วมกระบวนการ อันได้แก่ โรงเรียนบ้านบ่อหิน โรงเรียนบ้านโคกพะยอม โรงเรียนบ้านเขาจีน โรงเรียนบ้านกุ่มปะโฮล โรงเรียนบ้านบ่อเจ็ดลูก โรงเรียนบ้านห้วยน้ำดำ โรงเรียนบ้านนาแก้ว โรงเรียนวัดหน้าเมือง โรงเรียนนิคมพัฒนาฝั่ง 20 และโรงเรียนบ้านทางยาง

การจัดกิจกรรมการอบรมการพัฒนาโจทย์วิจัยกลุ่มครูโรงเรียนบ้านโคกประดู่ จึงเกิดขึ้นในวันที่ 7-8 กุมภาพันธ์ 2554 ณ ล้งกาปีช อ.ละงู จ.สตูลเหมือนเป็นการละลายตัวตน ค้นหา ทีมงาน สร้างความเชื่อมั่นในงานที่จะเดินในวันข้างหน้า

สกว. ผู้บริหาร จัดการศึกษาเดิมกระบวนการ ให้คำปรึกษา ถอดบทเรียน แนวคิดทีมวิจัยผู้ร่วมกระบวนการคือ จัดกระบวนการเรียนรู้ ติดตาม ประเมินผล สรุปผลการจัดการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนรายงานผล

การทำงานของครูโรงเรียนบ้านโคกประดู่ 5 คน ร่วมกับผู้บริหาร เริ่มจากการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอนโดยกระบวนการวิจัย เช่น กระบวนการ 10 ขั้นตอน ของโรงเรียนตะโล๊ะไฮและโรงเรียนอนุบาลสตูล การพัฒนาเป็นโจทย์วิจัยไปจนถึงการเขียนโครงการ การติดตามผลการจัดการเรียนแต่ละขั้นตอนของเด็กโรงเรียนอนุบาลสตูลจากการไปศึกษาดูงาน การถอดบทเรียนการทำงานของครูโรงเรียนอนุบาลสตูลทั้ง ระดับห้องเรียน ระดับสายชั้น ระดับโรงเรียนนอกเหนือจากครูแล้วยังมีภาคีมากมาย ซึ่งอาจจะสรุปเป็นกระบวนการในการดำเนินงานว่าจะต้องมีส่วนที่เกี่ยวข้องกันเช่นไรบ้าง

กระบวนการวิจัยเป็นเครื่องมือในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้และนำไปสู่การพัฒนาตน และมีองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้แบบใหม่ of โรงเรียนบ้านโคกประดู่ ดังนี้

1. ต้องหยิบเรื่องราวในห้องถิ่นมาจัดการศึกษา เพราะต้องการให้เรียนรู้ในเรื่องที่ใกล้ตัวเด็กมากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี การอยู่ร่วมกัน อาชีพ ซึ่งจะเป็นพื้นฐานในเชื่อมโยงเรื่องราวที่เกิดขึ้น ในชุมชนได้ รู้รากเหง้าของตนเอง เห็นคุณค่าของชุมชน เมื่อไหร่ก็ตามที่คนหนึ่งคนสามารถเห็นรากเหง้าตัวเอง เห็นคุณค่าในสิ่งที่ใกล้ตัวแล้ว จะไม่ลืม จะอยู่ที่ไหนก็จะไม่ลืมท้องถิ่นตัวเอง วันหนึ่งจะต้องกลับมาพัฒนาบ้านเอง
2. เนื้อหาสาระที่จัดกระบวนการเรียนการสอนต้องยึดตามหลักสูตรของโรงเรียน เป็นเกณฑ์ และต้องเชื่อมโยงกับเรื่องราวของท้องถิ่นและเรื่องราวภายนอกให้สอดคล้องกันทั้งนอกห้องเรียน และในห้องเรียน
3. เน้นวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ “ห้ามสอน” โดยที่ครูต้องเป็นนักจัดกระบวนการ เช่น กระตุ้นให้เกิดการตั้งคำถาม ขวนคิด ขวนคุ้ย ชี้แนะบางแต่อย่าชี้แนะ และต้องเป็นนักอำนวยความสะดวกให้กับเด็กในการเรียนรู้
4. เด็กต้องหาความรู้ด้วยตัวเองและสนุกกับการเรียนรู้ ซึ่งจะให้เด็กเป็นผู้มีส่วนร่วมในการกำหนดประเด็นที่ตัวเองสนใจ อยากศึกษา ในเรื่องที่ใกล้ตัวหรือเรื่องในชุมชน แล้วจะต้องค้นหาความรู้ด้วยตนเอง รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล นำเสนองาน นำข้อมูลไปใช้ประโยชน์
5. ต้องมีการกำหนดข้อมูลชั่วโมงเรียนในกระบวนการเหล่านี้ให้ชัดเจน โดยกำหนดให้ต้องมีอย่างน้อย 4 ชั่วโมง/ 1 สัปดาห์ หรือมากกว่านั้น
6. สำคัญเหนือสิ่งอื่นใดก็คือผู้บริหารจำต้องมีส่วนร่วมในการคิด ทำ ตั้งแต่เริ่มจนกระทั่งจบสิ้นกระบวนการทำงาน

ยุทธศาสตร์การสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านโคกประดู่ภายใต้กรอบงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น อาจจะไม่ใช่วิธีที่ดีเลิศ แต่ก็เป็ทางเลือกหนึ่งของการจัดการศึกษา ที่สามารถพัฒนาคนได้ และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติข้อความหนึ่งที่ว่า “ให้สถานศึกษาจัดทำสารการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม โดยมุ่งเน้นการฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และประยุกต์ความรู้มาใช้ จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ และจัดการเรียนรู้ให้เกิดได้ทุกเวลา ทุกสถานที่”

ประมวลความรู้ที่ได้รับที่เกิดขึ้นในแต่ละกิจกรรม

ครูกัลยา ไชยจรรย์

สำหรับตัวเองในการเข้าร่วมกิจกรรมทำให้มีความรู้เพิ่มขึ้นมากซึ่งหาได้ยากดังกิจกรรมที่ให้ความรู้ต่อไปนี้

- เจือนไข 3 อย่างเมื่อมาถึงเราควรที่จะที่ฉายเอาไว้ ไม่ควรที่จะนิ่งเฉยเพราะมันไม่สามารถเรียกกลับมาได้อีก คือ คำพูด เวลา โอกาส
- 3 สิ่งที่มีค่ามาก คือ ความรัก การเคารพตัวเอง เพื่อนแท้
- 3 สิ่งที่เราจะมีในชีวิตคนเรา คือ ความสงบ ความซื่อสัตย์ และความหวัง
- กิจกรรมลูกเปิดเจ้าปัญหา สรุปได้ว่า เมื่อมีปัญหาในองค์กรหรืองานในโรงเรียนควรได้รับความร่วมมือความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สมาชิกต่างรับรู้ให้ความช่วยเหลือ จึงจะแก้ปัญหาได้
- กิจกรรมเก้าอี้ดนตรี พอจะสรุปได้ว่า เมื่อมีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นอย่าเพิ่งด่วนสรุปควรจะคิดวิเคราะห์ โดยใช้เวลาในการตัดสินใจ อย่าใช้ความคิดแบบเดิมหรือประสบการณ์เดิมมาด่วนตัดสินใจเหตุการณ์นั้นๆ
- กิจกรรมสายธารชีวิตพอจะสรุปได้ว่า คนเราแต่ละคนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่แตกต่างกันในการใช้ชีวิตแล้วแต่บุญ-กรรมของแต่ละคน เราต้องทำความเข้าใจและยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้น กิจกรรมนี้เป็นการเล่าในเรื่องที่เกิดขึ้นชีวิตให้แก่เพื่อนได้รับฟังและได้รับรู้ในเรื่องของเพื่อนที่ได้เล่าสู่กันฟัง
- กิจกรรมเกมเก้าอี้ขีด สรุปคือ ภารกิจของโรงเรียนที่บุคลากรในโรงเรียนต่างช่วยกันทำให้งานสำเร็จได้ดั่งใจต้องประกอบไปด้วย มีผู้นำ - ผู้ตาม การให้ความร่วมมือ การเสียสละ มีการวางแผน การปฏิบัติ(การลองถูก ลองผิดภายใต้กฎเกณฑ์ต่างๆ) การสรุป และการนำไปใช้ จึงจะนำพาให้งานสำเร็จได้ตามเป้าหมาย
- กิจกรรมวงล้อสี่ทิศ เป็นการจัดตัวเองให้เข้ากับลักษณะต่างๆตามทิศทั้ง 4 ทิศ ซึ่งให้เข้ากับลักษณะนิสัย เป็นหลัก ความหมายของกิจกรรมนี้หมายถึงการปกครองบุคลากรในองค์กร นอกจากที่จะมุ่งการบริหารงานให้สำเร็จแล้ว ก็ต้องมาดูบุคลากรในองค์กรด้วยว่าการบริหารคนให้ถูกจุด อย่าปรับตัวเขาให้มาเป็นตัวเรา ตัวเราต้องเป็นตัวเรา ตัวเราอย่าเป็นตัวเขา เพราะฉะนั้นจะต้องปรับตัวเราเองให้เข้ากับองค์กรให้ได้

ครูสวาท บุญรัตน์

อบรมเชิงปฏิบัติการ การเขียนข้อเสนอโครงการวิจัยท้องถิ่น วันที่ 7-8 ก.พ.54 ณ ลังกาปิซ รี สอร์ท อ.ละงู จ.สตูลหน่วยงานให้การสนับสนุน สนับสนุนโดยศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น จ.สตูล สำนักงานกองทุนสนับสนุนวิจัย (สกว.) ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น

1. วัตถุประสงค์ในการปฏิบัติราชการ

1.1 เพื่อศึกษากระบวนการเรียนรู้ แบบบูรณาการระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน โดยใช้กระบวนการวิจัย

1.2 เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน โดยใช้

กระบวนการวิจัย

2. สิ่งที่ได้รับจากการปฏิบัติราชการ เนื้อหา

กระบวนการ 10 ขั้นตอน (สู่ตัวเด็ก)

- ขั้นตอนที่ 1 เรียนรู้เรื่องใกล้ตัว
- ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์จำแนกและเลือกเรื่อง
- ขั้นตอนที่ 3 ย้อนรอยกระบวนการ
- ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนาโจทย์วิจัย (หัวข้อวิจัย)
- ขั้นตอนที่ 5 กิจกรรมตั้งคำถามย่อย
- ขั้นตอนที่ 6 ค้นหาวิธีการเก็บข้อมูล
- ขั้นตอนที่ 7 เก็บข้อมูล
- ขั้นตอนที่ 8 สรุปและวิเคราะห์คำตอบ
- ขั้นตอนที่ 9 การใช้ประโยชน์จากข้อมูล
- ขั้นตอนที่ 10 สรุป/รายงาน

3. ภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการ จัดทำโครงการ ใช้สอนแบบบูรณาการ

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการไปปฏิบัติราชการในครั้งนี้

- 4.1 จัดการเรียนการสอน โดยยึดหลักให้ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถ เรียนรู้ และพัฒนาตามธรรมชาติ และเติมเต็มศักยภาพให้กับนักเรียน
- 4.2 จัดการเรียนรู้ โดยเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสม ของแต่ละระดับชั้น คือ ความรู้ตนเอง สังคม
- 4.3 จัดการเรียนรู้ ให้เกิดทุกเวลา สถานที่ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง มีส่วนร่วม

โรงเรียนดำเนินการขยายผลให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาประสิทธิภาพ

5. ขอบงาน

- 5.1 โครงการศึกษากระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยใช้กระบวนการวิจัย
- 5.2 โครงการพัฒนากระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยใช้กระบวนการวิจัย

1. การศึกษาดูงาน โครงการวิจัย การจัดการเรียนรู้ ด้วยกระบวนการวิจัย

26 กุมภาพันธ์ 2554 ณ โรงเรียนอนุบาลสตูล

2. หน่วยงาน โรงเรียนอนุบาลสตูล

3. วัตถุประสงค์ในการปฏิบัติราชการ

- 3.1 พัฒนากระบวนการเรียนการสอน ที่มีประสิทธิภาพ และดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน แต่ละระดับการศึกษา
- 3.2 พัฒนาขีดความสามารถของผู้เรียน เทคโนโลยี เพื่อการศึกษา
- 3.3 ปฏิบัติงาน และพฤติกรรมด้านจรรยาบรรณวิชาชีพครู การดำเนินงานกระบวนการเรียนรู้ในชั้นกับผู้เรียน

4. สิ่งที่ได้รับจากการปฏิบัติราชการ เนื้อหา

โรงเรียนมาตรฐานสากล กระบวนการเรียนรู้ 10 ขั้นตอน

5. ภาระงานที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการ ได้ศึกษาดูงานการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลสตูล ตั้งแต่ชั้น อนุบาล 1 ถึง ประถมศึกษาปีที่ 6
6. ประโยชน์ที่ได้รับจากการไปปฏิบัติราชการในครั้งนี้
  - 1.1 เข้าใจกระบวนการ 10 ขั้นตอน
  - 1.2 มีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการวิจัย (พอสมควร)
  - 1.3 เข้าใจในวิธีการจัดเก็บข้อมูล
  - 1.4 เข้าใจและเขียนรายงานวิจัยได้ (นิดหน่อย)
2. ในส่วนของโรงเรียน ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนบ้านโคกประดู่ จัดดำเนินงานชุมชน ด้วยกระบวนการวิจัยของโรงเรียนบ้านโคกประดู่ ตำบลฉลุง อำเภอเมือง จังหวัดสตูล

ครูสิรินรา สิริพร

1. กิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการเขียนข้อเสนอโครงการวิจัยท้องถิ่น วันที่ 7 - 8 กุมภาพันธ์ 2554 ณ ลังกาปิธีรีสอร์ท อำเภอละงู จังหวัดสตูล

ความรู้ที่ได้รับ คือ ได้มีความรู้กระบวนการวิจัยตามขั้นตอนการวิจัย 10 ขั้นตอน ดังนี้

- 1.เรียนรู้เรื่องใกล้ตัว
- 2.การวิเคราะห์จำแนกและเลือกเรื่อง
- 3.ย้อนรอยกระบวนการ
- 4.การพัฒนาโจทย์วิจัย
- 5.กิจกรรมตั้งคำถามย่อย
- 6.ค้นหาวิธีการเก็บข้อมูล
- 7.เก็บข้อมูล
- 8.สรุปและวิเคราะห์ตรวจสอบ
- 9.การใช้ประโยชน์จากข้อมูล
- 10.สรุป/รายงาน

2.นำเอากระบวนการวิจัยมาพัฒนาการสอนของครู เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูเปลี่ยนบทบาท เป็นนักจัดกระบวนการ นำกระบวนการวิจัย มาปฏิบัติจริงกับนักเรียน ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

กิจกรรมศึกษา ดูงาน การจัดการเรียนรู้สู่หลักสูตรมาตรฐานสากลโดยใช้กระบวนการวิจัย วันที่ 26กุมภาพันธ์ 2554 ณ โรงเรียนอนุบาลสตูล อำเภอเมือง จังหวัดสตูล ความรู้ที่ได้รับ คือ ความรู้ในกระบวนการวิจัย 10 ขั้นตอน , การได้รับประสบการณ์ตรงจากกระบวนการวิจัย ในเรื่อง การเรียนรู้สิ่งใกล้ตัว จากการดูการสอนของครูและการจัดกิจกรรม ,การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกระบวนการวิจัย, ได้รับรู้การพัฒนาของนักเรียนว่านักเรียนสามารถพัฒนาความสามารถของตนเองตาม

ศักยภาพของแต่ละคน, สามารถนำกระบวนการจัดการเรียนการสอนไปพัฒนาวิชาชีพและไปพัฒนานักเรียนที่โรงเรียนตนเอง

กิจกรรมการศึกษา ดูงาน การจัดการเรียนรู้หลักสูตรมาตรฐานสากลโดยใช้กระบวนการวิจัย
วันที่

27 - 28 มิถุนายน 2554 ณ โรงเรียนอนุบาลสตูล อำเภอเมือง จังหวัดสตูล ความรู้ที่ได้รับ คือ เทคนิคการสอนที่หลากหลาย, การวัดผลที่หลากหลาย , การทำงานเป็นทีม , การพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ

กิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 10 ขั้นตอน วันที่ 26-27 เมษายน 2554 ณ ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร จังหวัดตรัง ความรู้ที่ได้รับ คือ การได้รับความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการออกแบบการจัดการเรียนรู้ในกระบวนการวิจัย 10 ขั้นตอน , การแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ จากการทดลองสอนโดยใช้กระบวนการวิจัย , การได้รับความรู้โดยต่อยอดกระบวนการวิจัย 10 ขั้นตอน เลือกใช้กิจกรรมกับนักเรียนได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

กิจกรรมอบรมพัฒนาโจทย์ วันที่ 21-22 กรกฎาคม 2554 ณ บ้านพันปรีดา อำเภอละงู จังหวัดสตูล ความรู้ที่ได้รับ คือ การได้เรียนรู้ ได้รับความรู้ ความเข้าใจในเรื่อง กระบวนการดำเนินงานวิจัย ในขั้นตอนที่ 4 การพัฒนาโจทย์วิจัย (หัวข้อวิจัย, เอกสารเชิงหลักการ) ,การแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ ผลการดำเนินงานในช่วงที่ผ่านมา

กิจกรรมอบรมพลังกลุ่ม วันที่ 13 - 15 ตุลาคม 2554 ณ หาดแก้วรีสอร์ท จังหวัดสงขลา

เป็นการอบรมที่ได้ใช้เวลาช่วงหน้าหนาว ไปผ่อนคลายแบบสบาย ๆ เนื่องจากที่ไปอบรมทุกครั้งจะหนักไปทางด้านเนื้อหาความรู้ ก็เลยเบาใจไปสักนิด เมื่อไปถึงเห็นบรรยากาศ สิ่งแวดล้อมก็สุขใจและปลอดโปร่งอีกทั้งเห็นชายทะเล สายลม แสงแดด ทำให้นึกถึงเพลงของนันทิดา แก้วบัวสายขึ้นมาทันที การอบรมในครั้งนี้เป็นการอบรม 2 คืน 3 วัน จะหนักไปทางด้านเกม เช่น เกมสายธารชีวิต ,ลูกเปิดซีเھر, แก้อัฒนตรี, เกมเท้าขีด, วงล้อชีวิต, หัวใจสี่ห้อง ทั้งนี้เกมแต่ละเกมจะให้ความรู้ ความสนุกสนาน แต่ก็แฝงไปด้วยข้อคิดมาก ซึ่งในข้อคิดนี้จะทำให้เรารู้จักตนเองและในองค์กร เข้าใจคนอื่นมากขึ้นอย่ามองแค่ความรู้สึกลึกซึ้ง คิด ต้องศึกษา รู้ข้อเท็จจริง เอาใจเขาใส่ใจเรา รู้จักการอภัย ให้โอกาส เปิดโอกาส ไม่ยึดติดความเป็นตัวตนต้องมองรอบด้านเปลี่ยนตนเองให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ ทำอะไร สิ่งใดก็ต้องมีการวางแผน ก็จะทำให้ตนเองและองค์กรประสบความสำเร็จ ส่วนด้านกลางคืน นายพิเชษฐ์ เบญจมาศ และนายสมพงศ์ หลีเคราะห์ ก็ได้รับความรู้ในการให้ทุกโรงวางแผนและเตรียมพร้อมในการให้ข้อมูลเรื่องเปิดเวทีนักเรียน หลังจากนั้นตามอัธยาศัย เป็นการอบรมที่ประทับใจทั้งในด้านกิจกรรม ความรู้ (เล่นปนเรียน)และเพื่อน ๆ ทุกคน ทั้งต่างพูดคุยว่าชอบสนุก หน้าตาเบิกบานสดชื่น ที่พักสบาย อาหารอร่อย เพลงไพเราะ อยากให้อบรมแบบนี้อีก

ครูวิไลวรรณ เดชกล้าหาญ

การอบรมเชิงปฏิบัติการ การเขียนข้อเสนอโครงการวิจัยท้องถิ่น วันที่ 7-8 กุมภาพันธ์ 2554 ณ ลังกาปีช รีสอร์ท อำเภอละงู จังหวัดสตูล **ความรู้ที่ได้รับ** คือ จัดการเรียนการสอนโดยยึดหลักให้ผู้เรียนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาการเรียนรู้ไปตามธรรมชาติและเต็มเต็มศักยภาพให้กับนักเรียน , จัดการเรียนรู้นี้โดยเน้นความสำคัญด้านความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมแต่ละระดับและวัยของนักเรียน , จัดการเรียนรู้นี้ให้เกิดกับผู้เรียนทุกเวลา สถานที่ โดยผู้ปกครองมีส่วนร่วม , ได้ปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนด้วยกระบวนการวิจัย , สามารถนำมาพัฒนาการสอนของครู โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น ผู้เรียนสามารถระบุเนื้อหาที่ตนเองอยากเรียน และครูเป็นเพียงผู้กำกับหรือนักจัดกระบวนการเท่านั้น , นำกระบวนการวิจัยมาใช้กับนักเรียนได้จริง

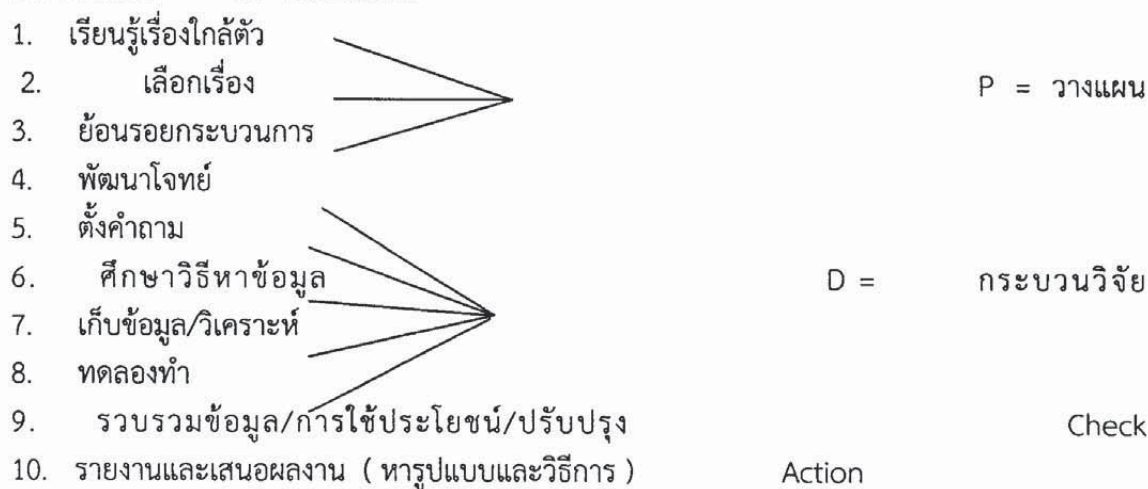
การอบรมเชิงปฏิบัติการ การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 10 ขั้นตอน วันที่ 27-28 เมษายน 2554 ณ ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดตรัง **ความรู้ที่ได้รับ** คือ ได้รับความรู้ความเข้าใจในการออกแบบการจัดการเรียนรู้และทดลองสอนโดยใช้กระบวนการ 10 ขั้นตอน , ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับคณะครู จากโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการวิจัย ,

การอบรมพัฒนาวิทยุวิจัย วันที่ 22 กรกฎาคม 2554 ณ บ้านพันปรีดา อ.ละงู จ.สตูล **ความรู้ที่ได้รับ** คือ ได้ศึกษาและเรียนรู้กระบวนการดำเนินงานวิจัยในชั้นตอนที่ 4 การพัฒนาวิทยุวิจัย , ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินงานวิจัย ตั้งแต่ขั้นตอนที่ 1 เรียนรู้เรื่องใกล้ตัว ถึง ขั้นตอนที่ย่อยกระบวนการ กับคณะครูผู้เข้าร่วมอบรม

การอบรมพลังกลุ่มและความสุข วันที่ 13 - 15 ตุลาคม 2554 ณ โรงแรมหาดแก้วรีสอร์ท อ.สิงหนคร จ.สงขลา โรงเรียนบ้านโคกประดู่ โรงเรียนวัดหน้าเมือง โรงเรียนบ้านห้วยน้ำดำ และโรงเรียนนิคมพัฒนาผัง 20 **ความรู้ที่ได้รับ** คือ กิจกรรมหัวใจ 4 ห้อง ได้ทำความรู้จักซึ่งกันและกัน , ได้เรียนรู้นิสัยซึ่งกันและกัน – กิจกรรมลูกเปิดเจ้าปัญหา ทุกคนควรช่วยกันคิดช่วยกันทำ เพื่อให้งานหรือองค์กรประสบความสำเร็จ,สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ -- แก้อัฒนตรี ควรมีความคิดที่หลากหลายรูปแบบ , อย่าทำอะไรด้วยวิธีการเดิม ๆ ควรคิดหาวิธีใหม่ ๆ หรือแนวคิดใหม่ ๆ การเปลี่ยนแปลงนำไปสู่สิ่งที่ดีกว่า –กิจกรรมเท้าชิด การทำงานต้องมีการวางแผนอย่างเป็นกระบวนการ, ต้องมีเป้าหมาย และช่วยเหลือกันเพื่อไปถึงเป้าหมายที่วางไว้, มีความสามัคคี ร่วมมือกันจะทำให้งานประสบความสำเร็จ – สายธารชีวิต แต่ละคนได้ระบายความในใจ , ได้รู้จักตัวตนที่แท้จริง จากการที่เพื่อนได้ระบายความในใจออกมา, เข้าใจชีวิต เห็นอกเห็นใจ และเข้าใจกันมากยิ่งขึ้น – วงล้อสี่ทิศ ได้เรียนรู้นิสัยซึ่งกันและกัน ได้รู้จักตัวตนที่แท้จริงของกันและกัน – ตัวต่อมหาสนุก การวางแผนในการทำงานตามกระบวนการ, การวางตัวบุคคลให้เหมาะสมกับงาน

ประมวลความรู้ที่ได้รับ ที่เกิดขึ้นแต่ละกิจกรรมของผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโคกประดู่

วิธีวิจัย ทดลองทำ นำผลมาวิเคราะห์ และนำไปใช้ประโยชน์ สรุปเป็นองค์ความรู้ ในกระบวนการ 10 ขั้นตอนดังนี้

* ใช้ทฤษฎีวงจร Demming

* กิจกรรมต้องเป็นไปตามลำดับ เช่น กิจกรรมหาความรู้ กิจกรรมทดลอง กิจกรรมสรุปผล และวิเคราะห์ กิจกรรมเผยแพร่

ปัญหาในเชิงบริหาร ผู้อำนวยการอย่าบอกในแต่ละขั้นตอน ครูจะขัดใจบ้าง ครูจะรู้เอง ว่าใช้หรือไม่ใช้ค่อยบอกที่หลังที่ครูรู้แล้ว

- 10 กระบวนการของแต่ละโรงเรียนไม่เหมือนกัน วิธีการที่ใช้ต้องระดมความคิดทำทางออกร่วมกัน
- ทุกโรงเรียนสร้างโครงการแล้วต้องบริหารจัดการกำกับ ติดตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย
- ตัวจุดประสงค์เป็นตัวควบคุมครู
- กระบวนการกลุ่มทุกสิ่งต้องการฝึกทักษะเด็ก เด็กต้องไม่ใช่วิธีการยกมือแต่ต้องใช้เหตุและผล เชื่อมโยงกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทุกขั้นตอนเข้ากับสาระใดบ้าง
- จุดประสงค์แต่ละข้อ/ในแต่ละขั้นตอนเพิ่มได้แต่ลดไม่ได้ ครูต้องให้เด็กได้ไปศึกษา ทดลอง เช่น ไปศึกษาเรื่องขนม ก็ต้องเอาขนมเป็นเครื่องมือ
- ครูอย่าัดเนื้อหา ครูต้องรู้จักเชื่อมโยง ว่าเข้ากับอะไรได้บ้าง(สมรรถนะคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สมศ.) ครูต้องเน้นกระบวนการ/วิธีการต้องทำอะไร
- ครูต้องอดทนอย่างบอกเด็ก
- ทุกขั้นตอนต้องใช้วงจรเดมมิ่ง PDCA
- ครูต้องบันทึกทุกครั้งที่ทำกับเด็ก เกิดอะไรบันทึกให้หมด
- เรื่องที่ทำจะต้องไม่ไปชนทฤษฎีและอนาคตจะมากกว่าทฤษฎี
- ระดับโรงเรียนก็ต้องบันทึกอย่างละเอียดว่าพูดอะไร/ทำอะไรบันทึกครูจะบันทึกน้อยมากและบันทึกอย่างหยาบ ต้องบันทึกให้ละเอียดกว่าจะถึงเส้นชัย จบกระบวนการ

- การเก็บรอยการเขียนรายงาน การเก็บชิ้นงาน ต้องเก็บอย่างละเอียด เขียนวันวันที่ทุกครั้ง มิฉะนั้นจะมีปัญหาตอนเขียนรายงาน เขียนไม่ได้ลืมไปแล้ว
- การเขียนของครูส่วนใหญ่จะเขียนเป็นนามธรรมไม่เขียนเป็นรูปธรรม เส้นทึบของงานวิจัย อยู่ที่ การปฏิบัติจริง เขียนได้เลยว่า เด็กชายเด็กหญิงชื่ออะไร ช่วยแม่ล้างจาน กวาดบ้าน ผู้ปกครอง บอกว่าชอบมาก ก็ให้เขียนไปว่า นายอะไรชอบมาก ลูกของคุณได้ครูอย่างนี้ เป็นอย่างไรบ้าง ต้องการครูอย่างนี้หรือไม่สำคัญ ๑ ที่ควรจะใช้ อยู่รอบ ๑ บริเวณโรงเรียน สามารถที่จะดึง เข้าไปใช้ให้เด็ก ได้เรียนรู้ แล้วแต่ว่าครูจะออกแบบครูเก่งต้อง รู้ปัญหาผู้เรียน ใช้วิธีการใด แก้ปัญหา วิธีที่ใช้ได้ผลอย่างไร
- การบูรณาการเด็กกุ่มวาย แต่เด็กได้แสดงออก
- ทักษะกระบวนการ 1. สร้างแรงจูงใจ Motivator 2. ผู้สร้างแรงจูงใจ 3. โค้ช Coach 4. ผู้ฝึก Trainner 5. ผู้ให้คำปรึกษา Conveeler 6. ผู้วิจัย Rerercher 7. ผู้สอน Teachon

การสอนแบบเดิมครูต้องศึกษาหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตัวชี้วัด ศึกษาการวัด ประเมินผล และศึกษาผู้เรียน จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ จัดทำสื่อประกอบการสอน จัดทำเครื่องมือ วัดประเมินผล ทุกอย่างครูจัดทำไว้ล่วงหน้า พร้อมทั้งจะนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และบันทึก หลังสอน ทว่าการสอน โดยใช้กระบวนการวิจัย ครูศึกษาหลักสูตรมาตรฐาน ตัวชี้วัด บริบท โรงเรียน บ้านโคกประดู่ แนวการสอนโดยใช้กระบวนการวิจัย ครูต้องกระตุ้นนักเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย ขึ้นอยู่ กับเป้าหมายในการสอนครั้งนั้นๆ ครูยอมรับว่าการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย เป็นเรื่องใหม่ ความยาก ความเครียดจึงตามมา แต่หลายคนเห็นด้วยกับสิ่งที่โรงเรียนดำเนินการ แม้หลายกระบวนการทำ ของครูจะผิดพลาดไปบ้าง แต่นั่นก็ คือการเรียนรู้ ที่สุดแล้วครูสามารถสรุปได้ว่ามีรูปแบบการจัดการ เรียนรู้ จะต้องมียุทธศาสตร์ ความรู้ ความสามารถ

1. ด้านการจัดการ ครูประจำชั้นมีเด็กนักเรียนรับผิดชอบชั้นเดียวจะมีการบินเดี่ยว มีบทบาท ดังกล่าวนี

ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ นันทนาการ เพลง เกม นิทาน จัดให้เข้ากับสถานการณ์ บันทึกข้อมูล ทั้ง พฤติกรรมนักเรียนและแผนผังความคิด ดูแลควบคุมนักเรียน

2. ด้านการจัดการเรียนการสอน เพราะต้องปรับเปลี่ยนเทคนิคการสอนไปตามบริบทการเรียนรู้ ที่นักเรียนปฏิบัติ เมื่อได้รับการกระตุ้น ยั่วยุ จึงเกิดเทคนิคการสอนที่หลากหลาย ครูต้องประยุกต์ใช้ให้ เหมาะสมต้องกระตุ้น ยั่วยุ ให้นักเรียนกล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก ไม่มีผิด วิชาอื่นๆครูจะสั่งหรือ กำหนดให้นักเรียนทำแบบนั้นแบบนี้ ส่วนใหญ่จะเตรียมเรื่องที่จะเรียนมา ให้เสร็จนักเรียนทำตามที่กำหนด แต่การเรียนโดยใช้กระบวนการวิจัย ครูจะให้ นักเรียนคืออย่างอิสระ เช่น แทนการพูดอธิบายให้ นักเรียนฟัง ครูกลับรับฟังการอธิบาย หรือรับฟัง การแสดงความคิดเห็นของนักเรียน คอยลำดับเรื่องราว เก็บเกี่ยวในเรื่องที่เป็นสาระจากผลงานนำเสนอของนักเรียน สังเกตนักเรียนมากขึ้นกว่าปกติ รู้จักเด็ก มากขึ้น มีความใกล้ชิดกับเด็กมากขึ้นจากการยืนสอนหน้าชั้นเรียนครูต้องเข้าไปนั่งเรียนกับนักเรียนใน กลุ่ม ครูมีการวิเคราะห์ผู้เรียนอยู่เสมอ และรู้จักเด็ก เป็นรายบุคคลมากขึ้น/บันทึกพฤติกรรมของ นักเรียน มีความอดทน พยายามใจเย็นลง ขอฟังคำตอบของนักเรียน ต้องเอาใจใส่กับนักเรียนที่ทำกิจกรรม ได้ ซ้ำอย่างใกล้ชิด คอยเป็นกำลังใจ สร้างขวัญกำลังใจให้ผู้เรียนทุกคน สอนแบบเชิงบวก คือคิดเชิงบวก พูดเชิงบวก เพิ่มเวลาการคิดวิเคราะห์ให้นักเรียน ไม่รีบสรุปความ ต้องเตรียมความพร้อมอยู่เสมอ

ปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในระหว่างเรียนได้ เรียนรู้ไป พร้อมกับเด็ก ศึกษาค้นคว้าเทคนิค การสอนแบบต่าง ๆ คิดหาวิธีส่งเสริมเด็กที่ไม่สนใจ เป็นพี่ เป็นเพื่อน ให้คำแนะนำ เล่าข่าวเหตุการณ์ การเปลี่ยนแปลงต่างๆอยู่เสมอ

3. การวัดประเมินผล มีการใช้รูปแบบการวัดและประเมินผลให้มีความสอดคล้องกับผู้เรียน มากขึ้น วัดประเมินผลตาม สภาพจริงเน้นการปฏิบัติจริง และกระบวนการจัดการเรียนรู้ การสอบใช้ หลากหลายวิธี เช่น การพูดนำเสนอ การเขียนสรุปงาน การเขียนรายงาน จากภาระงาน และจาก พฤติกรรม นักเรียนมีส่วนร่วมในการวัดประเมินผลจากหลายฝ่าย คือ ครู นักเรียน เพื่อน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหาร ตัวแทนจาก กสว. และคณะแกนนำโรงเรียน เป็นต้น

4. การใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เมื่อครูให้นักเรียนเลือกเรื่องโดยอิสระ ก็เท่ากับเปิดโอกาส ให้นักเรียนเลือกแหล่งเรียนรู้ได้ตาม ความต้องการ กับตนเอง ที่บ้าน ที่โรงเรียน ปราชญ์ชาวบ้าน ใน ตลาด ห้องสมุด และสื่ออื่น ๆ อินเทอร์เน็ต ข่าว เอกสาร คู่มือต่าง ๆ ฯลฯ

5. ด้านคุณธรรมจริยธรรม ความอดทนอดกลั้นสูงมาก การสอนโดยใช้กระบวนการวิจัยครู ต้องใช้พลังสูงมาก ครูเหนื่อยทั้งกายและใจ ครูผู้จัดกระบวนการก็ทนต่อแรงกดดันเหล่านี้ ตลอดเวลา ครูผู้สอนต้องความอดทน อดกลั้น พยายามทำงานเต็มที่ ให้งานเป็นคำตอบ คลี่คลายข้อสงสัยทั้งปวง และเสียงสะท้อนของนักเรียนคือบทพิสูจน์ การแก้ปัญหาอย่างละเอียดละไม หากมีปัญหาเกิดขึ้นจาก การจัดการเรียนการสอน ที่สำคัญ นักเรียนจะยอมรับได้อย่างเต็มที่ เมื่อได้เรียนรู้ไปจนหาคำตอบข้อ สงสัย คลายปมปัญหาได้ด้วยตนเอง

6. การเสียสละ เวลา พุ่มเทในการสอนมากกว่าการสอนปกติ เพราะเป็นภาระงานใหม่ ไปสู่ จุดหมาย

7. กับผู้ปกครอง พยายามสื่อสารให้ผู้ปกครองได้รับรู้การจัดการบวนการเรียนรู้ด้วย กระบวนการวิจัยครูกับผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กันมากขึ้นความสัมพันธ์ของผู้ปกครองมีการปฏิบัติต่อกันใน ทิศทางที่ดี เช่น การพูดคุย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน การให้กำลังใจ ผู้ปกครองช่วยฝึกเด็กในการ นำเสนอ

8. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ครูและผู้เกี่ยวข้องมีมากขึ้น เมื่อครูต้องรับนโยบายจากผู้บริหาร แล้ว ไปทำความเข้าใจแนวคิดการจัดการเรียนรู้ด้วยใช้กระบวนการวิจัย จากนั้นครูต้องมาทำความเข้าใจ กระบวนการ จัดการเรียนรู้ ในการสอนครูต้องมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับนักเรียน ครูต้องแลกเปลี่ยน เรียนรู้กับครูที่ช่วยด้านกิจกรรมบันเทิง และที่สำคัญคือกับผู้บริหารและคณะทำงานจาก กสว. เพื่อให้ ทราบเส้นทางการเดิน สภาพปัญหา แนวทางการแก้ปัญหาและความก้าวหน้าของการจัดการเรียนรู้ ซึ่ง มี การประชุมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทั้งในและนอกสถานที่บ่อยครั้ง

ผลการจัดกระบวนการเรียนรู้ (แยกรายชั้นหรือตามที่จัดกิจกรรมการสอน)

การจัดกระบวนการเรียนรู้ของชั้นอนุบาล

มียุ่ด้วยกัน 7 ขั้นตอนคือ ก่อนอื่นต้องสร้างข้อตกลงร่วมกัน นำเด็กออกศึกษานอกสถานที่ ให้เด็กกำหนดเรื่องที่อยากเรื่อง ช่วยกันตั้งคำถามจากเรื่อง เด็กและครูร่วมสนทนาจากเรื่องที่เด็ก อยากรเรียน ปฏิบัติจริง และการนำเสนอ

ก่อนที่ครูจะจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็กจะต้องเข้าใจว่าการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุ 5-6 ปีมีเป้าหมายเพื่อให้การอบรมเลี้ยงดูควบคู่ไปกับการศึกษา ความรู้ที่จำเป็นแก่เด็กทุกๆ ด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา ตามวัยและตามความสามารถของเด็กแต่ละคนเพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการใช้ชีวิตและอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข การจัดประสบการณ์การเรียนรู้จะไม่เป็นรายลักษณะวิชาแต่จะจัดเป็นกิจกรรมให้เด็กลงมือปฏิบัติสามารถนำกิจกรรมไปบูรณาการร่วมกับกิจกรรมอื่นๆ โดยเริ่มจากสิ่งที่ย่ายและใกล้ตัวเด็กไปหาสิ่งที่ยากและไกลตัวเด็ก กิจกรรมที่ฝึกจะครอบคลุมพัฒนาการกล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ พัฒนาความคิด การสังเกต การแก้ปัญหา ส่งเสริมให้เด็กได้เลือกและตัดสินใจ ส่งเสริมลักษณะนิสัยและทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน

ขอบข่ายสาระการจัดการเรียนรู้แบบการเรียนรู้ด้วยตัวเองทำได้โดยตรงกับความต้องการและความสนใจของเด็ก ดูความเหมาะสมกับวัยและพัฒนาการเด็ก ความสอดคล้องกับสภาพและการดำเนินชีวิตประจำวันของเด็กผนวกด้านคุณธรรม-จริยธรรมเข้าไปได้อย่างผสมกลมกลืน

เริ่มจากครู-เด็กร่วมทำกิจกรรมเคลื่อนไหว-จังหวะโดยการให้เด็กออกมาเป็นผู้นำและผู้ตามร้องเพลงประกอบท่าทางตามเพลงที่ผู้นำแต่ละคนนำเสนอจนครบทุกคน หลังจากนั้นก็ต่อกิจกรรมกลางแจ้งโดยการเล่นเกมน้ำขึ้นน้ำลง และกิจกรรมในวงกลมให้แนะนำชื่อตนเองโดยใช้เพลงชื่อของเธอ แนะนำชื่อจริง ชื่อเล่น ชื่อห้องเรียน ชื่อโรงเรียน ชื่อพ่อ ชื่อแม่ ชื่อครูประจำชั้น ชื่อผู้อำนวยการโรงเรียน พร้อมทั้งฝึกมารยาทในการไหว้ การพูดมีหางเสียง การจับไม้โครโฟน เด็กก็ทำได้ในระดับหนึ่งในการจัดกิจกรรมครั้งนี้

ก่อนที่ครูจะนำไปเที่ยวนอกห้องเรียนซึ่งมีเด็กที่ต้องรับผิดชอบจำนวน 37 คน ในการทำกิจกรรมร่วมกันควรมีข้อตกลงที่ทุกคนต้องปฏิบัติตามและร่วมกันสร้างข้อตกลง ออกนอกห้องควรสวมรองเท้า เข้าแถวให้เป็นระเบียบในการเดินต้องเดินตามหลังเป็นแถว ห้ามเล่นกันในขณะเดิน เมื่อเกิดการหกล้มก็ให้ช่วยเหลือกัน เมื่อเจอผู้คนที่ให้พุดตกหาย และเมื่อได้ยินสัญญาณนกหวีดให้แต่ละคนรีบมาเข้าแถว ถ้าใครไม่ปฏิบัติตามก็จะมีโทษโดยการวิ่งรอบสนาม

ครูเป่าสัญญาณนกหวีดนักเรียนวิ่งมาเข้าแถวตามลำดับจากต่ำไปหาสูง ฝึกจนเด็กทำได้ดี ต่อจากนั้นครูให้เด็กเดินรอบสนามโดยการเดินเป็นแถวตามหลัง

จัดกิจกรรมสร้างสรรค์ ครูให้นักเรียนวาดรูปการเข้าแถวด้วยรูปวงกลมจากเล็กไปใหญ่แล้วฝึกให้เขียนตัวเลขลงในรูปวงกลมพร้อมการระบายสีด้วย

จัดกิจกรรมสร้างสรรค์ ปะติดภาพ ให้เด็กตัดกระดาษด้วยกรรไกรเป็นรูปสี่เหลี่ยมจำนวน 10 รูป ขนาดไม่เท่ากันแล้วนำมาจัดแถวตามลำดับพร้อมเขียนหมายเลขกำกับ

ฝึกการเข้าแถวแบบการทำงานเป็นกลุ่ม แบ่งเด็กออกเป็น 5 กลุ่มโดยการนับ ทีละคนจากเลข 1-5 ใครได้เลขอะไรให้อยู่ในกลุ่มเลขเดียวกัน จะได้กลุ่ม 5 กลุ่ม ครูแจกดินน้ำมันคนละ 1 ก้อนให้เด็กปั้น โดยต้องตกลงกันในกลุ่มก่อนว่าจะปั้นรูปอะไร เมื่อปั้นเสร็จแล้วให้สมาชิกในกลุ่มนำมาจัดแถวตั้งบนกระดาษจากเล็กไปหาใหญ่ และให้นักเรียนช่วยกันตรวจผลงานในแต่ละกลุ่มพร้อมทั้งจัดลำดับผลงาน

เมื่อเด็กได้เรียนรู้การเข้าแถว ครูก็สนทนากับเด็กเกี่ยวกับการตกหายเมื่อเจอผู้คนที่ควรทำอย่างไร (สวัสดีค่ะ สวัสดีครับหรือการสลาม) และฝึกการพุดจามีหางเสียง(ต้องพยายามอย่างมากเพราะเด็กไม่ได้ใช้ในชีวิตประจำวัน)

วันหนึ่งก็ได้จำลองเหตุการณ์นำเด็กออกไปในสนามโรงเรียนโดยให้เด็กปฏิบัติตามข้อตกลง เด็กก็ปฏิบัติได้ วันรุ่งขึ้นก็นำเด็กออกไปเที่ยวนอกโรงเรียน ให้เด็กเดินไปทางทิศใต้เดินไปตามถนนในหมู่บ้าน เดินไปเรื่อยๆจนถึงศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เด็กขอหยุดพักเพื่อจะเล่นเครื่องเล่นสนาม ครูก็พูดคุยกับเด็กว่าพวกเราจะทำอย่างไรถ้าอยากเล่นเครื่องเล่นสนาม เด็กก็ต้องขออนุญาต และขออาสาสมัครเพื่อเป็นตัวแทนขออนุญาตได้เด็กหญิงอิรฟานา ปะดุกาเป็นตัวแทน เด็กบางคนเดินดูรอบๆศูนย์ อยู่ที่นี่ประมาณ 20 นาที ครูเป่านกหวีด เด็กก็วิ่งมาเข้าแถวก่อนเดินทางต่อให้เด็กกล่าวคำขอบคุณพร้อมกัน และเดินทางมาถึงมัสยิด เด็กขอแวะตักน้ำ ช่วยกันทำความสะอาด ครูเป่านกหวีดให้สัญญาณเด็กมาเข้าแถวเดินกลับโรงเรียน ครูให้นักเรียนทำกิจวัตรของตัวเอง หลังจากนั้นให้เด็กเข้าห้อง ครูและเด็กร่วมกันสนทนาในเรื่องข้อตกลงที่สร้างขึ้นเป็นอันว่าเด็กทุกคนได้ปฏิบัติตามไม่มีใครโดนทำโทษ

ครูพูดคุยกันต่อจากการที่ครูพาออกไปเที่ยวเด็กชอบไหม เห็นอะไรมาบ้างลองครุ่นคิด ก็ได้เรื่องซ้ำกันคือ เรื่องดอกอัญชัน แพะ นก ผีเสื้อ และไก่ และได้คุยในเรื่องเหล่านี้โดยแยกเรื่องเหล่านี้ออกเป็น 2 พวกใหญ่คือ พวกพืชและพวกสัตว์ ครูกับเด็กช่วยกันแยกเรื่องเขาพวกต่อนั้นก็เด็กเลือกเรื่องที่เด็กสนใจมากที่สุดมาเพียง 1 เรื่องให้เลือกเก็บไว้ในใจ ครูร่วมกับเด็กช่วยกันวาดรูปดอกอัญชัน แพะ นก ผีเสื้อ และไก่ ลงบนแผ่นป้าย และให้เด็กเลือกไปอยู่ที่แผ่นป้ายที่เลือกไว้

ผลปรากฏว่าเด็กเลือกอัญชันจำนวน 20 คน แพะจำนวน 10 คน นกจำนวน 3 คน ผีเสื้อจำนวน 2 คนและไก่จำนวน 2 คน ส่วนเหตุผลที่เด็กเลือกอัญชันมากเพราะ ดอกอัญชันมีปลูกกันมากทั้งที่บ้าน โรงเรียน และเด็กเสนอว่าที่เลือกเพราะดอกอัญชันไม่เคลื่อนที่ อยู่กับที่เรียนง่าย ส่วนแพะเดิน นกบิน ผีเสื้อบิน ไก่เดินเรื่องเหล่านี้เรียนรู้ยาก

หลังจากได้เรื่องแล้วครูระดมความคิดจากเด็กเกี่ยวกับหัวข้อที่เลือกด้วยการตั้งคำถามว่าจะถามอะไร ครูบ้างเพื่อจะได้ทราบว่าเด็กมีประสบการณ์ในเรื่องนี้น้อยเพียงใด เด็กอยากทราบอะไร และครูจะสำรวจอะไรเพิ่มเติมในสิ่งที่เด็กลำบากจะเรียนรู้โดยแยกเป็นสิ่งที่ได้รู้แล้ว สิ่งที่ต้องการรู้ สิ่ง que เด็กควรรู้เกี่ยวกับส่วนประกอบของลำต้น ลักษณะ ใบ ดอก ฝัก ประโยชน์ การปลูก ครูนำเด็กออกไปศึกษาลำต้น อัญชันพร้อมสนทนาเกี่ยวกับส่วนประกอบว่ามีอะไรบ้าง และแบ่งกลุ่มเด็กเป็น 4 กลุ่มโดยการนับ 1-4 แล้วให้แต่ละกลุ่มเลือกหัวหน้าและผู้ช่วยเพื่อดูแลรับผิดชอบในกลุ่มให้ไปสังเกตพร้อมทั้งวาดภาพอัญชันและระบายสี

วันต่อมาเมื่อเรียนรู้เรื่องลำต้นแล้ว เด็กอยากเรียนรู้เรื่องใบ ครูนำเด็กออกไปดูลักษณะใบเป็นอย่างไรพร้อมทั้งให้ปั้นดินน้ำมันเรื่องใบมาคนละ 1 ใบแล้วนำมาจัดเป็นก้านในกลุ่มเดิม

วันต่อมาคุยเรื่องฝักก็นำเด็กออกไปศึกษาถึงลักษณะ ประโยชน์ใช้ในการปลูกขยายพันธุ์ แล้วกลับมาให้เด็กจับคู่ 2 คนช่วยกันนำกระดาษใส่ดินเพื่อปลูก สังเกตดูการงอกของเมล็ด การดูแลรักษาลำต้นอัญชัน

ต่อมาได้คุยเรื่องลักษณะดอก พร้อมสอนเพลงอุทยานดอกไม้ ให้เด็กลำดอกอัญชันมาดูลักษณะกลีบดอก จำนวนกลีบลองนับดูเท่ากันทุกดอกหรือไม่ มีสีเดียวกันทั้งดอกหรือไม่ และให้ช่วยกันวาดรูปดอกเป็นกลุ่มพร้อมทั้งระบายสีด้วยการบีบสีจากดอกอัญชัน(สีเข้มหรือสีอ่อนเมื่อเปรียบเทียบกับสีโดยทั่วไป) ครูก็สนทนาต่ออีกว่าสีของดอกมาใช้ระบายภาพแล้วเราสามารถนำสีของดอกอัญชันไปทำอะไรได้อีกบ้าง ให้เด็กไปสอบถามดู ได้ผลมานำไปทำน้ำหวาน ทำขนมโค

ทำยา ก็ถามต่อไปว่าเราลองมาทำอะไรกันดี เด็กก็เลือกทำขนมโค จึงจัดทำเป็นโครงการทำขนมโคจากสีของดอกอัญชัน

กิจกรรมสนทนาเรื่องที่เด็กเลือก (เป็นเรื่องที่เด็กต้องการรู้) ครูวางแผนโดยการนำเด็กออกไปศึกษาด้านอัญชัน ครูอธิบายส่วนประกอบของต้น แล้วกลับมาจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ โดยการร้องเพลงดวงดาวบนท้องฟ้าเพื่อแบ่งกลุ่มเด็กออกเป็น 4 กลุ่ม ครูให้แต่ละกลุ่มเลือกหัวหน้ากลุ่มและรองหัวหน้ากลุ่ม เพื่อที่จะดูแลความเรียบร้อยในกลุ่ม ครูให้แต่ละกลุ่มวาดภาพส่วนประกอบของต้นพร้อมช่วยกันระบายสีให้เหมือนของจริง วันต่อมาครูวางแผนจัดกิจกรรมสร้างสรรค์เรื่องใบโดยใช้กลุ่มเดิมให้เด็กดูใบจริงแล้วให้เด็กเลือกดินน้ำมันสีเขียวนำมาปั้นเป็นใบแล้วนำมาประกอบใส่ก้านก็ได้ใบที่สมบูรณ์ ครูให้เด็กนำกระถางพร้อมใส่ดินมาแล้วช่วยกันปลูกต้นอัญชันด้วยเมล็ด ครูให้เด็กช่วยกันรดน้ำดูแลรักษารดน้ำเช้าเย็น พร้อมทั้งเฝ้าสังเกตการงอกของเมล็ดซึ่งเจริญเติบโตเป็นต้นอัญชัน ต่อมาครูสนทนาเรื่องดอก ครูสอนเพลงเกี่ยวกับดอกไม้ ครูให้เด็กฝึกร้องทุกๆวันและคุยถึงลักษณะของดอก ทำโดยให้เด็กนำดอกอัญชันมาศึกษา ครูให้เด็กทดลองขยาดอกอัญชันกับน้ำ ให้ดมกลิ่นดูและชิมรสชาติน้ำอัญชันว่าเป็นอย่างไรและให้เด็กวาดลักษณะดอกพร้อมระบายสีด้วยน้ำอัญชันสิ่งที่ได้รับ ครูใช้เทคนิคการแบ่งกลุ่มและการทำงานกลุ่ม ครูฝึกการทำงานที่ละเอียดขึ้น ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกสถานที่ ครูสังเกตการณ์ทำงานของเด็ก ครูกระตุ้นให้นักเรียนหาคำตอบจากการสาธิต การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามขั้นตอน ครูจัดกิจกรรมให้สัมพันธ์กับธรรมชาติ ครูจัดกิจกรรมกระตุ้นความคิดของเด็ก ครูเชื่อมโยงประสบการณ์กับของจริง เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรม 25 ชั่วโมง

กิจกรรมโครงงาน (จากเรื่องที่เด็กควรรู้)และการปฏิบัติ การจัดกิจกรรมโครงงานนำเอาเรื่องที่เด็กควรรู้จากการจัดกิจกรรมการตั้งคำถามจากเรื่องมาเป็นคำถามหลักในตัวโครงการ ครูให้เด็กวางแผนเขียนหนังสือถึงผู้อำนวยการโรงเรียนเพื่อที่ขออนุญาตและเพื่อให้ทางโรงเรียนทำหนังสือเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ในการทำ (ต้องนัดแนะกับวิทยากรก่อน) สิ่งที่ได้รับ ครูจัดกิจกรรมให้เด็กได้ปฏิบัติจริง ครูจัดกิจกรรมให้เด็กได้รับประสบการณ์จากการเรียนรู้เป็นองค์ความรู้ของตนเอง ครูปลูกเร้าความสนใจ การใฝ่รู้ ครูเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออก ครูจัดกิจกรรมให้เด็กได้เรียนรู้จากปราชญ์ในชุมชน และเรียนรู้จากกลุ่ม เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรม 20 ชั่วโมง

การนำเสนอผลการจัดกระบวนการวิจัยกำหนดจัดขึ้นในวันที่ 26 มีนาคม 2555 จากการวางแผนในการประชุมครูหลายครั้งในเรื่องการนำเสนอผลการจัดกระบวนการวิจัย สรุปได้ว่ากำหนดจัดการแสดงละครร่วมกันในภาพรวมของโรงเรียน และจะมีการเกริ่นนำความเป็นมาของโรงเรียนที่นำเอากระบวนการวิจัยมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน สุดท้ายก็มีการสรุปเป็นกลอนของการจัดกระบวนการวิจัย สิ่งที่ได้รับครูจัดกิจกรรมนอกสถานที่ ครูสังเกตวิธีการแสดงของเด็ก ครูใช้สื่อและจัดสิ่งแวดล้อม การสร้างสรรค์ เสียง รูปร่างและการเคลื่อนไหว ครูให้เด็กเชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริง เวลาที่ใช้เตรียมการนำเสนอในการจัดกิจกรรม 20 ชั่วโมง

ผลที่เกิดขึ้นกับครู ระบบบริหาร โรงเรียน และชุมชน

ผลที่เกิดต่อครู (ด้านแนวคิด , วิธีการสอน , ความรู้ใหม่ , อื่นๆ)

ผลที่เกิดต่อครู(ครูกัลยา) : ผลด้านแนวคิดการสอนแบบวิจัยเป็นการศึกษา ค้นคว้า ทดลอง ทำเรียนรู้ด้วยตนเอง ผลที่ได้รับความรู้แบบองค์รวมเป็นระบบโดยการออกแบบ คิดวางแผน มี กระบวนการขั้นตอนศึกษา การเขียนจดบันทึก และสามารถที่จะถ่ายทอดหรือสื่อสารให้ผู้อื่นฟังได้ การสอนแบบนี้จะเน้นกระบวนการมาก่อนจึงจะได้รับความรู้ ครูเป็นนักจัดกระบวนการสอนให้รู้จัก สังเกต คิด และตั้งคำถาม

ผลที่เกิดต่อครู(ครูสวาท บุญรัตน์)ได้นำนวัตกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการมาใช้กับ นักเรียน สอนเรื่องรถจักรยาน สามารถบูรณาการกับสาระ ศิลปะ การวาดภาพระบายสี ดนตรี ร้อง เพลงข้ามถนน ภาษาไทย เครื่องหมายและกฎจราจร คณิตศาสตร์ จำนวนนับของส่วนประกอบ รถจักรยาน วิทยาศาสตร์ ใช้แรงผลักดันในการขับเคลื่อนจักรยาน สังคมเกี่ยวกับ การนำรถจักรยานไปขาย สร้างรายได้ สุขศึกษาและพลศึกษา ออกกำลังกายด้วยรถจักรยาน ภาษาอังกฤษ เขียนส่วนประกอบของ รถจักรยานด้วยภาษาอังกฤษ การงานอาชีพ สร้างงานได้ ครูสอนให้นักเรียนรู้จักแยกแยะและหมวดสิ่งของ เรียกว่าการวิเคราะห์ รวบรวมสิ่งของให้เหลือเพียง 1 เรื่อง เรียกว่าการสังเคราะห์ คิดอย่างมีเหตุผล ของความเป็นจริงเชื่อถือได้ นำศรัทธา รู้เห็นด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 6 พิสูจน์ได้

ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในวันเปิดเวทีนำเสนอผู้ปกครองจะมาให้กำลังใจลูกของตัวเอง ช่วย จัดเวทีประกอบอาหาร ต้อนรับแขกที่มาชมการเปิดเวที กล่าวต้อนรับแขกแทนครูได้ การชมนิทรรศการ ให้คำแนะนำที่ดี กล่าวชมการทำงานโครงการงานของนักเรียน

ผลที่เกิดต่อครู (ครูสิรินรา สิริพร) แนวคิดแต่เดิมจากการไปอบรม สัมมนา ดูงาน จะขาด การติดตาม ขาดการสานต่อ ครูก็ไม่กระตือรือร้น ทำไปตามหน้าที่ของการไปอบรม จะรู้เพียงคนเดียว ไม่มีการถ่ายทอดประสบการณ์ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ขาดที่พึ่ง และยึดครูเป็นหลักในการ นำมาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน ครูคิดคนเดียว ทำคนเดียวหมด นักเรียนเป็นผู้ตาม เพราะ สะดวก ไม่ยุ่งยาก เรียน คิด ในกรอบที่กำหนด แต่เมื่อได้รับกระบวนการวิจัยมา ใน 10 ขั้นตอน เป็นขั้นตอนที่ครูต้องเปลี่ยนบทบาทจากเดิม ๆ ที่ทำตัวเป็นพระเอก นางเอกไม่ใช่แล้ว ต้องลดบทบาท เป็นนักจัดกระบวนการ นักเรียนเป็นเจ้าของโดยตรงในขั้นตอน 10 ขั้นตอน ของกระบวนการวิจัย คิด เอง วางแผนเอง จัดการเอง ครูคอยเป็นที่เลี้ยง ดังนั้นครูต้องพัฒนาตนเองตลอดเวลา เพราะบาง สิ่งบางอย่างต้องเรียนรู้พร้อมกับนักเรียน

วิธีการสอน : ครูมีเทคนิคการสอนที่หลากหลายขึ้น แยกแยะเนื้อหาเรื่องได้ว่า เรื่องนั้น เรื่อง นี้ควรสอนแบบไหนเหมาะกับนักเรียนหรือไม่ โดยยึดหลักกระบวนการ การใช้แหล่งเรียนรู้ ใช้สื่อ ใช้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และอื่น ๆ, ครูมีการวัดผล ประเมินผลที่หลากหลาย เช่น จากการนำเสนอ จากชิ้นงาน จากเพื่อน ฯ

ความรู้ใหม่ :การจัดการเรียนการสอนในกระบวนการวิจัย 10 ขั้นตอน ต้องจดบันทึกและ เก็บรายละเอียดให้หมด ทำตามขั้นตอน จะทำให้ง่ายต่อการศึกษา ค้นคว้า หาข้อมูล และผลที่เกิดจะ ชัดเจน และจะต้องแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถอดประสบการณ์ทุกครั้ง เพื่อนำมาเติมเต็ม พัฒนาให้ดีขึ้น

ผลที่เกิดขึ้นต่อครู (ครูวิไลวรรณ เดชกล้าหาญ) เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีความเข้าใจ นักเรียนเป็นรายบุคคลมากขึ้น มีเทคนิค วิธีการสอนที่หลากหลาย มีวิธีการวัดผล ประเมินผลที่ หลากหลาย มีการทำงานเป็นทีม พัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ตลอดเวลา มีความรู้ใหม่ ๆ เกิดขึ้นจากการ

แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูภายในโรงเรียนและเครือข่ายทีมงานวิจัย มองโลกในแง่ดี สมองเปิดกว้างเพื่อรับรู้สิ่งใหม่ ๆ

ผลที่เกิดต่อครู (ครูบุรีดา หลงหัน) ด้านแนวคิดทำให้ครูได้คิดอย่างหลากหลาย ได้คิดสิ่งใหม่ๆ มากขึ้น ไม่ยึดติด มีความยืดหยุ่น ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ทำให้ครูมีวิธีการสอนที่หลากหลายกว่าเดิม เช่น การใช้เกม เพลง ในการจัดกิจกรรมการสอน มีวิธีการวัดผล ประเมินผลที่หลากหลาย มีการประเมินผลการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ครูมีการรวบรวมข้อมูล ประมวลข้อมูล มีการสรุปผล อภิปรายผล ครูสามารถใช้เทคนิควิธีการสอนโดยใช้กระบวนการคิด กระบวนการประชาธิปไตย การบูรณาการในการจัดการเรียนการสอน กระบวนการสื่อสาร การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ เทคนิคการนำเสนอผลงาน เทคนิคการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ครูมีการบันทึกหลังสอนโดยละเอียด ทั้งผลบวกและผลลบ และยังได้รับความรู้ใหม่ๆ เพิ่มขึ้น เช่น ทำให้เข้าใจนักเรียนรายบุคคลมากขึ้น มีการทำงานเป็นทีม ทำให้ครูพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ ตลอดเวลา ทำให้ครูเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ครูมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นระยะทำให้มีการพัฒนาตัวเองอย่างสม่ำเสมอ มีการนำเสนอรายงานวิจัย ได้รับความรู้ใหม่ๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนด้วยกระบวนการวิจัย และทำให้ครูสามารถเป็นนักจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัย 10 ขั้นตอน มาจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการอย่างสร้างสรรค์ตามสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อมุ่งเน้นให้นักเรียนฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การแก้ปัญหาเมื่อเผชิญสถานการณ์ต่างๆ และการประยุกต์ความรู้นำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้

ผลที่เกิดต่อครูด้านแนวคิดทำให้ครูได้คิดอย่างหลากหลาย ได้คิดสิ่งใหม่ๆ มากขึ้น ไม่ยึดติด มีความยืดหยุ่น ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ทำให้ครูมีวิธีการสอนที่หลากหลายกว่าเดิม เช่น การใช้เกม เพลง ในการจัดกิจกรรมการสอน มีวิธีการวัดผล ประเมินผลที่หลากหลาย มีการประเมินผลการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ครูมีการรวบรวมข้อมูล ประมวลข้อมูล มีการสรุปผล อภิปรายผล ครูสามารถใช้เทคนิควิธีการสอนโดยใช้กระบวนการคิด กระบวนการประชาธิปไตย การบูรณาการในการจัดการเรียนการสอน กระบวนการสื่อสาร การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ เทคนิคการนำเสนอผลงาน เทคนิคการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ครูมีการบันทึกหลังสอนโดยละเอียด ทั้งผลบวกและผลลบ และยังได้รับความรู้ใหม่ๆ เพิ่มขึ้น เช่น ทำให้เข้าใจนักเรียนรายบุคคลมากขึ้น มีการทำงานเป็นทีม ทำให้ครูพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ ตลอดเวลา ทำให้ครูเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ครูมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นระยะทำให้มีการพัฒนาตัวเองอย่างสม่ำเสมอ มีการนำเสนอรายงานวิจัย ได้รับความรู้ใหม่ๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนด้วยกระบวนการวิจัย และทำให้ครูสามารถเป็นนักจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัย 10 ขั้นตอน มาจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการอย่างสร้างสรรค์ตามสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อมุ่งเน้นให้นักเรียนฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การแก้ปัญหาเมื่อเผชิญสถานการณ์ต่างๆ และการประยุกต์ความรู้นำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้

ผลที่เกิดต่อครู (ด้านแนวคิด วิธีการสอน ความรู้ใหม่ และอื่นๆ) จากการสังเกตและการติดตามของผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านโคกประดู่

การจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย ของครูชั้นอนุบาล ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1,2,4,6 ได้ใช้บทบาทของครูอย่างเต็มที่ ตั้งแต่การวางแผน การดำเนินการ การสรุป และการปรับปรุงพัฒนา

การจัดการเรียนรู้ เพราะกระบวนการเหล่านี้ ผังตัวอยู่ในกระบวนการวิจัย 10 ขั้นตอน เห็นได้ชัดๆ จากกระบวนการนี้ ครูมีความกระตือรือร้น มีการพูดคุยระหว่างครูกับผู้บริหารมากขึ้น ครูได้ใกล้ชิดเด็ก และรู้จักเด็กทุกคน ครูมีความใกล้ชิดกับผู้ปกครองชุมชน จากการไปหาข้อมูลแหล่งเรียนรู้ ครูรู้จักการเก็บเกี่ยวผลที่เกิดในระหว่างการจัดกระบวนการจากแต่ก่อนโดยไม่มีทักษะในจุดนี้เลย ครูได้มีทักษะในการจัดกระบวนการมากขึ้น ตั้งแต่จัดกระบวนการให้เด็กรู้จักคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ สิ่งที่สำคัญครูมีความมั่นใจในการจัดการ

เรียนการสอนมากขึ้น โดยเฉพาะการบูรณาการด้านสาระ ได้อย่างมั่นใจ กล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็น ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับครู เส้นทางของนักจัดกระบวนการ (ครู) กว่าจะเข้าใจกระบวนการ เป็นปัญหาใหญ่และอุปสรรคอย่างมาก ของผู้บริหาร แรกๆ ของการจัดกระบวนการครูยังมีความสุขกับการทำงานสักระยะ ครูก็เกิดความไม่มั่นใจในการจัดกระบวนการ เกิดความเครียด กังวล บางคนถึงกับบอกว่า ผู้อำนวยการสร้างภาระให้กับตัวครู การเดินทางของครูนักจัดกระบวนการ ไม่ใช่ว่าปี๊บปี๊บ จะเป็นนักจัดกระบวนการที่เก่งกล้า ต้องใช้เวลา ศึกษาไป พบปัญหา แก้ปัญหา ปรับแล้วเปลี่ยนแปลงแล้วปรับนับครั้งไม่ถ้วน ผู้บริหารต้องมีจุดยืน ต้องเข้มแข็งและมั่นใจว่ากระบวนการวิจัยสามารถตอบโจทย์การศึกษาได้ไม่มากนักน้อย ถ้าจะให้ตอบโจทย์มากๆ เราก็ต้องเล่นการวิจัยได้อย่างจริงจัง ปัญหาที่เกิดขึ้นแก้ได้ด้วยระยะเวลา และ สร้างความมั่นใจ ในกระบวนการให้กับครู ณ วันนี้ของโรงเรียนบ้านโคกประดู่พูดได้อย่างเต็มปากว่า ครูได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ได้ทำตามบทบาทของความเป็นครู เกิดทักษะของความเป็นครูนักจัดกระบวนการ ในระดับหนึ่ง

ผลที่เกิดต่อโรงเรียน(ผู้บริหารระบบการบริหารจัดการ,สัมพันธ์ชุมชน,การพัฒนา,และอื่นๆ)

ผลที่เกิดขึ้นต่อโรงเรียนนับเป็นมิติใหม่ต่อการบริหารจัดการ เมื่อผู้อำนวยการโรงเรียนรับโครงการกระบวนการวิจัย เข้ามาสู่โรงเรียนบ้านโคกประดู่ ผู้สนับสนุนโครงการนี้ คือ สกว. ผู้บริหารโรงเรียนหวังลึกๆ ว่าโครงการนี้ จะต้องไปตอบการบริหารจัดการของผู้บริหารไม่มากนักน้อย ไม่ศูนย์เปล่าแน่นอน จากความคิดตรงนี้ ตรงกันพอดีในช่วงเปลี่ยนย้ายโรงเรียน มารับตำแหน่ง จากโรงเรียนบ้านโดนป่าหนั้น มาดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโคกประดู่ ผลจากการวิเคราะห์แผนพัฒนาคุณภาพ หรือแผนกลยุทธ์ โรงเรียนบ้านโคกประดู่ มีจุดอ่อนในเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชน ส่วนของผู้เรียนยังอยู่ในระดับพอใช้ในมาตรฐานที่ 4 และ 5 ครูยังไม่มีแผนการจัดการเรียนรู้ ไม่มีสื่อ ไม่ใช่สื่อ ครูสอนโดยใช้ทางไกลผ่านดาวเทียมเป็นหลัก วันไหนทางไกลผ่านดาวเทียมขัดข้อง ก็ไม่ได้เรียน ครูยังไม่ปรับการเรียนไม่เปลี่ยนการสอน ไม่มีทักษะและเทคนิค ในการจัดการเรียนการสอน ไม่มีการวัดผลประเมินผล ตามมาตรฐานและตัวชี้วัด เกิดปัญหาในการบริหารจัดการ ในขณะนั้น ดิฉันในฐานะผู้บริหารเข้ามารับตำแหน่งผู้บริหารใหม่ๆ เกิดความกังวล ในการจัดการ ในขณะเดียวกันโครงการวิจัยของ สกว. ก็ได้เข้ามาจากการประสานงานกับ ผอ. สุทธิ สายสุนีย์ หลังจากนั้น ผอ. สุทธิ สายสุนีย์ ก็นัดประชุมผู้บริหาร ประมาณ 15 โรงเรียน ให้รับทราบถึง แนวทางการดำเนินงาน ของกระบวนการวิจัยซึ่งโรงเรียนของท่าน ผอ. สุทธิ สายสุนีย์ ได้ดำเนินการมาแล้ว และเห็นผลในระดับหนึ่ง ว่ามันสามารถที่จะตอบโจทย์การศึกษาในหลายๆ ด้าน จึงตัดสินใจเข้าโครงการนี้ อย่างไม่ลังเล ช่วงเดียวกันนี้ มีการปฏิรูปการศึกษาโดยการพัฒนาจุดเน้น ของ สพฐ. โรงเรียนต้องทำโครงการสอนจุดเน้น ต้องใช้เวลา 30% ของโครงสร้างเวลาเรียน ดิฉันในฐานะผู้อำนวยการโรงเรียน จะต้องทำเรื่องนี้ ให้เป็นเรื่องเดียวกัน และ ณ วันนี้ก็ได้สนองจุดเน้นจริงๆ และคิดว่า ได้มากเกินกว่าที่คิดไว้ เพราะโครงการนี้ได้มีส่วนร่วมจากชุมชน ได้ภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ วิทยากร ครูเป็นครูนักจัด

กระบวนการ ได้ปรับการเรียนได้เปลี่ยนการสอน ได้นวัตกรรมตัวใหม่ เด็กรู้จักคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์
จากการจัดกระบวนการ กล้าแสดงออก กล้าพูด มีมารยาท มีความมั่นใจ จากผลตรงนี้แก้ปัญหาการ
อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ของตัวนักเรียน การจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย เห็นแล้วว่า
กระเทือนไปทุกภาคีเครือข่าย เพราะภาคีเหล่านี้จะต้องมองไปจุดเดียวกันคือ ตัวนักเรียน ซ้ำยังเป็น
ต้นทุนของชาติในโอกาสต่อไป ต้นทุนคนเป็นต้นทุนที่มองไปถึงชาติบ้านเมืองได้เลย คนดี คนเก่ง คน
สมบูรณ์มีด้วยความคิด มีหรือชาติจะไม่เจริญ แอบหวังลึก ๆ ในฐานะผู้บริหารเล็ก ๆ คนหนึ่ง

บทที่ 5

สรุป วิเคราะห์ และรายงานผล

แนวทางการดำเนินงานโครงการศึกษาวิธีการพัฒนารูปแบบการกระบวนการเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนด้วยกระบวนการวิจัยของโรงเรียนบ้านโคกประดู่ อำเภอเมืองฉลุง จังหวัดสตูล

ในขณะนี้ทางโรงเรียนได้ดำเนินการไปแล้วตามแผนงานและกิจกรรม แต่ระยะเวลาอาจจะคลาดเคลื่อนไปบ้าง เริ่มตั้งแต่การประชุมทีมวิจัยของโรงเรียนบ้านโคกประดู่ ประมาณวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2554 เพื่อให้คณะครูได้รับทราบถึงวัตถุประสงค์และโครงการตลอดถึงการดำเนินงานตลอดแนวของโครงการ เมื่อในวันที่ 7-8 กุมภาพันธ์ 2554 ทางทีม สกว. ได้ประชุมทีมวิจัยเพื่อทำการทดลองโจทย์โครงการวิจัย ทางโรงเรียนใช้ชื่อกิจกรรมนี้ว่า “ประชุมเชิงปฏิบัติการการจัดการเรียนการสอน” กระบวนการที่ สกว. จัดให้เพื่อพัฒนาโจทย์โครงการ จัดได้ดีมาก เพราะเป็นกระบวนการที่ครูลงไปทำกับเด็กนักเรียนทุกชั้นตอน อาทิเช่น เรียนรู้เรื่องใกล้ตัวของครูในโรงเรียนมีอะไรบ้าง มีการเลือกเรื่องวิเคราะห์เรื่อง เรื่องเดียวกันมาผนวกเข้าด้วยกัน มีการย้อนรอย ทบทวนเล่าเรื่องตั้งแต่ดำเนินการพัฒนาโจทย์วิจัยมา มีการตั้งคำถามจากเรื่องที่นำมา นำคำถามมาหา Keywords มารวมกันเพื่อจัดเป็นวัตถุประสงค์ของโครงการ

หลังจากนั้นทีม สกว. ก็ลงมาดูโครงการศึกษาวิธีการพัฒนารูปแบบการกระบวนการเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนด้วยกระบวนการวิจัยของโรงเรียนบ้านโคกประดู่ อำเภอเมืองฉลุง จังหวัดสตูล จนจบกระบวนการ ในวันที่ 1 มีนาคม 2554 ณ โรงเรียนบ้านโคกประดู่ และหลังจากนั้นประมาณวันที่ 4 มีนาคม 2554 ทางทีม สกว. ให้โรงเรียนนำเสนอภาพรวมในการทำงาน เป็น โมเดล ผังความคิด ณ รีสอร์ททพญาบังสา หลังจากนั้นโรงเรียนก็ได้จัดการประชุมการวิจัย นำเสนอรูปแบบการจัดการกระบวนการของโครงการ และในวันที่ 26-27 เมษายน 2554 ทางทีม สกว. ได้จัดอบรม 10 ชั้นตอน ณ ศูนย์เพาะพันธุ์เนื้อเยื่อและเทคโนโลยีจังหวัดตรัง กลับจากอบรม 10 ชั้นตอน โรงเรียนได้กลับมาประชุมทีมวิจัยให้ลงลึกถึงกระบวนการวิจัย เพื่อให้ทีมวิจัยมีความรู้ให้ชัดเจน ปฏิบัติได้ คือการจัดกระบวนการให้กับนักเรียน หลังจากโรงเรียนโคกประดู่ก็ทดลองปฏิบัติตามขั้นตอนที่ได้ไปอบรมมา

ในขั้นนี้ครูได้ดำเนินการตามกระบวนการในช่วงเปิดภาคเรียนใหม่ โรงเรียนเปิดภาคเรียนในวันที่ 9 พฤษภาคม 2554 เพื่อเตรียมการการจัดกระบวนการวิจัย ทางทีม สกว. ได้ลงมาติดตามการจัดกระบวนการโรงเรียน พร้อมวางแผนกิจกรรมในแต่ละขั้นตอน ต้องใช้เวลาอย่างไรให้เกิดความสมดุลตลอดโครงการ โรงเรียนได้ดำเนินการไประยะหนึ่ง ทีมวิจัยในโรงเรียนเกิดความไม่มั่นใจในกระบวนการที่จัด จึงขอความร่วมมือจากทีม สกว. มาสร้างความมั่นใจให้กับครูที่โรงเรียน โดยทีม สกว. เข้ามาประมาณวันที่ 23 พฤษภาคม 2554 และในวันที่ 22-23 มิถุนายน 2554 ให้ครูปฐมวัยได้ไปศึกษาดูงานที่ ศพด. อำเภอท่าแพ จากนั้นในวันที่ 27-28 มิถุนายน 2554 โรงเรียนก็ให้ทีมวิจัยอีกชุดหนึ่ง เป็นของชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไปศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูโรงเรียนอนุบาลสตูล ตั้งแต่การเริ่มต้นการวิจัยขั้นที่ 1 การเรียนรู้เรื่องใกล้ตัว และขั้นต่อไปตามลำดับ จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความมั่นใจของทีมวิจัยก็เพิ่มมากขึ้น เห็นวิธีการและกระบวนการ

หลังจากนั้นครูก็มีความมั่นใจมากขึ้น และได้ดำเนินการไปตามขั้นตอน วิธีการ และวันที่ 13-15 ตุลาคม 2554 ทีม สกว. ได้จัดอบรมทางกลุ่มและความสุข โรงเรียนบ้านโคกประดู่ได้รวมกลุ่มกับ 3

โรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านห้วยน้ำดำ โรงเรียนนิคมพัฒนาฝั่ง 20 โรงเรียนวัดหน้าเมือง ณ หาดแก้วรีสอร์ท จังหวัดสงขลา กิจกรรมนี้ผ่านไปด้วยดี ประทับใจกับทีมวิจัยเป็นอย่างมาก ทีมวิจัยรักองค์กรมากขึ้น อยากจะให้มียุทธศาสตร์อีก กลับจากอบรมพลังกลุ่มและความสุข ก็กลับมาดำเนินการวิจัยต่อเพื่อให้เด็กได้มีเวทีนำเสนอ เป็นการเปิดเวทีให้เด็กแสดงความสามารถในทักษะ ที่เก็บเกี่ยวจากการวิจัย อย่างเช่น ทักษะในการนำเสนอ ทักษะในการใช้สื่อและเทคโนโลยี ฯลฯ กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่มองเห็นถึงความร่วมมือของทุกภาคส่วนเป็นอย่างดี มากไปกว่านั้นเป็นการตอบโจทยและวัตถุประสงค์ของโครงการศึกษาวิธีการพัฒนารูปแบบการกระบวนกรเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนด้วย กระบวนการวิจัยของโรงเรียนบ้านโคกประดู่ อำเภอเมืองฉลุง จังหวัดสตูล ได้อย่างชัดเจน คือ ตัวเด็ก ครู ชุมชน รวมถึงการบริหารจัดการของโรงเรียน ตัวเด็กเกิดโครงการที่เห็นกระบวนการลงลึกถึงการปฏิบัติ ทีมวิจัยปรับการเรียนเปลี่ยนการสอน ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเป็นรูปธรรม ส่วนการบริหารจัดการมีนวัตกรรมตัวใหม่ คือ กระบวนการวิจัย 10 ขั้นตอนเข้ามา เป็นกระบวนการที่ชัดเจนในเส้นทางของ โจทย์โครงการ

แนวทางการดำเนินการต่อของโรงเรียนบ้านโคกประดู่

คงจะต้องเป็นไปตามโครงการที่ได้เสนอไว้ต่อ สกว. โครงการพัฒนารูปแบบการจัดกระบวนกรการเรียนรู้ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ด้วยกระบวนการวิจัย ของโรงเรียนบ้านโคกประดู่ ตำบลฉลุง อำเภอเมือง จังหวัดสตูล ตั้งแต่กิจกรรมเวทีการนำเสนอผลงานระดับห้องเรียนและโรงเรียน เพื่อดูความก้าวหน้าของกระบวนการเมื่อจบการโครงการของนักเรียนและกิจกรรมต่อไปที่ทางโรงเรียนต้องดำเนินในลักษณะของความร่วมมือทุกภาคเพื่อเปิดเวทีนำเสนอผลงานต่อสาธารณะชน ให้ได้ทราบว่าโรงเรียนได้ดำเนินการ เกิดผลต่อภาควิชาอย่างไรบ้าง จุดนี้คือจุดที่โรงเรียนต้องการแลกเปลี่ยน ว่ามันเกิดอะไรขึ้นกับโรงเรียนบ้านโคกประดู่ ตอบโจทย์การศึกษามากน้อยเพียงใด กระบวนการต่าง ๆ ที่ดำเนินการมาก่อนหน้านี้ ก่อนที่จะเกิดกระบวนการวิจัย มันเกิดอะไรขึ้นกับผู้เรียน ตอบโจทย์การปฏิรูปแล้วหรือยัง และคงจะสรุปเป็นแนวทางการดำเนินงาน วิธีการ ที่จะต้องพัฒนาต่อไป หลังจากนั้นคงจะเป็นกิจกรรมการเขียนรายงานการวิจัย เพื่อที่จะบอกถึงขั้นตอนตั้งแต่ต้นจนจบ ตลอดแนว ซึ่งเป็นกิจกรรมหนึ่ง ทีมวิจัยต้องเขียนรายงานการวิจัยได้และต้องเขียนเป็น และจะต้องจัดทำเป็นรายงานฉบับสมบูรณ์ต่อไป

ภาคผนวก

ก.รายละเอียดกิจกรรมการวิจัย

กิจกรรมก่อนเริ่มงานวิจัย

1.กิจกรรมพูดคุยกับ 15 ผู้บริหาร

ก่อนเริ่มการวิจัย ดิฉันได้โทรศัพท์เพื่อประสานกับท่าน ผอ.สุทธิ สายสุนีย์ อาจารย์ ทรน หัสมาในเรื่องของการบูรณาการ ดิฉันได้ข่าวคราวจากเพื่อนผู้บริหาร ว่ามีการรวมทีมผู้บริหารที่มีความคิดความอ่าน ในเรื่องของการจัดการศึกษาเหมือนกัน โดยเฉพาะในเรื่องของการบูรณาการ และเรื่องของการปฏิรูป และในทีมผู้บริหารก็มี ผอ.สุทธิ สายสุนีย์ ร่วมอยู่ด้วย ดิฉันจึงโทรศัพท์ไปหา ผอ.สุทธิ สายสุนีย์ เพื่อที่จะขอเข้าไปอยู่ในทีมด้วยอีกคน ผอ.สุทธิ สายสุนีย์ ก็บอกว่ายินดีมากและคงจะเรียกพบปะพูดคุยในเรื่องนี้ ดิฉันดีใจมากไม่ทราบว่าจะด้วยสาเหตุอะไร แต่หากว่า ผอ.สุทธิ สายสุนีย์ ตอบตรงกันข้าม ในความรู้สึกก็เสียใจและแอบน้อยใจอยู่มีใช่น้อย ในวันที่ 1-2 เดือน กุมภาพันธ์ ผอ.สุทธิ สายสุนีย์ และทีมงาน สกว.ได้เรียกพูดคุย ณ ห้องบัวบาน โรงเรียนอนุบาลสตูล ถึงการจัดกระบวนการเรียนการสอนด้วยกระบวนการวิจัย ซึ่งทางโรงเรียนอนุบาลสตูลได้มีการดำเนินการอยู่แล้ว แต่ยังไม่ครบทุกชั้น เลือกเอาครูที่เข้าใจมาดำเนินการเพียง 12 คนเท่านั้น ซึ่งการจัดการเรียนการสอนแบบนี้ ผอ.สุทธิ สายสุนีย์ เคยดำเนินการมาแล้วเมื่อครั้งอยู่โรงเรียนตะละโฮ และเห็นว่าเป็นเรื่องที่เกิดผลกับองค์ความรู้ของโรงเรียน และเกิดผลประโยชน์มากมายกับเด็ก เพราะเป็นเรื่องที่หยิบจากห้องถิ่นมาศึกษาเด็กหาความรู้ด้วยตนเอง ได้ปฏิบัติจริง ผอ.สุทธิ สายสุนีย์ ก็ให้เด็กอนุบาลสตูลที่ผ่านกระบวนการวิจัยมาแล้ว เป็นนักเรียนชั้น ป.2 มาเล่าถึงสิ่งที่ได้ปฏิบัติ ได้หาองค์ความรู้ด้วยตนเอง ได้ร่วมกันคิด ได้ใช้บุคลากรในโรงเรียนเป็นผู้รู้/แหล่งเรียนรู้ ได้บูรณาการจากความคิดของเด็กเอง เด็กกล้าแสดงออก แข่งกันเล่า แข่งกันตอบ เห็นแล้วก็คิดว่าใช้เด็กในยุคปัจจุบัน ต้องจัดการกับตัวเด็กเอง อย่างนี้เด็กถึงจะคิดเป็น แก้ปัญหาได้ รู้จักการทำงานเป็นทีม มีภาวะผู้นำ

หลังจากนั้นก็ได้พูดคุยกัน รับประทานอาหารด้วยกัน จากผู้บริหาร 15 คน ก็ลดลงมาเรื่อยๆ ด้วยข้อจำกัดที่ว่า ถ้าเข้าไปทำโครงการกับ สกว. แล้ว ในช่วงเวลาที่สนับสนุนงบประมาณอยู่ 1 ปี 6 เดือน ก็จะทำเรื่องย้ายไม่ได้ ตัวดิฉันเองไม่พ่วงกับเรื่องที่จะย้าย คิดว่าถูกใจแล้วกับการจัดการศึกษาแบบนี้ ซึ่งชีวิตการเป็นผู้บริหารของดิฉัน ก็ตอบโจทย์การศึกษาไม่ได้ซักที แต่ในช่วงเวลาหนึ่งประมาณ 2544 - 2552 ดิฉันเป็นผู้บริหารอยู่ที่โรงเรียนบ้านโตนปาหนัน ได้ทำเรื่องของการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมกับโครงการรุ่งอรุณ และโครงการเฉลิมพระเกียรติ ก็มีส่วนหนึ่งที่ชอบมากคือ การบูรณาการ ครูสามารถที่จะบูรณาการข้ามสาระได้ ซึ่งสุดยอดของการเป็นครู และยกย่องความดีให้กับครูโรงเรียนบ้านโตนปาหนัน ก็ตรงพอดี และก็ไม่ได้ไกลมากนักสำหรับการจัดการเรียนการสอนด้วยกระบวนการวิจัย ทางผู้ประสานงาน สกว. ก็ได้ชี้แจงเรื่องการทำงานกับ สกว. อย่างละเอียด ซึ่งตัวดิฉันเองไม่ได้กังวลคิดเพียงว่า การจะขับเคลื่อนโรงเรียนให้เคลื่อนไปทั้งระบบ ด้วยการบริหารของตัวดิฉันเองคงจะยากและต้องใช้เวลา ประกอบกับ สพฐ. มีการปฏิรูปโดยการพัฒนาจุดเน้น ดิฉันจึงมองเห็นทางว่า การทำงานครั้งนี้ดิฉันได้หลายเรื่อง ซึ่งน่าจะเอามาไว้ในกระบวนการวิจัยได้และตอบโจทย์ได้ดีที่สุด หลังจากนั้นก็ได้พูดคุยกับคณะครูในโรงเรียน ซึ่งครูมองไม่

ออกว่าเป็นโครงการอะไร แต่ผู้บริหารได้ตกลงที่จะทำแล้ว ครูก็จำเป็นต้องทำ หลังจากนั้นทาง สกว. และทีมผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลสตูล ก็ประชุมร่วมกับผู้บริหารที่ตั้งใจจะเข้าไปทำงานกับ สกว. เพื่อวางแผนที่จะประชุมครูทุกโรงเรียนที่ตั้งใจจะเข้าไปทำงานกับโครงการของ สกว.

อ. สุทธิ สายสุนีย์ ผู้อำนวยการโรงเรียนสตูล อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตะโล๊ะไฮและทีมงานสกว.ได้เกริ่นถึงการจัดการศึกษาที่ใช้กระบวนการวิจัยของโรงเรียนบ้านตะโล๊ะไฮกับทีมผู้บริหาร ส่งผลให้เกิด สมานการเรียนรู้ ที่กว้างขวางแก่นักเรียน ซึ่งก่อนการทำวิจัย การศึกษามีเพียงห้องเรียนสี่เหลี่ยม และห้องปฏิบัติการที่มีอยู่ในโรงเรียนเท่านั้น ผลจากการดำเนินการกิจกรรมตามโครงการวิจัยได้ก่อเกิดความสัมพันธ์ ระหว่างครู นักเรียนและชุมชนอย่างแนบแน่น ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการยกระดับการเรียนรู้ การแก้ไขปัญหาของชุมชน การวิจัยนี้ได้ส่งผลต่อการพัฒนาครู นักเรียน ชุมชน และคนในแวดวงการศึกษา หน่วยงานต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง ในส่วนของครูได้พัฒนาตนเองจากผู้สอน มาเป็น ผู้จัดการเรียนรู้ สามารถใช้กระบวนการวิจัยมาพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน ในส่วนของนักเรียนได้เรียนรู้มีความสุข ซึ่งเกิดจากการมีโอกาสนในการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ของตนเอง สามารถเลือกเรื่องที่ตนเองสนใจและวางแผนกำหนดกิจกรรมในการเรียนรู้ภูมิปัญญา และแหล่งเรียนรู้ ร่วมกันอย่างมีขั้นตอน

นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะในด้านการพูด การนำเสนอ กล้าซักถามในสิ่งที่ตนเองอยากรู้ รู้จักค้นคว้าโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย ใช้แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญา สื่อเอกสาร และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้อย่างกว้างขวาง นักเรียนเกิดทักษะการอ่าน การบันทึกสิ่งที่เรียนรู้ เกิดความคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ รู้จักการแก้ปัญหาโดยใช้เหตุและผล

ครูนักจัดกระบวนการโรงเรียนบ้านโคกประดู่ ก่อนที่จะลงมือปฏิบัติการจริงในภาคเรียนที่ 1 และ 2 ครูทั้งหมด ต้องผ่านอบรมการพัฒนาโจทย์โครงการ การศึกษาดูงาน อบรมกระบวนการเรียนรู้ 10 ขั้นตอน อบรมการพัฒนาโจทย์วิจัยเด็ก อบรมพลังกลุ่มและความสุข อันเป็นการเสริมพลังภายในติดเครื่องมือการ เรียนรู้ อันมีกระบวนการเรียนรู้ 10 ขั้นตอน ของโรงเรียนอนุบาลเป็นแนวทาง เมื่อผ่านกระบวนการข้างต้นแล้ว จึงเริ่มขั้นตอนการปฏิบัติการที่เริ่มจากการเรียนรู้เรื่องใกล้ตัว ระดม ความคิดคัดเลือกเรื่อง วางแผนเก็บข้อมูล ลงมือปฏิบัติ สรุปและประเมินผลการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ โดยเน้นที่การมีส่วนร่วม การรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

จากรายงานข้างต้น คือหนึ่งในวิธีการพัฒนาโจทย์วิจัยเด็ก ที่เริ่มจากการเรียนรู้เรื่องใกล้ตัว อันเป็นกระบวนการที่ใช้เวลายาวนานที่สุดของครูโรงเรียนบ้านโคกประดู่ เพราะเป็นเรื่องใหม่ของครูกับเด็ก การร่วมคิด วิเคราะห์และสังเคราะห์สิ่งที่อยากเรียนรู้ร่วมกัน จึงกลายเป็นคำถามที่ต้องหาวิถีทางร่วม ดุลยภาพทางความคิด คือโจทย์ที่เด็กกับครูต้องรวมค้นหา เพื่อนำมาพัฒนาเป็นโจทย์วิจัย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 ผ่านไป ครูกับนักเรียนได้โจทย์วิจัยร่วมกัน แต่หลายชั้นยังวนเวียนอยู่กับขั้นตอนการเรียนรู้เรื่องใกล้ตัว

ผอ. ทรงโฉม ขุนละออง กับทีม สกว. สตูล ทีมสนับสนุน จึงได้นำครู ร่วมวิเคราะห์สถานการณ์ และร่างปฏิทินการทำงาน ที่โรงเรียนบ้านโคกประดู่ ส่วนก่อนหน้านั้นก็มีการศึกษาดูงาน เพื่อเขียนแผนการเรียนรู้ ณ โรงเรียนอนุบาลสตูล การนี้เทศติดตามความคืบหน้าอย่างสม่ำเสมอ

กระทั่งต้นเดือนพฤศจิกายน 2554 ทีมสนับสนุนได้ส่งนายพิเชษฐ์ เบญจมาศ ลงพื้นที่ติดตามความคืบหน้ารายห้อง เพื่อช่วยพัฒนาโจทย์วิจัยเด็กในแต่ละห้องให้ลุล่วง แล้วร่วมวางแผนการเรียนรู้ในรายชั้นการจัดการเรียนรู้ด้านกระบวนการวิจัย เพื่อการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ เป็นนวัตกรรมใหม่ การ

ประสานงาน พูดคุยระหว่างครูกับครู ครูกับนักเรียน นักเรียนกับนักเรียน ครูกับผู้ปกครอง ครูกับพี่เลี้ยง พี่เลี้ยงกับผู้บริหาร จึงเกิด การพูดคุย เสวนาโดยไม่ต้องมีหนังสือคำสั่ง นับว่าเกิดขึ้นได้ยากในระบบ ราชการ ทว่าการมาของการจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วย สร้างวัฒนธรรมการพูดคุยขึ้น โดยไม่รู้ตัว ดัง รายละเอียดที่จะกล่าวในลำดับต่อไป

โจทย์วิจัยของนักเรียน 5 ห้อง 5 ชั้น จึงเกิดขึ้น ผ่านการพูดคุย และจัดกระบวนการย้อนรอยกลับ ไปสู่ที่เดิมอีกครั้ง (บางห้อง บางชั้น) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ชั้น ป. 1 โจทย์วิจัยเป็นเรื่องการขับขี

ชั้น ป. 2 โจทย์วิจัยเรื่องขนมไข่เต่า

ชั้น ป. 4 โจทย์วิจัยเน้นเรื่องโรคเอดส์

ชั้น ป. 6 โจทย์วิจัยเน้นเรื่องการประดิษฐ์

โจทย์วิจัยทั้งหมด ผ่านแนวคิดที่ว่า สิ่งที่นักเรียนอยากเรียนรู้ต้องเป็นเรื่องใกล้ตัว และเป็นเรื่อง ที่สร้าง ประโยชน์แก่ตนเอง โรงเรียน สังคม ประเทศ โลก วิเคราะห์เรื่องที่นักเรียนนำเสนอในเบื้องต้น ครู กับนักเรียนจะใช้หลักเหตุและผล (Reason) ในการตัดสินใจ มิใช่การยกมือ เป็นการฝึกให้นักเรียนมี เหตุผลในการพิจารณา เรื่องราวต่าง ๆ กระบวนการนี้นับว่ายากพอๆ เพราะนักเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยชิน กับการตัดสินใจร่วม โดยเฉพาะกระบวนการกลุ่มซึ่งจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย เน้นการทำงาน กลุ่มและการรับฟัง ความคิดเห็นเป็นสำคัญ ก่อนจะนำมาสรุป หรือ “ถอดบทเรียน “หลังหมดชั่วโมงวิจัย กระบวนการวิจัย 10 ขั้นตอน มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ นั้นสัมพันธ์และสอดคล้องกันเช่นไร สิ่งที่ คาดหวัง อยากให้ภาคีที่เกี่ยวข้อง ทุกภาคส่วน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ให้ข้อคิด เพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ของเด็กไทยสู่มาตรฐานสากลในอนาคต

2. กิจกรรมอบรมการพัฒนาโจทย์วิจัย

ในการอบรมการพัฒนาโจทย์วิจัยครั้งนี้ อบรมที่ล้งกาบิซริสอร์ท อำเภอละงู จังหวัดสตูล ในวันที่ 7-8 กุมภาพันธ์ 2554 เป็นเวลา 2 วัน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ในวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2554 เวลา 08.30 ครูโรงเรียนบ้านโคกประดู่ลงทะเลเบียน หลังจาก นั้นวิทยากรเปิดพิธีการอบรมโดยมี นายสมพงศ์ หลีเคราะห์, นางกระริยะ หลีเคราะห์ และ ผู้อำนวยกาสรุทธิ สายสุนี หลังจากนั้นคุณสมพงศ์ ได้แนะนำวิทยากรร่วมคนอื่นๆ และได้ทำกิจกรรม การทำความรู้จักกันระหว่างครูทั้ง 11 โรงเรียนด้วยการให้ครูแนะนำชื่อตนเอง โรงเรียน และสิ่งที่ติด ตัวประจำของตนเอง เมื่อครูทุกคนได้ทำกิจกรรมเสร็จเรียบร้อยแล้ว วิทยากรก็สรุปกิจกรรมอีกครั้ง หนึ่ง หลังจากนั้นคุณสมพงศ์ได้ชี้แจงห้องพักของครูแต่ละโรงเรียน และชี้แจงเวลาการทำกิจกรรมแต่ละ ช่วง หลังจากนั้นผู้อำนวยกาสรุทธิ สายสุนี ผู้อำนวยกาสรโรงเรียนอนุบาลสตูล มาให้ความรู้เกี่ยวกับ การเรียนการสอนด้วยกระบวนการวิจัย และทำไมจึงควรเรียนด้วยกระบวนการวิจัย ซึ่งท่านก็ได้อธิบาย ว่า เนื่องจากว่าการรับรู้ของคนเรานั้นจะได้รับความรู้ตามที่เราสื่อสารที่แตกต่างกัน เช่น การสื่อสาร ด้วยการอ่านนั้นจะได้รับความรู้แค่ 10 % ซึ่งการสื่อสารของคนเรานั้นจะได้รับความรู้ดังตารางต่อไปนี้

ทักษะการสื่อสาร	ความรู้ที่ได้รับ
อ่าน	10 % ของการอ่าน
ฟัง	20 % ของการฟัง
ดูภาพ ชมนิทรรศการ ดูภาพยนตร์	30 % สิ่งที่เห็น

การสาธิต ไปดูงาน	50 %	จากการเห็นและฟัง
มีส่วนร่วม อภิปราย แสดงความคิดเห็น	70 %	มีการพูดมาเสริม
แสดงละคร อยู่ในสถานการณ์จำลอง ลงมือทำจริง	100 %	

ซึ่งจากการเรียนด้วยกระบวนการวิจัยนั้นจะมีทักษะการสื่อสารครบทุกด้านเพราะเด็กได้รับความรู้ทั้งการอ่าน ฟัง เห็น พูดและลงมือปฏิบัติจริง และเด็กมีการวางแผนในการทำงาน ศึกษาหาข้อมูลแล้วมาสรุปความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการรับรู้ที่ได้รับทั้ง 100 % เต็ม และในการจัดการเรียนการสอนด้วยกระบวนการวิจัยนั้นครูเป็นแค่ผู้จัดกระบวนการ ส่วนนักเรียนเป็นผู้เรียนรู้ด้วยกระบวนการ 10 ขั้นตอนดังนี้

กระบวนการเรียนการสอนด้วยกระบวนการวิจัยมี 10 ขั้นตอนคือ

1. เรียนรู้เรื่องใกล้ตัว นักเรียนจะเรียน 1 เรื่อง ต่อ 1 ปี
2. การวิเคราะห์จำแนกและเลือกเรื่อง
3. ย้อนรอยกระบวนการ
4. การพัฒนาโจทย์วิจัย
5. กิจกรรมตั้งคำถามย่อย
6. ค้นหาวิธีการเก็บข้อมูล
7. เก็บข้อมูล
8. สรุปและวิเคราะห์ตรวจสอบ
9. การใช้ประโยชน์จากข้อมูล
- 10.สรุป / รายงาน

เมื่อผู้อำนวยการสุทธิ สายสุนีย์ ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลสตูลได้อธิบายเกี่ยวกับกระบวนการต่างๆเรียบร้อยแล้ว ในช่วงภาคกลางคืนคุณสมพงศ์ก็ให้ครูแต่ละโรงเรียนนั่งเป็นกลุ่มโรงเรียนเพื่อจัดทำโครงการศึกษาวิจัยของโรงเรียนตนเองโดยครูช่วยกันตั้งคำถามโดยตั้งหัวข้อเกี่ยวกับโรงเรียนบ้านโคกประดู่ว่า ถ้าเราจะเปลี่ยนวิธีการเรียนการสอนแบบวิจัยในคำถามวิจัยหัวข้อโรงเรียนคือ

- ช่วงเวลาในการจัดการเรียนการสอน -เวลาไหน
- กี่ชั่วโมง } บริหารจัดการ
- การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย -เข้ามามีส่วนได้ส่วนเสียตรงไหนบ้าง } การจัดการเรียนการสอน
- เวลาสอนแบ่งครูผู้สอนอย่างไร } การจัดการเรียนการสอน
- จัดหาสื่อแบบใดให้เหมาะสม } การจัดการเรียนการสอน
- ใช้งบประมาณจากไหน (ยอดไหน) } สนับสนุน
- ใครเป็นคนวัด / ประเมินผล / วิธีการวัดผล (วัดอย่างไร) } หลักสูตร
- จัดกิจกรรม สรุปผลการเรียนรู้ เด็ก , ครู อย่างไร } การจัดการเรียนการสอน

คำถามวิจัยหัวข้อครูคือ

- ใช้วิธีการสอนแบบไหนให้ลงถึงตัวผู้เรียน } หลักสูตร
- จัดกิจกรรมอย่างไรโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ } การจัดการเรียนการสอน
- ครูต้องเตรียมตัวอย่างไรเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย } หลักสูตร
- บูรณาการอย่างไรให้ได้ผล } หลักสูตร
- ใครเป็นผู้สรุปองค์ความรู้ / และใช้วิธีการใด } หลักสูตร
- ครูใช้แหล่งเรียนรู้ / สื่อจากไหน และใช้วิธีการใด } หลักสูตร
- ครูใช้วิธีการใด ศึกษาเด็กรายบุคคลอย่างไรให้ได้ผล } ประเมินผล

คำถามวิจัยหัวข้อนักเรียนคือ

- กระบวนการ 10 ขั้นตอน - ใครเป็นผู้ดำเนินการ
  - ดำเนินการอย่างไร } การจัดการเรียนการสอน
- แสดงผลงานในรูปแบบใด } หลักสูตร
- ใครเป็นผู้นำเสนอผลงาน / นำเสนอในรูปแบบใด } หลักสูตร
- ชิ้นงานบ่งบอกถึงอะไร / รูปแบบใด } หลักสูตร
- จัดรวบรวมองค์ความรู้อย่างไร } หลักสูตร
- ผลที่คาดว่าจะได้รับเป็นแบบใด / อย่างไร } การจัดการเรียนการสอน
- จำเป็นหรือไม่ที่จะต้องทำกระบวนการให้ครบทั้ง 10 ขั้นตอน } การจัดการเรียนการสอน

หลังจากนั้นครูได้ระดมความคิดเห็นมาหมวดคำถามได้ดังนี้

ด้านบริหารจัดการ

- โรงเรียนมีวิธีการเทคนิคอย่างไรในการบริหารจัดการการมีส่วนร่วม (ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย) ในการใช้เวลาในการจัดการเรียนการสอน

ด้านสนับสนุน

- ใช้งบประมาณจากยอดไหน (นำโครงการเข้าแผนงาน)

ด้านหลักสูตร

- นำหลักสูตรท้องถิ่นมาบูรณาการได้อย่างไร
- ครูใช้วิธีการสอนมาบูรณาการอย่างไรให้ลงถึงตัวผู้เรียน
- ใครเป็นผู้สรุปองค์ความรู้และใช้วิธีการใด
- ครูใช้แหล่งเรียนรู้และสื่อจากไหน

ด้านการจัดการเรียนการสอน

- ครูจัดกิจกรรมอย่างไรให้หลากหลายโดยกิจกรรมนั้นๆต้องยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ
- กระบวนการ 10 ขั้นตอนใครเป็นผู้ดำเนินการ / ดำเนินการอย่างไร จำเป็นหรือไม่ที่จะต้องทำให้ครบทั้ง 10 กระบวนการ

- นำเสนอผลการเรียนรู้แบบใด / อย่างไร

- ทำอย่างไรให้ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษา

- ครูใช้วิธีการใดให้ได้ผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ (สำหรับการประเมินผล)

หลังจากที่ได้ช่วยกันหมวดหมวดหมู่เกี่ยวกับคำถามเสร็จแล้ว ครูได้ช่วยกันตั้งวัตถุประสงค์จากคำถามดังกล่าวขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษากระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยใช้กระบวนการวิจัย

2. เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยใช้กระบวนการวิจัย

หลังจากได้วัตถุประสงค์แล้วครูก็ช่วยกันตั้งชื่อโครงการจากวัตถุประสงค์ทั้ง 2 ข้อดังนี้

1. โครงการศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนรู้สู่กระบวนการวิจัยโดยใช้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

2. โครงการศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการสู่กระบวนการวิจัยโดยใช้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

3. โครงการศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยใช้กระบวนการวิจัย

4. โครงการศึกษาและพัฒนากระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยใช้

กระบวนการวิจัยของโรงเรียนบ้านโคกประดู่ หลังจากนั้นครูแต่ละคนก็ช่วยกันระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับชื่อโครงการที่ได้ตั้งไว้ว่าชื่อใดมีความเหมาะสมที่สุด ซึ่งตรงกับประเด็นของวัตถุประสงค์และครอบคลุมกับวัตถุประสงค์ทั้งสองข้อ เมื่อได้ข้อสรุปแล้วปรากฏว่าได้ชื่อตรงกับโครงการที่สี่คือโครงการศึกษาและพัฒนากระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยใช้กระบวนการวิจัยของโรงเรียนบ้านโคกประดู่

หลังจากนั้นในวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2554 ครูก็ช่วยกันมาวางแผนในการทำโครงการเป็นตารางได้ดังนี้

วัตถุประสงค์	คำถามวิจัย	กิจกรรม
1. เพื่อศึกษากระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยใช้กระบวนการวิจัย	1. ใช้วิธีการใดศึกษาเด็กเป็นรายบุคคลให้ได้ผล 2. การจัดกิจกรรมโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญสามารถบูรณาการกับวิชาใด มีขั้นตอนและวิธีการสรุปผลการเรียนรู้ระหว่างเด็กและครูอย่างไร 3. การจัดกิจกรรมควรใช้สื่อแบบใดให้เหมาะสมกับการเรียนรู้แบบบูรณาการ 4. ชิ้นงานที่ใช้กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการควรมีลักษณะแบบใด 5. การจัดรวบรวบองค์ความรู้ของนักเรียนและชุมชนมีวิธีการอย่างไร	1. ศึกษานักเรียนเป็นรายกรณีโดยใช้ระเบียบสละสม / ออกเยี่ยมบ้าน 2. ประชุมเชิงปฏิบัติการ / ศึกษาดูงาน / แลกเปลี่ยนเรียนรู้ / เปิดเวทีชาวบ้าน 3. ศึกษาหลักสูตร / แลกเปลี่ยนเรียนรู้ / จัดทำนวัตกรรมแหล่งเรียนรู้ 4. แลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในโรงเรียน 5. จัดอบรมเชิงปฏิบัติการผู้มีส่วนร่วมในการจัดรวบรวบองค์ความรู้

วัตถุประสงค์	คำถามวิจัย	กิจกรรม
	6. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการวัดผล ประเมินผล กระบวนการเรียนรู้ แบบบูรณาการระหว่างโรงเรียน กับชุมชน โดยใช้ กระบวนการวิจัยของโรงเรียน บ้านโคกประดู่มีใครบ้าง และมี วิธีการอย่างไร 7. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรรายงาน ผลการศึกษากระบวนการเรียนรู้ แบบบูรณาการระหว่างโรงเรียน กับชุมชนโดยใช้กระบวนการวิจัย ของโรงเรียนบ้านโคกประดู่ ควร ใช้รูปแบบใด	6. อบรมเชิงปฏิบัติการวิธีการ วัดผล ประเมินผลสำหรับผู้มี ส่วนร่วม 7. สรุปรายงานเป็นเอกสาร / จัดนิทรรศการและเปิดเวที รายงานต่อสาธารณชน
2. เพื่อพัฒนากระบวนการ เรียนรู้แบบบูรณาการระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนโดยใช้ กระบวนการ วิจัย	1.วิธีการใดสามารถดึงข้อมูล นักเรียนรายบุคคลมาเป็นข้อมูล ประกอบการตัดสินใจ 2. การจัดกิจกรรมพัฒนาควรใช้ สื่อแบบใดให้เหมาะสมกับการ เรียนรู้แบบบูรณาการ	1.จัดทำสารสนเทศนักเรียน รายบุคคล รายชั้นเรียน 2. ระดมความคิด นำเสนอ ผลงานนักเรียนในหลายรูปแบบ - ศึกษาทะเบียนแหล่งเรียนรู้ทั้ง ภายนอกและภายใน - อบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน - ศึกษาหลักสูตร, เครื่องมือ วัดผล ประเมินผล , คู่มือมาตรฐาน - ประชุมกรรมการศึกษา , วิทยากร , ทำหลักสูตรท้องถิ่น , ราชัญชาวบ้าน

หลังจากนั้นคุณกรียะก็ให้ตัวแทนครูแต่ละโรงเรียนนำเสนอผลการทำงาน และวิทยากรได้สรุป ความรู้เป็นภาพรวมของทุกโรงเรียนอีกครั้งหนึ่ง

ในช่วงของการตั้งคำถาม อะไรก็ตามที่เรารู้คำตอบแล้วไม่จำเป็นต้องศึกษาอีก และโรงเรียนก็ได้ โครงการ ชื่อว่า โครงการศึกษาวิธีการพัฒนารูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ ด้วยกระบวนการวิจัย โดยชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนบ้านโคกประดู่ โรงเรียนต้องดำเนินการวางแผนศึกษาภายใต้ บริบทวิถีวิจัย ทดลองทำ นำผลมาวิเคราะห์ และนำไปใช้ประโยชน์ สรุปเป็นองค์ความรู้ ใน กระบวนการ 10 ขั้นตอนดังนี้

1. เรียนรู้เรื่องใกล้ตัว
  2. เลือกเรื่อง
  3. ย้อนรอยกระบวนการ
  4. พัฒนาโจทย์
  5. ตั้งคำถาม
  6. ศึกษาวิธีหาข้อมูล
  7. เก็บข้อมูล/วิเคราะห์
  8. ทดลองทำ
  9. รวบรวมข้อมูล/การใช้ประโยชน์/ปรับปรุง
  10. รายงานและเสนอผลงาน (หารูปแบบและวิธีการ)
- P = วางแผน
- D = กระบวนการวิจัย
- Check
- Action
- * ใช้ทฤษฎีวงจร Demming
  - * กิจกรรมต้องเป็นไปตามลำดับ เช่น กิจกรรมหาความรู้ กิจกรรมทดลอง กิจกรรมสรุปผลและวิเคราะห์ กิจกรรมเผยแพร่
  - * 15 กุมภาพันธ์ 2554 ส่งโครงการทาง สกว. จะ Comment
  - * ลงเป็นรายโรงเรียน

ภาระงาน

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

- สร้างความเข้าใจ
- พัฒนาโครงการ
- พัฒนาศักยภาพ
- การทำงานเป็นทีม/การเก็บข้อมูล/การพัฒนาโจทย์/การเรียนรู้ 10 ขั้นตอน/เขียนรายงาน
- ติดตามงาน/เงิน
- แลกเปลี่ยนเรียนรู้(เครือข่าย 11)
- สังเคราะห์ความรู้

โรงเรียน

- ปฏิบัติการวิจัย
- นำเสนอโครงการ ศึกษาข้อมูล ดูงาน วางแผน โครงสร้าง เวลา การบริหาร เวทีนำเสนอ
- โครงการเด็ก เวทีนำเสนอผลงานเด็ก รายงานวิจัย
- ติดตาม ประชุม
- สรุปบทเรียน
- เวทีนำเสนอผลการวิจัย

ครู

- แผนการเรียนรู้
- อำนวยความสะดวกการเรียนรู้/เริ่มต้นจากเด็ก
- เชื่อมโยงศีลธรรม จริยธรรม สารวิชาทุกชั้นตอน

- สร้างประชาธิปไตย แสดงความคิดเห็นด้วยเหตุและผล ใช้กระบวนการกลุ่ม หมุนเวียนบทบาทกัน
- ให้มีการแสดงความรู้สึกและประเมินผลหลังจากทำงานทุกกิจกรรม
- บันทึกกระบวนการ ผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม
- รายงานวิจัย

นักเรียน

- เรียนรู้เรื่องใกล้ตัว
- วิเคราะห์จำแนกและเลือกเรื่อง
- ย้อนรอยกระบวนการ
- พัฒนาโจทย์วิจัย
- ตั้งคำถามย่อย
- ค้นหาวิธีการเก็บข้อมูล
- เก็บข้อมูล
- สรุป ตรวจสอบและวิเคราะห์
- ใช้ประโยชน์จากข้อมูล
- สรุปและรายงานผล

3.กิจกรรมการลงพื้นที่ของ สกว.

ครั้งที่ 1 : วันที่ 24 พฤษภาคม 2554 เวลา 16.00 น.

วันนี้ทาง สกว. นำโดย คุณสมพงษ์ หลีเคราะห์ , นางกริยา หลีเคราะห์ , นายพิเชษฐ์ เบญจมาศ, นายอุดิติน อูสมมา ได้ลงพื้นที่โรงเรียนบ้านโคกประดู่ เพื่อติดตามการทำงานของโรงเรียน และดูแลแผนกิจกรรมที่นำเสนอ ทั้งผู้บริหารและคณะครู ทางทีม สกว. ได้พูดคุยกับคณะครู ครูทุกคนได้พูดถึงผู้เรียน

ผลการจัดการเรียน เด็กตื่นเต้นเมื่อใกล้ถึงชั่วโมงวิจัย กล้าแสดงออก ได้คิด เสนอความคิดเห็น สนุกได้ทำงาน เป็นกลุ่ม แต่ยังไม่เป็นระบบ เด็กได้ร่วมมือ ไม่เบียด เด็กพูดเก่งทุกคน เด็ก ป.1 ชอบเขียน ถึงแม้จะเขียน ตามที่ครูให้ ฟังพอใจ มีโน้ตสอนเด็ก แต่ก็เกิดความกังวลใจในขั้นตอนว่าถูกต้องหรือไม่ หรือบางคนก็มองเห็นทางบางแล้ว กระบวนการที่ครูใช้ มีการแบ่งกลุ่มเด็ก นำเสนอบทบาทในกลุ่ม วิจัยครั้งนี้ตอบโจทย์อะไรได้บ้าง

ระดับความเข้าใจของครู เห็นทางบ้างแล้ว เด็กได้รู้จักคิด มีเหตุผล เด็กทำเอง มีการบูรณาการ เก็บชิ้นงานจากกระบวนการ เพื่อให้คะแนนจากสาระอื่นๆ เช่นภาษาไทย ศิลปะ เด็กได้คิด เสนอมาตรา-ฐานที่ 4 สามารถเก็บหลักฐานเพื่อประเมิน สมศ.ได้ เช่น แผนจัดการเรียนรู้ ชิ้นงาน และหลังจากนั้นก็ได้นำเสนอแนะเรื่องกิจกรรมที่ได้นำเสนอไป สกว.

ทีม สกว. โดยอาจารย์อุดิติน อูสมมา เสนอแนะ บางครั้งครูก็หมดเรื่อง เหมือนหมดไส้หมดพุง แต่ครูควรจะมีเทคนิคให้เด็กได้ร่วมจัดการเรียนรู้ (ประสพการณ์ของ อ. อุดิติน)

ปฏิทินกระบวนการ 10 ขั้นตอน

เรียนรู้เรื่องใกล้ตัว	พฤษภาคม-มิถุนายน
วิเคราะห์ จำแนก และเลือกเรื่อง	พฤษภาคม-มิถุนายน
ย่อนรอยกระบวนการ	พฤษภาคม-มิถุนายน
พัฒนาโจทย์วิจัย	พฤษภาคม-มิถุนายน
ตั้งคำถามย่อย	พฤษภาคม-มิถุนายน
ค้นหาวิธีการเก็บข้อมูล	สิงหาคม
เก็บข้อมูล	กันยายน-ตุลาคม
สรุป ตรวจสอบและวิเคราะห์	พฤศจิกายน-ธันวาคม
ใช้ประโยชน์จากข้อมูล	มกราคม
สรุปและรายงานผล	กุมภาพันธ์-มีนาคม

ครั้งที่ 2 : วันที่ 10 พฤศจิกายน 2554สกว. ลงพื้นที่โรงเรียนบ้านโคกประดู่

เข้ามาโรงเรียนเพื่อพัฒนาโจทย์ของครูที่ได้เลือกไว้ ด้วยกระบวนการตั้งคำถามเพื่อเหลาโจทย์ให้แหลมคม เอาคำถามมาหมวดเข้าด้วยกัน หลังจากนั้นเอาคำจากคำถามมาเป็น Key word ในการตั้งวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการนำเสนอ มีชื่อโครงงาน ที่มาและความสำคัญ วัตถุประสงค์ ขอบเขต คำถามวิจัย แหล่งข้อมูล / กลุ่มเป้าหมาย วิธีการศึกษา แผนกิจกรรม ผลที่คาดว่าจะได้รับ รายชื่อผู้วิจัย

เนื้อหาที่เด็กต้องนำเสนอมี 2 ส่วน คือ

1. เด็กต้องเล่าตั้งแต่ขั้นตอนที่ 1 - 4 ได้
2. โครงงาน ต้องเขียนด้วยลายมือของเด็กเอง ถ่ายเอกสารให้คณะกรรมการด้วย เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะ

สกว. นำเสนอวิธีการเขียนรายงาน ตามชื่อโครงงาน ตัวหลักคือโครงงานแต่ละชั้น เพราะชื่อโครงงานไม่เหมือนกัน ใช้ 10 กระบวนการเป็นวิธีการ กระบวนการวิจัยหลักใช้กับครู เด็กได้โครงงาน ครูได้วิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย 10 ขั้นตอน สำหรับ ผอ. ได้วิธีการบริหารจัดการ ด้วยกระบวนการวิจัยในโรงเรียน ถอดความรู้ครูด้วยวิธีการคิดที่ดีขึ้น ได้มีดีสัมพันธ์ เรียนรู้อย่างหลากหลาย ได้ประชุม เด็กได้ทักษะ การพูด การเขียน การทำ

กิจกรรมงานวิจัยที่ตั้งไว้ในแผนงานและที่นอกเหนือจากแผนงาน

กิจกรรมตามแผนงาน โครงงาน “พัฒนารูปแบบการจัดการกระบวนการเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ด้วยกระบวนการวิจัยของโรงเรียนบ้านโคกประดู่ ต.ฉลุง อ.เมือง จ.สตูล ” รายงานกิจกรรมตามแผนงาน ตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2554 ถึงเดือนธันวาคม 2554 โรงเรียนบ้านโคกประดู่ได้ดำเนินการตามแผนงานดังนี้

1. กิจกรรมประชุมทีมวิจัย ในเวลา 7 เดือน ของการดำเนินการตั้งแต่เริ่มการดำเนินการโครงการ โรงเรียนได้ร่วมประชุมทีมวิจัยไปทั้งหมด 20 ครั้งด้วยกัน แต่ในบางครั้งทางโรงเรียนก็ได้เชิญคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นตอนพื้นฐาน / เครือข่ายผู้ปกครองนักเรียนเข้าประชุมด้วย มีดังนี้

วันที่	8 พ.ค. 54	นำเสนอการวิจัย	10 ขั้นตอน
	12 พ.ค. 54	ครูนำเสนอกระบวนการ	
เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	30 พ.ค. 54	ประชุมทีมงานแลกเปลี่ยน	ติดตามการบันทึกการจัดกระบวนการ
	16 มิ.ย. 54	ประชุมทีมงาน แลกเปลี่ยน	ถอดบทเรียน และการศึกษาดูงาน ร.ร.
อนุบาล / ศพด.	ทำแพ	ในวันที่ 22-23 มิ.ย. 54	การออกแบบการไปหาข้อมูล
	4 ก.ค. 54	ประชุมแลกเปลี่ยนการไปดูงาน	ถอดบทเรียน ประเด็นแลกเปลี่ยน
	11 ก.ค. 54	ประชุมทีมวิจัย	ตารางการเรียนรู้วิจัย มีการถอดรหัสทุกครั้งที่จะ
การประชุม เทคนิคการตั้งคำถามให้สอดคล้อง ตอบ 5 สมรรถนะหลัก 8 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของ พรบ./สมศ.			
	14 ก.ค. 54	ประชุมทีมวิจัย	เรื่องการพัฒนาโจทย์วิจัย
	15 ส.ค. 54	เรื่องใช้กระบวนการวิจัยเสริมจุดเน้น	เพราะเป็นเรื่องเดียวกัน
	8 ก.ย. 54	เรื่องชี้แจงการแลกเปลี่ยน	และเตรียมการอบรมพลังกลุ่มและการเปิดเวทีของ โรงเรียน
	22 ก.ย. 54	การรายงานเงินที่ใช้ตามแผนงานโครงการ	
	10 ต.ค. 54	เรื่องแลกเปลี่ยน / ประเด็น	อบรมพลังกลุ่ม 13-15 ต.ค. 54 ณ หาดแก้วรีสอร์ท และเตรียมตัวการเปิดเวทีเด็ก
	31 ต.ค. 54	เรื่องแลกเปลี่ยน / ถอดบทเรียน	สรุปการประชุม ณ หาดแก้วรีสอร์ท
	3 พ.ย. 54	ประชุมวิจัยเรื่อง	ประชุมแลกเปลี่ยน นำการประชุมจากนาแก้วมาเป็นประเด็นและเตรียมพร้อมสำหรับการเปิดประเด็น
	29 พ.ย. 54	ประชุมทีมวิจัย	เตรียมการเปิดเวที ชุมชนส่งกิจกรรม แลกเปลี่ยนหัวข้อ
นำเสนอโครงการ			
	2 ธ.ค. 54	ข้อใหญ่ / Comment / แลกเปลี่ยน	
	14 ธ.ค. 54	ประชุม / แลกเปลี่ยน / จากการดูงานห้วยน้ำดำ	การเขียนรายงานความก้าวหน้า
	23 ธ.ค. 54	แลกเปลี่ยน	จากการดูเวทีวัดหน้าเมือง / ร.ร.บ้านเขาจีน / การแบ่งภาระงาน- รายงานความก้าวหน้า

การประชุมทีม หลังจากครูได้จัดกระบวนการเรียนรู้ หรือบางครั้งก็นำไปคุยในการปกติของโรงเรียน การประชุมทีมทำให้ครูส่วนใหญ่มีความกระตือรือร้น ได้แลกเปลี่ยน ถอดบทเรียน ซึ่งเป็นสิ่ง

ใหม่ ครูทำ กับนักเรียน ผู้บริหารทำกับครู ปัญหาที่เกิดครูบางคนก็ไม่สนใจ นั่งอ่านหนังสือพิมพ์ ไม่จดบันทึกแก้- ปัญหาเหล่านี้โดยการบริหารเรียกตรวจการจดบันทึกทุกครั้ง

2. จัดกิจกรรมจัดเก็บข้อมูล ในวันที่ 24-25 พ.ย. 2554 เพื่อหาข้อมูล / ผู้รู้ / ภูมิปัญญา มีการประชุมที่มวิจยและชุมชน กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อหาการเก็บข้อมูล ออกแบบการเก็บข้อมูล เพื่อใช้เป็นแหล่งความรู้ภายนอกโรงเรียน ผลที่เกิดได้ทะเบียนแหล่งความรู้ / ภูมิปัญญา / ผู้รู้ในชุมชน ชุมชนเห็นความสำคัญในสิ่งที่โรงเรียน ทำ ปัญหาที่เกิด ข้อมูลไม่ครบถ้วน แก้โดยการทำเอกสารเพิ่มเติม ในสิ่งที่ข้อมูลขาดไป และบางครั้งเวลาไม่ตรงกัน

3. ประชุมเชิงปฏิบัติการวางรูปแบบการสอน

มีการประชุมเพื่อให้เข้าใจในกระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยในทุกขั้นตอน ครูยังไม่เข้าใจเพราะเป็นนวัตกรรมใหม่ จึงได้จัดประชุมนำเสนอแต่ละขั้นตอนอย่างละเอียดโดยดูจากการพัฒนาโจทย์ที่ ลังกาปีช ธีสอร์ท ในทุกกระบวนการ จัดเมื่อวันที่ 10 มิ.ย. 2554 ผลที่เกิดครูเข้าใจในขั้นตอน มีความมั่นใจมากขึ้น แต่ก็ยังมีปัญหาต่างๆเข้ามา ครูบางคนลงพื้นที่หลายครั้ง ไม่มีประสบการณ์ไปครั้งเดียวสามารถที่จะเก็บเกี่ยวเรื่องอื่นๆไปด้วย หลังจากนั้นมาครูก็มีประสบการณ์การมากขึ้น จะเกิดความมั่นใจ ทีมวิจัยมีองค์ความรู้ปฏิบัติได้

4. กิจกรรมประชุมนำเสนอรูปแบบ วันที่ 16 มิ.ย. 2554 ทางโรงเรียนจัดประชุมเพื่อชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับโครงการวิจัยของโรงเรียน โดยเฉพาะ ผู้ปกครองนักเรียนได้ทราบโดยทั่วกันว่าโรงเรียนกำลังทำอะไร เพื่อขอความร่วมมือจากผู้ปกครองในโอกาสต่อไป วันนี้กลุ่มเป้าหมายมากันเป็นส่วนใหญ่ แต่ขาดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางส่วน ผลที่เกิดกลุ่มเป้าหมายได้รู้ถึงการดำเนินงานของโรงเรียน ซึ่งสุดท้ายแล้ว นักเรียนเป็นผู้ได้รับผล ซึ่งทางกลุ่มเป้าหมาย ก็เห็นด้วย ปัญหาที่เกิดผู้ปกครองส่วนใหญ่ก็เห็นด้วยแต่ก็มีบางส่วน ที่โรงเรียนขอความร่วมมือไปเสมือน เอาภาระไปให้ผู้ปกครอง คือ ทางโรงเรียนขอความร่วมมือเรื่องของการจัดกระบวนการให้เด็กไปหาแหล่งเรียนรู้ ให้เด็กไปหาผู้รู้ / ภูมิปัญญา ผู้ปกครองบอกว่าไม่ใช่หน้าที่เด็ก แต่ทางโรงเรียนก็ไม่ชี้แจง ไปในลักษณะที่เด็กต้องปฏิบัติจริง เด็กเกิดทักษะ เด็กเกิดกระบวนการคิด ตัวไป เด็กรู้จักคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ บันทึกเป็น รู้จักตั้งคำถาม

5. กิจกรรมอบรม 10 ขั้นตอน

ทางทีม สกว. ได้กำหนดการจัดกิจกรรม 10 ขั้นตอน ณ ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร ในวันที่ 26-27 เมษายน 2554 จังหวัดตรัง ให้กับคณะครูทั้ง 11 โรงเรียน หลังจากนั้นก็ให้ทุกกลุ่มดำเนินการตามกระบวนการกลุ่ม โดยกลุ่มต้องตอบจุดประสงค์ซึ่งทาง สกว. ได้ให้เอกสารกับทุกคน คนละ 1 เล่ม ภายในเล่มมีขั้นตอน 10 ขั้นตอน

26 เมษายน 2554 : ลงทะเบียน ชี้แจงวัตถุประสงค์การอบรม แนะนำตัว Input กระบวนการวิจัยท้องถิ่นประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ 10 ขั้นตอน ทำความเข้าใจจุดประสงค์กระบวนการ 10 ขั้นตอน เพื่อออกแบบการจัดการเรียนรู้กระบวนการ 10 ขั้นตอน (กลุ่มย่อย 11 กลุ่ม) ช่วงคำมีการนำเสนอการออกแบบการจัดการเรียนรู้ 10 ขั้นตอน (เป็นรายกลุ่ม) แลกเปลี่ยน/เพิ่มเติม แล้วแยกพักผ่อนตามอัธยาศัย

27 เมษายน 2554 : ทดลองการจัดการเรียนรู้ 10 ขั้นตอน(กลุ่มย่อย 10 กลุ่ม) แลกเปลี่ยน/
เติมเต็ม
สรุปการอบรม แล้วเดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

นำเสนอการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 10 ขั้นตอน โรงเรียนบ้านโคกประดู่
ขั้นตอนที่ 1 เรียนรู้เรื่องใกล้ตัว

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กได้มีการงาน กำหนดบทบาท (ประธาน เลขานุการ ผู้บันทึก ผู้นำเสนอ ผู้สังเกตการณ์)
  2. เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้เรื่องราวภายในชุมชน ภายใต้ประเด็นทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ, วัฒนธรรม, อาชีพและสังคม
  3. เพื่อให้เด็กเกิดกระบวนการคิดแบบมีหลักการและเหตุผล ยอมรับซึ่งกันและกันในทุกกระบวนการ
  4. เพื่อให้เด็กสามารถกำหนด ออกแบบ แนวทางในการไปศึกษาตามประเด็นต่างๆในชุมชน ได้
(แหล่งเรียนรู้ เวลา การเดินทาง ข้อตกลง ภายในบริบทของโรงเรียน ชุมชน)
  5. เพื่อให้เด็กสามารถจัดเก็บข้อมูลของเรื่องราวที่ไปศึกษาได้(การบันทึกข้อมูล)
- สรุปในขั้นตอนที่ 1 เรียนรู้เรื่องใกล้ตัว คือ
- ให้เด็กเสนอชื่อเรื่องที่เด็กสนใจอยากจะเรียนรู้
  - แบ่งกลุ่มเด็กช่วยกันอภิปรายชื่อเรื่องที่เด็กเสนอมา
  - ช่วยกันสรุปเลือกเรื่องที่สนใจให้เหลือเพียงเรื่องเดียว

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์จำแนกและเลือกเรื่อง

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กมีกระบวนการตัดสินใจในการเลือกเรื่อง ระดับบุคคล กลุ่ม และห้องเรียน ควรคำนึงเรื่องที่เป็นไปได้สามารถทำงานได้จริง มีแหล่งข้อมูล มีปัญหา มีความจำเป็นต้องแก้ไข ตัวเองอยากศึกษา และต้องเป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม
กระบวนการเรียนรู้ของเด็กมีครูคอยกระตุ้น มีชิ้นงานเกิดขึ้น และมีการประเมินผลทุกครั้ง
1. ร่วมกันสนทนาเรื่องที่นักเรียนไปสำรวจว่ามีอะไรบ้าง ครูกระตุ้นให้นักเรียนตอบคำถามที่ไปสำรวจ สังเกตการตอบคำถาม
2. นักเรียนแต่ละคนเสนอเรื่องที่สนใจ เล่าเรื่องที่นักเรียนสนใจ สังเกตการเล่าเรื่อง
3. นักเรียนร่วมกันอภิปรายจัดหมวดหมู่เรื่องที่สนใจ แยกเรื่อง สังเกตการแยกเรื่อง
4. นักเรียนเข้ากลุ่ม ตามประเด็น เช่น (ทรัพยากร สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม อาชีพและสังคม) โครงการ การเล่าเรื่องการเดินทาง สังเกตพฤติกรรม การเป็นผู้นำ ผู้ตาม ของแต่ละกลุ่ม (สังเกตความกระตือรือร้น)
5. ทบทวนหน้าที่ บทบาท ของสมาชิกกลุ่ม สนทนาถึงบทบาทหน้าที่สมาชิกกลุ่ม สังเกต

6. แต่ละกลุ่มร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่มเพื่อเลือกประเด็นที่สนใจเพียง 1 เรื่องครูแจกกระดาษให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเขียนเหตุผลในการเลือกเรื่อง สังเกตการทำงานกลุ่ม
2. เพื่อให้สามารถนำเสนอกระบวนการ ชิ้นงาน ข้อมูล ของบุคคล กลุ่ม และห้องเรียน (ได้ว่าที่หาเสียง ละคร เกมส์) Shopping Idea โดยการประสานผู้รู้จากแหล่งเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ของเด็กมีครูคอยกระตุ้น มีชิ้นงานเกิดขึ้น และมีการประเมินผลทุกครั้ง
  1. นักเรียนไปสำรวจข้อมูลตามประเด็นที่กลุ่มเลือกได้ สร้างข้อตกลง กรอบ ขอบเขต ที่สำรวจบันทึกผลสำรวจ ตรวจสอบบันทึก
  2. นักเรียนร่วมอภิปราย ได้ว่าที่ ถึงข้อตกลง ข้อเสีย ในแต่ละประเด็น เพื่อตัดสินใจการอภิปราย ได้ว่าที่ เกมส์ กำหนดบทบาท หน้าที่ สังเกตการณ์อภิปราย ได้ว่าที่ (เน้นคุณธรรม จริยธรรม) สังเกตการณ์ฟัง การพูด การให้เหตุผล
  3. ใช้กระบวนการประชาธิปไตย ครูแจกกระดาษให้นักเรียนทุกคน เพื่อเลือกเรื่องที่นักเรียนสนใจ เพียง 1 เรื่อง นักเรียนเลือกเรื่องที่สนใจ ตรวจสอบบันทึก สังเกต
  4. เพื่อให้เด็กได้สรุปความสำคัญของเรื่องที่เลือกเพียงเรื่องเดียว / 1 ห้อง
    1. นักเรียนทบทวนวิธีการจากประเด็นที่ได้มา แบบสรุปขั้นตอนกระบวนการดำเนินงาน ตรวจสอบแบบสรุป
    2. นักเรียนสรุปความสำคัญของเรื่องที่เลือก เหตุผลที่เลือก แบบสรุปขั้นตอนกระบวนการดำเนินงาน ตรวจสอบแบบสรุป

ขั้นตอนที่ 3 ย้อนรอยกระบวนการ “เรื่องขยะ” ครูกำหนดวัตถุประสงค์ กระบวนการภาระงาน การประเมินผลดังนี้

1. เพื่อให้นักทบทวนสิ่งที่เรียนรู้มาจากขั้นตอนที่ 1,2 ประเด็น ขบวนการและเรื่องให้นักเรียนช่วยกันตั้งคำถามที่เกี่ยวข้องกับขยะขยะคืออะไร ขยะจากไหน ทำไมจึงมีขยะ ทำไมไม่ทิ้งขยะให้เป็นที่ทำให้ไม่ทิ้งขยะให้เป็นที่ มีวิธีป้องกันและกำจัดขยะอย่างไร ผลกระทบที่เกิดจากการมีขยะ ขยะส่งผลต่อสิ่งแวดล้อมอย่างไรถ้าไม่มีขยะสิ่งแวดล้อมจะเป็นอย่างไร ฯลฯ ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มช่วยกันคิด และรวบรวมข้อมูล นำเสนอข้อมูล เรียนแล้วได้ประโยชน์อย่างไรทำไมต้องทำวิจัยในเรื่องนี้ เรียนแล้วได้ประโยชน์กับใครแต่ละกลุ่มเลือกประธาน เลขาคณะกลุ่มตอบคำถาม เพื่อสรุปว่าจะเอาเรื่องนี้หรือไม่ใช้ในงาน การสังเกต แบบสอบถาม แต่ละกลุ่มออกมานำเสนอ เลือกเรื่อง ประเมิน สังเกต แบบประเมินความพึงพอใจ สรุปคำถาม คำตอบการสังเกต ใบงาน แบบสำรวจรายการ
2. เพื่อให้เด็กสามารถพัฒนาหรือแก้ไขกับบางสิ่งบางอย่างที่ขัดข้องจัดกลุ่มเด็กที่คิดเหมือนกันแต่ละกลุ่มอภิปรายเหตุผล แต่ละกลุ่มออกมานำเสนอ เลือกเรื่อง จัดกลุ่ม อภิปรายเหตุผล นำเสนอเลือกเรื่อง การสังเกต ใบงาน แบบสำรวจรายการ
3. เพื่อให้เด็กได้สรุปกระบวนการบทเรียน อุปสรรคการทำงาน / วางแผน ดำเนินการต่อไป (แต่ละขั้นตอนสามารถตอบหลักสูตร พรบ. การศึกษา, การประเมิน, สมรรถนะ) ตั้งคำถาม นำเสนอ จัดลำดับความสำคัญ เลือกตัวแทนนำเสนอ จัดลำดับความสำคัญ สรุป การสังเกต

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนาโจทย์วิจัย (หัวข้อวิจัย)

1. เพื่อให้เด็กได้นำข้อมูลพื้นฐาน (ความสำคัญ) ของเรื่องที่เลือกจากขั้นตอนที่ 2 มาใช้ประโยชน์
2. เพื่อให้เด็กสามารถบอกวัตถุประสงค์ของเรื่องที่จะศึกษาได้
3. เพื่อให้สามารถบอกวิธีการที่ไปศึกษาได้
4. เพื่อให้เด็กบอกผลที่จะได้หากหลังจากการที่ไปศึกษาแล้ว
5. เพื่อให้เด็กได้ตั้งข้อสงสัยวิจัยได้

การจัดการเรียนการสอนดำเนินการดังนี้ จุดประสงค์ กระบวนการ ภาระงาน การประเมินผล

1. นำข้อมูลพื้นฐานของเรื่องมาใช้ประโยชน์ ใช้กระบวนการกลุ่มนักเรียนเขียนความสำคัญของเรื่องที่ศึกษา เสนอความสำคัญของเรื่องที่ศึกษา

ตรวจสอบความสำคัญของเรื่องที่ศึกษา สังเกตการณ์นำเสนอ ความสำคัญของเรื่อง

2. สามารถบอกวัตถุประสงค์ของเรื่อง กระบวนการกลุ่ม นักเรียนเขียนวัตถุประสงค์ของเรื่องที่ศึกษานำเสนอวัตถุประสงค์ของเรื่องที่ศึกษา นำเสนอวัตถุประสงค์ที่ศึกษา ตรวจสอบการเขียนวัตถุประสงค์ของเรื่องที่ศึกษาสังเกตการณ์นำเสนอ วัตถุประสงค์ของเรื่องที่ศึกษา

3. สามารถบอกวิธีการที่ศึกษาได้ กระบวนการกลุ่ม นักเรียน นำเสนอวิธีการที่ศึกษา สังเกตการณ์นำเสนอ

4. บอกผลที่ได้จากการที่ศึกษาไปแล้ว กระบวนการคิด นักเรียนอธิบายการสำรวจ สังเกตการณ์นำเสนอ

5. ตั้งข้อสงสัยวิจัย ใช้กระบวนการกลุ่ม นักเรียนตั้งข้อสงสัยวิจัย สังเกตการณ์นำเสนอข้อสงสัยวิจัย

ขั้นตอนที่ 5 กิจกรรมตั้งคำถามย่อย

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กตั้งคำถามย่อยให้มากที่สุด
2. เพื่อให้เด็กสามารถหมวดประเด็นคำถามได้
3. เพื่อให้เด็กสามารถจัดลำดับคำถามก่อนและหลังได้ (ให้ดูจากเนื้อหาที่จะไปศึกษา)

จุดประสงค์ 1 ให้เด็กตั้งคำถามย่อยให้มากที่สุด

- ทำโดยแบ่งกลุ่ม รายกลุ่ม
- รายบุคคล ทีละคน

ซึ่งขึ้นอยู่กับระดับชั้น แล้วกระตุ้นคำถามให้นักเรียน โดยการกระตุ้นเรื่องที่จะทำ โดยดูสถานการณ์ หาวิธีหลากหลาย เช่น เล่นนิทาน เล่นเกม ควรเกริ่นนำปัญหาให้มากที่สุด เพื่อให้เด็กเสนอผลงาน คือ ปัญหาคำถาม

ภาระงานเด็ก

- ครูต้องเตรียมอุปกรณ์ให้เด็กคิดคำถามแล้วบันทึก
- ให้เด็กแต่ละคนสะสมกับผลงานประเมิน แล้วบันทึก

จุดประสงค์ที่ 2 ให้เด็กสามารถหมวดประเด็นคำถามได้

■ ให้เด็กรู้จักวิเคราะห์คำถาม ภาระงาน แล้วให้เด็กบันทึก

จุดประสงค์ที่ 3 เพื่อให้เด็กสามารถจัดลำดับคำถามก่อนและหลังได้(ให้ดูจากเนื้อหาที่จะไปศึกษา)

■ ให้เด็กช่วยวิเคราะห์ ให้เหตุผลประกอบ โดยใช้หลักประชาธิปไตย

นักเรียนจดคำตอบ แล้วบันทึก

ขั้นตอนที่ 6 ค้นหาวิธีการเก็บข้อมูล

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กสามารถบอกได้ว่าจะไปเก็บข้อมูลที่ไหนกับใครและอย่างไร
2. เพื่อให้เด็กนำช่องวิธีการทั้งหมดมาหมวดวิธีการที่เหมือนกันจนสามารถกำหนดเป็นกิจกรรมได้
3. เพื่อให้เด็กจัดลำดับกิจกรรมก่อนและหลังได้
4. เพื่อให้เด็กสามารถจัดเขียนเป็นโครงการได้

จุดประสงค์ 1 เพื่อให้เด็กสามารถบอกได้ว่าจะไปเก็บข้อมูลที่ไหนกับใครและอย่างไร
เมื่อได้คำถามจากข้อ 5 ให้เอาคำถามทั้งหมดที่ได้มาแจ้งลงในตาราง 4 ช่อง

คำถาม	แหล่งข้อมูล	วิธีการ	อุปกรณ์
มี ค า ถ า ม อะไรบ้าง	อยู่ที่ไหนบ้าง -บุคคล -สถานที่	วิธีการที่จะไปหาคำตอบ - สังเกต - สํารวจ - สัมภาษณ์ - สอบถาม	-แบบสอบถาม -แบบสำรวจ -แบบสัมภาษณ์ -แบบสังเกต -ดินสอสี -กระดาษวาดรูป -ดินน้ำมัน สมุดบันทึก -ดินสอ ไม้บรรทัด

จุดประสงค์ที่ 2 เพื่อให้เด็กนำช่องวิธีการทั้งหมดที่เหมือนกันจนสามารถกำหนดเป็นกิจกรรมได้ ให้สรุปวิธีการที่เหมือนกันจัดเป็นวิธีการหมวดหมู่ เช่น หมวดสังเกต หมวดสัมภาษณ์ หมวดสำรวจ หรือหมวดสอบถาม มาจัดเป็นหมวดวิธีการ โดยให้วิเคราะห์คำถามที่สอดคล้องกับวิธีการ แล้วมาสร้างเครื่องมือแบบสอบถาม สังเกต สัมภาษณ์ ในการสร้างเครื่องมือต่าง ๆ ต้องทำตามกลุ่มเป้าหมาย และต้องวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายกับวิธีการ จากตาราง

วิธีการ	กลุ่มเป้าหมาย	อุปกรณ์	วัน เวลา
แบบสังเกต	-บุคคล -สถานที่	-กล้องถ่ายรูป -สมุดบันทึก -ยางลบ ดินสอ -แบบสังเกต	
แบบสำรวจ	-ทุกข้อที่เป็นคำถาม	-เหมือนกัน	
แบบสอบถาม	-ทุกข้อที่เป็นคำถาม	-เหมือนกัน	

จุดประสงค์ที่ 3 เพื่อให้เด็กจัดลำดับกิจกรรมก่อนและหลังได้

- จากจุดประสงค์ที่ 2 ในกิจกรรมการสังเกต การสำรวจ การสอบถามและการ สัมภาษณ์ ให้เด็กวิเคราะห์และจัดอันดับว่าขั้นตอนใดควรจัดลำดับก่อนและหลัง และบางครั้งก็ไป ด้วยกันได้ เช่น สังเกตพร้อมสำรวจ หรือสอบถามพร้อมสัมภาษณ์

จุดประสงค์ที่ 4 เพื่อให้เด็กสามารถจัดเขียนเป็นโครงการได้

- ทั้งหมดประเด็น ต้องเขียนเป็นโครงการ

ขั้นตอนที่ 7 เก็บข้อมูล มีข้อใหญ่ๆอยู่ 3 อย่าง คือ

- การสร้างข้อตกลงร่วมกัน
- ภาระงาน บทบาทหน้าที่ของเด็กภายในกลุ่ม
- การประเมิน การแสดงความคิดเห็นหลังจบกระบวนการ

จุดประสงค์ในการเก็บข้อมูล

1. เพื่อให้เด็กสามารถสร้างข้อตกลง มารยาท ความปลอดภัย ในการลงพื้นที่เก็บข้อมูล ประกอบด้วย กระบวนการ(ครู) ภาระงาน(เด็ก) การประเมิน

แบ่งกลุ่มเด็ก กำหนดบทบาทหน้าที่ของแต่ละคนในกลุ่ม แต่ละกลุ่มคิดข้อตกลงพร้อมกันนำเสนอ
ข้อตกลงทุกกลุ่มอภิปรายข้อตกลงแล้วสรุปเป็นข้อตกลงของกลุ่ม เด็กเขียนบันทึกข้อตกลงของกลุ่ม เด็ก
ระดมสมองเพื่อหาข้อสรุป เขียนบันทึกข้อตกลงของห้อง สังเกตการณ์มีส่วนร่วม ตรวจสอบบันทึก

2. เพื่อให้เด็กมีการสร้างเครื่องมือ วางแผนเป็นรายกิจกรรมว่าต้องการอะไร ทำอย่างไร ทำ
แล้ว จะได้อะไรแบ่งกลุ่มเด็ก แต่ละกลุ่มออกแบบ คำถาม(แบบสัมภาษณ์) ช่วยกันค้นคว้าจากแหล่ง
เรียนรู้ รายงาน สรุป ออกแบบรูปเล่ม ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ เด็กสร้างเครื่องมือจากแหล่งเรียนรู้
สังเกตการณ์มีส่วนร่วม แบบคำถาม(แบบสัมภาษณ์)

3. เพื่อให้เด็กได้ลงพื้นที่ ทำงานตามแผน ตามข้อตกลงที่วางไว้ แบ่งกลุ่ม/ทำหนังสือขออนุญาต
ผู้ปกครอง ผู้ที่จะสัมภาษณ์ เด็กแสดงบทบาทสมมุติการสัมภาษณ์ เด็กกล่าวคำขอบคุณ หรือเตรียม
ของขวัญ เทคนิคการสัมภาษณ์ เด็กทำตามข้อตกลง แบ่งหัวข้อออกไปสัมภาษณ์ เด็กจดบันทึก
รายละเอียดที่ได้พบเห็นต้นทาง ระหว่างทาง ปลายทาง จดบันทึกรายละเอียดที่พบเห็นในระหว่าง
การเดินทาง จดบันทึกการสัมภาษณ์ จดบันทึกข้อสรุปของห้อง การมีส่วนร่วมในกิจกรรม การปฏิบัติ
ตามข้อตกลง ตรวจสอบบันทึก

4. เพื่อให้เด็กได้สรุปข้อมูลจากการลงพื้นที่(mind map แล้วขยายความและเขียนเป็นความ
เรียง ตรวจสอบข้อมูล นำเสนอข้อมูล)นำข้อมูลที่ได้ของแต่ละกลุ่มมาอภิปราย ระดมสมอง หา
ข้อสรุปร่วมกัน เด็กแต่ละคนเขียนเล่ารายละเอียดระหว่างการเดินทางพร้อมวาดภาพประกอบ เขียน
บันทึกรายละเอียดแบบสัมภาษณ์ เขียน mind map ให้เด็ก ครู ช่วยกันประเมินผลงานของเพื่อนใน
เรื่องการบันทึกการเดินทาง ตรวจสอบ mind map

ขั้นตอนที่ 8 สรุปและวิเคราะห์ตรวจสอบ

ประกอบด้วย จุดประสงค์ กระบวนการ ภาระงาน ประเมินผล

1. เพื่อให้เด็กสามารถสรุปข้อมูล(เป็นเอกสาร) จากความเรียงที่มีอยู่แล้ว - เขียนสรุป
ข้อมูลเป็นความเรียงตอบคำถาม นักเรียนแบ่งกลุ่มตามหัวข้อ แยกรายละเอียด จัดลำดับข้อมูล
สรุปข้อมูล นำข้อมูลเสนอภายในห้อง จัดเรียงเรียงข้อมูลเป็นของห้อง แบบสอบถาม แบบสังเกต
แบบสัมภาษณ์

2. เพื่อให้เด็กสรุปเป็นองค์ความรู้ เห็นทิศทาง โอกาส การพัฒนา และแก้ปัญหาจากข้อมูล
ได้ สรุปเป็นองค์ความรู้ ตอบคำถาม ตอบคำถาม นำคำตอบมาเรียบเรียงเป็นองค์ความรู้ แบบ
สังเกต ตรวจสอบ

3. เพื่อให้เด็กนำเสนอข้อมูลต่อเวทีสาธารณะกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ (วางแผนการจัดเวที
เตรียมสื่อ การดำเนินการ สรุปเวที)วางแผน จัดการตามกำหนด นำเสนอผลงาน แบ่งผู้รับผิดชอบ
เตรียมงาน ปฏิบัติงานที่วางแผน สรุปผล ประชุมวางแผน ติดต่อประสานงาน เตรียมสื่อ จัดเวที
สถานที่ ดำเนินการตามที่วางแผน สรุป แบบประเมินความพึงพอใจ แบบสังเกต

4. เด็กสามารถกำหนดแนวทางการพัฒนาและแก้ปัญหาได้ - รวบรวมปัญหาจากที่ค้นหา
แก้ปัญหาตามแนวทาง ถามจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ร่วมทำงานทั้งหมด ระดมปัญหาทั้งหมด สร้าง
แบบสอบถาม ร่วมกำหนดแนวทางการพัฒนา แบบสอบถาม แบบสังเกต

ขั้นตอนที่ 9 การใช้ประโยชน์จากข้อมูล

ประกอบด้วย จุดประสงค์ กระบวนการ ภาระงาน ประเมินผล

1. เพื่อให้เด็กสามารถนำแนวทางมาวางแผนการพัฒนาและแก้ปัญหาได้ สร้างความตระหนักแบ่งกลุ่ม ระดมความคิดเห็น สรุปเป็นวิธีการของห้อง สร้างเครื่องมือในการวางแผนพัฒนาและแก้ปัญหา บันทึกการเรียนรู้ สัมภาษณ์ บทบาทสมมติ โครงการ เล่าเรื่องการเดินทาง แบบสัมภาษณ์แบบบันทึกโครงการ

2. เพื่อให้เด็กสามารถทดลองทำ (พัฒนาและแก้ปัญหา) ตามที่วางแผนไว้ได้ แบ่งกลุ่มทดลองปฏิบัติ นำผลการปฏิบัติมาใช้ในการพัฒนาและแก้ปัญหา แบบสรุปข้อมูลการปฏิบัติเพื่อนำมาพัฒนา หรือแก้ปัญหาแบบสรุปผล

3. เพื่อให้เด็กสามารถสรุปผลของการพัฒนาและแก้ปัญหาและนำเสนอต่อสาธารณะได้แสดงผลการสรุปผลการพัฒนาและแก้ปัญหา นำเสนอต่อสาธารณะ นักเรียนรวบรวมผลงาน นักเรียนทำหนังสือเชิญ นักเรียนเตรียมสถานที่ แบบประเมินสังเกตการณ์ดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 10 สรุป/รายงานประกอบด้วย

จุดประสงค์ กระบวนการ ภาระงาน ประเมินผล

1. เพื่อให้เด็กสรุปผลการดำเนินงานและเขียนรายงานได้ กระบวนการ/กิจกรรม (บอกว่าทำอะไรมาบ้าง, ทำอย่างไรบ้าง) เนื้อหาข้อมูล (บอกความรู้ที่ได้ว่ามีอะไร, เป็นอย่างไร) ความเปลี่ยนแปลงของตัวเอง (บอกได้ว่าเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้าง) หาข้อมูล จำแนก จัดบันทึกข้อมูล ทบทวน เขียนรายงานทุกกิจกรรม เรียบเรียง บันทึกทุกกิจกรรม รายงานกระบวนการ ตรวจสอบ

(ผ.อ.สรุป) ผลพวงเหล่านี้เกิดจากการจัดการกระบวนการจัดการเรียนการสอน ซึ่งมีทั้งหมด 10 ขั้นตอนของกระบวนการที่让孩子ได้เรียนรู้ ผ่านประสบการณ์ตรงเพราะต้องทำเอง เริ่มตั้งแต่ขั้นแรกคือ

(1) เรียนรู้เรื่องใกล้ตัว โดยการที่แต่ละคนบอกความต้องการในเรื่องที่ตนเองอยากเรียนรู้โดยใช้เหตุผลประกอบ ซึ่งมีการสำรวจพื้นที่ก่อนเลือกเรื่องบวกกับความอยากรู้ที่มีอยู่ ต้องทำซ้ำๆหลายรอบเพื่อให้เกิดการคิดวิเคราะห์ ความเป็นไปได้ ประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นต่อส่วนตนและส่วนรวม

(2) การวิเคราะห์จำแนก การคัดสรรเรื่อง เพื่อให้เกิดการอภิปรายผลดี ผลเสีย ความน่าจะเป็น เป็นไปได้ในเรื่องนั้น ๆ จัดทั้งกลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ เด็กได้เลือกเรื่องที่ผ่านมาวิเคราะห์และเห็นด้วยจากเพื่อนร่วมชั้นเรียนและต้องเป็นเรื่องที่ศึกษาและน่าจะมีประโยชน์หรือสามารถแก้ปัญหาในชุมชนได้ ฉะนั้นต้องมีการให้เหตุผลและผลอย่างเพียงพอ ซึ่งต้องให้เหลือเพียงเรื่องเดียว

(3) ย้อนรอยกระบวนการ ทบทวนวิธีการทำงานที่ได้มาของเรื่องว่าทำอะไร ผลเป็นแบบไหน

(4) การพัฒนาโจทย์ เป็นการวิเคราะห์โจทย์ใหญ่ว่าจะเป็นอย่างไร แบบไหน กำหนดเป้าหมายขอบเขตความสัมพันธ์ในการศึกษาวิจัย

(5) กิจกรรมการตั้งคำถามย่อย ก็มีสามตอนย่อยๆเช่นว่าฝึกทักษะการตั้งถาม โดยให้เด็กร่วมกันคิดคำถามเพื่อหาคำตอบตามที่อยากรู้ กำหนดประเด็นคำถาม นำคำถามที่เหมือนกันให้อยู่กลุ่มเดียวกันแล้วเขียนลงในกระดาษปรีฟ เพื่อนำเสนอและสรุป การพัฒนาประเด็นคำถาม ร่วมกันทบทวน คำถามว่าครอบคลุมสิ่งที่จะศึกษาหรือไม่ และช่วยกันพัฒนาคำถามให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น แล้วเรียงลำดับคำถามใหม่

(6) ค้นหาวิธีการเก็บข้อมูลเป็นการสืบค้นข้อมูล โดยกำหนดวิธีการหาข้อมูล และกำหนดเรื่องมี และวางแผนกำหนด กติกา เกี่ยวกับการออกหาข้อมูล

(7) เก็บข้อมูล ทำงานตามแผนที่วางไว้

(8) สรุปและวิเคราะห์ตรวจสอบข้อมูล

(9) ใช้ประโยชน์จากข้อมูล ทดลองทำหรือใช้ในสิ่งที่ได้ศึกษามาให้เห็นเป็นรูปธรรมจับต้อง

(10) สรุป/รายงาน โดยที่รวบรวมข้อมูล/ชิ้นงานเป็นรูปเล่ม หนังสือเล่มเล็ก แผ่นพับ เอกสาร ประชาสัมพันธ์ จัดนิทรรศการ เวที

การจัดกระบวนการวิจัย 10 ขั้นตอน เป็นนวัตกรรมใหม่ ซึ่งตอบโจทย์การจัดการศึกษาในหลายๆ ด้าน อาทิ เช่น มาตรฐานการศึกษา พรบ. 2542 หลักสูตรการศึกษาในด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สมรรถนะ การบูรณาการ การวัดผลประเมินผลจากสภาพจริง ถ้าครูเข้าใจในการจัดกระบวนการ เชื่อได้เลยว่า ไม่เกินความสามารถของครู ครูทำได้ แต่ต้องให้ครูเกิดความชัดเจนในการจัดกระบวนการ ผู้บริหารต้องติดตามและตามไปดูอย่างตึกๆ ครูเกิดความสนิทสนมกับครูด้วยกันมากขึ้น เนื่องจากต้องปรึกษาหารือ ในเรื่องของการวิจัย ผู้บริหารเกิดความมั่นใจในตัวครู ว่าครูต้องทำได้ และทำได้ดีด้วย ถ้าครูตั้งใจ

ส่วนโจทย์ของ ผอ. ทุกโรงเรียน ผอ.สุทธิ เป็นผู้แลกเปลี่ยน ในเรื่องโครงสร้างเวลาเรียน ในสัปดาห์ละ 4 ชม. จัดกระบวนการ 3 ชม. แลกเปลี่ยนเรียนรู้ 1 ชม. ต่อไปเป็นเรื่องของปฏิทินกำกับติดตาม 10 ขั้นตอน

1. เรื่องใกล้ตัว พฤษภาคม- มิถุนายน 54
2. วิเคราะห์ / จำแนก / เลือกเรื่อง ดำเนินการในเดือน กรกฎาคม 54
3. ย้อนรอยกระบวนการ ช่วงเดือนกรกฎาคม
4. พัฒนาโจทย์วิจัย เดือนสิงหาคม 54
5. ตั้งคำถามย่อย เดือนสิงหาคม
6. ค้นหาวิธีการเก็บข้อมูล ภายใน เดือนกันยายน 54
7. เก็บข้อมูล เดือนกันยายน 54
8. สรุปวิเคราะห์ตรวจสอบ เดือนธันวาคม 54
9. การใช้ประโยชน์จากข้อมูล ภายใน เดือนมกราคม 2555
10. สรุป / รายงาน เดือนกุมภาพันธ์ - มีนาคม 2555

ผลที่เกิด การใช้เวลาใน 10 ขั้นตอน ต้องใช้เวลาในทุกขั้นตอนเกือบเท่าๆกัน และการถอดบทเรียน ต้องถอดเป็นระยะๆ ครูจะต้องเป็นนักออกแบบทุกกิจกรรม ครูอย่าคิดแบบตันๆ ครูต้องคิดให้ได้ว่า ไปตอบตัวผู้เรียน ครอบคลุม สังคม วัฒนธรรม ประเพณี ตรงไหน ส่วนปัญหาและอุปสรรคอยู่ในขั้นตอนที่ 1 เรียนรู้เรื่องใกล้ตัวเป็นเรื่องใหม่ ครูออกแบบไม่ถูก จึงใช้เวลาไปมาก ทุกขั้นตอนใช้เวลาไม่เท่ากัน บางขั้นตอนต้องเวลา ผอ.ต้องมีเวลาที่แน่ชัดไว้เพื่อกำกับและติดตามต่อไปเป็นเรื่องของการกำหนดบุคลากรหลักในการทำงานอย่างน้อย 3 คน โรงเรียนได้กำหนดฝ่ายวิชาการไว้ มี ครูสาวท พญรัตน์ , ครูนุริดา หลงหัน , ครูวิไลวรรณ เดชกล้าหาญ และครูกัลยา ไชยจรรย์ เพราะ ผอ. มีภาระกิจ สามารถทำงานแทน ผอ. ได้ ในทีมนี้คุยกันและเป็นทีมที่ไว้วางใจ

ได้ ส่วนสุดท้ายที่ ผอ. จำเป็นต้องสนับสนุน คือ งบประมาณ งบประมาณส่วนนี้ใช้งบไปแหล่งเรียนรู้ได้ เพราะโรงเรียนได้ปฏิบัติจริง เกิดผลจริงกับตัวผู้เรียน

ในกิจกรรมอบรมกระบวนการวิจัย 10 ขั้นตอน ชาบซึ่งกับคำพูดของ อ. สมเจตนา โม นิโมนัย ว่า “ชุมชนที่เข้ม จะมีการทุจริตกันน้อยสามารถตั้งรับและรื้อกลับได้ ด้วยหลักศรัทธาของ ศาสนา ” และได้รู้จักกระบวนการเข้าถึงความจริงของวิจัยท้องถิ่น เช่น 1) รู้เห็นโดยประสาททั้ง หก 2) ลังเล 3) เชื่อหรือไม่เชื่อ 4) ศรัทธา 5) ปฏิบัติ 6) ความน่าจะเป็น 7) พิสูจน์ 8) เป็นไปได้ 9) ปฏิบัติเข้มแข็ง 10) สัจจะแห่งตน การจัดกิจกรรมอบรมกระบวนการวิจัย 10 ขั้นตอน ครูทุกคนต้องจำให้ขึ้นใจว่าต้องทำ 10 ขั้นตอนให้สำเร็จ ด้วยการเป็นนักจัดกระบวนการ ไม่ใช่แค่ผู้จัดกระบวนการ สำหรับการจัดกิจกรรมของโรงเรียนบ้านโคกประดู่ ได้เป็นเป็นไปตาม ระยะเวลาที่กำหนด

6. กิจกรรมศึกษาดูงาน(ปฐมวัย/ประถมศึกษา)

กิจกรรมศึกษาดูงานของปฐมวัยที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อ.ท่าแพ จ.สตูล

ในวันที่ 22 มิถุนายน 2554 ครูอนุบาลทั้ง 11 โรงเรียน มาถึงศูนย์เด็กเล็กโดยมีครูพี่เลี้ยงที่ ศูนย์ออกมาต้อนรับ เมื่อถึงเวลาเปิดก็มีท่านรองนายก อบต. กล่าวเปิด ซึ่งท่านได้เล็งเห็นความสำคัญ ของการจัดการศึกษาของเด็กเล็ก เลยได้จัดตั้งศูนย์สำหรับพัฒนาเด็กขั้นและหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็ก กล่าวต้อนรับ พร้อมทั้งนำเสนอการดำเนินงานเกี่ยวกับกระบวนการวิจัยที่ผ่านมา หลังจากนั้นทาง ศูนย์ฯก็นำผลงานของเด็ก พร้อมทั้งการจัดนิทรรศการ โดยใช้ชื่อโครงการวิจัยกระบวนการจัดการ เรียนรู้โดยแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ซึ่งมีทั้งที่มาของการทำวิจัย โดยการที่ครูต้องการนำกระบวนการวิจัย มาจัดประสบการณ์ให้เด็กโดยเน้นพัฒนาการทั้ง 4 ด้านคือด้านร่างกาย,อารมณ์+จิตใจ,สังคมและด้าน สติปัญญา รวมทั้งการเตรียมพร้อมของศูนย์เพื่อรองรับการประเมินจากบุคคลภายนอก ซึ่งมี จุดประสงค์เพื่อศึกษาแหล่งเรียนรู้มาจัดกระบวนการเรียนรู้และเพื่อศึกษาพฤติกรรมผลการเรียนรู้รวมถึง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยมีผลที่คาดว่าจะได้รับคือเด็กได้รับองค์ความรู้ เด็กได้รู้จักแหล่ง เรียนรู้ในชุมชนมากขึ้น เด็กมีพัฒนาการทั้ง 4 ด้านดีขึ้น ส่วนรูปแบบในการจัดการก็ต้อง กำหนดหัวเรื่องที่เรียน แล้วพาออกไปศึกษานอกสถานที่แล้วกลับมาจัดกิจกรรมในห้องเรียนเกี่ยวกับ หัวเรื่องที่พาออกไปศึกษา ต่อจากนั้นก็ให้กำหนดเนื้อหาที่เด็กอยากจะเรียนพร้อมทั้งฝึกทักษะการลง มือปฏิบัติจริง ส่วนรูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ ก่อนอื่นก็ต้องสร้างข้อตกลงในการนำเด็ก ออกนอกสถานที่ เมื่อกลับมาก็ให้เด็กกำหนดเรื่องที่ยากเรียนพร้อมทั้งช่วยกันตั้งคำถามจากเรื่องที่ เด็กอยากเรียนที่เด็กต้องการจะเรียนรู้ ต่อจากนั้นเด็กและครูร่วมสนทนาพร้อมทั้งลงมือปฏิบัติจริงและ เตรียมนำเสนอเรื่องที่เด็กเรียนรู้

ในวันที่ 23 มิถุนายน 2554 ทางสกว.และศูนย์ ฯ ก็แบ่งครูเป็นกลุ่มทำแผนทดลองสอน ใช้ทดลองสอนด้วยกระบวนการวิจัย ผลปรากฏว่าครูต้องเตรียมกิจกรรมให้เด็ก แต่การสอนในเด็กวัยนี้ ครูต้องบูรณาการการสอนเพื่อฝึกให้เด็กมีทักษะในการใช้ชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเอง ในการทำกิจวัตรประจำวัน มีนิสัยรักการทำงาน ฝึกรู้จักการระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองและ ผู้อื่น โดยเน้นกิจกรรมในเรื่องการรับประทานอาหารที่ถูกวิธี การพักผ่อนนอนหลับ การขับถ่าย การทำความสะอาดร่างกาย การเล่นและการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

ช่วงบ่ายก็มีการสรุปให้พูดความรู้สึกของแต่ละคน แล้วพวกครูอนุบาลก็ต้องจากลากันไปเพื่อจะเป็น
นักจัดกระบวนการให้แก่เด็กๆ

ทีม สกว. ได้จัดกิจกรรมอบรมพลังกลุ่มให้แก่ครู 4 โรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านโคก
ประดู่ , ห้วยน้ำดำ , นิคมพัฒนาผัง 20 , วัดหน้าเมือง รวม 34 คน ณ หาดแก้วรีสอร์ท จ.
สงขลา เมื่อวันที่ 13 - 15 ตุลาคม 2554 การอบรมครั้งนี้เหมือนเป็นการละลายพฤติกรรม เกิด
ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน มีการเล่นเกมต่างๆ เช่น เกมลูกเปิดซีเฮอร์ เกมวงล้อสี่ทิศ เกม
เหล่านี้ทำให้เกิดการเชื่อมโยงไปถึงการบริหารจัดการของโรงเรียน รู้จักตัวตนของแต่ละคนมากขึ้น ทำให้
รู้ว่าตัวตนเป็นอย่างไร มีนิสัยอย่างไร รู้จักการทำงานเป็นทีม องค์กรมีความสำคัญมาก ทุกคนต้อง
รักองค์กร

ผลที่เกิดขึ้น บอกได้ว่าเป็นกิจกรรมที่ทุกคนชอบมาก สนุกสนมกันมากขึ้น เกิดความสามัคคี
ในกลุ่ม ทุกคนรักองค์กรมากขึ้น เห็นอกเห็นใจกัน สนุกสมกับชื่อกิจกรรมอบรมพลังกลุ่มและ
ความสุข ทางทีม สกว. น่าจะจัดกิจกรรมนี้อีก

6.1 กิจกรรมศึกษาดูงาน ประถมศึกษา โรงเรียนอนุบาลสตูล

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 : ศึกษาดูงาน เทคนิควิธีการ “การเป็นครูนักจัดกระบวนการ” 27
มิถุนายน 2554 โรงเรียนอนุบาลสตูล หน่วยงานให้การสนับสนุน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
(สกว.) ฝ่ายวิจัยท้องถิ่น

วัตถุประสงค์ในการปฏิบัติราชการ เพื่อนำเสนอและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเพื่อนด้วยกัน,
ทราบบทบาท หน้าที่ภายในกลุ่มของนักเรียนว่าทำอะไรบ้าง, การเป็นครูนักจัดกระบวนการว่าจัดอย่างไร

เนื้อหาสาระ เปิดการอบรมด้วย ผอ.สุทธิ สายสุนีย์ ครูเรขา ท่งหว้า พูดความเป็นมาของการ
จัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยที่ผ่านมาและโรงเรียนประสบความสำเร็จ เกิดการเปลี่ยนแปลงการ
สอนของครู เด็กกล้าแสดงออกมากขึ้นในที่สาธารณะ บอกเหตุผลของสิ่งที่พบเห็น ส่วนครูเรขา เล่า
ประสบการณ์ที่ผ่านมา แรกๆไม่ชอบกับการสอนแบบนี้เพราะไม่เข้าใจ แต่พอเข้าใจ ชอบมาก สามารถ
ถ่ายทอดความรู้ไปสู่นักเรียนได้ตามขั้นตอน ครูสาวทปดูการสอนของนักเรียนชั้น ป.1 ที่มีคุณครูเรขา
เป็นครูประจำชั้น มีนักเรียนจำนวน 40 คน ผู้ช่วยครูผู้สอน 1 คน ครูสาธิตการสอนตามขั้นตอนที่ 1
เรียนรู้เรื่องใกล้ตัว โดยการนำนักเรียนไปเรียนใต้ต้นไม้ เปลี่ยนแปลงบรรยากาศ โดยครูจะถามนักเรียน
ว่าเห็นอะไรบ้างที่อยู่ใกล้ตัว นักเรียนจะบอกและตอบโดยยกมือขึ้นตอบ ครูจะเขียนและวาดภาพบน
กระดานบรูฟ ระหว่างการเรียนนักเรียนบางส่วนจะเล่นและพูดมาก ครูมีการลงโทษด้วยการให้ร้องเพลง
มดแดง เป็นการผ่อนคลายและสนุก ไร่ใจ แล้วให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม วาดภาพ ระบายสี เรื่องที่อยู่ใกล้ตัว
คนละ 1 อย่าง นักเรียนทุกคนจะชอบเพราะนักเรียนชั้น ป.1 ชอบวาดรูปอยู่แล้ว ครูรวมกลุ่มตามชั้น
เรียนที่สอนคือ ชั้น ป.1 เพื่อมาเรียนรู้เรื่องการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ตามแบบฟอร์มที่ทางโรงเรียน
อนุบาลสตูลจัดไว้ให้

ช่วงบ่าย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ห้องบัวชมพู ผู้อำนวยการโรงเรียน คณะครู แสดงความคิดเห็น
แลกเปลี่ยนระหว่างโรงเรียน ให้ครูทุกคนแสดงความคิดเห็นส่วนตัว

ประโยชน์ที่ได้รับ : รู้รายละเอียดของการสอนว่าแต่ละขั้นตอนต้องทำอะไร , ขั้นตอนที่ 1,2
จะต้องจัดการเรียนการสอนให้ละเอียดมากๆ ถ้าผ่าน 2 ขั้นตอนนี้แล้วขั้นตอนต่อไปจะทำ ไม่ยาก , รู้
เทคนิควิธีการ “การเป็นครูนักจัดกระบวนการ” , ทราบแนวทางการเขียนแผนปฏิบัติการเรียนรู้

ทางโรงเรียนบ้านโคกประดู่ จะนำการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้และทดลองสอนโดยใช้กระบวนการ 10 ขั้นตอน เป็นฐานในการจัดการเรียนรู้

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 : ทางโรงเรียนได้จัดให้ครูไป 2 วัน โดยแบ่งให้ครู ชั้น ป.1-2 ไปในวันที่ 27 มิ.ย.54 และชั้น ป.4-5-6 ไปในวันที่ 28 มิ.ย.54 สำหรับตนเองไปในวันที่ 27 มิ.ย.54 เริ่มเวลา 08.00-16.30 น. ไปถึงลงทะเบียน ผอ.สุทธิ สายสุนีย์ กล่าวเปิดงาน จากนั้นครูเรขา พงษ์ว่า นำเสนอเรื่องที่มาการทำวิจัยขั้นตอนต่างๆ แล้วให้แต่ละชั้นแยกย้ายไปดูกระบวนการทำวิจัย ตนเองได้ไปดูชั้น ป.2 โดยครูผู้รับผิดชอบคือ อาจารย์ฉายกัม อัมเย็น และอาจารย์ชนิษฐา อาสาชำนาญ โดยการนำเสนอเรื่องขบวนการทำวิจัยขั้นตอนที่ 1 จากแผนผังความคิดก็ได้ไปศึกษาข้อมูลและขอคำแนะนำ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นการได้รับความรู้มาก หลังจากนั้นก็ได้ให้ครูศึกษาแผนการสอน ซึ่งได้เป็นการเรียนรู้และได้นำมาใช้ในประสบการณ์จริงในกิจกรรมการเรียนการสอนการทำวิจัยในแต่ละครั้ง

ช่วงบ่าย ก็ได้ให้ครูมาพบกันอีกครั้งที่อาคารเรียนชั่วคราว เลือกครูผู้สอน 1 คน มาสาธิตการสอนนักเรียนชั้น ป.2 เมื่อจบก็ไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันทุกชั้น และให้ครูร่วมแสดงความคิดเห็น เลิกเวลา 17.30 น.

จากการที่ไปศึกษาดูงานครั้งนี้ ได้รับความรู้และเทคนิคมาก นำมาใช้ในประสบการณ์จริง ครูให้ความเป็นกันเองและได้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ถ่ายทอดประสบการณ์ ได้ข้อคิดจากการจดข้อมูลในการสังเกตการณ์

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 : ในวันที่ 28 มิ.ย.54 ได้ไปศึกษาดูงานที่โรงเรียนอนุบาลสตูล เวลา 08.00-18.00 น. เรื่องการขับเคลื่อนหลักสูตรสถานศึกษามาตรฐานสากล พุทธศักราช 2553 โดยการจัดการเรียนรู้หลักสูตรมาตรฐานสากล โดยใช้กระบวนการวิจัยของโรงเรียนอนุบาลสตูล โครงการยกระดับโรงเรียนมาตรฐานสากล โดยในช่วงเช้ามีการนำเสนอในหัวข้อ วัตถุประสงค์ของการประชุม ดังนี้

- 1.เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัย
- 2.เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการวิจัย
- 3.เพื่อทบทวนการบริหารจัดการ 10 ขั้นตอน
- 4.เพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับทฤษฎีความรู้ ศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับสภาพปัญหา เหตุการณ์ปัจจุบันในสังคมหรือเหตุการณ์ที่ผู้เรียนสนใจจากภูมิปัญญาท้องถิ่นและชุมชน
- 5.การเขียนความเรียงขั้นสูง ศึกษาความหมายขององค์ประกอบต่างๆของความเรียงขั้นสูง
- 6.โลกศึกษา ศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับสถานการณ์โลก ปรัชญา สิทธิมนุษยชน ประชาธิปไตย ความหลากหลายวัฒนธรรม ความเหมือนและความแตกต่างในความเป็นอยู่

เทคนิคและวิธีการของกระบวนการ 10 ขั้นตอน คือ .กระบวนการคิด, .กระบวนการประชาธิปไตย, การบูรณาการ, กระบวนการสื่อสาร, การใช้สื่อแหล่งเรียนรู้, .เทคนิคการนำเสนอผลงาน, เทคนิคการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

เมื่อได้เรียนรู้เทคนิคและวิธีการสอนโดยใช้กระบวนการวิจัย 10 ขั้นตอนแล้วก็ได้ไปเรียนรู้รายชั้นเรียน โดยไปศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยแต่ละกลุ่มมีหัวข้อ คือ ความต่อเนื่องจากที่ครูนักจัดกระบวนการที่ได้รับมอบหมาย จะทำอย่างไร, จุดประสงค์ของการจัดกระบวนการเรียนรู้, แบ่งบทบาทหน้าที่

,จัดทำเป็นตารางการจัดการเรียนรู้

หลังจากนั้นกลุ่มที่ได้รับมอบหมาย จัดทำแผน ไปสังเกตการณ์ การจัดการเรียนรู้ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4 โดยมีนางฉวีวรรณ ฮะอูรา เป็นผู้รับผิดชอบจากนั้นให้ครูดำเนินการต่อจาก แผนการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยกันทำ ส่วนคนอื่นก็ปฏิบัติตามหน้าที่ของตน โดยสรุปภาพรวม ดังนี้

ผลที่เกิดขึ้นกับครู คือ เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง, เข้าใจนักเรียนรายบุคคลมากขึ้น, มีเทคนิค วิธีการสอนที่หลากหลาย, มีวิธีการประเมินผลที่หลากหลาย, มีการทำงานเป็นทีม, พัฒนาตนเองในด้าน ต่างๆตลอดเวลา

ผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียน คือ มีความรับผิดชอบ ทำงานหาข้อมูลที่ได้รับมอบหมาย ทำงานเป็น รายกลุ่ม สามัคคี กล้าแสดงออก เช่น การนำเสนอหน้าชั้นเรียน, มีกระบวนการคิด, มีทักษะการ แก้ปัญหา, ศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเอง, ผลงานอย่างสร้างสรรค์, พัฒนาทักษะการเรียนรู้, มีความ เอื้อเฟื้อและจิตอาสา การเก็บร่องรอยของครูนักจัดกระบวนการเรียนรู้ เช่น บันทึกหลังสอนโดย ละเอียดทั้งผลบวกและผลลบ, แลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นระยะ, ประเมินผลการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง, รวบรวมข้อมูล, ประมวลข้อมูล ,สรุปผล อภิปรายผล, นำเสนอเป็นรายงานวิจัย

ข้อเสนอแนะ คือ จัดบันทึกหลังการสอนทุกครั้ง โดยบันทึกพฤติกรรมของนักเรียนทั้งทางบวก และทางลบ, ต้องมีไหวพริบ ปฏิภาณในการแก้ปัญหา, ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นทุกครั้งหลังการเรียน “วันนี้เรียนแล้วได้อะไร”, ตั้งเป้าหมายและจุดประสงค์ในการสอนทุกครั้ง, เชื่อมโยงไปสู่สาระการเรียนรู้ ทั้ง 8 กลุ่มสาระ, ย้อนรอยกระบวนการเดิม เพื่อจะเชื่อมโยงไปสู่กระบวนการใหม่หรือที่จะเรียนรู้ใน ชั่วโมงต่อไป, ให้นักเรียนบันทึกความรู้ที่ได้รับในทุกครั้งที่จัดกระบวนการเรียนรู้, ครูบันทึกการ เปลี่ยนแปลง พฤติกรรม ของนักเรียนเมื่อเรียนจบแล้ว, การเรียนรู้เรื่องใกล้ตัว ควรเน้นเรื่องที่เกี่ยวข้อง กับปัจจัย 4 คือ ที่อยู่อาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 : ในวันที่ 28 มิ.ย.54 ได้ไปศึกษาดูงานที่โรงเรียนอนุบาลสตูล เวลา 08.00-18.00 น. เรื่องการขับเคลื่อนหลักสูตรสถานศึกษามาตรฐานสากล พุทธศักราช 2553 โดยการ จัดการเรียนรู้หลักสูตรมาตรฐานสากล โดยใช้กระบวนการวิจัยของโรงเรียนอนุบาลสตูล โครงการ ยกระดับโรงเรียนมาตรฐานสากล โดยในช่วงเช้ามีการนำเสนอในหัวข้อ วัตถุประสงค์ของการประชุม ดังนี้

เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัย, เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน โดยใช้กระบวนการวิจัย, เพื่อทบทวนการบริหารจัดการ 10 ขั้นตอน, เพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับทฤษฎีความรู้ ศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับสภาพปัญหา เหตุการณ์ปัจจุบันในสังคมหรือเหตุการณ์ที่ผู้เรียนสนใจจากภูมิ ปัญญาท้องถิ่นและชุมชน, การเขียนความเรียงชั้นสูง ศึกษาความหมายขององค์ประกอบต่างๆของความ เรียงชั้นสูง, โลกศึกษา ศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับสถานการณ์โลก ปรัชญา สิทธิมนุษยชน ประชาธิปไตย ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความเหมือนและความแตกต่างในความเป็นอยู่

เมื่อครูได้เรียนรู้เทคนิคและวิธีการเสร็จแล้ว ก็ได้ไปเรียนรู้การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ราย ชั้น โดยชั้น ป.6 ดูแผนการจัดการเรียนรู้ ชั้น ป.6/1 โดยแต่ละกลุ่มมีหัวข้อ คือ ความต่อเนื่องจากที่ครู จัดกระบวนการเรียนรู้ กลุ่มที่ได้รับมอบหมายจะทำอย่างไร, มีจุดประสงค์ของการจัดกระบวนการเรียนรู้ 1 ชั่วโมง, แบ่งบทบาทหน้าที่, จัดทำเป็นตารางการจัดการเรียนรู้

หลังจากนั้นกลุ่มที่ได้รับมอบหมายจัดทำแผนก็ออกไปสังเกตการณ์สอนชั้น ป.6/1 ที่อาคาร อเนกประสงค์โดยสังเกตการสอนของอาจารย์ ไพเราะ สอนด้วยกระบวนการวิจัย จากนั้นก็ให้ครู

ดำเนินการสอนต่อ จากแผนการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยกันทำ ส่วนครูคนอื่นในกลุ่มก็ได้ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่ได้ตั้งไว้ หลังจากนั้นทุกคนก็มาสรุป แลกเปลี่ยนความรู้ในห้องประชุม โดยสรุปภาพรวมดังนี้

ผลที่เกิดขึ้นกับครู : เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง, เข้าใจนักเรียนรายบุคคลมากขึ้น, มีเทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย, มีวิธีการประเมินผลที่หลากหลาย, มีการทำงานเป็นทีม, พัฒนาตนเองในด้านต่างๆตลอดเวลา

ผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียน : มีความรับผิดชอบ ทำงานหาข้อมูลที่ได้รับมอบหมาย ทำงานเป็นรายกลุ่ม สามัคคี กล้าแสดงออก เช่น การนำเสนอหน้าชั้นเรียน, มีกระบวนการคิด, มีทักษะการแก้ปัญหา, ศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเอง, ผลิตงานอย่างสร้างสรรค์, พัฒนาทักษะการเรียนรู้, มีความเอื้อเฟื้อและจิตอาสา

การเก็บร่องรอยของครูนักจัดกระบวนการเรียนรู้ : บันทึกหลังสอนโดยละเอียดทั้งผลบวกและผลลบ, แลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นระยะ, ประเมินผลการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง, รวบรวมข้อมูล, ประมวลข้อมูล สรุปผล อภิปรายผล, นำเสนอเป็นรายงานวิจัย

7. กิจกรรมอบรมการพัฒนาโจทย์วิจัยลงพื้นที่โรงเรียน

วันที่ 10 พฤศจิกายน 2554 สกว. ลงพื้นที่โรงเรียนบ้านโคกประดู่ เข้ามาโรงเรียนเพื่อพัฒนาโจทย์ของครูที่ได้เลือกไว้ ด้วยกระบวนการตั้งคำถามเพื่อเหลาโจทย์ให้แหลมคม เอาคำถามมาขมวดเข้าด้วยกัน หลังจากนั้นเอาคำจากคำถามมาเป็น Key word ในการตั้งวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการนำเสนอ มีชื่อโครงงาน ที่มาและความสำคัญ วัตถุประสงค์ ขอบเขต คำถามวิจัย แหล่งข้อมูล / กลุ่มเป้าหมาย วิธีการศึกษา แผนกิจกรรม ผลที่คาดว่าจะได้รับ รายชื่อผู้วิจัย

เนื้อหาที่เด็กต้องนำเสนอมี 2 ส่วน คือ เด็กต้องเล่าตั้งแต่ขั้นตอนที่ 1 - 4 ได้ ,โครงงานต้องเขียนด้วยรามือของเด็กเอง ถ่ายเอกสารให้คณะกรรมการด้วย เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะ

สกว. นำเสนอวิธีการเขียนรายงาน ตามชื่อโครงงาน ตัวหลักคือโครงงานแต่ละชั้น เพราะชื่อโครงงานไม่เหมือนกัน ใช้ 10 กระบวนการเป็นวิธีการ กระบวนการวิจัยหลักใช้กับครู เด็กได้โครงงาน ครูได้วิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย 10 ขั้นตอน สำหรับ ผอ. ได้วิธีการบริหารจัดการ ด้วยกระบวนการวิจัยในโรงเรียน ถอดความรู้ครูด้วยวิธีการคิดที่ดีขึ้น ได้มิติสัมพันธ์ เรียนรู้อย่างหลากหลาย-หลาย ได้ประชุม เด็กได้ทักษะ การพูด การเขียน การทำ ตัดสินใจร่วม โดยเฉพาะกระบวนการกลุ่มซึ่งจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย เน้นการทำงานกลุ่มและการรับฟัง ความคิดเห็นเป็นสำคัญ ก่อนจะนำมาสรุป หรือ “ถอดบทเรียน “หลังหมดชั่วโมงวิจัย กระบวนการวิจัย 10 ขั้นตอน มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ นั้นสัมพันธ์และสอดคล้องกันเช่นไร สิ่งที่คาดหวัง อยากให้ภาคีที่เกี่ยวข้อง ทุกภาคส่วน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ให้ข้อคิดเพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ของเด็กไทยสู่มาตรฐานสากลในอนาคต

8. กิจกรรมเวทีรูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้

โรงเรียนบ้านโคกประดู่ ได้ทำการเปิดเวทีรูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยให้ครูที่เลือกเรื่องไปแล้ว ได้ทำการพัฒนาโจทย์ เหลาโจทย์ โดยเรื่องจัดทำเป็นโครงงาน แต่ละชั้นขึ้นนำเสนอโครงงานซึ่งหมดทั้งหมด 5 โครงงานด้วยกัน ในวันที่ 6 ธันวาคม 2554 ณ ห้องประชุมโรงเรียนบ้านโคก-ประดู่ มีโครงงาน ดังนี้

- 1.ชื่อโครงการ การทำขนมโคจากสืดอกอัญชัน ผู้รับผิดชอบ ชั้นอนุบาล 1-2
- 2.ชื่อโครงการ ศึกษาวิธีการขับซึ้งจักรยานให้ปลอดภัย ผู้รับผิดชอบชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
- 3.ชื่อโครงการ ศึกษาวิธีการการทำขนมไข่เต่า ผู้รับผิดชอบ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
- 4.ชื่อโครงการ ศึกษาวิธีป้องกันโรคเอดส์ ผู้รับผิดชอบ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
- 5.ชื่อโครงการ ศึกษาวิธีการทำพวงกุญแจจากเชือกสี ผู้รับผิดชอบ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

โครงการของเด็ก เด็กต้องนำเสนอ ต้องฝึกทักษะ ทำสื่อเอกสาร เขียนแผ่นชาร์ต / กระดาษรูป ตัว Paper ฝึกเด็กนำเสนอเหมือนเวทีจริง อย่าให้เด็กเขินอาย ผู้ทรงคุณวุฒิจะเชิญใครมาบ้าง ผู้บริหาร- ต้องออกแบบร่วมกับครูอย่างไร ในกำหนดการ เปิดเวทีด้วยทอล์คโชว์บริบทของโรงเรียนบ้านโคกประดู่ ผอ. กล่าวต้อนรับผู้มาร่วมงาน มีพิธีกรเป็นนักเรียน 2 ชุด เข้า – บ่าย หลังจากนั้นก็นำเสนอที่มาของโครงการที่ได้รับการสนับสนุนจาก สกว. หลังจากนั้นแนะนำผู้ทรงคุณวุฒิ และ ผอ. เครือข่าย 11 โรงเรียน เวทีแรก

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โครงการ ศึกษาวิธีการขับซึ้งจักรยานให้ปลอดภัย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โครงการ ศึกษาวิธีการการทำขนมไข่เต่า

จากนั้นก็เป็นไฮไลท์ของโรงเรียน คือการนำเสนอของชั้นอนุบาล เรื่อง การทำขนมโคจากสืดอกอัญชัน ซึ่งได้รับคำชมเชยจากผู้ทรงคุณวุฒิว่า วิจัยเด็กอนุบาลทำได้ ส่วนคณะครูก็คอยควบคุมนักเรียนที่ขึ้นนำเสนอ และทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

ช่วงบ่ายชั้น ป.4 เรื่องศึกษาวิธีป้องกันโรคเอดส์ มีการใช้ Power Point ซึ่งเด็กได้ดำเนินการเองทุกขั้นตอน ตามด้วยชั้น ป.6 เรื่องศึกษาวิธีการทำพวงกุญแจจากเชือกสี มีการใช้ Power Point ซึ่งเด็กได้ดำเนินการเองทุกขั้นตอน จบด้วย Fashion show ย้อนยุคของโคกประดู่ปิดเวทีด้วยความลงตัว เพราะอะไร เพราะความร่วมมือจากภาคีทุกฝ่าย โดยเฉพาะเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียน . ผู้ปกครอง คณะครู และทีม สกว. ซึ่งคุณพิเชษฐ์ เบญจมาศ ได้เข้ามาดูแลเป็นอย่างดี ตามบทบาทและหน้าที่

ผลที่เกิด คือ เด็กกล้าแสดงออก, เด็กมีความมั่นใจ,เด็กมีทักษะในการพูด

ผลที่เกิดกับครู คือ ครูมั่นใจในการจัดกระบวนการ, ครูเปลี่ยนพฤติกรรม, ครูกับการวิจัย คงไปกันได้, ครูได้ใกล้ชิดเด็ก , ผู้ปกครอง

ผลที่เกิดกับผู้บริหาร คือ ได้ภาคีเครือข่าย เกิดการมีส่วนร่วม เครือข่ายช่วยจัดกิจกรรมวิจัย ได้แนวทางการพัฒนาใหม่

9. กิจกรรมประชุมผู้ปกครองภายในโรงเรียน

วันที่ 16 มิ.ย. 54 ทางโรงเรียนจัดประชุม เพื่อชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับโครงการวิจัยของโรงเรียน โดยเฉพาะผู้ปกครองนักเรียนได้ทราบโดยทั่วกันว่าโรงเรียนกำลังทำอะไร เพื่อขอความร่วมมือจากผู้ปกครองในโอกาสต่อไป วันนี้นักลุ่มเป้าหมายมากขึ้นเป็นส่วนใหญ่ แต่ขาดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางส่วน ผลที่เกิดกลุ่ม เป้าหมายได้รู้ถึงการทำงานของโรงเรียน ซึ่งสุดท้ายแล้วนักเรียนเป็นผู้ได้รับผล ซึ่งทางกลุ่มเป้าหมาย ก็เห็นด้วย ปัญหาที่เกิดผู้ปกครองส่วนใหญ่ก็เห็นด้วยแต่ก็มีบางส่วน ที่โรงเรียนขอความร่วมมือไปเสมือน เอาภาระไปให้ผู้ปกครอง คือ ทางโรงเรียนขอความ

ร่วมมือเรื่องของการจัดกระบวนการให้เด็กไปหาแหล่งเรียนรู้ ให้เด็กไปหาผู้รู้ / ภูมิปัญญา ผู้ปกครอง บอกว่าไม่ใช่หน้าที่เด็ก แต่ทางโรงเรียนก็ไม่ชี้แจง ไปในลักษณะที่เด็กต้องปฏิบัติจริง เด็กเกิดทักษะ เด็กเกิดกระบวนการติดตัวไป เด็กรู้จักคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ บันทึกเป็น รู้จักตั้งคำถาม

10. กิจกรรมเวทีชี้แจงผู้ปกครอง 11 โรงเรียน

กิจกรรมเกิดขึ้นนอกเหนือจากแผนงาน เนื่องจากการจัดกระบวนการวิจัยในโรงเรียน มีครูบางคนที่ไม่ชอบการวิจัย จึงพูดกับผู้ปกครองเรื่องการจัดกระบวนการวิจัยไปในทางลบ เป็นการเพิ่มภาระให้แก่ครูและเด็ก เด็กอ่านหนังสือไม่ออก เขียนไม่ได้ มัวไปทำเรื่องวิจัย ทางทีม สกว. และผู้บริหารจึงได้คิดกิจกรรมนี้ขึ้นมา เพื่อบอกให้ชุมชนและผู้ปกครองได้ทราบ ว่าโรงเรียนทำอะไร ทำทำไม ทำอย่างไร เกิดผลอะไรกับเด็กบ้าง ในการประชุมวันที่ 2 กันยายน 2554 ได้เตรียมการตั้งแต่ สถานที่ และให้โรงเรียนนำเสนอเป็นรายกลุ่มโรงเรียน คือ โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และ ขนาดใหญ่ การกิจกรรมก่อนงาน ตั้งแต่ป้ายเวที / เวที / สถานที่ / อาหาร วันงาน มีการลงทะเบียน แจกเอกสาร เป็นหน้าที่ของ ผอ.ทรงโถม ขุนละออง พิธีกรเป็นหน้าที่ของ ผอ.ยงยุทธ ยืนยง และ ผอ.รัชนี้ ทองเงิน การนัดการประชุม ผอ.กุหลาบ และ ผอ.ณอมสุข ผู้ดูแลอาหาร ผอ.ณอมสุข และน้องญาณินทร์ สรุปและการประเมิน การนำเสนอของแต่ละโรงเรียนให้ทำ Power Point มา 1 เฟรม เพื่อทำเสนอตามกลุ่มที่จัดไว้ กิจกรรมต่างๆเดินไปตามกำหนดการ สุดท้ายเข้ากลุ่มแต่ละโรงเรียนเพื่อนำเสนอความร่วมมือ เข้าไปช่วยการทำการวิจัยในโรงเรียน หลังจากปิดเวทีแล้ว ก็ได้มีการกิจกรรมเวทีชี้แจงผู้ปกครอง 11 โรงเรียน และสรุปให้นักเรียนได้ทราบว่า ภาคเรียนที่ 1 ต้องได้ซื้อเรื่อง โครงการงาน วัตถุประสงค์

11. กิจกรรมอบรมพลังกลุ่ม

“งาน พลังกลุ่มและความสุข” วันที่ 13 - 15 ตุลาคม 2554 ณ โรงแรมหาดแก้วรีสอร์ท อ.สิงหนคร จ.สงขลา รุ่นที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกประดู่ โรงเรียนวัดหน้าเมือง โรงเรียนบ้านห้วยน้ำคำ และโรงเรียนนิคมพัฒนาฝั่ง20

กำหนดการ

วันที่ 13 ตุลาคม 2554		
เช้า	บ่าย	ค่ำ
- แนะนำตัว - หัวใจ 4 ห้อง - ลูกเปิดเจ้าปัญหา	- เดินเท้าซิด	- สายธารชีวิต 1
วันที่ 14 ตุลาคม 2554		
- แก้อ้อ, ดนตรี - ละครชีวิต	- กงล้อ 4 ทิศ	- สายธารชีวิต 2

วันที่ 15 ตุลาคม 2554		
- ตัวต่อมหาสนุก	- เดินทางกลับ	
- กิจกรรมความในใจ		

งานอบรมพลังกลุ่ม และความสุข

ผอ.สุทธิ : กลับจากอบรมครั้งนี้ต้อง "เททิ้ง" (หาพื้นที่รวม คิดร่วมกัน เคารพในความเป็นส่วนรวม ลด ตัวกู ขณันี้โลกกำลังรับภาระไม่ไหว ฉะนั้น ผู้กระทำที่ยิ่งกว่า "คน" ที่ปริมาณเยอะแต่คุณภาพด้อยลง เพราะการแก่งแย่ง การเอาตัวรอดในสังคม "วัตถุนิยม Materialism" ดังนั้นคนในวงการศึกษาจะอย่างไรจะเปลี่ยน "คุณภาพ" คน/การศึกษาให้ได้

เงื่อนไขการอบรม

1. ถ้ามี "โอกาส" พุดขอให้พุด (ภายใต้การใคร่ครวญและมีเนื้อหาสาระ สร้างสรรค์)
2. ต้อง "ซื่อสัตย์" ต่อตนเอง
3. "เคารพ" และ "รับฟัง" คนอื่นพุดอย่างลึกซึ้ง
4. ปลดวาง "ตำแหน่ง" และอายุ ให้ทุกอย่างทัดเทียมซึ่งกันและกัน
5. จดบันทึก เป็นไปได้โปรด อย่า

ภาคน้องเจียบ+น้องปิง

เกมที่ 1 นับเลข คือ เลขมธนะ : ตัวเลขมธนะที่เล่นจะมี 3 ตัว 3, 6, 9, ตัวเอียงทำเลข 3 เมื่อเจอ

ให้ทำท่า หรือตะโกนก็หรือจะโยได้ ไม่ค่อยสำเร็จเพราะคุณครุคิดมาก

เกมที่ 2 แจกกระดาษและปากกาให้ทุกคน มีกระดิ่งเป็นตัวช่วย เคาะ 1 ครั้งเริ่ม 2 ครั้งหยุด ทำเพื่อน

1. สีที่เราและเพื่อนชอบ โดยการถามเพื่อนที่อยู่ในที่นี้ให้ได้มากที่สุด

ใครถามได้มากกว่า 5 คน เช่นพี่เล็กชอบ สีน้ำตาลเหลือง ทรงโอม ชอบสีฟ้า นูริดา

ชอบสีชมพู พี่สาวชอบสีแดง สีขาวน้องปอง สีเหลืองพี่ตุ้ม ได้สูงสุดหาเพื่อน ได้ 8

คน

2. เป็นครูมาก็ปี เจื่อนไซ ให้ถามเพื่อนต่าง โรงเรียน

อายุราชการเยอะที่สุด 36 ปี นุสรา น้อยที่สุดคือ 2 เดือน คือน้องหนิ

3. ไปถามเพื่อนว่าเขาไม่ชอบคนนิสัยแบบไหน ข้าคนได้แต่อย่าให้อยู่ในโรงเรียนเดียวกัน

4. ให้ถามเพื่อนว่าเขาชอบอวัยวะส่วนใดของร่างกายเค้ามากที่สุด

พี่ตุ้มชอบผม เพราะผมเป็นลอนสวย, น้องดา ชอบสมองเพราะเก็บอะไรได้มาก, น้องดาชอบผมเพราะผมไม่เป็นหงอก, น้องหนิชอบตาเพราะตาสวย, น้องแอนชอบหน้าเพราะหน้าเป็นที่รวมทุกอย่าง, พี่รวยชอบปากเพราะได้กินและได้พูด, น้องศิลป์ชอบศีรษะตัวเอง เพราะมองเห็นได้ชัด, พี่เรณูชอบดวงตา เพราะเป็นหน้าต่างของหัวใจ

อยากให้เล่าว่ามายังไง ที่ได้มาถึงที่นี่

น้องหนอย : มาจากสะเดา เดินทางมาเลยรถตู้ระโนดลงที่ทางหลวง

พี่แอน : มาทีมเดียว 4 คน มาทางลัดทางควนเนียง จากสี่แยกคูหา

ครูศิลป์ : มารถส่วนตัวยืมรถลูกชายมา ลูกให้รีบกลับเพราะลูกจะไปที่ยื่นต่อ มาแต่สวน มาจากฝั่ง 20 ต้องมาให้ทันพิธีเปิด นำทางเพื่อนมา แต่พอถึงทางเข้าคนนำทางขับเลยไป

ยัสมี : เดินทางมากับลูกและสามี ตอนนีให้ลูกคอยอยู่ในรถ รอห้องพัก

ช่วงบ่าย

แนะนำตัวผู้เดินทางมาถึงล่าสุด ครูแพทตี้ บอกถึงเส้นทางการเดินทางมา

เกมลมพัดอะไร

เกมตบมือ : ให้ตบมือ 2 ครั้ง ตบที่หน้าขา 2 ครั้ง ตีตมมือซ้ายเรียกชื่อเรา ตีตมมือขวาชื่อเพื่อน

ให้ทำกิจกรรมเพื่อสร้างความคุ้นเคย

เหตุที่ทำไมได้เพราะ -- งง , ลืม , สมองไม่สั่งการ , ผู้สูงอายุ ทำให้ต้องใช้เวลา , กลัวพลาด, คิดชื่อเพื่อนไม่ทัน

ถ้าจะเล่นให้สำเร็จ -- เล่นบ่อย ๆ , ต้องมีสมาธิจดจ่อกับสิ่งที่เราทำ , ต้องมีอารมณ์ร่วม

ใครไม่ผิดเลย -- พี่ดา ต้องมีสมาธิ , ให้จังหวะของตัวเอง ไม่สนใจคนอื่น

เหตุที่มีปัญหา - กังวลที่ต้องทำหลายอย่างพร้อมกัน , นั่งใกล้ ผอ. แต่ไม่กล้าเรียก

กิจกรรมลูกเปิดซี้เหร่ (เจ้าปัญหา)

ทุกคนจะได้รับแผ่นพื้นที่ คนละ 1 แผ่น เว้นระยะห่างจากตัวเอง 1 ช่วงแขน ทุกคนในกลุ่มมีหน้าที่รักษาพื้นที่ให้ได้ กติกา ให้ก้าวขา , ห้ามกลับมาอยู่ที่เดิม และห้ามคร่อม 2 อัน , พยายามอย่าให้เปิดมาแย่งพื้นที่ , จับเวลาเพื่อดูการรักษาพื้นที่

วิทยากรเน้น ทุกคนต้องรักษาพื้นที่ให้นานที่สุด ย้ำทุกคนสรุป การรักษาพื้นที่ที่ว่างวางเป้าหมายเราได้เห็น ได้รู้อะไรจากกิจกรรม ทุกคนต้องช่วยกันเพื่อให้องค์กรเดินไปได้ มีกติกาแต่เราไม่ทำตามกติกา

ประสิทธิภาพในการสื่อสารเป็นอย่างไร เท่ากับระบบการสื่อสารในองค์กรไม่ดีเพราะไม่มีการพูดคุยกันเล่นอย่างเดียว มีผู้นำในองค์กร ถ้าวางแผนกับคนข้าง ๆ คนโดยส่วนรวมจะรู้มัย จากการเล่นเกม จากการเล่นเกม ดูจากทุกคนต้องมีส่วนร่วม เราคือองค์กรเดียวกันแต่เราขาดการวางแผนร่วมกัน แต่ถึงแม้ว่าจะวางแผนแล้วแต่ถ้ารู้กันเพียงไม่กี่คน ก็ไม่สำเร็จ ทุกคนต้องมีส่วนร่วมในงานขับเคลื่อนองค์กรถ้าเรามีธงเป็นเป้าหมายแต่เราไม่เท่ากัน เราต้องกระตุ้นและช่วยให้เดินด้วยกันต้อง

ร่วมด้วยช่วยกันงานถึงจะไปถึงเป้าหมาย อยากให้เรารู้จักคิด ถ้าเด็กเล่นก็เป็นเด็ก ถ้าเราเล่น เราต้องคิดให้มากเพื่อให้มีจิตสาธารณะ เพื่อช่วยเหลือองค์กรของเรา ทำงานร่วมกัน เช่นตัวเองไม่ไป แต่พยายามให้เพื่อนไป หรือจะไปหรือๆไม่ไปดี อยากให้เน้นการมีจิตสาธารณะให้มาก เล่นละครเรียนไปด้วยกัน ผลที่ได้จะเอาไปใช้ประโยชน์ เราต้องตระหนักให้งานที่ต้องการไปสู่เป้าหมายให้ได้รู้จักการแก้ปัญหาแบบการมีส่วนร่วม , องค์กรที่มีอยู่เหมือนมีสมาชิกเหมือนเป็นข้อต่อ ถ้าอยู่นานไม่เคลื่อนไหวจะขึ้นสนิม ก็จะเดินต่อไม่ได้ เราต้องมีคน ต้องมีจิตสาธารณะ เพื่อรักษาองค์กร(ความคิดต้องมีสูงกว่าความคิดส่วนตัว มีระบบสิ่งที่สำคัญคือ การสื่อสาร และรู้เข้าใจและทำได้ ต่อยอดได้ ไม่เหมือนเดิม นำเสนองานที่ตัวเองทำได้ และมีเป้าหมาย ทำงานด้วยกัน การทำงานด้วยกันต้องดูแลกติกา และรักษาเป้าหมายไว้ กระบวนการเรียนรู้ ให้มีการพูดคุย

ถอดบทเรียนเกมส์เปิด ความรู้สึกประทับใจ หน้าใจ, กลัว, เร้าใจ, อึดทึก, ตื่นเต้น, เป็นห่วง, เราไปใครมา, ลุ้น, ไม่เข้าใจกติกา, กังวล, สนุก, อยากเป็นเปิด, ประสิทธิภาพการรักษาพื้นที่ต่ำกว่า 2 นาที สูงสุด 25 นาที , เริ่มทำ(เจียบ) ไม่รู้ว่าใครเป็นเปิด, เปิดนิ่ง, เจียบ, สงบ, สับสน จะไปช่วยเพื่อนแต่เดินกลับ, เฉย ๆ เกมส์ก็คือเกม, ผลัดเปลี่ยนกันเป็นเปิด ทำให้ถึงกลัวการเป็นเปิด

บทเรียน : เสนอทางออกโดยการวาดพื้นที่ เปิดวิ่ง ยืนดู เพราะกลัวเพื่อนชน, คิด, ห่วงพื้นที่, พะวง, กลัวเปิด, เลื่อนพื้นที่ก่อนคนอื่นจะเห็น ห่วงพื้นที่ ฉวยมือเพื่อนไปด้วย , เปิดไม่ชิงพื้นที่ (เปิดโอกาสให้เพื่อนทำหน้าที่) , การสื่อสารต้องมี การวางแผน กระบวนการผู้นำและผู้ตาม โดยกลุ่มผู้นำ : ควบคุม / ดูแล / บอกคนอื่น / เรียก / ส่วนใหญ่บอกคนข้าง ๆ

พฤติกรรม” จาก “ตัวตน” เรียนรู้จากการเล่นมากกว่าการแพ้ชนะ -- องค์กรความรู้จากเปิดเจ้าปัญหา

- ✦ การร่วมมือ การวางแผน การสื่อสาร การปฏิบัติ ตามแผน เวลานั้นจะนานกว่านี้
- ✦ ทุกคนต้องมีส่วนร่วม “ รับรู้ ตั้งใจ วางแผน ” ร่วมกัน
- ✦ ในการทำงานร่วมกัน “ต้องวางแผน” ”สื่อสาร” และ “ร่วมคิด – ร่วมทำ” กันอย่างเท่าเทียม
- ✦ การขับเคลื่อนให้สำเร็จต้องมีส่วนร่วม ต้องรู้งานคนอื่นด้วย
- ✦ ถ้าพื้นที่ว่างคือเป้าหมาย การก้าวของแต่ละคน ภายใต้ประสิทธิภาพในการขับเคลื่อนที่แตกต่าง คนที่เร็วต้องช่วยกระตุ้นเพื่อนด้วย
- ✦ อยากมีส่วนร่วมกับเพื่อน
- ✦ พื้นที่ว่างกับจิตสาธารณะ (การช่วยเหลือ แบ่งปัน ดูแล)
  - Man (สมาชิก)
  - System (ระบบ)
    1. การสื่อสาร เข้าใจ ทำได้ ถอดบทเรียน พัฒนาต่อยอด นำเสนอ(Presentation) ผลลัพธ์ (Outcomes)
    2. ผู้นำ (Leadership)
    3. คุณลักษณะพึงประสงค์ (Moral)
    4. กติกา
  - Goal (เป้าหมาย) การพัฒนาคน การมีส่วนร่วม
    1. Checking a lesson learn (ถอดบทเรียน) การเคาะสนิมองค์กร
    2. From Activities ➡ Goal organization

Strategy : Empowerment of Members

กิจกรรมสี่ห้องหัวใจ อ.ชะอุ่ม โดยแจกกระดาษการ์ด 4 แผ่น/สี่สี พร้อมปากกาคนละ 1 ชุด, ให้แต่ละคนเขียนคำตอบในกระดาษการ์ดของตัวเอง

คำถาม (ถามทีละโจทย์) คือ เพื่อนทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข , การได้สอนเด็กก็มีความสุข ตั้งใจทำงาน
สี่ห้องหัวใจ

ห้อง 1 ท่านมีความสุขอันใดที่เกิดจากการทำงาน

1. ทำงานได้สำเร็จตามจุดหมาย, นักเรียนมีคุณธรรม, ทำงานได้ทันตามกำหนด, นักเรียนอ่านได้ เขียนได้โดยการพัฒนาขึ้นจากเดิม จากที่อ่านไม่ออก (เล็ก โศกประดู่)
1. ทำงานถูกต้อง, ทำงานทันเวลาที่กำหนด (สวาท โศกประดู่)
2. นักเรียนหาคำตัวเลข, อ่านเขียนพยัญชนะได้, กล้าแสดงออก, พุดไฟเราะ (ยา โศกประดู่)
3. เด็กอ่านออกเขียนได้, ความรู้สึกที่ได้ถ่ายทอดให้แก่เด็กทำให้เด็กได้รับความรู้แล้วนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้, ความภาคภูมิใจที่ลูกศิษย์ประสบความสำเร็จในการเรียนและการดำเนินชีวิต (นุรีดา โศกประดู่)
4. การมีส่วนร่วม, ความร่วมมือ(ทรงโฉม โศกประดู่)
5. นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหา, นักเรียนเป็นคนดี (วิไลวรรณ โศกประดู่)
6. ได้เห็นเด็กมีความสุข, ให้เด็กมีความทะเยอทะยาน(รวย โศกประดู่)

ห้อง 2 ความทุกข์จากการทำงาน มีอะไรบ้าง เกิดจากอะไร

ห้องที่ 2 สิ่งที่สร้างความทุกข์ในการทำงานของคุณคืออะไร

1. องค์กรไม่เป็นหนึ่ง (ทรงโฉม)
2. งานมากกว่าเวลา, เหนื่อย เครียด สุขภาพไม่ดี, ใกล้เคียงประเมิน สมศ., ทุกข์(สวาท)
3. ไม่อยากทำงานร่วมกับคนเห็นแก่ตัว, ไม่กล้าแสดงออก, (ยา)
4. ความคาดหวังที่สูงเกินเป้าหมาย, การประเมินของสมศ., นักเรียนมีระเบียบและการพูดจาที่ไม่ค่อยสุภาพ(อ.นุรีดา)
5. ไม่เข้าใจ, ทำงานได้ไม่ตรงเป้าหมายเกิดความเบื่อหน่าย, ร่วมงานกับคนเห็นแก่ตัวขาดความรับผิดชอบ, งานไม่ทันตามกำหนด, หาเอกสารไม่พบ (เล็ก)
6. นักเรียนบางคนขาดความรับผิดชอบ, ส่งงานแล้วไม่ทำ (จตุ)
13. เด็กมีความเอาใจใส่กันน้อย, เด็กมีความเอาใจใส่ในกิจกรรมน้อยมาก (รวย โศกประดู่)

ห้อง 3 อยากเห็นการเปลี่ยนแปลงในการทำงานด้านใด อย่างไร สิ่งที่คุณอยากให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการทำงานคืออะไร

1. การทำเอกสารในชั้นเรียนมีมาก สอนทุกวิชาเยอะมาก
2. อยากให้ผ่าน สมศ.
3. กระบวนการวิจัยนำไปใช้ได้จริง
4. อยากให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ดีขึ้นกว่าเดิม
5. ลูกศิษย์ประสบความสำเร็จ เด็กสำเร็จตามที่คาดหวัง อ่านออกเขียนได้
6. ทำงานสำเร็จตามเป้าหมาย ทำงานได้ทันตามกำหนด, มีความสุขเมื่อเด็กอ่านออกเขียนไม่ได้ มาอ่านออกทำให้เกิดความดีสุข,

ห้อง 4 เข้านี้คุณรู้สึกอย่างไร การเขียนที่ดีที่สุด คือการเอามาจากเรื่องเล่า ช่วยกันเล่าแบบมีส่วนร่วมขอให้พูด(เล่าไปเรื่อย จากความจำ) ขอให้เขียนแบบต่อ ๆ อย่าให้เป็นข้อ ต่อกันไปเรื่อย

ห้องที่ 4 เข้านี้คุณรู้สึกอย่างไร

1. ให้ผ่านการประเมินของ สกว.และสมศรอบสาม, ให้สามารถทำงานอย่างราบรื่นสำเร็จ ลุล่วงตามเป้าหมายที่ได้วางไว้, นักเรียนอ่านออก เขียนได้ คิดวิเคราะห์เก่งและผ่าน onet ในระดับดีมาก(นุริดา โคกประดู่)
2. อยากทำงานหน้างานหน้าเดียวไม่หลายอย่าง, งานที่ทำอยากได้ผลงานที่ดี, อยากเห็นผลงานที่ทำออกมาดี(อารดา ห้วยน้ำคำ)

กิจกรรมเท้าขีด กติกา ให้นำเชือกสองเส้นนำมีความยาวประมาณ 15 เมตร วางให้ขนานกัน เส้นหนึ่งเป็นจุดเริ่มต้นเส้นหนึ่งเป็นเส้นชัย ให้ผู้เข้าร่วมยืนบนเส้นจุดเริ่มต้นโดยการเข้าแถวพร้อมเพรียงกัน โดยให้ทุกคนยืนเท้าชิดกันและเดินให้ถึงเส้นชัยโดยเท้าไม่หลุดจากกันและเหยียบเส้นชัยพร้อมกันทุกคน ถ้าเท้าหลุดจากกันจะมีเสียงนกหวีดและให้เริ่มใหม่

ปัจจัยให้ความสำเร็จ

- ✧ การทำงานต้องมีการวางแผนอย่างเป็นกระบวนการ
- ✧ ต้องมีเป้าหมายและช่วยเหลือกันเพื่อไปถึงเป้าหมาย (การตัดสินใจ การปรับเปลี่ยนบทบาท , การเสียสละตัวเอง, การอดทน, จริใจ, มุ่งมั่น, ให้อภัย, ให้โอกาส, ช่วยเหลือ, ยอมรับซึ่งกันและกัน

✧ ผู้นำ – ผู้ตาม

ปัญหา/สถานการณ์

■ วิเคราะห์ให้ออก

วางแผน

■ ทุกบทบาท – ทุกหน้าที่ล้วนสำคัญ

ลงมือทำ

■ การสื่อสาร(Human Pesovrse)ต้องชัดเจนทั่วถึง(Commumication)

ลองผิดลองถูก

■ ทบทวน (PDCA) ตลอด

สรุป/ทบทวน(วิเคราะห์)

■ ทบทวนกระบวนการ(Process)

เริ่มใหม่/ทำซ้ำจนสำเร็จ

■ เป้าหมายร่วม

รับประทานอาหารเย็นภาคค่ำหลังอาหารเกมเก้าอี้ และดนตรีความรู้สึกตอบรับโจทย์

- คิดจำเป็นเก้าอี้เก้าอี้ดนตรีต้องแย่งที่นั่งกัน (มีเก้าอี้, เสียงเพลง, คนเล่น, เอาเก้าอี้ออก, มีกรรมการ, มีเพลง)
- เพลงจบต้องหาที่นั่ง คิดได้ตอนสุดท้ายแล้ว ปัจจัยส่งผลต่อความคิด(ประสบการณ์, ความเคยชิน, สิ่งที่เคยเห็น) ทำให้สรุปและตัดสินใจ

ถามทำไมคิดว่าเป็นเก้าอี้ดนตรี มีเพลง มีเก้าอี้ มีคนเล่น ทำไมถึงคิดเช่นนั้น เคยปฏิบัติมาแบบนี้ก็เลยสรุป

ถ้าเราสรุปไปแล้วตัดสินใจแล้ว ถามว่าในสังคมเราตัดสินใจอะไรไปก็อย่างแล้ว เราไม่ได้ฟังโจทย์ จากประสบการณ์เดิม แล้วเราก็สรุป โดยไม่ได้ศึกษารายละเอียดเดิม ๆ ตอนนี้ที่เราอยู่ในองค์กรถามว่าตอนนี้เรารู้จักกันจริงหรือยัง หรือแค่ไหน อย่าด่วนตัดสินใจ ควรจะรู้จักให้มากกว่านี้ให้มากกว่านี้ การตัดสินใจ

ควรดูให้นาน ๆ เราอย่าด่วนตัดสินใจอะไร อย่ายึดติดกับกรอบ ควรคิดให้ไกลมากกว่าเดิม คิดไม่เหมือนเพื่อนบ้าง ว่าจะเป็นอย่างไร ในการเรียนรู้ยุคใหม่ การเรียนรู้ต้องใช้การเรียนรู้นอกกรอบเยอะ ต้องคิดใหม่ รู้จักการ

เปลี่ยนแปลง เรามีวิธีอะไรบ้างหากต้องการแลกเปลี่ยน

ภายใต้การตัดสินใจ(Beneath Decission)

★ การเรียนรู้ชุดใหม่ นอกกรอบ ตรงกันข้ามAcross thinking และ(I 'll have the new innovation) ฉันจะสร้างนวัตกรรมใหม่

★ ประสบการณ์ (Expericnce) ประสบการณ์เดิม(Sub-Concious MindX การสะสมสิ่งดี คือ คิด พูด ทำ (Pattarn) การคิดวิเคราะห์(Critical thinking) การแลกเปลี่ยนคิดก่อนตัดสินใจ ต้องรู้จักสังเกตวิธีการที่แตกต่างขั้นตอนต่อไปคือการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ครูชะอุ่มสายธารชีวิต สำนวน คบคนให้ดูหน้าซื้อผ้าให้ดูเนื้อ, ดูช้างให้ดูหางดูนางให้ดูแม่ดูให้แน่ ต้องดูทั้งแม่และนาง

สายธารชีวิต ดังสายน้ำที่รินหลั่ง พาดอกไม้แย้มบาน ดังสายลมที่โหลรินพัดพา ส่งดวงใจฉันมาใกล้เธอ

สายธารชีวิต 1

- เขียนบททวนเหตุการณ์สำคัญที่มีอิทธิพลต่อชีวิตของเราทั้งด้านดี ด้านร้าย ส่งผลมาถึงเราอย่างไรบ้าง ในปัจจุบัน
  - ในช่วง 2 ปีที่ผ่านมามีความสุขที่ได้ทำ ได้มี ได้เป็น
  - ในช่วงสองปีที่ผ่านมาความทุกข์อะไรบ้าง ที่ไม่ได้ทำ ไม่ได้มี ไม่ได้เป็น
  - ลองนึกบททวนนิสัยด้านดี น่ารัก และเป็นจุดแข็งมีอะไรบ้าง
  - ลองนึกบททวนนิสัยด้านไม่ดี ไม่น่ารัก และเป็นจุดอ่อนคืออะไรบ้าง
  - ความฝันของเราภายใน 2-3 ปี นี่คืออะไร และความฝันบั้นปลายชีวิตคืออะไร
- แบ่งกลุ่มๆละ 4-5 คน แล้วผลัดกันเล่าให้เพื่อนฟังจนครบทุกคน(ไม่หมดในคืนแรก)

ชีวิตคือสายน้ำ รู้ เห็น พบ เจอ กระบวนการ ทบทวนเหตุการณ์ในอดีต ปัจจุบัน มีอะไรที่บ้าง ที่ส่งผลกระทบ มีอิทธิพล ทั้งด้านดีและด้านร้าย ที่ส่งผลกระทบต่อเรา ที่ทำให้เราเป็นเราในทุกวันนี้ ที่เราเป็นเราทุกวันนี้เป็นผลมาจากอะไร? ใคร? เพราะอะไร?

พียา : โรงเรียนบ้านโคกประดู่

◎ การทำหน้าที่ฝ่ายการเงินของโรงเรียนเมื่อมารับผิดชอบในด้านนี้ รู้สึกกังวลมากจริง ๆ แต่ก็ตั้งใจศึกษาสอบถามผู้รู้จนทำได้ในระดับหนึ่ง

◎ 2. ปีที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน มีสุข

1. ลูกสาวขยันเรียนโดยไม่มีการบังคับ ผลคะแนนเพิ่มขึ้น

2. การพูดเกี่ยวกับเรื่องสุขภาพแก่ พ่อ - แม่ และท่านก็เพิ่มความสำคัญกับการออกกำลังกาย ผลให้ท่านมีสุขภาพดี

◎ อยากมีเวลาให้กับครอบครัว คือ การดูแลลูกที่กำลังเรียนที่หาดใหญ่, อยากจะมีเวลาให้กับ พ่อ- แม่

พี่เล็ก สิรินรา : โรงเรียนบ้านโคกประดู่

◎ สิ่งที่มีอิทธิพลต่อเราในด้านดี-ด้านร้าย ชีวิตที่ผ่านมาไม่ประสบความสำเร็จในด้านครอบครัว แต่ตนเองคิดว่าไม่ถึงกับเลวร้ายหรือมีทุกข์ เนื่องจากการหย่าร้างด้วยความเข้าใจทั้ง

สองคน รวมถึงญาติพี่น้อง และยังเป็นการผูกพันกันทั้งระบบด้วยปัจจุบัน จากสาเหตุนี้ไม่กระทบถึงตัวลูก เนื่องจากลูกจะได้ในด้านบวก เนื่องจากสาเหตุที่กล่าวมา ทำให้มีความภูมิใจในตัวลูกทั้งสอง เพราะเป็นการสำเร็จในระดับหนึ่ง และไม่มีความทุกข์ใจหรือกังวลใจ

◎ 2 ปีที่ผ่านมา

1. มีความสุข ลูกคนที่หนึ่งได้เรียนต่อในระดับสูงสุด
2. มีความทุกข์ที่ลูกคนที่สองนำบัตรเครดิตไปใช้ เกิดปัญหา สงสารลูก กังวล สงสัยทำไมไม่รับโทรศัพท์ พอมารู้ว่าลูกพลาดเรื่องการใช้บัตรเครดิต พอมารู้ทีหลังยังบอกลูกว่า ทำไมไม่บอกเพราะจะแก้ปัญหาลูกและไม่ว่าอะไรจะพลบใจ และให้กำลังใจ
3. ความทุกข์ พอลูกเรียนต่อและอีกคนไปทำงาน จะไม่มีเวลาอยู่ด้วยกัน อยากอยู่ใกล้ลูก บางครั้งอยากเออสิ เพื่ออยู่กับลูก

น้องนุรีดา : โรงเรียนบ้านโคกประดู่

◎ เหตุการณ์สำคัญที่มีอิทธิพลต่อชีวิตของเราในด้านดี การตั้งใจเรียน เป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ มีความมุ่งมั่นในการเรียน การทำงาน รู้จักตัดสินใจทำในสิ่งที่ดี ทำให้ตนเองสามารถบรรจุและทำงานในอาชีพที่ตนรัก มีความมั่นคงในชีวิต และมีความสุขกับชีวิตที่ตนเองมีอยู่

◎ เหตุการณ์สำคัญที่มีอิทธิพลต่อชีวิตของเราในด้านไม่ดี ไม่สามารถอยู่กับพ่อแม่หรืออยู่ด้วยกันกับพ่อแม่ เนื่องจากพ่อแม่อยู่คนละจังหวัด การย้ายที่ทำงาน

◎ ความสุขที่ได้ทำ ได้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ลูก ดูแลพ่อแม่ ความสุขที่ได้มี คือ มีครอบครัวที่เข้าใจและห่วงใยซึ่งกันและกัน ได้เป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ เป็นแม่ที่ดีของลูก ๆ และเป็นภรรยาที่ดีของสามี

◎ ความทุกข์ คือบางครั้งทุ่มเทกับการทำงานจนไม่มีเวลาให้กับครอบครัว เช่น ในช่วงเช้า แทนที่จะใช้เวลาช่วงเช้ากินอาหารเช้าได้นั่งคุยกัน แต่ก็ต้องรีบเร่งมาก มีเวลาแก่พ่อแม่ น้อยมาก

นางสาวท : โรงเรียนบ้านโคกประดู่

◎ อิทธิพลต่อชีวิตด้านดี

1. เรียนจบ มีงานทำมั่นคง	2. ลูกเป็นคนดีของสังคม
3. มีเงินสามารถเลี้ยงครอบครัวดูแลพ่อแม่	4. ซื้อบ้านซื้อรถ

◎ อิทธิพลด้านร้าย

1. สุขภาพไม่ค่อยจะดี	2. พ่อแม่มีโรคภัยคุกคาม
3. น้ำท่วมบ่อย ของเสียหายทุกครั้ง	

◎ ความสุขภายใน 2 ปี

1. ได้เลี้ยงดูพ่อแม่ยามเจ็บป่วย	2. ผ่อนบ้านหมด
3. ได้ทำธุรกิจให้ลูกจนได้มีอาชีพที่ทำรายได้	4. ได้ซื้อรถ(เงินสด)

◎ ความทุกข์ภายใน 2 ปี

1. ซื้อหวยไม่ถูก	2. สายตายาวขึ้น (ปวดหัว)
3. เจอของไม่ดีในเลือด เพราะไม่ยอมกินยา	4. พ่อแม่ไม่สบาย

ผอ.ทรงไฉม ขุนละออง : โรงเรียนบ้านโคกประดู่

เหตุการณ์ที่สำคัญ		ส่งผลถึงปัจจุบัน
ด้านดี	ด้านร้าย	
เป็นคนตั้งใจทำงาน	-	ส่วนใหญ่งานสำเร็จ
	ใจร้อน	คนเล่าลือว่า เป็นคนเอาแต่ใจตนเอง ไม่ยอมใคร
เป็นคนจริงใจ	-	มีเพื่อนมากทั้งชายและหญิง

◎ ในช่วง 2 ปี

1. มีความสุขกับหลาน 5 คน
2. มีความสุขกับการทำงานถึงแม้จะมีปัญหา แต่ได้เห็นผลงาน
3. มีความสุขกับเพื่อนร่วมงานที่รู้ใจ

◎ ในช่วง 2 ปี มีความทุกข์

1. มีความทุกข์กับน้ำท่วมโรงเรียนเกิดความเสียหาย
2. มีความทุกข์กับความไม่ลงตัวในการทำงาน เพราะตั้งเป้าหมายไว้สูง

ครูวิไลวรรณ

◎ ด้านดี

1. ช่วยเหลือน้อง ทำให้เราภูมิใจและดีใจ

◎ ด้านร้าย

1. แม่เสียชีวิต

◎ ในช่วง 2 ปี ที่ผ่านมา ด้านดี

1. ดูแลพ่อ - แม่ ประณินบัตเมื่อท่านไม่สบายจนท่านเสียชีวิต ภูมิใจที่ได้ดูแลพ่อ - แม่
2. เลี้ยงดูและสงเคราะห์ให้ลูกได้รับการ จบ และทำความฝันของลูกให้เป็นความจริง โดยการให้ลูกได้ศึกษาต่อปริญญาโทที่ประเทศสหรัฐอเมริกา

◎ ในช่วง 2 ปี ที่ผ่านมา ความทุกข์

1. น้ำหนักตัวเพิ่มขึ้น รู้สึกอึดอัด

กิจกรรมวันที่ 2 เข้าวันนี้ 14 ต.ค. 54

เกม 1 เกมเรียงลำดับตามอายุราชการ และวัน/เดือน/ปีบรรจุ

เกม 2 เกมผึ่งเปลี่ยนรัง รังเปลี่ยนผึ่ง เช่น รัง 3 ผึ่ง 5 ตั้งแต่เมื่อวานให้ย้อนทวนว่าทำอะไรไปบ้าง

กระบวนการอบรมครั้งนี้ PLAY AND LEARN เล่นและเรียน ช่วงบ่ายเกมให้นอนบนผ้าที่ปูไว้ให้ทุกคนนอน กติกา คือให้ทุกคนปิดเสียงโทรศัพท์มือถือ เพื่อป้องกันเสียงรบกวนให้นอนพักผ่อนกายพร้อมพูดเบาเพื่อให้ผ่อนคลาย

สรุปเรารู้จักขั้นตอนของ วิทยาการเป็นผู้จัดกระบวนการ สร้างพลัง ที่มีอยู่เราเอาออกมาให้เห็นใช้ให้เกิดประโยชน์ การเรียนรู้ให้มากกว่าเดิม เรียนรู้ตัวเอง

การเรียนรู้ต่อไป กงล้อ 4 ทิศ ลักษณะของเรามี 3 ลักษณะคือ ลักษณะการแสดงออก

1. การแสดงออกตามธรรมชาติ : ตัวตน แบบที่เราเป็นตัวตนเรา
2. การแสดงออกตามที่สังคมอยากให้เป็น ตามบทบาทหน้าที่ในสังคม
3. การแสดงออกตามที่เรายากจะเป็น

เหนือ (กระทิง) ได้ (หนู) ตะวันออก (หมี) ตะวันตก (เหยี่ยว)

ทิศเหนือ (กระทิง) อารมณ์

จุดแข็ง/ลักษณะเด่น : บุคลิกดี กล้าได้กล้าเสีย ลงมือทำไม่ลังเล ทำอะไรรวดเร็วเด็ดขาด รักความท้าทาย รักพวกพ้อง ความยุติธรรม ชอบนำ มุ่งมั่น กระตือรือร้น ตรงไปตรงมา เปิดเผย รักอิสระ ชอบยืนยันสิทธิของตนเองและกลุ่ม

สิ่งที่ควรปรับปรุง : ใจร้อน ขาดความรอบคอบ มองทุกเรื่องเป็นเรื่องแข่งขัน ชอบเอาชนะ ถือตนเป็นใหญ่ ชอบโต้แย้ง หงุดหงิดง่าย ใช้อารมณ์อยู่เหนือเหตุผล ถ้าได้รับคำวิจารณ์จะโกรธ ปกป้องตัวเอง โจมตีคนอื่นได้ง่าย ชอบผลักดันให้มีการตัดสินใจ

ทิศใต้ (หนู) ความรู้สึก

จุดแข็ง/ลักษณะเด่น : ใส่ใจในความรู้สึกของคน เข้าใจความรู้สึกของคนอื่นได้เร็ว ช่วยเหลือผู้อื่น รับฟังเรื่องของคน ให้กำลังใจเป็นที่พึ่งที่พิทักษ์ ซื่อไว้วางใจคน เปิดโอกาสให้คนอื่นมีส่วนร่วมในการทำงาน เป็นเพื่อนที่น่าไว้วางใจ มองโลกในแง่ดี เป็นนักประสานงานที่ดี นักไกล่เกลี่ยที่ดี รักสันติ

สิ่งที่ควรปรับปรุง : ขี้เกรงใจ ไม่กล้าตัดสินใจ ไม่ยืนยันสิทธิของตน ไม่กล้าปฏิเสธ หรือขัดแย้ง เมื่อมีความเห็นที่แตกต่างกลัววิตกกังวล ลำบากในเมื่ออยู่ท่ามกลางความขัดแย้ง ไวใจคนง่าย ไม่มั่นใจในตนเอง เก็บกด อ่อนไหว

ทิศตะวันออก (เหยี่ยว) ความคิด

จุดแข็ง/ลักษณะเด่น : มีความคิดสร้างสรรค์ คิดเร็ว มีจินตนาการ มองการณ์ไกล มีไหวพริบ (มองเห็นเป้าหมายในอนาคต) ชอบทดลอง ประดิษฐ์คิดค้น ชอบของแปลกใหม่ มีโครงการใหม่ ๆ เสมอ คิดนอกกรอบ ยืดหยุ่นสูง ไม่ยึดติด รักการเรียนรู้

สิ่งที่ควรปรับปรุง : เบื่อง่าย คิดมากแต่ไม่ค่อยทำ สมาธิสั้น ขาดความอดทน ขาดความรอบคอบ ฐไม่ลึก ไม่อยู่กับปัจจุบัน ไม่ลงรายละเอียด ให้ความสำคัญกับความคิดมากกว่าข้อมูล ช่วงแรกจะกระตือรือร้น ช่วงหลังหมดไฟ เพื่อน ๆ ตามความคิดไม่ทัน คิดเป็นอย่างเดียว (ฉาบฉวย)

ทิศตะวันตก (หมี) เหตุและผล

จุดแข็ง/ลักษณะเด่น : ใฝ่รู้ เก็บข้อมูล รอบคอบ สุขุม ลงรายละเอียด มีหลักการ ขั้นตอน นักวิเคราะห์ ยึดตรรกะความเหมาะสม ทำอะไรจริงจัง เอาใจต่อเนื่อง ทำอะไรลงลึก มีโลกส่วนตัวสูง รับผิดชอบสูง รักซากตึกาคำพูด

สิ่งที่ควรปรับปรุง : ดื้อ เอาแต่เหตุผลส่วนตัว ยอมรับคนอื่นยาก ไม่ค่อยยืดหยุ่น ยึดติดในหลักการสูง คิดในกรอบ ตัดสินใจช้า เย็นชา เก็บตัวไม่ยุ่งกับใคร มองข้ามเรื่องความรู้สึก คาดหวังสูง กลัวความผิดพลาด

โจทย์ ให้ดูว่าอันไหนตรงกับตัวเรามากที่สุด

สรุป

1. เราอยู่ด้วยกัน เราต้องรู้จักให้ลึกซึ่งซึ่งกันและกัน ความโดดเด่น เรื่องการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ คือเหยี่ยว ในองค์กรของเราต้องเรียนรู้สิ่งเหล่านี้ ในจุดด้อย ต้องมีการหมุนเป็นกงล้อ 4 ทิศ เปลี่ยนแปลงได้ รู้จักเพื่อนร่วมงานให้ลึกถึงนิสัยใจคอ รู้จักซึ่งกันและกัน การทำงานร่วมกันเพื่อตอบ โจทย์เป้าหมาย

2. สะท้อนความรู้สึก เพื่อการทำงานขององค์กร โคกประดู่ รู้ว่ามีนักวางแผนการทำงานที่ถูกต้อง ต้องใช้สมาธิและองค์ประกอบของความเป็นทีม การเข้าถึงเส้นชัย ถ้าเรายังตัดสินใจแบบเดิม ๆ อยู่ เราก็อยู่ไม่ได้ ถ้าเราไม่คิดเหมือนตอนทำเก้าอี้ขัด กระบวนการเรียนรู้ เราอย่าเรียกร้องให้คนอื่นเปลี่ยนแปลง เราควรที่จะเรียกร้องเพื่อจะเปลี่ยนตัวเองและนำไปสู่การทำงาน กิจกรรมนี้ทำอะไร ตอนนี้เรารู้จักกันหรือยัง เหตุเพราะเราอยากทำเขาให้เป็นเรา เราควรจะทำเราให้เป็นเรา เราควรยอมรับตัวเราเองให้ได้ก่อนที่จะเปลี่ยนคนอื่น ต้องเรียนรู้ วางคนให้ถูกงาน การสร้างทีม อย่าทำเขาให้เป็นเรา แต่จงทำเราให้เป็นเรา การที่เบื้องหลังที่จะให้คนทำงานเราต้องรู้จักคนก่อน ใช้คนให้ตรงกับงาน(Put the man on the right job) สำคัญมาก ทุกคนที่ความต่าง การปรับตัวเท่าทันสถานการณ์ และลัดอีโก(Ego) ที่จะทำให้เรารู้จักกันอย่างลึกซึ้ง ซี 6 ตัว

1. การประสานความสัมพันธ์ร่วมกับคนอื่น ทำงานเป็นทีมได้(Combination)
2. กระบวนการคิดวิเคราะห์ (Came Subject)
3. การเป็นประสาน Communication
4. การคิดอย่างสร้างสรรค์ Critical thinking
5. Career
6. Creativity

ICT เทคโนโลยี

การที่ได้คนทั้ง 4 ทิศมาทำงานร่วมกันเป็นสิ่งที่ดีที่สุดแต่ละกิจกรรมเราได้เต็มที่กับมันแค่ไหน เรา.....ได้เปิดใจ.....เรียนรู้กับสิ่งใหม่ ๆ หรือยัง เกมส์ ที่ไม่ใช่แค่เกมส์แต่มีคนหนึ่งคนทำได้หลายงาน งาน 1 งานทำได้หลายคนการเปลี่ยนแปลงท่ามกลางความเคยชินการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การยกระดับประยุกต์ใช้, พัฒนา คน งาน องค์กรในการทำงานเรามักมี PDCA งานเราอาจเสร็จแต่ไม่สำเร็จ(คนงาน คุณภาพ พลัง เป้าหมาย คุ่มค่า ประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพการปรับทัศนคติในการทำงานร่วมกัน ความรู้เกิดจากการได้ลงมือทำด้วยตัวเองให้ครูได้แนวคิดไปจัดกระบวนการการเรียนการสอนให้เด็กสรุปความรู้ได้เองแค่เปลี่ยนวิธีผลก็เปลี่ยน ?อย่ามองแค่สิ่งที่เห็น เราต้องคิดให้ลึกกว่าที่เห็นได้ย้อนคิดไปถึงการทำงานในองค์กรการแสวงหาจุดร่วมในการทำงานรู้จักตัวเองและเพื่อนชัดขึ้น-เข้าใจมากขึ้น การเรียนการสอนมีหลายแบบเลือกให้เหมาะได้รู้จุดด้อย-จุดแข็งของตัวเองและเพื่อนการทำกิจกรรมที่ดึงความสามารถ ดึงตัวตน

กิจกรรมเข้าวันที่ 15 ตุลาคม 2554 ให้แบ่งกลุ่ม 4 กลุ่ม(ตามโรงเรียน)

เกมตัวต่อมหาสนุก บทบาทหน้าที่

1. คนดูแบบ 1 คน
2. คนรับสาร(รับจากคนดูแบบคนที่ 1) 1 คน
3. ปฏิบัติการ ทำงาน คนที่เหลือ
4. สังเกตการณ์ 1 คน

(ห้ามพูด ห้ามแสดงท่าทาง ทำได้แค่สายตา และพยักหน้าเท่านั้น)

ภารกิจ ให้ทำตามแบบให้ถูกต้อง

ได้อะไรจากตัวต่อ ความสำเร็จเกิดจาก การได้ปรับ-เปลี่ยนบทบาทในทีมวางคนให้เหมาะกับงาน เลือกคนตามความสามารถเลือกคนตามความเคยชินลด เพิ่ม เปลี่ยน มี Concept เดียวกัน เทคนิคการ ตั้งคำถามการวางแผนเป็นกระบวนการ คำศัพท์ ขนาด สี ตำแหน่ง ข้อตกลง รูปร่าง การสื่อสารใน ทีม สรุ ทดลองทำ วางแผน(เป้าเดียวกันวิธีการอาจต่าง) ยอมรับความคิดเห็นเชื่อมั่นทีม ตัวเอง มีการ ตรวจสอบเป็นระยะ(ต้นทาง กลางทาง ปลายทาง) กำกับและติดตาม ปรับเมื่อไปไม่ได้ ไม่มองข้าม จุดเล็ก ๆ ลองใหม่(เป้าเดียวกันวิธีการอาจต่างกัน ถอดบทเรียนเป็นระยะ)

สำเร็จ	เสร็จ
1. เป้า/วัตถุประสงค์	การสื่อสาร
2. วางแผน	การตรวจสอบ
3. ลงมือทำ	ถอดบทเรียนเป็นระยะ
4. สรุป/ถอดบทเรียน	การให้กำลังใจ
5. ติดตาม/ประเมินผล	การปรับบทบาท
6. ทำซ้ำ/ลองใหม่	การปรับวิธีการ
7. ปรับกระบวนการ	งานสำเร็จ

โรงเรียนบ้านโคกประดู่ : ภาพความสำเร็จ การวางตัวบุคคลนั้นวางถูกไม่ทราบว่า ผิดพลาดตอนไหน การสื่อสารขาดเทคนิค ระบบตรวจสอบ สารที่รับมือนักต้องถามคนสังเกตแสดงว่า เริ่มไม่เชื่อตัวเอง ทำให้เห็นว่าการวางแผนเป็นตัวนำไปสู่ความสำเร็จ

บังอรหม : ฝากข้อคิดพวกเรา 3 วันนี้เราได้เล่นเราได้สนุก หัวใจ 4 ห้องคือความ เป็นมา วันที่ 2 แยกกันอยู่ทำให้เห็นว่าเราเป็นอย่างไร แก้อ้อและดนตรีทำให้เรารู้ว่าติดกรอบกันมาก สายธารชีวิตคือการเปิดใจ คนเราการที่พบกันคือวงแหวน ที่ไกลและใกล้ ว่าดีหรือไม่ เท่าขีด คือดู ผลของงานทำสำเร็จ และการมีส่วนร่วม งานจะล้มหรือไม่เราควรอยู่ร่วมกัน กงล้อชีวิต ทำให้เรารู้จัก ตัวเอง ตัวต่อมหาสนุก ทำให้กระบวนการวางแผนเกิด การทำงานร่วมกัน ไม่เกิดความขัดแย้ง ธงของ เราคือเด็ก การทำงานร่วม คน 1 คน ทำได้หลายงาน

อ.หุดดิน : การเปลี่ยนแปลงท่ามกลางความเคยชิน คือต้องการเปลี่ยนไปสู่คุณภาพ แม้จะมีการเทรนนิ่งหลายครั้ง แต่เราไม่ได้กลับมาใช้คือเรากลับมาทำวิเดิม ๆ เพราะเรามีจิตใต้สำนึกอยู่ เราต้องการยกระดับ เราทำงานตัวต่อ เราขาดการวางแผน ขาดการสื่อสาร ต้องดูความสำคัญ เป็น เรื่องละเอียด ต้องละเอียดมากสิ่งหนึ่งที่เราสังเกตเห็นคือ เราร้อนรนไม่นิ่ง เราต้องการจะพุ่งไป ข้างหน้า เมื่อเราเห็นเรื่องของมัน ต้องดูรายละเอียด ละเอียดที่ละนิด ขั้นตอนการวางแผนเป็นสิ่ง สำคัญ ฝากเราเก็บกระบวนการนี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ เพิ่มเติมกฎกติกาต้องชัดเจน เพราะเป็นเรื่อง สำคัญ ต้องมองคุณลักษณะ ความมีสมาธิ และความนิ่ง การเติมความสุขในขณะที่ทำงานรับความรู้ ดู ให้เหมือนกับแปลน ทฤษฎี ความรู้ ต้องใช้ทั้งความสุขทั้งกายและใจ

โรงเรียนบ้านโคกประดู่ : ตลอด 3 วัน ตามกิจกรรมต่าง สอนให้เราปฏิบัติ การทำ เพื่อการเปลี่ยนแปลง ประทับใจกงล้อ 4 ทิศ รู้จักตัวเองมากขึ้น เราสามารถรู้จักจุดด้อยและจุดแข็ง

ของตัวเอง เราสามารถอยู่ได้ด้วยความสุข ทั้งรอยยิ้มและน้ำตา วันนี้รู้จักหลายคนและผูกพันมากขึ้น โดยการเอาจุดแข็งมาทำงานร่วม เอาสุขภาพมาเป็นตัวตั้ง รอบ 100 ครั้ง ชนะ 100 ครั้งได้

12. กิจกรรมเวทีรูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ (กิจกรรมทดลองจัดกระบวนการเรียนรู้)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 10 ขั้นตอน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม มีความรับผิดชอบ สามัคคี กล้าแสดงออก มีทักษะในการแก้ปัญหา ศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเอง มีการวางแผน มีกระบวนการคิด วิเคราะห์ มีกระบวนการตัดสินใจ โดยใช้หลักการและเหตุผล ยอมรับซึ่งกันและกันในทุกกระบวนการ การจัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการ 10 ขั้นตอน เป็นการเชื่อมโยงการเรียนรู้จากโรงเรียนไปสู่แหล่งเรียนรู้ภายในชุมชนทำให้เด็กมีโลกทัศน์ที่กว้างขึ้นมีแนวคิดที่หลากหลายรูปแบบ สามารถนำไปเชื่อมโยงบูรณาการกับสาระวิชาต่างๆได้ในการนำเสนอโครงงานวิจัยนั้น ทุกชั้นจะต้องซักซ้อมการนำเสนอโครงงานวิจัยบนเวทีหรือที่เรียกว่า “กิจกรรมทดลองจัดกระบวนการเรียนรู้” ก่อนจะนำเสนอบนเวทีจริง ในวันที่ 6 ธันวาคม 2554 เพื่อให้การนำเสนอบนเวทีเป็นไปตามลำดับขั้นตอน มีประสิทธิภาพและบรรลุจุดประสงค์ที่วางไว้โดยการซักซ้อมจะจัดขึ้นในวันที่ 2 – 5 ธันวาคม 2554

กิจกรรมทดลอง จัดกระบวนการเรียนรู้ของชั้นอนุบาล

หลังจากได้คัดเลือกเรื่องแล้ว ครูก็ให้เด็กตั้งคำถามจากเรื่องที่เด็กต้องการจะเรียนรู้ พร้อมทั้งสนทนาจากเรื่อง แล้วช่วยกันเขียนประเมินโครงงาน เตรียมวางแผน แต่ละขั้นตอน ผู้อำนวยการโรงเรียน ขอเชิญครูประชุมเพื่อที่จะเขียน ขั้นตอนของโครงงานให้เป็นแนวเดียวกัน และขอคูโครงงาน ของแต่ละชั้น ก่อนนำเสนอ พร้อมทั้งเตรียมนำเสนอโครงงานบนเวที

ก่อนอื่นได้ไปดูงานที่โรงเรียนบ่อหินและโรงเรียนนิคมพัฒนาฝั่ง 20 เห็นการจัดกิจกรรมเวทีนำเสนอของเด็กอนุบาล เลยมีความคิดใหม่ว่าจะให้เด็กเปิดเวทีนำเสนอโดยไม่มีครูคอยป้อนคำถามจะได้ไหม โดยครูให้เด็กแต่ละคนทั้งชั้นลองเล่ากระบวนการที่ครูกับเด็กโดยการเล่าต่อกับทุกคนลองฝึกทุกวัน จากนั้นให้เด็กสมัครใจมาเป็นตัวแทนชั้นอนุบาลในการเล่าเรื่องที่ตัวเองเรียนรู้มาก็ได้ 6 คน แต่อีก 2 คน จะพูดออกเสียงไม่ชัดเจน คงเหลือ 4 คน ช่วยกันเล่าจนจบถึงโครงงาน โดยการแบ่งหัวข้อให้เด็กเลือกหัวข้อที่เด็กชอบไปฝึกพูดและโต้ตอบคำถาม

นำเด็กขึ้นเวทีนำเสนอในวันแรก มีประธานเครือข่ายผู้ปกครอง (นายอนุสรณ์ มาราสา) เข้ามาลองเครื่องเสียงในห้องที่เด็กกำลังขึ้นบนเวทีก็ได้ฟังการพูดของเด็กอนุบาลในการนำเสนอและกล่าวชมเด็กเก่งมีความกล้าและเรียนด้วยความสนุก ครั้งที่ 2 นำเด็กขึ้นเวทีนำเสนอ ท่านผู้อำนวยการโรงเรียน คอมเม้น และท่านตั้งคำถามโต้ตอบกับเด็กด้วย ครั้งที่ 3 นำเด็กขึ้นเวทีนำเสนอ โดยมีผู้อำนวยการโรงเรียน นายเชษฐ์ เบญจมาศ คุณบุหลัน หลีเคราะห์ ช่วยดูการนำเสนอ นายพิเชษฐ์ เบญจมาศ ก็เสนอว่าในวันเปิดเวทีนำเสนอจริงๆ ขอให้น้องอนุบาลเปิดเวทีนำเสนอ ก่อนพักเที่ยง ให้เด็กประถมศึกษาปีที่ 1 และตามด้วยชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ขึ้นเวทีนำเสนอ ก่อน ในความรู้สึกของตัวเองในขณะนั้นหายเหนื่อยเลยคะเมื่อเห็นผลงานเด็กออกมาดี หลังจากนั้นก็กลับมาร่วมคิดกับเด็กว่า ถ้ามีการใช้คำถามในการถาม-ตอบระหว่างผู้ฟังกับผู้พูดจะทำได้อีกไหม เด็กก็เห็นด้วยและทำได้สนุกสนาน มีการพูดเสริมแรงเมื่อผู้ฟัง

ตอบถูกโดยที่ครูไม่ได้บอกในส่วนนี้ จึงรู้สึกภูมิใจกับผลงานในการสอนแบบวิจัยที่ทำให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยที่ครูเป็นผู้จัดกระบวนการเหมือนเด็กโตๆ ผลปรากฏว่าเด็กเล็กๆก็ทำได้

กิจกรรมทดลองจัดกระบวนการเรียนรู้ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ก่อนที่จะได้มาถึงจุดนี้ ก็ใช้เวลาพอสมควร แต่ก็ไม่ถึงกับมากเท่าไร ส่วนใหญ่จะบูรณาการในชั่วโมงสุดท้ายของกิจกรรมการเรียนการสอน

หลังจาก ผอ. ประชุม เพื่อเตรียมความพร้อมในการเปิดเวทีของนักเรียน ก็ได้ให้คณะครูทุกคน และตัวแทนนักเรียนแต่ละห้อง จำนวน 2 คน ไปศึกษา ดูงานโรงเรียนบ้านบ่อหิน อำเภอละงู จังหวัดสตูล ซึ่งเป็นโรงเรียนแรกของการเปิดเวที จากภาพรวมแล้ว นักเรียนของเขาทุกชั้นมีความพร้อมกับการขึ้นเวที ความกล้าแสดงออก ความเชื่อมั่น เข้าใจระบบขั้นตอนกระบวนการวิจัยดี เมื่อเห็นดังนั้นก็ได้พูดคุยกับเพื่อนครูว่า นักเรียนของเราทำได้หรือเปล่า เพราะประสบการณ์ที่ผ่านมา นักเรียนของเราทุกรุ่น ถ้าให้ออกมาพูดหน้าชั้นเรียนที่ไร ก็รีรอ ทำทาง ที่แสดงออกมา คือ ออกมาเฉยๆ ไม่พูด ถ้าจะพูดมาสักคำก็ซ้ำและเบา ฟังไม่ได้ยิน ไม่รู้เรื่อง แต่ทั้งนี้ก็คิดว่าต้องทำให้ได้ เพื่อทุกฝ่าย

เมื่อได้ไปศึกษา เรียนรู้ จากประสบการณ์ตรงแล้วก็นำเอาแนวทางของเขามาผสมผสานกับของเรา ก็เริ่มกับนักเรียนเราด้วยหลักประชาธิปไตย ในการคัดเลือกนักเรียน มีทั้งเพื่อนเสนอและเสนอตนเอง ซึ่งนักเรียนที่ได้รับการคัดเลือกก็ยอมรับตนเองดี สรุป ได้มาจำนวน 6 คน คือ เด็กหญิงพัชกร วิไล ชินไธสง เด็กหญิงอุณดา คาเด เด็กหญิงหุซัยนี หาโสีะ เด็กหญิงรุจิกาญจน์ หลังเกตุ เด็กชายชยันอล หลีหัวเขา และเด็กชายอาริฟ หลีหัวเขา

เมื่อได้นักเรียนที่เป็นตัวแทนในการนำเสนอแล้ว ก็สอนนักเรียนทั้งชั้น ชักถามขั้นตอนการสอนตั้งแต่แรกจนถึงวันนี้ ซึ่งนักเรียนก็บอกว่า เล่นนิทาน แนะนำตนเอง เล่นเกม บทบาทสมมุติ เรื่องใกล้ตัว วิเคราะห์และจำแนกเรื่อง ย้อนรอยกระบวนการ พัฒนาโจทย์ ตั้งคำถามย่อย ค้นหาวิธีการเก็บข้อมูล โดยให้คู่มือประกอบ แล้วครูกำหนดขั้นตอนให้แต่ละคน

ในการซ้อม ครูก็ให้นักเรียนแต่ละคนลำดับเหตุการณ์แต่ละขั้นตอนเอง ซึ่งเป็นสิ่งที่ภูมิใจมาก เนื่องจากเกิดจากการลำดับความคิดของตนเอง ไม่ได้เขียนให้นักเรียนไปท่อง นอกจากมีการช่วยเสริมหรือเติมเต็ม แล้วให้นักเรียนทุกคนมาฝึกฝนโดยไม่กำหนดวัน เวลา ที่ตายตัว เมื่อนักเรียนมาฝึกฝนแล้วของใครที่บกพร่องหรือยังไม่ดีก็ให้ฝึกฝนแบบย้ำทำ ย้ำคิดให้เกิดทักษะ ในการฝึกถ้าวันไหนครูอารมณ์เสีย หรือความไม่พร้อมทั้ง 2 ฝ่าย ก็หยุดก่อนแล้วตั้งสติวันใหม่อีก ซึ่งสรุปแล้วต้องเกิดความร่วมมือและอดทน ฝึกฝน ทั้ง 2 ฝ่าย ก็พอใจในจุดหนึ่งว่านักเรียนทำได้ ซึ่งครูสอนในชนบทชอบคิดและเปรียบเทียบกับนักเรียนเรากับนักเรียนในเมือง ว่า ยากนะ นักเรียนเราทำไม่ได้แน่ ขาดหน้า ทั้งตัวครู ผู้บริหาร และชื่อเสียงโรงเรียน แบบทำไป ปั่นไป

วันที่ 1 ธันวาคม 2554 ซ้อมใหญ่ให้ ผอ. ก่อนซ้อมใหญ่ ผอ. ประชุม วางแผน และให้ทุกคน ส่งโครงการ เพื่อตรวจความพร้อมและความถูกต้อง

เป็นเวทีแรกและการเปิดตัวครั้งแรกของนักเรียน นักเรียนก็พูดได้ตรงประเด็นตามที่กำหนดในกระบวนการมีของอุณดา คาเด ที่ค่อนข้างขลุ่ยขลัก ขาดความคล่อง เนื่องจากเนื้อหามาก

เมื่อนักเรียนพูดเสร็จ ผอ. comment ว่า นักเรียนแต่ละคนพูดได้ดีแล้ว แต่ควรแบ่งเนื้อหาให้เหมาะสมเพราะของอุณดา จะมากเกินไป และเรื่องมารยาท ต้องวางตัว บุคลิก ให้เรียบร้อย การแนะนำตัวให้แนะนำแบบอิสลามด้วย การไหว้ต้องไหว้ให้สวย

อีกครั้ง เป็นครั้งที่ 2 .ในวันที่ 5 ธันวาคม 2554 นายพิเชษฐ์ เบญจมาศ และนางกริยะ หลีเคราะห์ได้มาเป็นพี่เลี้ยงในการซ้อมใหญ่ร่วมกับ ผ.อ.

ช่วงเช้า ก็นำนักเรียนมา แต่นักเรียนที่นำเสนอขาดไป 1 คน ขออนุญาตไปภูเก็ต ก็ค่อนข้างลำบากใจตนเอง เพราะไม่ครบจะทำอย่างไรดี จะไม่ให้ไปก็ไม่ได้ เพราะกลัวกระทบชุมชน และเป็นช่วงวันหยุดต่อกัน 3 วัน ยังไงก็ยังไงเมื่อไปถึง ก็ได้รับการตอบรับว่าไม่ครบ ก็เลยไม่ได้ซ้อมแต่ให้มาซ้อมในช่วงบ่าย เป็นเหตุการณ์ที่เกิดความวิตก กังวล สับสนเพราะต้องแก้ปัญหาในช่วงนั้น และเวลาน้อยมาก อีกทั้งตัวนักเรียนเองก็ไม่ได้รู้ทำได้ไหมยังงี้ก็ต้องทำให้ได้ ก็มาหาวิธีการ โดยให้พูดคนละ 2 เรื่อง พอไปขึ้นเวทีซ้อม นักเรียนก็พูดได้ แต่ค่อนข้างขลุกขลักบ้าง ครูต้องคอยช่วยคำพูดและเสริมบ้าง

หลังจากจบการนำเสนอแล้ว ได้รับการ comment .ใด จากนายพิเชษฐ์ ถามว่าเหนื่อยไหม จากการนั่งของนักเรียนที่ดูแล้วค่อนข้างเกร็ง การแนะนำตัวให้ทำแบบอิสลามด้วย กริยามารยาทให้เรียบร้อย พูดจาให้ไพเราะ

กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมหนึ่งที่จะสำเร็จมาได้จุดหนึ่ง ก็มีหลายรสชาติ ทั้งอารมณ์ครู นักเรียน บางวันครูก็อารมณ์เสียเอาไม่ทัน นักเรียนก็เบื่อ แต่นักเรียนจะชอบมากกว่า อยากฝึก อยากทำ อาจจะเป็นเพราะความมั่นใจมีความเชื่อมั่นเพราะทุกครั้งครูก็จะให้ขวัญกำลังใจโดยการชื่นชม

กิจกรรมทดลองการจัดกระบวนการเรียนรู้ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง ศึกษาวิธีป้องกันโรคเอดส์ เพื่อหาวิธีปรับตัวให้เข้าสังคมกับผู้ที่ติดเชื้อเอดส์ได้อย่างปลอดภัย มีวิธีการและขั้นตอนการนำเสนอดังนี้

ในการจัดกิจกรรมทดลองจัดกระบวนการเรียนรู้ ครูรับสมัครผู้ที่นำเสนอบนเวที ปรากฏว่า มีผู้สมัครประมาณ 10 คน แต่ละคนสมัครด้วยความเต็มใจและอยากมีส่วนร่วมในกิจกรรม ต่อจากนั้น ครูให้นักเรียนฝึกพูดปากเปล่าหน้าชั้นเรียน ฝึกถือและพูดกับไมโครโฟน พร้อมทั้งครูคอยสังเกตบุคลิก ท่าทาง น้ำเสียง ความมั่นใจและความตั้งใจ ในที่สุดคัดเลือกให้เหลือ 6 คน คือ เด็กหญิงกิตติยา หาสกุล, เด็กหญิงวรารักษ์ เล็งสิทธิ์, เด็กหญิงสุวิดา บังคม, เด็กหญิงสกุลดา อูสอิด, เด็กหญิงสุรียา หลีมานัน และเด็กชายอัมรัน คาเด เมื่อได้ผู้นำเสนอแล้ว ก็เข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ ตั้งแต่ขั้นตอนที่ 1 ถึงขั้นตอนที่ 6 โดยใช้วิธี “เล่าสู่กันฟัง” โดยครูให้นักเรียนทุกคนช่วยกันเล่าเรื่องราวตามลำดับขั้นตอนที่นักเรียนได้ร่วมทำกิจกรรมด้วยกัน บางคนจำได้บ้าง จำไม่ได้บ้าง เนื่องจากเวลาล่วงเลยมานับเป็นเวลาหลายเดือน ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ถึงเดือนพฤศจิกายน ครูให้นักเรียนเล่าต่อ ๆ กัน กิจกรรมใดที่บางคนจำไม่ได้ คนอื่นอาจจะจำได้ แล้วมาช่วยกันเติมเต็มให้ครบถ้วน และสมบูรณ์แบบ จนทุกคนเล่าได้ต่อเนื่องตั้งแต่ขั้นตอนที่ 1 เรียนรู้เรื่องใกล้ตัว จนถึงขั้นตอนการเขียนโครงงาน เมื่อทุกคนเล่าเหตุการณ์และเรื่องราวได้แล้ว ก็ให้นักเรียน 6 คน ที่จะนำเสนอมาเรียบเรียงเรื่องราวทุกขั้นตอน ให้ต่อเนื่อง แล้วแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละคนเป็น เรื่อง ๆ ไป ต่อจากนั้นเมื่อแบ่งหน้าที่แล้วก็ให้แต่ละคนซ้อมพูดในส่วนที่ตนเองรับผิดชอบ เมื่อจำเนื้อหาได้แล้ว จึงมาพูดให้ต่อเนื่องเป็นเรื่องเดียวกัน ตั้งแต่ขั้นตอนที่ 1 ถึงขั้นตอนที่ 6 หลาย ๆ ครั้ง พร้อมกับซักซ้อมการตอบคำถาม โดยครูและเพื่อน ๆ ช่วยกันซักถาม แล้วครูสังเกตดูไหวพริบบุคลิกในการตอบคำถามของนักเรียนที่นำเสนอด้วย

ทุกคนช่วยกันคิดและเขียนโครงงานลงในกระดาษบุฟและทำแผ่นพับโครงงาน แล้วนำเสนอผู้บริหารให้ตรวจสอบความถูกต้อง ส่วนนักเรียนคนที่มีความสามารถในการวาดภาพ เช่นเด็กชายไฟซอล หาโล๊ะ , เด็กชายอาณิฟ บาราสัน เด็กชายศรัณสิริ โต๊ะอุเส็น และเด็กขายนัดสรัน หลีเส้น ก็ช่วยกันวาดภาพเกี่ยวกับเนื้อหาสาระเรื่องโรคเอดส์ เช่นวิธีป้องกันโรคเอดส์ การดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมร่วมกับผู้ติดเชื้อเอดส์ ชีวิตสดใสห่างไกลเอดส์ เขียนแผ่นพับโครงงาน ทำสมุดเล่มเล็กเรื่องข้อตกลงในการทำงาน เขียนรายชื่อสมาชิกและบทบาทหน้าที่ของสมาชิกแต่ละคนภายในกลุ่ม ส่วนนักเรียนที่นำเสนอ 6 คน

ก็ชักซ้อม ทุกคนช่วยกันทำงานอย่างมุ่งมั่น ให้ความร่วมมือ ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อให้งานการนำเสนอโครงงานวิจัยประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ

วันที่ 4 ธันวาคม 2554

วันนี้เป็นวันซ้อมใหญ่ ทุกคนรู้สึกตื่นเต้น รวมทั้งผู้นำเสนอด้วย เพื่อน ๆ คอยเป็นกำลังใจให้ “ช่วงเช้านายพิเชษฐ์ เบญจมาศ เจ้าหน้าที่ สกว. เดินทางมาถึงโรงเรียนเพื่อทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงและผู้นำในการนำเสนอโครงงานวิจัย ทุกคนรู้สึกตื่นเต้นและยินดีเมื่อได้พบ “ครูเชษฐ์” ผู้ที่มีอัธยาศัยและมนุษยสัมพันธ์ จนกระทั่งช่วงสาย ๆ ทุกชั้นเตรียมตัวขึ้นเวทีซ้อมใหญ่เพื่อนำเสนอโครงงานวิจัยในชั้นของตนเอง

การนำเสนอโครงงานวิจัยของนักเรียนชั้น ป.4 ในเรื่อง “ศึกษาวิธีป้องกันเอดส์ เพื่อหาวิธีปรับตัวให้เข้ากับสังคมกับผู้ติดเชื้อเอดส์ได้อย่างปลอดภัย”

บรรยากาศในการซ้อมใหญ่ นักเรียนทั้ง 6 คน สามารถนำเสนอได้ดีและได้รับคำชมจาก “ครูเชษฐ์” ว่ายอดเยี่ยม ทำให้นักเรียนเกิดความภูมิใจและมีความมั่นใจที่จะนำเสนอในเวทีจริงในวันที่ 6 ธันวาคม 2554

ผู้นำเสนอทั้ง 6 คนได้รับคำชมจากครูเชษฐ์ คือ เสียงดัง ฟังชัด พูดได้ชัดเจน มีความมั่นใจกล้าแสดงออก ไม่ประหม่า ไม่ตื่นเวที วางแผน และเตรียมตัวมาเป็นอย่างดี “ครูเชษฐ์” ได้คอมเมนต์ และให้ข้อเสนอแนะ ว่า ให้ปรับเปลี่ยนการนำเสนอจากการท่อง เป็นการพูดและ เล่าเรื่อง บุคลิกต้องนั่งตัวตรง มีสง่า

วันที่ 5 ธันวาคม 2554

วันนี้นักเรียนซ้อมใหญ่เป็นครั้งสุดท้าย วันนี้นางกริยะ หลีเคราะห์ เจ้าหน้าที่ สกว. เข้ามาสมทบอีกคน เพื่อเป็นพี่เลี้ยงและให้คำแนะนำร่วมกับครูเชษฐ์ บรรยากาศในการซ้อมใหญ่ นักเรียนนำเสนอได้ดีเช่นเดิม และได้รับคำชมจากเจ้าหน้าที่ สกว. ทั้งสองท่าน ทำให้นักเรียนมีความภูมิใจและมีความมั่นใจมากยิ่งขึ้น

ในส่วนของการเขียนโครงงาน เรื่อง “ศึกษาวิธีป้องกันเอดส์ เพื่อหาวิธีปรับตัวให้เข้ากับสังคมกับผู้ติดเชื้อเอดส์ได้อย่างปลอดภัย” ได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบเล็กน้อย เพื่อความถูกต้องและเหมาะสม และได้รับคำชมจากวิทยากรทั้งสองท่านว่า “เขียนได้ละเอียด ถูกต้องตามขั้นตอน สามารถยึดถือเป็นแบบอย่างได้” หลังจากนั้น ในช่วงบ่าย ครูและนักเรียนได้ช่วยกันจัดป้ายนิเทศ “โครงงานวิจัยเรื่อง โรคเอดส์” เพื่อนำมาจัดนิทรรศการผลงานการนำเสนอโครงงานวิจัยของโรงเรียน

บ้านโคกประดู่ ในวันที่ 6 ธันวาคม 2554 โดยในส่วนของชั้น ป.4 ที่นำเสนอโครงการเรื่องโรคเอดส์ นั้น นักเรียนทุกคนได้ช่วยกันจัด โดยนำผลงานการเขียนโครงการวิจัยลงในแผ่นพับด้วยลายมือของนักเรียนเอง การวาดภาพระบายสีเรื่องโรคเอดส์ด้วยฝีมือของนักเรียน ประมวลภาพการทำกิจกรรมงานวิจัย การศึกษาหาข้อมูล การเดินทางออกสำรวจและการรับฟังคำบรรยายและการให้ความรู้ของวิทยากร ขั้นตอนการนำเสนอโครงการ มาจัดแสดงที่ป้ายนิเทศ เมื่อจัดเสร็จแล้ว นักเรียนทุกคนที่มีส่วนร่วมต่างรู้สึกดีใจ ภาคภูมิใจในผลงานของตนที่ได้เข้าร่วมงานวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ทุกคนรวมทั้งครูผู้ทำหน้าที่เป็นนักจัดกระบวนการและเป็นที่ปรึกษาหายเหนื่อยเป็นปลิดทิ้ง

กิจกรรมทดลองการจัดกระบวนการเรียนรู้ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ในวันที่ 2 ธันวาคม 2554 ทางโรงเรียนได้จัดให้นักเรียนที่อาสาจะพูดนำเสนอเวทีในวันที่ 6 ธันวาคม 2554 นั้นได้ซักซ้อมการพูดเพื่อเตรียมความพร้อม โดยมีผู้อสาที่จะนำเสนอสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ดังนี้คือ 1. เด็กหญิงคอลีเยะ เส้นสั้น 2. เด็กหญิงกานาซีเราะฮ์ กูหา 3. เด็กชายอับดุลซอริฟ ตำบลัน 4. เด็กหญิงนัสมีนา หาโล๊ะ และ 5. เด็กหญิงอารียา โมมะหัด ซึ่งทุกคนได้ซักซ้อมการนำเสนอการพูดหน้าชั้นเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในเวลา 15.00 นาฬิกา โดยในวันนี้ นักเรียนส่วนใหญ่ได้นำเสนอข้อมูลและกระบวนการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยไม่ค่อยต่อเนื่อง เนื้อหาข้อมูลไม่ชัดเจน และนักเรียนบางคนพูดเร็วจับใจความไม่ได้ เช่น เด็กหญิงกานาซีเราะฮ์ ครูช่วยแนะนำให้นักเรียนพูดช้าๆ พูดเป็นไปตามธรรมชาติ และให้กำลังใจแก่นักเรียนว่าที่นักเรียนพูดมานั้นก็อยู่ในเกณฑ์ดี แต่ถ้าหากว่านักเรียนพูดช้ากว่านี้ก็จะดีมาก และมีปัญหาอุปสรรคอีกอย่างคือ เด็กชายอับดุลซอริฟ ตำบลัน พูดนำเสนอไม่ค่อยมั่นใจในตนเองเนื่องจากว่านำเสนอข้อมูลไม่ต่อเนื่องกับเพื่อน และครูช่วยแนะนำแก่นักเรียนว่านักเรียนควรลำดับเหตุการณ์ตามที่พวกเราได้เรียนมา และครูได้ช่วยบอกข้อบกพร่องในการนำเสนอในวันนี้แก่นักเรียนทุกคนเพื่อที่จะให้นักเรียนได้ปรับปรุงในวันต่อไป

ในวันเสาร์ที่ 3 ธันวาคม 2554 นักเรียนก็มาซักซ้อมการพูดนำเสนอเวทีอีกครั้งหนึ่ง โดยนักเรียนมาซ้อมตั้งแต่เวลา 09.00 นาฬิกาโดยซ้อมที่ห้องสมุดโรงเรียน นักเรียนซ้อมตั้งแต่กระบวนการแรกเลยคือการแนะนำชื่อ การไหว้ การพูดตามหัวข้อที่ได้รับมอบหมายไว้ดังนี้ เด็กหญิงคอลีเยะ เส้นสั้น นำเสนอในหัวข้อเรื่องเรียนรู้เรื่องใกล้ตัว เด็กหญิงกานาซีเราะฮ์ กูหา นำเสนอในหัวข้อเรื่องการวิเคราะห์จำแนกและเลือกเรื่อง เด็กชายอับดุลซอริฟ ตำบลัน นำเสนอในหัวข้อการย้อนรอยกระบวนการ เด็กหญิงนัสมีนา หาโล๊ะ นำเสนอในหัวข้อการพัฒนาจิตวิทยวิจัยและการตั้งคำถามย่อย ส่วนเด็กหญิงอารียา โมมะหัด นำเสนอในหัวข้อขั้นตอนการค้นหาวิธีการเก็บข้อมูล ซึ่งในวันนี้มีปัญหาในการนำเสนอเพราะว่าเด็กชายอับดุลซอริฟ และเด็กหญิงนัสมีนา มาไม่ตรงเวลานัดหมายทำให้นักเรียนคนอื่นเสียเวลาด้วย ดังนั้นครูและนักเรียนที่มาตรงเวลาช่วยกันแก้ปัญหาด้วยการซ้อมก่อนและครูให้กำลังใจและชมเชยคนที่ตรงต่อเวลา พอนักเรียนมาครบทุกคนแล้วครูให้นักเรียนซ้อมพร้อมกันแต่เด็กชายอับดุลซอริฟ ก็ยังพูดนำเสนอไม่ค่อยต่อเนื่องกับเพื่อน อับดุลซอริฟเลยเสนอว่าตนเองค่อยนำเสนอครั้งต่อไปก็ได้ พอเด็กหญิงอัสมา ย่าหลี ขออาसानำเสนอในหัวข้อที่อับดุลซอริฟรับผิดชอบอยู่แทน หลังจากนั้นทุกคนได้ซักซ้อมอีกครั้งหนึ่ง ปรากฏว่าทุกคนพูดได้ดีขึ้น เนื้อหาและขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้มีความต่อเนื่องกัน

ในวันอาทิตย์ที่ 4 ธันวาคม 2554 ทุกคนได้มาซักซ้อมการพูดอย่างพร้อมเพรียงและครูได้ซ้อมการตอบคำถาม แต่นักเรียนยังตอบคำถามได้ไม่ค่อยคล่อง ขาดความมั่นใจในการตอบ ครูได้ให้

ข้อเสนอแนะโดยให้นักเรียนมีความกล้าในการแสดงความคิดเห็น ถึงแม้ว่าคำตอบของเราตอบไม่ถูกก็ไม่เป็นไร เพราะแต่ละคนมีความคิดที่แตกต่างกันทุกคนสามารถแสดงความคิดเห็นได้และมีเหตุผลในการคิดกันทุกคน

ในวันที่ 5 ธันวาคม 2554 ครูพานักเรียนมาซ้อมใหญ่บนเวทีในห้องประชุมใหญ่ร่วมกับนักเรียนชั้นอื่นๆ ซึ่งในวันนี้นักเรียนส่วนใหญ่พูดได้ดีขึ้น และผู้อำนวยการทรงโถม ขุนละออง เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการซักซ้อมนักเรียนและตั้งคำถาม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 การพูดนำเสนอได้ดีขึ้นแต่การตอบคำถามควรไปซักซ้อมให้มากกว่าเดิม หลังจากนั้นทุกคนไปซ้อมที่ห้องเรียนของแต่ละชั้นเรียนอีกครั้งหนึ่ง เมื่อเสร็จจากการซ้อมแล้วครูมาประชุมที่ห้องประชุมเล็กเพื่อเตรียมความพร้อมในการนำเสนอเวที และในช่วงเวลาก่อนจะกลับบ้านทุกคนได้จัดเตรียมเอกสารหลักฐานเพื่อนำมาจัดแสดงในวันที่ 6 ธันวาคม 2554 ต่อไป

โรงเรียนบ้านโคกประดู่ ได้จัดกิจกรรมทดลองปฏิบัติกับครูและนักเรียน ณ ห้องประชุมโรงเรียนบ้านโคกประดู่ เมื่อวันที่ 2 - 4 ธ.ค. 54 โดยเหมือนเป็นการซ้อมใหญ่ ครูทุกคนต้องไปฝึกเด็กให้ได้ตามขั้นตอน นอกจากนั้นแล้วเด็กต้องมีการยาพในการขึ้นเวที ตั้งแต่การนั่ง การพูด การตอบคำถาม การใช้ไมโครโฟน การไหว้ ฯลฯ และในวันที่ 2 ธ.ค. 54 แต่ละชั้นก็จะขึ้นเวที ผอ.จะเป็นคน Comment ครูทุกคนต้องนั่งดูและจดบันทึกข้อบกพร่องเพื่อนำไปแก้ไข คราวนี้โรงเรียนมีเป้าหมายเพิ่มขึ้น

คือ จำนวนเด็ก 26 คน เครือข่ายผู้ปกครอง 15 คน ครู 10 คน

ผลที่เกิด ครูนักจัดกระบวนการ ได้เตรียมความพร้อมมากขึ้นเตรียมเอกสาร ชิ้นงาน ฝึกเด็กจัดป้ายนิเทศ ทำแผ่นพับ ส่วนผู้เรียนก็มีความมั่นใจมากขึ้น กล้าแสดงออก ตอบคำถามได้ เพราะได้ ลงไปทำและเก็บข้อมูลจริง ส่วนชุมชนได้เข้ามาช่วยในส่วนของการแสดง การทำอาหาร ในการเตรียมความพร้อมก่อนเปิดเวทีจริง

13. กิจกรรมเวทีรูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ (กิจกรรมเวทีนำเสนอโครงงานวิจัยเด็ก)

โรงเรียนบ้านโคกประดู่ ได้ทำการเปิดเวทีรูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยให้ครูที่เลือกเรื่องไปแล้ว ได้ทำการพัฒนาโจทย์ เหล่าโจทย์ โดยเรื่องจัดทำเป็นโครงงาน แต่ละชั้นขึ้นนำเสนอโครงงานซึ่งมีทั้งหมด 5 โครงงานด้วยกัน ในวันที่ 6 ธันวาคม 2554 ณ ห้องประชุมโรงเรียนบ้านโคก-ประดู่ มีโครงงาน ดังนี้

- 1.ชื่อโครงงานการทำขนมโคจากสีดอกอัญชัน ผู้รับผิดชอบ ชันอนุบาล 1-2
- 2.ชื่อโครงงานศึกษาวิธีการขับซี้รถจักรยานให้ปลอดภัย ผู้รับผิดชอบชั้นประถมศึกษาปีที่1
- 3.ชื่อโครงงานศึกษาวิธีการการทำขนมไข่เต่า ผู้รับผิดชอบ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
- 4.ชื่อโครงงานศึกษาวิธีการป้องกันโรคเอดส์ ผู้รับผิดชอบ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
- 5.ชื่อโครงงานศึกษาวิธีการทำพวงกุญแจจากเชือกสี ผู้รับผิดชอบ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

โครงงานของเด็ก เด็กต้องนำเสนอ ต้องฝึกทักษะ ทำสื่อเอกสาร เขียนแผ่นชาร์ท / กระดาษรูป ตัว Paper ฝึกเด็กนำเสนอเหมือนเวทีจริง อย่าให้เด็กเขินอาย ผู้ทรงคุณวุฒิจะเชิญใครมาบ้าง ผู้บริหาร- ต้องออกแบบร่วมกับครูอย่างไร ในกำหนดการ เปิดเวทีด้วยทอล์คโชว์บริบทของโรงเรียนบ้านโคกประดู่ ผอ. กล่าวต้อนรับผู้มาร่วมงาน มีพิธีกรเป็นนักเรียน 2 ชุด เข้า - บ่าย

หลังจากนั้นก็นำเสนอที่มาของโครงการที่ได้รับการสนับสนุนจาก สกว. หลังจากนั้นแนะนำผู้ทรงคุณวุฒิ และ ผอ. เครือข่าย 11 โรงเรียน เวทีแรก ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โครงการ

ศึกษาวิธีการขับซึ้งจักรยานให้ปลอดภัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โครงการ ศึกษาวิธีการทำขนมไข่เต่า จากนั้นก็เป็นไฮไลท์ของโรงเรียน คือการนำเสนอของชั้นอนุบาล เรื่อง การทำขนมโคจากสืดอกอัญชัน ส่วนคณะครูก็คอยควบคุมนักเรียนที่ขึ้นนำเสนอ และทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายช่วงบ่ายชั้น ป.4 เรื่องศึกษาวิธีป้องกันโรคเอดส์ มีการใช้ Power Point ซึ่งเด็กได้ดำเนินการเองทุกขั้นตอน ตามด้วยชั้น ป.6 เรื่องศึกษาวิธีการทำพวงกุญแจจากเชือกสี มีการใช้ Power Point ซึ่งเด็กได้ดำเนินการเองทุกขั้นตอน จบด้วย Fashion show ย้อนยุคของโคกประดู่ปิดเวทีด้วยความลงตัว เพราะอะไร เพราะความร่วมมือจากภาคีทุกฝ่าย โดยเฉพาะเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียน ผู้ปกครอง คณะครู และทีม สกว. ซึ่งคุณพิเชษฐ์ เบญจมาศ ได้เข้ามาดูแลเป็นอย่างดี ตามบทบาทและหน้าที่ ผลที่เกิดขึ้น เด็กกล้าแสดงออก เด็กมีความมั่นใจ เด็กมีทักษะในการพูด

ผลที่เกิดขึ้นกับครู ครูมั่นใจในการจัดกระบวนการ ครูเปลี่ยนพฤติกรรมครูกับการวิจัย คงไปกันได้ครูได้ใกล้ชิดเด็ก ผู้ปกครองผลที่เกิดขึ้นกับผู้บริหาร ใช้ภาคีเครือข่าย เกิดการมีส่วนร่วม เครือข่ายช่วยจัดกิจกรรมวิจัย ได้แนวทางการพัฒนาใหม่

กิจกรรมเวทีนำเสนอโครงการวิจัยเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

การจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยชั้นเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีดังนี้

1 สัปดาห์ก่อนจะนำผลงานเสนอบนเวที มีการซ้อมทุกวัน ใช้นักเรียนจำนวน 5 คน แบ่งขั้นตอนกันพูดตามความสนใจ เด็กชายศักรินทร์ และสัน พูดขั้นตอนที่ 1 เรียนรู้เรื่องใกล้ตัว ขั้นตอนที่ 6 ค้นหาวิธีการเก็บข้อมูล เด็กชายอารันย์ บาราสัน พูดขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์จำแนกและเลือกเรื่อง ขั้นตอนที่ 3 ย้อนรอยกระบวนการ ขั้นตอนที่ 6 ค้นหาวิธีการเก็บข้อมูล เด็กชายมุฮัมมัดตอริก หาโล๊ะ พูดขั้นตอนที่ 4 การพัฒนาโจทย์วิจัย เด็กชายอับดุลลาฎีฟ นาคสง่า พูดขั้นตอนที่ 5 ตั้งคำถามย่อย เด็กชายอานาศิฟ หมาดโต๊ะโสะ พูดขั้นตอนที่ 6 ค้นหาวิธีการเก็บข้อมูล

วันที่ 5 ธันวาคม 2554 ได้มีการซ้อมใหญ่ที่ห้องประชุม นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ขึ้นเวทีซ้อมในตอนภาคเช้า แต่เหตุการณ์ที่ไม่น่าจะเกิดกลับเกิด นักเรียนตื่นเวที พูดไม่ออก พูดเสียงค่อย ไม่อยากจะทำอะไร พูดไม่เป็นไปตามขั้นตอนเท่าไร ตอนที่ซ้อมในห้องเรียนพอดูและฟัง สาเหตุเกิดจากนักเรียนไม่คุ้นเคยกับสถานที่ มี ผอ.เชษฐ์ คอยดูแลและให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ เชษฐ์ต้องสอนนักเรียนใหม่หมดทุกคนด้วยมารยาทในการพูดและการวางตัว ด้วยการกล่าวสละม เน้นนำชื่อ นามสกุล เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีคุณครูสาวท บุษรัตน์ เป็นครูประจำชั้น การปฏิบัติบนเวทีนี้ให้ตัวตรง ขาไม่กระดิก ไม่แย่งไมค์ ไม่แย่งกันพูด เมื่อเชษฐ์แนะนำเสร็จ ครูประจำชั้นนำนักเรียนกลับห้องเรียนเริ่มต้นซ้อมกันใหม่ด้วยการให้อ่านข้อความบนกระดานปรู๊ฟ โครงการวิจัยของนักเรียนที่ทำขึ้นครูให้นักเรียนซ้อมใหม่ 3 ครั้ง ตอนเย็น ผอ.เรียกนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซ้อมใหม่อีกครั้งที่ห้องประชุม คราวนี้นักเรียนทำได้ดีกว่าครั้งแรก มีเด็กชายศักรินทร์ และสัน คนเดียวที่ต้องปรับปรุงให้มาก เพราะการอ่านหนังสือยังไม่คล่อง คุณบุหลัน เจ้าหน้าที่ สกว. อนุญาตให้นำกระดานขึ้นไปให้นักเรียนคนอื่นเปิดให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ดูได้ ส่วนครูให้ขึ้นบนเวทีได้ ทำหน้าที่เป็นพิธีกร คอยกระตุ้นนักเรียน

วันที่ 6 ธันวาคม 2554 เปิดเวทีนำเสนอโครงการวิจัยเรื่อง ศึกษาวิธีการขับซึ้งจักรยานให้ปลอดภัยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้นำเสนอกิจกรรมทดลองจัดกระบวนการเรียนรู้ ในตอนเช้า เด็กชายศักรินทร์ และสัน จะทำหน้าที่เป็นประธาน กล่าวนำ ด้วยการสถามแขกผู้มีเกียรติ และแนะนำ ชื่อ นามสกุล เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีคุณครูสาวท บุญรัตน์ เป็นครูประจำชั้น ตามด้วยเพื่อนๆอีก 4 คน นักเรียนทุกคนจะรับผิดชอบขั้นตอนที่อาสาพูดทุกคนด้วยความเชื่อมั่น เสียงดัง ฟังแล้วรู้เรื่อง พูดได้ถ้อยชัด ไม่อาย คนที่พูดเสียงไม่ค่อยดัง คือ เด็กชายอาร์นย์ บาราสัน ครูคอยกระตุ้นให้พูดเสียงดังหลายครั้ง ทุกคนพูดได้ถูกต้องตามขั้นตอนถึงแม้บางครั้งจะมองดูในกระดาษปรับบ้าง แต่การอ่านหนังสืออ่านได้ถูกต้อง ชัดเจนทุกคน ครบขั้นตอนคือขั้นตอนที่ 1-6

สรุปผลการทำกิจกรรมทดลองจัดกระบวนการเรียนรู้ในครั้งนี้ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาพรวมทำได้ดี เพราะนักเรียนอ่านหนังสือออก กรรมการแนะนำเรื่องการเขียนโครงการ มีบ้างค่านักเรียนเขียนผิด เช่น โครงการ เขียนเป็น โรงงาน ก้านล้อ เขียนเป็น ก้านล้อ นักเรียนได้นำคำแนะนำมาปรับปรุงแล้ว

ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ขอขอบคุณผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมให้กับลูกของท่านที่นำเสนอผลงานบนเวที โดยการฝึกให้นักเรียน อ่าน พูด คณะกรรมการทุกท่านชมเป็นเสียงเดียวกันคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 อ่านหนังสือออก ส่วนโครงการนักเรียนช่วยกันเขียนมี เด็กชายบุครี หลงตา เด็กชายอาร์นย์ บาราสัน เด็กชายอานาคีพ หมายโต๊ะโละ เด็กชายจารุวัฒน์ อบทอง เด็กหญิงยุสนี หมายเหม เด็กหญิงณัฐยา หมันดี วาดภาพ เด็กชายอัฟฟาน สหบดีดิน เด็กชายศักรินทร์ และสัน เด็กชายมุฮัมมัดตอริก หาโละ ส่วนนักเรียนที่เหลือช่วยกันระบายสี จนโครงการวิจัยเรื่องศึกษาวิธีการขับซึ้งจักรยานให้ปลอดภัยสำเร็จไปด้วยดี

กิจกรรมเวทีนำเสนอโครงการวิจัยเด็ก(อนุบาล)

5 ธันวาคม 2554 ก่อนถึงวันเสนอโครงการวิจัย ได้นำเด็กขึ้นเวที 3 ครั้ง ต่อจากนั้นกลับมาจัดกิจกรรมที่ห้องเรียน อีก 2 ครั้ง ก็ให้เด็กกลับบ้าน แต่เด็กก็ไม่ยอมกลับบ้าน ครูเองก็จัดทำแผ่นป้ายนิทรรศการของห้องเรียน หลังจากนั้นท่านผู้อำนวยการโรงเรียนเชิญคุณครูประชุมนัดแนะการเตรียมงานในวันพรุ่งนี้ ขอให้คุณครูมาถึงโรงเรียน 6 โมงเช้า เพื่อจัดเตรียมสถานที่ การเตรียมของว่างให้แขกผู้มีเกียรติ จัดตั้งแผ่นป้ายนิทรรศการของแต่ละชั้นและช่วยรับแขก

รายการอนุบาลอยู่ช่วงใกล้เที่ยงหลังจากการนำเสนอของชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 แต่เมื่อชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 นำเสนอเสร็จ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เตรียมนำเสนอต่อ แต่ผู้อำนวยการโรงเรียนก็เปลี่ยนโปรแกรมอย่างกะทันหันให้ชั้นอนุบาลนำเสนอ ก่อน ชั้นอนุบาลนำเสนอโดยผู้นำของเด็กหญิงอิรฟานา ปะดุกา เด็กหญิงณัฐธิณี หาสกุล เด็กหญิงณัญญาวา จารุมณี และเด็กหญิงนาซีนิน นิโกบ กล่าวสวัสดิ์ แนะนำตัวเอง และแต่ละคนก็เล่าเรื่องต่อกัน มีการร้องเพลงอุทยานดอกไม้ และมีการถามคำถามแก่ผู้ชมด้วยเป็นการโต้ตอบกันระหว่างเด็กนำเสนอกับผู้ฟัง มีการกล่าวชมเชยด้วย

มาถึงฝ่ายคอมเม้นท์นำโดยนายสมพงษ์ หลีเคราะห์ นายhren อุสมา นายหุดดิน อุสมา และนายยงยุทธ ท่านก็ให้ข้อคิดว่าสำหรับเด็กอนุบาลน่าจะ让孩子ได้รู้จักสีแล้วนำเสนอภาพก็พอแล้วไม่ต้องไปทำเป็นขนม เด็กสามารถจัดทำเป็นโครงการได้ การเชื่อมโยงเนื้อหาในการพูดมีความต่อเนื่องกัน ขอชื่นชมเด็กกล้าแสดงออก เด็กเรียนรู้จากการจินตนาการ การย้อนทวนเล่า

ของจริงได้ เด็กมีการรับรู้ในสิ่งที่ครูจัดแล้วแปลเป็นการเรียนรู้(แสดงได้) การเชื่อมโยงจากจุดเล็กไปหาจุดใหญ่และสุดท้ายเป็นการเสริมสร้างความสุขในระหว่างเรียน เรียนอย่างมีความสุข

หลังจากการนำเสนอเสร็จแล้วผู้ปกครอง คนในชุมชน ครูกล่าวชมการนำเสนอของอนุบาลตัวเองในฐานะเป็นผู้รับผิดชอบรู้สึกดีใจมาก หายเหนื่อยเลยล่ะ แต่ก่อนที่จะนำเสนออย่างนี้ขอให้การนำเสนอบนเวทีของโรงเรียนบ้านโคกประดู่เป็นไปด้วยดีทุกชั้น ทุกอย่างที่มีขึ้นในวันที่ 6 ธันวาคม 2554

กิจกรรมเวทีนำเสนอโครงการวิจัยชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

จากการที่ได้มาของวันนี้ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร คณะครู นักเรียน ทางคณะ สกว. และชุมชน โดยเฉพาะชุมชนเริ่มจากความร่วมมือการจัดทำเวทีการนำเสนอการแสดงของนักเรียนคณะประดู่บาน การแสดงของนักเรียนชั้นอนุบาล การแสดงรีวิวประกอบเพลงมลายู การแสดงแฟชั่นโชว์ย้อนยุค และการร่วมมือด้านอื่น ๆ นอกจากนี้ ทางโรงเรียนจะประชุมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันเกือบทุกสัปดาห์ ในส่วนที่ช่วยเติมเต็มและพัฒนาความก้าวหน้าให้เป็นปัจจุบัน มีการวางแผน เตรียมพร้อม จนมาเป็นข้อป้ายเวทีนำเสนอกระบวนการวิจัยสู่ชุมชน หมายกำหนดการ ความรับผิดชอบในหน้าที่ของแต่ละบุคคล

จากหมายกำหนดการเวทีเริ่มเปิด เวลา 08.00 น. ส่วนตนเองได้รับผิดชอบด้านการลงทะเบียน ก็ได้การตอบรับอย่างดี มีผู้มาร่วม ให้เกียรติกันเกินเป้าหมาย วันนี้มาถึงโรงเรียนเวลา 06.00 น. เพื่อเตรียมพร้อมในด้านต่าง ๆ ขององค์กรรวมและส่วนตัว เช่น การจัดนิทรรศการ ผลงานนักเรียน

จากกำหนดการเปิดเวที เวลา 09.00 น. แต่ความไม่พร้อมของแขกผู้รับเชิญและชุมชนด้วยการเดินทางหรือเหตุผลอื่น ก็เลื่อนไปเวลา 10.00 น. เริ่มจากการแสดงของนักเรียนคณะประดู่บาน เป็นการแสดงที่ให้ความสนุก ชับขัน แต่แฝงด้วยข้อคิดและการแสดงของนักเรียนชั้นอนุบาล จากเดิมต่อจากนั้นก็เป็นการนำเสนอของนักเรียนชั้นอนุบาล 1-2 ป.1 และ ป.2 แต่ ผอ. ได้เปลี่ยนให้เป็น ป.1 ก่อน แล้วมาอนุบาล 1-2 แล้วมา ป. 2 เนื่องจากตอนซ้อมใหญ่ ความพร้อมนักเรียนชั้นอนุบาลมีมาก เก่ง กว่าชั้น ป.1 กลัวว่าชั้น ป.1 จะเกิดความประหม่า

ดังนั้นในช่วงเช้าก็เกิดอุปสรรค ไม่ได้เวลาตามหมายกำหนด เพราะเวลาไม่พอ ชั้น ป.2 และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ก็ต้องไปอยู่ช่วงบ่าย เนื่องจากอยู่ในช่วงคาบพักเที่ยง ก็เลยพูดหยอกเล่นกับเพื่อน ๆ ว่าจะกินข้าวให้อร่อยสักหน่อย อีกอย่าง ได้ข่าวว่า ผอ. สุทธิ สายสุนีย์ จะมา comment นักเรียนก็คงรับศึกหนักแน่ จากเสียงลือเสียงเล่าอ้าง เพราะจะถามลงลึกและละเอียด แต่ก็คิดอย่างเดียวว่า ให้นักเรียนเต็มที่ ทำจริง ลงพื้นที่จริง ก็ไม่ต้องกลัวอะไร เป็นการฝึกการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ทำให้นักเรียนเกิดทักษะ

พอถึงเวลาในการขึ้นเวทีของนักเรียน นักเรียนนำเสนอจนครบทุกคนตามกระบวนการขั้นตอนที่กำหนด ในความคิดตนเองมองว่า นักเรียนนำเสนอได้ดีกว่าซ้อมใหญ่ ที่เห็นชัดไม่มีความประหม่า มีความตั้งใจ มั่นใจ เชื่อมมั่นตนเอง อย่างเต็มที่ ก็พอใจมากและภูมิใจความสำเร็จช่วงหนึ่ง ซึ่งเหมาะกับระดับชั้นและถือว่าเป็นครั้งแรกของการขึ้นเวทีต่อสาธารณชน

หลังจากนั้น ก็ได้รับ comment จากผู้ทรงคุณวุฒิ

ผอ. สุทธิพูดได้เหมาะสมกับระดับชั้น เก่งมาก

คุณ. สมพงศ์ หลีเคราะห์ การลงลึกในการออกสำรวจ ต้องให้ชัดเจน และละเอียด เช่นถามถึงการเดินทาง ให้ทำแผนที่ประกอบ

ผอ. สิริ เต็นเป็น ยังขาดความมั่นใจในการตอบคำถาม และดูนักเรียนเริ่มรู้สึกเครียด ก็ให้นักเรียนร้องเพลง

จากการ comment ยอมรับและขอบคุณมาก และจะนำมาพัฒนาแก้ไขให้ตรงจุด แต่ขอเสนอแนะว่า ควรถามให้อยู่ในขอบเขต ตามขั้นตอนที่กำหนด ไม่ควรถามในเรื่องที่ยังเรียนไม่ถึง เพราะทำให้ นักเรียนขาดความเชื่อมั่น ความมั่นใจ ตระหนักตกใจเหมือนตนเองผิด และควรถามให้เหมาะสมกับระดับชั้น ไม่ควรใช้คำถามมากข้อเกินไป ใช้ประโยคยาวเกิน ในบางครั้งภาษาผู้ใหญ่กับเด็ก เข้าใจคนละอย่าง ควรชมและติให้ตรงจุด ควรใช้คำพูดที่ให้ขวัญกำลังใจบ้าง

หลังจากจบกระบวนการ ทุกฝ่ายก็ร่วมมือกัน ไม่ว่าจะเป็น ผอ, คณะครู ทาง สกว (นายพิเชษฐ์) พนักงานบริการ และชุมชน ร่วมกันเก็บและดูแลความเรียบร้อย จนงานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

กิจกรรมเวทีนำเสนอโครงการวิจัยชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง “ศึกษาวิธีป้องกันโรคเอดส์เพื่อหาวิธีปรับตัวให้เข้าสังคมกับผู้ติดเชื้อเอดส์ได้อย่างปลอดภัย”ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4” 6 ธันวาคม 2554

วันนี้ดิฉันพร้อมด้วยนางสิรินรา สิริพร ครูโรงเรียนบ้านโคกประดู่ เดินทางมาถึงโรงเรียนเวลา 06.00 น. เมื่อมาถึงปรากฏว่าท่าน ผู้อำนวยการ ทรงโถม ขุนละออง และนายพิเชษฐ์ เบญจมาศ เจ้าหน้าที่ สกว. เดินทางมาถึงก่อนแล้ว ในการจัดกิจกรรมในวันนี้ ดิฉันได้รับมอบหมายหน้าที่ให้เป็นฝ่ายปฏิคม ทำหน้าที่ต้อนรับคณะผู้บริหารของเครือข่ายเมืองสตูล 1 จำนวน 20 โรงเรียน คณะผู้บริหาร ครู นักเรียนจากโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการวิจัย ผู้ปกครองและแขกผู้มีเกียรติที่มาร่วมงาน ต่อจากนั้นได้จัดสถานที่สำหรับรับประทานอาหารเช้า ซึ่งมีกาแฟ ข้าวเหนียวหน้าสังขยา ซึ่งเป็นฝีมือของชาวบ้านโคกประดู่ เมื่อจัดสถานที่รับประทานอาหารเสร็จแล้ว ก็ไปจัดป้ายนิเทศในมุมนิทรรศการ แสดงโครงการวิจัยเรื่องโรคเอดส์ร่วมกับนักเรียน ซึ่งมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับวิธีป้องกันโรคเอดส์ การดำเนินชีวิตในสังคมของผู้ติดเชื้อเอดส์ ประมวลภาพการทำกิจกรรมโครงการวิจัย แผ่นพับโครงการวิจัย ซึ่งเขียนด้วยลายมือของนักเรียนเอง ขั้นตอนการนำเสนอโครงการวิจัย ผลงานการวาดภาพเรื่องโรคเอดส์ของนักเรียน สมุดเล่มเล็ก เรื่องการสร้างข้อตกลงในการออกเดินทางศึกษาหาข้อมูล นำมาจัดแสดงในมุมนิทรรศการ เมื่อจัดเสร็จแล้วนักเรียนต่างรู้สึกภาคภูมิใจในผลงาน พร้อมทั้งได้จัดทำสมุดเยี่ยมชม การนำเสนอโครงการวิจัย ให้ผู้เข้าร่วมงานได้บันทึกแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

จนกระทั่งเวลา 08.00 น. บรรดาแขกที่มาเยี่ยมชมงานเริ่มทยอยเดินทางมาถึง รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิ เช่น นายสุทธิ สายสุนีย์ ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลสตูล นายสมพงษ์ หลีเคราะห์ นางกริยะ หลีเคราะห์ นายहन หัสมา เจ้าหน้าที่ สกว. เดินทางมาถึง ดิฉันพร้อมด้วยนักเรียนและผู้ปกครองให้การต้อนรับ เชิญชวนรับประทานอาหารเช้าและเยี่ยมชมนิทรรศการ

ในการจัดงานโครงการวิจัยของโรงเรียนบ้านโคกประดู่ในครั้งนี้ใช้ชื่อว่า “เวทีการจัดกระบวนการเรียนรู้...สู่ชุมชน” โดยได้รับความร่วมมือจากคณะครู นักเรียน ผู้ปกครอง และเครือข่ายผู้ปกครองเป็นอย่างดี โดยเฉพาะการแสดงบนเวที 5 ชุด ซึ่งจัดสลับกับการนำเสนอโครงการวิจัย นักเรียนที่แสดงบนเวทีทั้ง 5 ชุด ได้รับการฝึกฝน ฝึกซ้อมและได้รับการสนับสนุนจากเครือข่ายผู้ปกครอง โดยเฉพาะนายอนุสรณ์ มาราสา ประธานเครือข่ายผู้ปกครอง ที่ให้ความร่วมมือ

ช่วยเหลือและสนับสนุนเป็นอย่างดี ต้องขอขอบคุณและชื่นชมมา ณ โอกาสนี้ ซึ่งการแสดงบนเวทีในวันนั้นได้รับคำชมเชยเป็นอย่างมาก ซึ่งจะเป็นขวัญและกำลังใจให้แก่นักเรียนที่ได้แสดงออกซึ่งความสามารถ ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการนำเสนอโครงการวิจัย

การมีส่วนร่วมของเพื่อน ๆ ในชั้นเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในการจัดเวที การจัดกระบวนการเรียนรู้สู่ชุมชน” ในวันนั้นก่อนจะเข้าวันนำเสนอโครงการทุกคนได้ให้ความร่วมมือในการจัดกระบวนการเรียนรู้ตั้งแต่ขั้นตอนที่ 1 – 6 เป็นอย่างดี ทำให้ทุกคนมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ กล้าแสดงออก มีความสามัคคี รู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม มีการระบวณการคิด มีทักษะในการแก้ปัญหา ศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเอง พัฒนาทักษะการเรียนรู้ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และจิตอาสา จึงส่งผลให้งานในวันนี้ทั้งด้านการจัดนิทรรศการ และการนำเสนอบนเวทีประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ

ด้านชุมชน

โรงเรียนได้รับความร่วมมือในทุก ๆ ด้านเป็นอย่างดี เช่น การจัดการแสดงของนักเรียนบนเวที ระบบแสง สี เสียง การบริการอาหารและเครื่องดื่ม การต้อนรับแขกผู้มาเยี่ยมชม ทำให้การจัดงานดำเนินไปได้ด้วยดีและมีประสิทธิภาพ

ด้านผู้ปกครองนักเรียน

ได้มาเยี่ยมชมและเป็นขวัญกำลังใจแก่นักเรียนผู้นำเสนอบนเวทีและนักเรียนผู้จัดนิทรรศการโครงการวิจัย ต่างปรบมือเป็นกำลังใจและภาคภูมิใจในความสามารถในผลงานของบุตรหลาน และนักเรียนผู้จัดนิทรรศการโครงการวิจัย

ทางโรงเรียนขอขอบคุณในการให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมครั้งนี้

เวลา 10.00 น.

พิธีเปิดงาน โดย นางทรงโฉม ขุนละออง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโคกประดู่ กล่าวเปิดงาน ตามด้วยการแสดงของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ชุดประดู่บาน การแสดงของนักเรียนชั้นอนุบาล 1-2 ชุดเรียนที่ไหนก็เรียนได้ และแล้ววินาทีที่ทุกคนรอคอยก็มาถึง เป็นการนำเสนอโครงการวิจัยของนักเรียนชั้นอนุบาล 1-2 เรื่องศึกษาวิถีทำขนมโคจากสืดอกอัญชัน ซึ่งได้สร้างความประทับใจ ภาคภูมิใจ แก่ผู้มาเยี่ยมชมและคณะกรรมการเป็นอย่างมาก ต่างชื่นชมในความกล้าแสดงออก และได้เนื้อหาสาระครบทุกขั้นตอนกระบวนการ ต่อจากนั้นก็เป็นกรนำเสนอโครงการวิจัยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง ศึกษาวิถีขับซี้รถจักรยานอย่างปลอดภัย ก็นำเสนอได้ดีกว่าที่ชักซ้อมไว้ สร้างความประทับใจแก่ผู้ชมพอสมควร พอถึงเวลา 12.00 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน ซึ่งทางโรงเรียนได้เตรียมข้าวกระเพราไก่ไข่ดาวไว้คอยต้อนรับและบริการ ทุกคนรับประทานอย่างเอร็ดอร่อยและอิมหันสำราญ หลังจากนั้นทุกคนเข้าเยี่ยมชมนิทรรศการผลงานโครงการวิจัยของนักเรียนทุกชั้น ซึ่งจัดได้อย่างมีเนื้อหาสาระครบทุกขั้นตอนกระบวนการ เป็นประโยชน์และสร้างสรรค์

เวลา 13.30 น.

เป็นการนำเสนอของชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เรื่องศึกษาวิถีการทำขนมไข่เต่า นักเรียนก็นำเสนอได้ดี สร้างความประทับใจแก่ผู้ชม และคณะกรรมการ ต่อจากนั้นเวลา 14.30 น. เป็นการนำเสนอของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่องศึกษาวิธีป้องกันโรคเอดส์ เพื่อหาวิธีปรับตัวและเข้าสังคมกับผู้ติดเชื้อเอดส์ได้อย่างปลอดภัย ต่อด้วยการนำเสนอของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง

ศึกษาวิธีการทำพวงกุญแจด้วยเชือกสี การแสดงบนเวทีของนักเรียนชุดลิฟซิ่ง และชุดแฟชั่นโชว์ย้อนยุค เป็นการปิดท้ายรายการ

การนำเสนอโครงงานวิจัยและการแสดงของนักเรียนบนเวทีในแต่ละชุด ได้สร้างความประทับใจแก่ผู้ชมเป็นอย่างมาก

นักเรียนผู้นำเสนอมี 6 คน คือ เด็กหญิงกิตติยา หาสกุล , เด็กหญิงวราภรณ์ เล็งสิทธิ์, เด็กหญิงสกลดา อุดมิต, เด็กหญิงสุไวดา บังคม, เด็กหญิงสุรียา หลิมมานัน , เด็กชายอัมรินทร์ คาเด

ขั้นตอนการนำเสนอ / ผู้นำเสนอโครงงาน

ทุกคน	- แนะนำตัว
กิตติยา	- พุดนำเสนอ
วราภรณ์	- บอกวิธีการแบ่งกลุ่ม
	- บอกชื่อกลุ่ม
	- เลือกและกำหนดบทบาทหน้าที่ ประธาน เลข/ผู้บันทึก ผู้นำเสนอ ผู้สังเกตการณ์
สุรียา	- สร้างข้อตกลงในกลุ่ม
	- บอกตกลงในกลุ่ม
	- เลือกเรื่องที่ตนเองอยากศึกษา เหลือ 1 เรื่อง พร้อมบอกเหตุผลที่เลือก เหลือ 1 เรื่อง (หรือกลุ่มละ 5 เรื่อง)
สุไวดา	- บอกหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่เลือกให้เหลือกลุ่มละ 1 เรื่อง
สกลดา	- สร้างข้อตกลงในการเลือกให้เหลือคนละ 1 เรื่อง
	- บอกหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่เลือกให้เหลือคนละ 1 เรื่อง
อัมรินทร์	- วิธีออกสำรวจทั้ง 5 เรื่อง (โรคเอดส์ ยางพารา ขยะ ต้นไม้ การค้าขาย)
	- เลือกให้เหลือ 1 เรื่อง
	- บอกเหตุผลที่เลือกเรื่อง โรคเอดส์
กิตติยา	- คำถามย่อย
	- ตั้งชื่อโจทย์

การนำเสนอโครงงานวิจัย

สุไวดา	- ที่มาและความสำคัญของโครงงาน
กิตติยา	- วัตถุประสงค์
	- คำถามวิจัย
	- แหล่งข้อมูล
	- กลุ่มเป้าหมาย
	- วิธีการศึกษา
	- ขมวดประเด็นคำถาม
	- คำถามย่อย

วรากรณ์	- วิธีการดำเนินงาน - ขั้นตอนดำเนินงาน - รวบรวมข้อมูล - รายงาน โครงการงาน
สกุลดา	- ขอบเขตการวิจัย - กลุ่มเป้าหมาย
กิตติยา	- แผนการดำเนินงาน - ผลที่คาดว่าจะได้รับ - รายชื่อนักวิจัย

ขั้นตอนการนำเสนอ โครงการวิจัยเรื่อง “ศึกษาวิธีป้องกันโรคเอดส์ เพื่อหาวิธีปรับตัวให้เข้าสังคมกับผู้ติดเชื้อเอดส์ได้อย่างปลอดภัย”

กิตติยา

1. นักเรียนทุกคนแนะนำตัว
2. พวกเรา/เป็นตัวแทนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านโคกประดู่ จะนำเสนอผลงานการวิจัย เรื่อง “ศึกษาวิธีป้องกันโรคเอดส์ เพื่อหาวิธีปรับตัวให้เข้าสังคมกับผู้ติดเชื้อเอดส์ได้อย่างปลอดภัย” ค่ะ
  - นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2554 มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 25 คน เป็นผู้ชาย 13 คน และผู้หญิง 12 คนค่ะ
  - ขั้นตอนของการจัดกระบวนการเรียนรู้ มีดังนี้ค่ะ
    - ขั้นตอนที่ 1 เรียนรู้เรื่องใกล้ตัว โดยการให้พวกเราทุกคนแนะนำตนเอง โดยการบอกประวัติส่วนตัว เช่น ชื่อ – นามสกุล ชื่อเล่น เพื่อนสนิท อาหารจานโปรด สีที่ชอบ กีฬาที่ชอบ สิ่งที่ไม่ฝืนอยากจะเป็น เพื่อสร้างความคุ้นเคยและทำความรู้จักกันมากยิ่งขึ้น

วรากรณ์

ขั้นตอนที่ 1 (ค่ะ เรียนรู้เรื่องใกล้ตัว) ต่อจากนั้นพวกเราก็ได้แบ่งกลุ่ม โดยการเล่นเกมเดินเลียนแบบเปิด โดยให้ทุกคน จับมือเป็นวงกลม แล้วเดินเลียนแบบเปิดให้เป็นรูปวงกลม พร้อมกันร้องเพลงเปิดไปพร้อม ๆ กัน พอได้ยินเสียงนกหวีดและเสียงตะโกนร้องบอกว่า พ่อเปิด แม่เปิด ก็ให้ทุกคนวิ่งไปจับกลุ่มให้ได้กลุ่มละ 5 คน แต่มีข้อแม้ว่า ในแต่ละกลุ่ม จะต้อง มี พ่อเปิดและแม่เปิดอยู่ในกลุ่มเดียวกัน คือ มีทั้งผู้ชายผู้หญิงอยู่ในกลุ่มเดียวกันนั่นเอง

- ซึ่งก็แบ่งออกได้เป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน และให้แต่ละกลุ่มตั้งชื่อกลุ่มไว้ ดังนี้
  1. กลุ่มโตเรมอน
  2. กลุ่มโตเรมี
  3. กลุ่มเสือดาว
  4. กลุ่มเซอร์รี่

5. กลุ่มกุหลาบแดง

- แล้วให้แต่ละกลุ่มเลือกประธาน เลขา ผู้นำ ผู้บันทึก และผู้สังเกตการณ์ เพื่อกำหนดบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1. ประธาน	- ต้องเป็นคนมีความรับผิดชอบ มีความเป็นผู้นำ กล้าแสดงออก และเสียสละ
2. เลขา	- มีหน้าที่คอยช่วยเหลือประธาน ให้คำปรึกษาหารือ ช่วยคิดและแก้ปัญหาเมื่อมีอุปสรรค
3. ผู้นำเสนอ	- มีหน้าที่จัดบันทึกเรื่องราวต่าง ๆ ที่เป็นเนื้อหาสาระ ได้ใจความ สื่อความหมายความเข้าใจถึงผู้อื่นได้
4. ผู้นำเสนอ	- นำเสนอเรื่องราวต่าง ๆ ได้ดี กล้าแสดงออก มีน้ำเสียงดังชัดเจน พูดคล่องมีความมั่นใจในตัวเอง
5. ผู้สังเกตการณ์	- เป็นคนรอบคอบ ช่างสังเกต ช่างจดจำ และถ่ายทอดเรื่องราวให้ผู้อื่นได้ถูกต้องชัดเจน ไม่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง

สุรียา

- ต่อจากนั้นพวกเราแต่ละกลุ่มก็ได้สร้างข้อตกลงในการทำงานภายในกลุ่มของตนเอง เช่น
  1. มีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย
  2. ช่วยกันคิด ช่วยกันทำเพื่อให้งานสำเร็จ
  3. ยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน
  4. มีความสามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
  5. ถ้าเพื่อนทำความผิดก็ช่วยกันตักเตือน และรู้จักให้อภัยซึ่งกันและกัน
- ต่อจากนั้นพวกเราก็ได้ตรวจสอบบริเวณโรงเรียนและในชุมชนที่บ้านว่าเราพบเห็นอะไร และเราอยากเรียนและศึกษาเรื่องอะไรบ้าง
- แล้วให้แต่ละคนบอกสิ่งที่ตนเองอยากเรียนรู้และศึกษาคนละ 3 เรื่อง เช่น คอมพิวเตอร์ ขยะ ต้นไม้ การละหมาด มัสยิด ยางพารา การค้าขาย ลำคลอง รถจักรยาน โรดเอดส์ โทรศัพท์ ดอกไม้ ทะเล น้ำตก เป็นต้น
- ต่อจากนั้นให้ทุกคนเลือกเรื่องที่ตนเองสนใจและอยากศึกษามากที่สุดให้เหลือเพียงคนละ 1 เรื่อง ก็จะเหลือกลุ่มละ 5 เรื่อง พร้อมบอกเหตุผลที่ตนเองเลือกเรื่องนั้น ๆ ด้วย เช่น อยากศึกษา เรื่องมัสยิด เพราะอยากระบายว่ามัสยิดนอกจากเป็นสถานที่ที่ประกอบพิธีทางศาสนาแล้ว ยังใช้ทำประโยชน์อะไรได้อีกบ้าง หรือเลือกเรื่อง ยางพารา เพราะอยากระบายว่านอกจากใช้ผลิตเป็นยางรถยนต์แล้ว ยังใช้ผลิตเป็นเครื่องใช้ชนิดอื่น ๆ อะไรได้บ้าง

สุไวดา

- เมื่อเหลือกลุ่มละ 5 เรื่องแล้ว ก็ให้แต่ละกลุ่มเลือกให้เหลือกลุ่มละ 1 เรื่อง ซึ่งในการเลือกให้กลุ่ม ๆ ละ 1 เรื่องนั้น พวกเราได้กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการเลือก

1. เป็นเรื่องที่น่าสนใจตัวเองอยากศึกษา
  2. สามารถทำงานได้จริง
  3. มีแหล่งข้อมูลอยู่ในชุมชน มีกลุ่มเป้าหมายชัดเจน
  4. เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม
  5. สะดวกในการเดินทางไปสำรวจและศึกษาหาข้อมูล
- แล้วในที่สุดแต่ละคนในกลุ่มนำเหตุผลมาพิจารณาในการเลือกเรื่อง ก็จะได้

กลุ่มละ 1 เรื่อง ดังนี้

- กลุ่มโดเรมอน	เลือกเรื่อง	ยางพารา
- กลุ่มโดเรมี	เลือกเรื่อง	ต้นไม้
- กลุ่มเสือดาว	เลือกเรื่อง	การค้าขาย
- กลุ่มเชอร์รี่	เลือกเรื่อง	ขยะ
- กลุ่มกุหลาบแดง	เลือกเรื่อง	โรคเอดส์

สรุป

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์จำแนกและเลือกเรื่อง

มาถึงขั้นตอนที่พวกเราในห้องเรียนจะต้องเลือกเรื่องที่ยากศึกษาให้เหลือเพียง 1 เรื่อง พวกเรามีขั้นตอนในการเลือก ดังนี้

1. สร้างข้อตกลงในการเดินทางออกสำรวจ
2. กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการเลือกเรื่อง

พวกเราได้สร้างข้อตกลงกัน ดังนี้

1. เดินแถวอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย
2. ไม่คุยหรือส่งเสียงดังในขณะที่เดินแถว
3. ไม่คุยหรือส่งเสียงดังในขณะที่วิทยากรบรรยาย
4. ถ้ามีข้อสงสัยให้ยกมือซักถามอย่างมีมารยาท
5. ตั้งใจฟังและรวบรวมข้อมูลให้ได้มากที่สุด
6. มีมารยาทในการฟัง การพูดและพูดจาสุภาพไพเราะ
7. มีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย เช่นจดบันทึก
8. ทำงานตามกำหนดเวลา
9. มีสัมมาคารวะ เช่นการไหว้ กล่าวคำขอบคุณ เป็นต้น

และกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการเลือกเรื่อง ดังนี้

1. เป็นเรื่องที่น่าสนใจ ตนเองอยากศึกษา
2. สามารถทำงานได้จริง
3. มีแหล่งข้อมูลอยู่ในชุมชน กลุ่มเป้าหมายชัดเจน
4. เป็นเรื่องที่เน้นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม
5. สะดวกในการเดินทางออกสำรวจ

อัมรินทร์

หลังจากนั้นพวกเราก็ก่อออกสำรวจหาข้อมูลทั้ง 5 เรื่อง ดังนี้ คือ

- เรื่องขยะ ศึกษาหาข้อมูล ที่สำนักงานเทศบาลตำบลลุง และบริเวณโรงเรียน
- เรื่องยางพารา ศึกษาหาข้อมูล ที่บ้านนางตีกาเยาะ
- อูสอียด
- เรื่องต้นไม้ ศึกษาหาข้อมูล ที่รอบ ๆ บริเวณโรงเรียนและในชุมชน
- เรื่องการค้าขาย ศึกษาหาข้อมูล ที่ตลาดนัดลุงและที่บ้านนายกาแมน หลีมานัน ประกอบอาชีพค้าขายและเป็นพ่อของเด็กหญิงสุรียา หลีมานัน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
- เรื่องโรคเอดส์ ศึกษาหาข้อมูล ที่สถานอนามัยตำบลลุง อำเภอเมือง จังหวัดสตูลและเชิญวิทยากรคือ นางละมัย ปังแลปูเลา ผู้ติดเชื้อเอดส์และทำงานด้านโรคเอดส์มาบรรยายให้ความรู้

เหตุผลที่เลือกศึกษาและทำวิจัยเรื่องโรคเอดส์

สำหรับการให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์ของวิทยากร นางละมัย ปังแลมาปูเลา ได้เล่าถึงผลกระทบและประสบการณ์ตรงของตนเองและความรู้เนื้อหาสาระของโรคเอดส์ เช่น สาเหตุการเกิดของโรคเอดส์วิธีป้องกัน การติดต่อ วิธีรักษา การดำเนินชีวิตและวิธีปรับตัว เป็นต้น เด็กชายอัมรันคาเด เป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์ มารดาเป็นผู้ติดเชื้อเอดส์ แต่เป็นผู้ที่มีจิตใจเข้มแข็ง เข้ารับการรักษอย่างต่อเนื่อง ไม่ท้อถอย ไม่สิ้นหวัง และไม่หมดกำลังใจ มีขวัญและกำลังใจที่ดีจากญาติพี่น้องและบุคคลในครอบครัว คือ ลูก ๆ ทั้ง 4 คน กล้าเปิดเผยตนและยอมรับความจริง จนอาการดีขึ้น สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข ให้ความสนใจ เล็งเห็นความสำคัญและอันตรายของโรคเอดส์สามารถถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจเรื่องโรคเอดส์แก่ผู้อื่นได้อย่างถูกต้อง ด้วยเหตุนี้ จึงได้รับการคัดเลือกให้เป็นประธานเครือข่ายผู้ติดเชื้อเอดส์จังหวัดสตูล ทำหน้าที่เป็นวิทยากรให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์ ปัจจุบัน นางละมัย ปังแลมาปูเลา ทำงานเป็นวิทยากรเป็นอาชีพหลัก

นางละมัย ปังแลมาปูเลาได้ให้ความรู้และข้อมูลเรื่องโรคเอดส์แก่นักเรียน ทุกคนสนใจและอยากเรียนรู้ และได้ซักถามและจดบันทึกข้อมูลลงในสมุดบันทึก ตอนแรกเมื่อเริ่มต้นฟังคำบรรยายเรื่องโรคเอดส์ นักเรียนมีสีหน้าเคร่งเครียด เนื่องจากนักเรียนคิดว่าเป็นเรื่องไกลตัว ไม่เหมาะสมกับวัยของนักเรียนที่จะมารับฟังหรือวิจัยเรื่องนี้ ดูเหมือนทุกคนจะปฏิเสธอยู่ในใจ สังเกตจากสีหน้าที่เคร่งขรึม ไม่มีรอยยิ้ม แต่เมื่อวิทยากรได้เล่าถึงประสบการณ์และชีวิตของตนเองที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์ และความรู้ความเข้าใจเรื่องโรคเอดส์แล้ว นักเรียนก็เปิดใจและยอมรับได้ แล้วได้ช่วยกันซักถามและให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม

จังหวัดสตูลเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวมากมาย เช่น หมู่เกาะต่าง ๆ ทะเลชายหาด น้ำตกและในตัวเมือง ในแต่ละปีจะมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวและพักผ่อนในจังหวัดสตูลเป็นจำนวนมาก การเดินทางเข้ามาของนักท่องเที่ยวอาจนำโรคภัยต่าง ๆ เข้ามาแพร่เชื้อ โรคเอดส์เป็นอีกโรคหนึ่งซึ่งนักท่องเที่ยวอาจเป็นพาหะนำเชื้อเข้ามาแพร่เชื้อสู่คนในจังหวัดสตูล จังหวัดสตูลและชุมชนบ้านโคกประดู่มีผู้ติดเชื้อเอดส์และเสียชีวิตด้วยโรคเอดส์เป็นจำนวนมากไม่น้อย พวกเราจึงสนใจและอยากศึกษาเพื่อจะได้รู้วิธีป้องกันและวิธีปรับตัวให้เข้าสังคมและดำเนินชีวิตร่วมกับผู้ติดเชื้อเอดส์ได้อย่างปลอดภัยและสามารถนำความรู้ความเข้าใจเรื่องโรคเอดส์ไปเผยแพร่แก่ผู้อื่นได้

หลังจากนั้นพวกเรานำข้อมูลแต่ละเรื่องมาวิเคราะห์ รวบรวมและอภิปรายให้เหตุผลเพื่อเลือกให้เหลือ 1 เรื่อง ในที่สุดพวกเราจึงตัดสินใจเลือกที่จะศึกษาและวิจัยเรื่องโรคเอดส์ ด้วยเหตุผลดังนี้

1. เป็นเรื่องที่น่าสนใจ
2. เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม
3. มีแหล่งเรียนรู้ในชุมชน
4. สะดวกในการเดินทางออกสำรวจและศึกษาหาข้อมูล
5. สามารถนำมาปฏิบัติและเผยแพร่ความรู้ที่ถูกต้องให้แก่ผู้อื่นได้

เมื่อศึกษาหาข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ทั้ง 5 แล้วก็นำข้อมูลในแต่ละเรื่องมารวบรวม วิเคราะห์และร่วมกันอภิปรายให้เหตุผลเพื่อสรุปโดยใช้กระบวนการตัดสินใจในการเลือกเรื่องโดย คำนึงถึง เป็นเรื่องใกล้ตัว ที่สามารถทำได้จริง มีแหล่งข้อมูลอยู่ในชุมชน กลุ่มเป้าหมายชัดเจน ตัวเองอยากศึกษา เป็นประโยชน์ต่อตัวเองและสังคม ในที่สุดทุกคนลงความเห็นและสรุปเลือกจะ ศึกษาและวิจัยเรื่องโรคเอดส์ ด้วยเหตุผล

กิจกรรมเวทีนำเสนอโครงงานวิจัยเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ในวันที่ 6 ธันวาคม 2554 ครูมาโรงเรียนเวลา 06.00 นาฬิกา เพื่อมาเตรียมความพร้อม ด้านต่างๆ และครูก็แยกย้ายกันทำหน้าที่ตามที่ได้ประชุมไว้ เช่น จัดเตรียมอาหารว่างสำหรับแขกที่มาในงานเป็นกาแฟ หรือโอวัลตินและข้าวเหนียวหน้าสังขยาโดยใช้สีจากดอกอัญชัน จากนั้นไปจัดเด็กนักเรียนที่มาต้อนรับแขก เสิร์ฟอาหารว่าง และเด็กนักเรียนที่มานำเสนอข้อมูลในบอร์ดของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 และเมื่อเวลา 08.30 นาฬิกา แขกก็เริ่มมา ครูทุกท่านได้ต้อนรับและให้ ลงทะเบียนที่ฝ่ายทะเบียน เมื่อลงทะเบียนเรียบร้อยแล้วเชิญมานั่งที่ห้องประชุมใหญ่ของโรงเรียน และ เมื่อถึงเวลา 09.00 นาฬิกา ประธานเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียนได้เปิดพิธีการนำเสนอเวทีการเรียนรู้ ด้วยกระบวนการวิจัยของโรงเรียนบ้านโคกประดู่ ในชื่อว่า “ จากกระบวนการวิจัยสู่ชุมชน ” หลังจากนั้นนักเรียนที่เป็นพิธีกรของโรงเรียนคือ เด็กชายชาร์กีนี หลีเส้น และเด็กหญิงสุวัจนีย์ ขยันดี ได้ ชี้แจงรายละเอียดของการนำเสนอในครั้งนี้ จากนั้นได้เปิดเวทีในการแสดงละครชุดประวัติท้องถิ่นของ โคกประดู่ ซึ่งเป็นการแสดงของนักเรียนคณะประดู่บาน การแสดงของนักเรียนชั้นอนุบาล ชุด “ เด็ก วันนี้ที่ไหนก็เรียนได้ ” เมื่อการแสดงชุดนี้แสดงจบลงแล้วก็เป็นการนำเสนอเวทีของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 การนำเสนอเวทีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และการนำเสนอเวทีของ นักเรียนชั้นอนุบาล หลังจากการนำเสนอของนักเรียนชั้นอนุบาลจบลงแล้วนักเรียนและครูไป รับประทานอาหารที่โรงอาหาร สำหรับในภาคบ่ายนั้นเป็นการนำเสนอรีวิวประกอบเพลงมลายูท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 การนำเสนอเวทีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และการ นำเสนอเวทีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งจากการนำเสนอเวทีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนทุกคนพูดอยู่ในเกณฑ์ดี ซึ่งผู้อำนวยการสุทธิ สายสุนีย์ ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลสตูล ผู้อำนวยการรัชนิ ผู้อำนวยการโรงเรียนห้วยน้ำดำ และผู้อำนวยการนางจรัสรัตน์ แควยหา ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดหน้าเมือง เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งผู้อำนวยการสุทธิก็ได้ตั้งคำถามเกี่ยวกับการ เรียนวิจัย ซึ่งในบางคำถามเด็กนักเรียนตอบได้บ้าง ไม่ได้บ้าง แต่ท่านก็ชมว่านักเรียนพูดนำเสนอได้ คล่อง มีความกล้าในการแสดงออก นำเสนอได้ต่อเนื่อง ก็เป็นความภาคภูมิใจของลูกหลานบ้านโคก ประดู่ ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่ดีของการเรียนด้วยกระบวนการวิจัยที่ทำให้ลูกหลานของเรามีความกล้าในการ แสดงออกในสิ่งที่ถูกต้อง และการนำเสนอข้อมูลในบอร์ดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คุณ พิเชษฐ์ก็ชมว่าการนำเสนอการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย 10 ขั้นตอน เป็นความคิดที่ดี

แปลกและแตกต่างจากห้องอื่นและโรงเรียนอื่นกล่าวคือ เป็นการนำเสนอกระบวนการแต่ละขั้นตอน ด้วยละครภาพการ์ตูนและฝากว่าให้ไปสานต่อในกิจกรรมเวทีนำเสนอครั้งต่อไป

14. กิจกรรมประชุมผู้บริหาร 11 โรงเรียน

เป็นกิจกรรมที่ไม่ได้อยู่ในแผนกิจกรรม/ แต่เป็นกิจกรรมที่ สกว. และทีมผู้บริหาร ได้นำเนินการให้ดีขึ้น เพื่อให้ผู้บริหารมีการแปลงเปลี่ยน พูดคุย ถอดบทเรียน และมีการดำเนินประเด็น แลกเปลี่ยนกัน เพราะฉะนั้นในรอบ 7 เดือน ที่ผ่านมาเราได้มีกิจกรรม ประชุมผู้บริหาร 11โรงเรียน จำนวน 7 ครั้ง
ครั้งที่ 1 : วันที่ 13 มิถุนายน 2554 ณ โรงเรียนบ้านเขาจีน อำเภอเมือง จังหวัดสตูล เวลา 17.00 น.

นายเสรี มากแสง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเขาจีน กล่าวต้อนรับผู้มาประชุม

นายสมพงษ์ หลีเคราะห์ ทีมงาน สกว. ได้เปิดประเด็นหัวข้อประชุม ซึ่งประกอบด้วย สถานการณ์จัดการเรียนรู้แต่ละโรงเรียน ความคืบหน้าโครงการวิจัย เวทีโรงเรียนขนาดเล็ก การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 11 โรงเรียน 3 เดือน/ครั้ง การศึกษาดูงาน พบปะผู้บริหารเดือนละ 1 ครั้ง และเรื่องอื่นๆ

นายสมพงษ์ กล่าวว่า โรงเรียนกังวลว่าสิ่งที่ทำไปจะถูกมัย (ถูกทางหรือไม่) บางครั้งครูยังติดอยู่กับรูปแบบเดิมๆ การเขียนแผนการสอนที่หลังสอน มักจะขึ้นต้นว่า ครูให้นักเรียน ครูบางคนทำคนเดียว ไม่พูดกับใคร แต่ครูบางคนได้พูดคุยกับคนอื่น ได้แลกเปลี่ยนกัน สิ่งที่พบ นักเรียนที่อ่านไม่ออก กล้าออกมาอ่าน แจ้งผู้ปกครองแล้ว กิจกรรมยังไม่ละเอียด บันทึกผลหลังสอนหลายครูไม่ละเอียด ครูยังขาดทักษะในการวางแผนการสอน/ออกแบบการเรียนรู้ (คิดไม่ออก)

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากทีมงาน สกว.และผู้บริหารโรงเรียน 11 โรงเรียน ครูไม่ค่อยบันทึก ควรให้ครู/นักเรียนบันทึก บันทึกปัญหา/สิ่งดี/ไม่ดี/อย่างละเอียดสังคมไทยต้องมีคนมาบอกว่า ถูก/ผิด กำหนดประเด็นในการบันทึก เช่น ความรู้ กระบวนการ คุณธรรม

บันทึกวิธีการทำงานไว้ในชิ้นงานทุกชิ้น(ที่มาของชิ้นงาน) จุดเน้น มาตรฐาน สมศ. พรบ. 2542 การนำเสนออย่าไม่เก่ง ทักษะการพูด/การค้นคว้าหาความรู้ ย้อนทวนสิ่งที่ทำมา ดูกระบวนการ ให้เด็กเล่าให้ฟังกระบวนการที่ได้เรื่องมา ดูบันทึกของครู/และดูการปฏิบัติจริง ถ้าเด็กพูดอธิบายได้ ไม่ต้องดูชิ้นงานก็ได้ วิธีการได้มาซึ่งความรู้ ครูทำลงลึก เก็บเกี่ยวความรู้ด้วยตนเองลงไปด้วย การติดตามการนิเทศ เพิ่มเติม ให้กำลังใจ มีการประชุมทุกอาทิตย์ แลกเปลี่ยนข้อมูล หาแนวทาง บอกให้ทราบและสามารถบอกได้ว่าสิ่งที่ทำไปตอบโจทย์ข้อใด ให้ครูผลัดกันเป็นประธานในการประชุม ความคืบหน้าโครงการวิจัย

สัญญาเริ่มแล้ว 1 มิถุนายน 2554 ในนาม สกว. เวทีโรงเรียนขนาดเล็ก 4 โรงเรียน 16 มิถุนายน 2554 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 11 โรงเรียน 3 เดือน / ครั้ง

ประเด็นแลกเปลี่ยน ขั้นตอนที่ 1 เรียนรู้เรื่องใกล้ตัว วิธีการหรือกระบวนการที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ผลที่เกิดระหว่างทาง เห็นการเปลี่ยนแปลงของเด็กอย่างไรบ้าง ครูเกิดความรู้ใหม่ๆอย่างไร นำไปบูรณาการกับสาระอื่นบ้างไหม อย่างไร ปัญหาขัดข้องที่เกิดขึ้น มีอะไรบ้าง แก้ไขอย่างไร กลับไปแล้วจะทำอะไรต่อ การศึกษาดูงาน เชิงปฏิบัติการ แยกเป็นโซน แยกเป็นช่วงชั้น แบบที่เลือก แยกเป็นขนาดโรงเรียน ปฐมวัย 22-23 มิถุนายน 2554 ป.1-3 27 มิถุนายน 2554 และ ป.4-6 , มัธยม 28 มิถุนายน 2554 พบปะผู้บริหารเดือนละ 1 ครั้ง พบกันที่บ่อหิน วันที่ 7

กรกฎาคม 2554 , 27 มิถุนายน 2554 ศึกษาดูงานโรงเรียนอนุบาลสตูล ป.1-3 เทคนิคในการจัด (สร้างเงื่อนไข/ข้อตกลง ก่อนเรียน) กระบวนการกลุ่ม ระดมความคิด กระบวนการประชาธิปไตย การตั้งคำถาม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผลที่เกิดขึ้นกับครู ลดช่องว่างระหว่างครูกับนักเรียน เข้าใจ นักเรียนรายบุคคลมากขึ้น ยอมรับข้อผิดพลาดมากขึ้น พัฒนาตนเองตลอดเวลา ทั้งครู/นักเรียน มี วิถีวัดผลที่หลากหลาย/ตลอดเวลา ผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียน นักเรียนมีความรับผิดชอบมากขึ้น มีวินัย มีมารยาทในการฟัง มีจิตอาสา มีเมตตา ใฝ่รู้ใฝ่เรียนร่องรอยที่ต้องเก็บ บันทึกหลังสอนโดยละเอียด แลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นระยะ ประเมินผลการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง นำเสนอเป็นรายงานวิจัย ประมวล ข้อมูล สรุปผลอภิปรายผล นัดหมายประชุมครั้งต่อไป วันที่ 7 กรกฎาคม 2554 ณ โรงเรียนบ้าน บ่อหิน เวลา 13.30 น. ผอ. โรงเรียนบ้านเขาจีน -- ปิดประชุม เวลา 20.30 น.

ครั้งที่ 2 : วันที่ 7 กรกฎาคม 2554 ณ โรงเรียนบ่อหิน อำเภอละงู จังหวัดสตูล เวลา 13.30 น.

ผอ.สละหมาด มินขาว ผู้อำนวยการโรงเรียนบ่อหิน กล่าวต้อนรับ และเปิดการประชุม กล่าว แสดงความรู้สึก ในการศึกษาดูงาน ผอ.ร.ร. ติดภารกิจมาก ผู้บริหารต้องรู้มากกว่าครู

กริยะ หลีเคราะห์ ผู้ประสานงาน สกว. เปิดประเด็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 11 โรงเรียน เมื่อจบขั้นตอนที่ 1 ก็แลกเปลี่ยนเรียนรู้ 1 ครั้ง การพัฒนาโจทย์โครงการของเด็ก บทบาทการเป็น นักวิจัย พัฒนาครูให้เป็นนักจัดกระบวนการ การสังเคราะห์ 10 ขั้นตอน มีวิธีการจัดกระบวนการ อย่างไร สัญญา ประมาณไม่เกินปลายเดือน เงินจะโอนเข้ามา เชิญ ผอ./ครู รับผิดชอบเรื่องบัญชี

เตรียมการนำเสนอ (Update สถานการณ์) ครูเปลี่ยนพฤติกรรม/นักเรียน เปลี่ยนพฤติกรรม อย่างไร ได้องค์ความรู้อะไรบ้าง มีปัญหาและอุปสรรคอะไรบ้าง ครูและนักเรียนมีความรู้สึกละอย่างไร ปัญหา ผลงาน/ชิ้นงาน เด็กยังไม่ค่อยมีแนวโน้มวิธีการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้

ผอ.สละหมาด เล่าเรื่องราวกระบวนการจัดการเรียนรู้ จุดบอด คือ การตั้งคำถาม/ให้เป็น คำถามปลายเปิดและฝึกเด็กให้ฝึกถาม Mind map Comment ครูเขียน Mind map ให้เด็กดูเป็น ตัวอย่าง ครูมานั่งระดมความคิด ออกแบบร่วมกัน

ผอ. ยงยุทธ โรงเรียนบ้านนาแก้ว แบ่งครูเป็น 2 กลุ่ม ทีมวิจัย ไม่ 1 เป็นตัวขับเคลื่อน ทีม จัด ให้จัด แล้วนำเสนอ กระบวนการ จุดประกายให้รู้จักคุณค่า ของตนเอง โรงเรียน/ชุมชน/ภูมิ ปัญญา เครื่องญาติของชุมชน/ฉันมาจากไหน ความฝันในอนาคตของเด็ก ครูต้องคำนึงถึง สมรรถนะ/ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ วิสัยทัศน์ จุดเน้น

ผอ.เสรี ประกาศเป็นนโยบาย งานวิจัย งานจุดเน้น นักเรียนอ่านไม่ออก พัฒนาคุณธรรม Comment ครูเตรียมความพร้อมให้เด็กน้อยเกินไป ครูโทษเด็กมากกว่าตัวเอง จัดเกรดครู จัดลำดับความรู้ความสามารถหรือกลุ่มคอทิม ประมาณ 3-4 คน หาเจ้าภาพ ทำแผนร่วมทั้งโรงเรียน ออกแบบให้ครูทำ (โรงเรียน)ครูออกแบบการจัดกิจกรรม 10 ขั้นตอน ถ้าตัดสินใจไม่ได้ ให้ไปทัศนศึกษา/เรียนรู้เรื่องจริง

ผอ.รัชนี้ ครูนำความรู้มาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับบริบทของตนเอง

Comment แต่ละชิ้นงานต้อง / สร้างข้อตกลง เน้นชิ้นงานเป็นเชิงบวก และให้สมบูรณ์ การสะท้อนความคิดเห็นทุกครั้งหลังเรียน ใจเย็น/เสริมแรง/ชื่นชม

ผอ.อาหमार ครูรอไม่ได้ ไม่ใช่ผู้จัดการกระบวนการเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 1 ล้มเหลว ครูไม่มีความเสียสละเท่าที่ควร ขอพี่เลี้ยงคอยติดตาม

Comment ถ้าครูเดินไม่ได้ รวมเด็กแล้ว แยกทำกิจกรรม ดูตารางสอน ครูไหนว่าง เรียกประชุม/นิเทศ ครูบ่นไม่มีเวลาว่าง ผอ.ต้องออกแบบ

ผอ.กุหลาบ ผู้อำนวยการโรงเรียนฝั่ง 20 เดินถูกทางแล้ววิจัย สกว. ครูยอมรับความผิดพลาดในการจัดการเรียนรู้ ครูพาเด็กสำรวจพื้นที่โรงเรียน ครูมีความสามารถหลากหลาย

Comment สมรรถนะ/คุณภาพ/คุณลักษณะ ถอดรายการกระบวนการย่อย ปักธง วังถึงเป้า จึงขาดความประณีตของการจัดการกระบวนการ

ผอ.จรรีรัตน์ บริบท ขาดแคลนครู ครูมีความรู้สีกดีขึ้น อยู่ในขั้นตอนที่ 1

Comment การให้ครู 1 คน รับผิดชอบ 2 เรื่อง/ชั้น จัดตารางสอนไม่ตรงกัน

ผอ.ศิริ เล่าเรื่องครูซ่อม Early retire ดูเหมือนนางงาม ครูเปลี่ยนพฤติกรรมการสอน เด็กสนุก ขอจัดห้องเรียนใหม่ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ผอ.ต้องกระตุ้นให้กำลังใจเสมอ

Comment ครูชุมชนช่วยกันจัดการกระบวนการได้ แต่ลงลึกไม่ได้ ต้องแนะนำเพิ่มเติม ตอบสนองการประเมินรอบสาม ได้ชัดมาก/สู่จรรยาบรรณที่สุดท้าย

ผอ.ทรงโฉม แก้ปัญหาครูกลัววิจัย ผู้บริหารอย่าเร่งรัดมากเกินไป ค่อยเป็นค่อยไปตามบทบาท การจัดการกระบวนการให้ลึกทุกขั้นตอน ครูฉวยโอกาสพัฒนานักเรียนในเรื่องที่บกพร่องทันที แก้ไขข้อบกพร่องทันที

Comment การชวนครูมาดูข้อมูลงานวิจัย/โจทย์วิจัย โจทย์ข้อไหนที่ยังไม่ตอบ บันทึกวิธีการพัฒนาครูให้ละเอียด สกว. จะส่งวิจัยไปให้โรงเรียน (ฉบับสมบูรณ์) งาน 2 มิติ งานที่ในบทบาทหน้าที่งานที่สร้างการเปลี่ยนแปลง ลดความสัมพันธ์เชิงอำนาจ สร้างความสัมพันธ์ในงาน

ผอ.ถนอมสุข โรงเรียนบ้านโคกพะยอม ครูไปดูงานแล้วรู้เรื่องมากขึ้น ช่วงขั้นที่ 1 ถอยหลังมาเริ่มใหม่ จะเปลี่ยนแบบอนุบาลสตูลทุกเรื่อง

Comment เด็กเก่งเรียนช้ากว่าเด็กไม่เก่ง (จัดการกระบวนการ) เด็กเก่งชี้เหนียวความรู้ เด็กไม่แสวงหาความรู้ เด็กให้ครูบอกมาเลยว่า ความรู้อยู่ที่ไหน แล้วเด็กจะไปหา เพราะความเคยชิน (ผิด) ปอเนาะ ๑๖ วิชา ครูเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ เด็กหาความรู้ด้วยตนเอง จัดความรู้ให้เด็ก/ตัวเข้ม/เปลี่ยนวิธีคิด/วิธีการ นำหลักคิดไปเติมเต็ม/นิเทศครู/นั่งสอน/อธิบายจากหนังสือ Interectine board กระดานปฏิสัมพันธ์

ผอ.ปณณานิ ครูตื่นตัวมากขึ้น มีใจ ผอ.ให้กำลังใจ ตั้งใจให้ครูเป็นต้นแบบ 1 ห้อง แต่ย้ายเสียก่อนครูเงินที่จะเปลี่ยนพฤติกรรม

อ.หุดดิน โรงเรียนจริยศึกษา ของหุดดิน เรียน 2 หลักสูตร ในเวลาเดียวกัน สามัญ 8 ศาสนา 8, 2 หลักสูตร อดความรู้เข้าไป จัดกิจกรรมคืนความรู้สู่ผู้ปกครอง โดยการเรียนอะไร ทำอันนั้นให้ได้ เสนอผลงาน ผู้ปกครองนั่งดู เสนอความคิดเห็น สะท้อนความคิด เป็นรูปแบบต่างๆ เช่น Mind map ครูศาสนาเปลี่ยนยาก ไม่จบวิชาครู จาก 16 สาระ เหลือ 4 สาระ บทบาทขับเคลื่อนงานวิจัย เพื่อพัฒนาครูเป็น “นักกระบวนการวิจัย” (นักจัดการโครงการ)

ชั้น ป.1-3 โรงเรียนดำเนินการ ชั้น ป.4-5-6 พัฒนาโจทย์การวิจัย โครงการของเด็ก นำเสนอผลงาน เอกสาร สื่อ ฝึกเด็กให้เรียบร้อย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ 11 โรงเรียน 1 วัน เป็นช่วงชั้น พัฒนาโจทย์วิจัย 21-22 กรกฎาคม 2554 อบรมพลังกลุ่ม 3 วัน 2 คืน เดือนกันยายน 2554 อบรม-

ปฏิบัติการ-เวทนำเสนอผลงาน(รายโรง)การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้ครูเตรียมสื่อ พร้อมผลงานเด็ก สกว. ตั้งโจทย์มาให้ สกว. ชักถามเพิ่มเติม บทสรุปสามารถนำไปเป็นข้อมูล งานวิจัยแต่ละโรงเรียน นักจัดการบัญชีโครงการ ผอ. 1/ครู 1 ทีมงาน สกว. จะลงมาฝังตัว วันอังคาร / พุธ ไปร่วมทำกับครู สะท้อนความคิด ผู้บริหารทุกคนในทางที่ดี

บังอรน อะไรที่เป็นประโยชน์กับเด็กก็ขอให้ทำ

กริยะ จะเป็นกำลังใจตลอดไป

สมพงษ์ กระบวนวิธีการขับเคลื่อน เรียกครูเป็นรายบุคคล เดินสังเกตออกแบบนิเทศ ประชุมครูที่ว่าง ประชุมก่อนจัดและหลังจัด ชวนดูโจทย์วิจัย ดูตัวชี้วัด กรอบสมศ. สมรรถนะ ๕/ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผลงานเด็กประณีต เด็กรู้จักตนเอง/ทำสมาธิ ชักชวนผู้มีประสบการณ์จริง มาเล่าประสบการณ์ แบ่งครูเป็นทีม/ทีมทำ/ทีมนำ ทำแผนกลาง อย่าทำอะไรเป็นทางการมากนัก จุดยืนของเราที่แท้จริง ความล้มเหลวไม่สูญเปล่า มีความหวัง ผอ.สพทมาดเปลี่ยนพฤติกรรม บรรยากาศ การเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมครู

นัดหมายการประชุมครั้งต่อไป วันที่ 5 สิงหาคม 2554 ประชุมที่โรงเรียนวัดหน้าเมือง เวลา 13.00 น. -- ปิดประชุมเวลา 21.00 น.

ครั้งที่ 3 : วันที่ 5 สิงหาคม 2554 ณ โรงเรียนวัดหน้าเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสตูล เวลา 13.00 น.

นางจรีรัตน์ แควีหา ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดหน้าเมือง กล่าวต้อนรับผู้เข้าประชุมทุกคน หลังจากนั้น นายสมพงษ์ หลีเคราะห์ เปิดประเด็นสารการประชุม ดังนี้ ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลง ผอ. โรงเรียนมีความหวัง มีรอยยิ้ม เพื่อพัฒนาการเปลี่ยนแปลงของครู/เด็ก มีหลายคนเฝ้าดูเรา/ ชุมชน/เขตพื้นที่/ครูต่างโรงเรียน ครูมีทั้งยิ้มและไม่ยิ้ม ตัวแทนผู้ปกครองชั้นป.1-6 หกคน ตัวแทน คณะกรรมการ 4 คน นำงบประมาณที่เหลือมาจัดประชุม

ผอ.สุทธิ พุด หลังจากประชุมการเชื่อมโยงวิทยุวิจัยที่บ้านพันปรีดา ได้สะท้อนความคิดมากมาย เช่น เพื่อผลงานวิชาการ ไม่ได้ทำเพื่อคำชมเชย การยอมรับ แต่ทำเพื่อเด็ก งานนี้เป็นงานพิสูจน์ อดทนอดกลั้น เมื่อต้องการจะเปลี่ยน จะต้องออกแรงมาก ต้องเสียสละ ครูต้องใจมาก่อน/ต้องศรัทธา ให้ถอดบทเรียนแล้วเทียบเคียง และหาคำตอบด้วยตัวเอง สร้างคำถามใหม่ในการทำงาน คนที่มา ใจ ไม่เหมือนความคิด ก็ไม่เหมือน ถ้าครูไม่เปลี่ยนความคิด อย่าหวังจะเปลี่ยนเด็ก

ผอ.สพท ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญ ถ้าไม่ให้ความสำคัญ ก็อย่าทำ โดยเฉพาะผู้บริหาร

สมพงษ์ การจัดการปัญหาให้คุยความจริงกับชุมชน ครูใส่เกียรติไว้ เกียรติอยู่หลัง ครูไม่ค่อยสอนเด็กเกือบๆทั้งหมดไปข้างหน้า ไม่อ้อมร่นกันอย่างเดียว

ญาณิ ผู้ปกครอง/ชุมชน โรงเรียนกับชุมชน/กรรมการสถานศึกษาที่มีความรู้ไม่มี ออกทำแต่ ค่อยเห็นแนวทาง ต่อต้าน เพราะเข้าร่วมกิจกรรมไม่ตลอด ย้อนกลับไปทาง พรบ. ตั้งโจทย์ให้ตอบ นักเรียนเป็นสำคัญ ทำอย่างไร/ทำแล้วยัง ผู้เรียนมีส่วนร่วม สอนตาม พรบ. ครูต้องทำอะไรบ้าง

ผอ.ยงยุทธ์ ครูหน้าดำอยากทำแต่ไม่เห็นแนวทาง ต่อต้านเพราะเข้าร่วมกิจกรรมไม่หมด ย้อนกลับไปหา พรบ. ตั้งโจทย์ให้ตอบ นักเรียนเป็นสำคัญเป็นอย่างไร ทำแล้วยัง การสอนตาม พรบ. ครูต้องทำอะไร จัดกิจกรรมหลากหลายแล้วยัง?

คุณเชษฐ ประเมินสถานการณ์ครู สถานการณ์ล่าสุดเดือนกรกฎาคม 2554 ของแต่ละโรงเรียน ขาดคนเขียนกระดานชาร์ต เน้นคุณลักษณะ 8 และสมรรถนะ 5 ข้อ คุณครูจะพูดถึงมากกว่า อยู่ระหว่างการเลือกเรื่องทุกอย่างที่พบเห็น อาจจะดูแปลกๆ ก็ไม่ต้องใส่ใจ

สมพงษ์ เด็กพูดไม่ได้/เรื่องไม่คืบหน้า เพราะเด็กอยู่แต่ในห้อง กลับไปนับหนึ่งใหม่จะดีมาก ยอมรับด้วยตนเอง/รู้ตัวเอง/ดีมาก เรื่องที่มาจากโครงการต้องมีข้อมูล วันเสนอโครงการ ต้องตอบ ผู้ทรงคุณวุฒิได้ ทำไมต้องทำเรื่องนี้ (เป็นการสอบปากเปล่า) มีวิธีทำอย่างไรมาอย่างไร การเขียนใน กระดานชาร์ตตั้งไว้หน้าห้อง ไม่ใช่ การจัดกระบวนการ

ข้อเสนอแนะ ผอ.เวียนกันแต่ละโรงเรียนเพื่อช่วยเหลือเพิ่มเติม จัดเวทีระดับเครือข่ายเพื่อ สร้างพลังตัวแทนผู้ปกครองชั้นละ 1 คน จำนวน 6 คน ตัวแทนกรรมการสถานศึกษา จำนวน 4 คน ตัวแทนครู จำนวน 1-2 คน ต้องแก้ปัญหาที่บุคคล (ครู) เติมนโยบายรายโรง ผอ.เวียนกันแต่ละโรง เพื่อช่วยเหลือ เติมหักยะ/เทคนิค/แผนการสอน/บันทึกผลหลังสอน ครูมีทุนน้อย พยายามแล้วแต่ ไม่บรรลุ (จะต้องเติมทุน) ได้แก่ ทุนทางทักษะ ทุนทางจิตใจ

แผนการสอน ไม้ 1 (พิมพ์)

กระบวนการวิจัย	วัตถุประสงค์	กิจกรรม	สื่อการเรียนรู้	ชิ้นงาน	วัดผล
(10 ขั้นตอน)	1.จากหนังสือที่ ประชุมที่ตรัง				

9-11 กันยายน 2554 ที่บ่อเจ็ดลูกรีสอร์ท จัดชุมชน ใครจะเข้าร่วมก่อนก็ได้

ผอ. สุทธิ พฤติกรรมที่น่าเป็นห่วง คือ บทบาทครู/ผู้บริหาร บรรยากาศเอกชนกับราชการ แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง ผอ. จุริรัตน์ กล่าวขอบคุณทุกคนที่เข้าร่วมประชุมและนัดหมายการประชุม ครั้งต่อไป วันที่ 2 กันยายน 2554 ณ โรงเรียนบ้านโคกประดู่ เวลา 13.00 น. -- ปิดประชุมเวลา 18.00 น.

ครั้งที่ 4 : วันที่ 2 กันยายน 2554 ณ โรงเรียนบ้านโคกประดู่ เวลา 13.00 น.

นางทรงโฉม ขุนละออง กล่าวต้อนรับผู้เข้าประชุมทุกคน หลังจากนั้น ได้จัดกลุ่มโรงเรียน ตามจำนวนนักเรียน โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ เล็ก กลาง ละเอียดโรงเรียนขยายโอกาส ได้ ดังนี้ โรงเรียนขนาดเล็ก คือโรงเรียนที่มีนักเรียนไม่เกิน 120 มีจำนวน 4 โรงเรียน ได้แก่โรงเรียนวัดหน้า เมือง โรงเรียนบ้านโคกพะยอม โรงเรียนบ้านบ่อเจ็ดลูก และโรงเรียนบ้านกุ่มปะโฮลด โรงเรียนขนาด กลางคือโรงเรียนที่มีนักเรียน 120 คน ขึ้นไป แต่ไม่ขยายโอกาส มี 5 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้าน ห้วยน้ำดำ โรงเรียนบ้านบ่อหิน โรงเรียนบ้านทางยาง โรงเรียนนิคมพัฒนาฝั่ง ๒๐ และโรงเรียนบ้าน โคกประดู่ ส่วนโรงเรียนขยายโอกาส มี 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านนาแก้ว และโรงเรียนบ้านเขา จิน

กริยะ หลีเคราะห์ ชี้แจงกำหนดการประชุมผู้ปกครองและกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สถานการณ์ล่าสุดจาก เชษฐ อย่างน้อยต้องได้ชื่อเรื่องและวัตถุประสงค์ เก็บพัฒนาการของ ครู วิธีการสำคัญกว่าเนื้อหา

กำหนดการพัฒนาโจทย์

กูบังบังปะโหลด	11 พ.ย. 2554	โคกพะยอม	18 พ.ย. 2554
วัดหน้าเมือง	16 พ.ย. 2554	บ้านนาแก้ว	14 พ.ย. 2554
โคกประดู่	17 พ.ย. 2554	บ้านเขาจีน	10 พ.ย. 2554
บ้านทางยาง	9 พ.ย. 2554	บ้านบ่อเจ็ดลูก	8 พ.ย. 2554
บ้านบ่อหิน	28 พ.ย. 2554	นิคมพัฒนา ผัง 20	7 พ.ย. 2554
บ้านห้วยน้ำดำ	15 พ.ย. 2554		

การจัดทีมโรงเรียนเพื่อเข้าอบรมพลังกลุ่มและความสุข 13-15 ตุลาคม 2554 รุ่นที่ 1 ประกอบด้วย โรงเรียนบ้านโคกประดู่ ครู 11 คน โรงเรียนบ้านห้วยน้ำดำ ครู 9 คน โรงเรียนนิคมพัฒนาผัง 20 ครู 10 คน และโรงเรียนหน้าเมือง ครู 8 คน ให้จัดการหาที่อบรมกันเอง (20 ปีของสกว. 23-27 พ.ย 2554, อื่นๆ การช่วยเหลือโรงเรียนอนุบาลสตูล)

ครั้งที่ 5 : วันที่ 2 พฤศจิกายน 2554 ณ โรงเรียนบ้านนาแก้ว อำเภอท่าแพ จังหวัดสตูล เวลา 13.30 น.

นายยงยุทธ ยืนยง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านนาแก้ว ได้กล่าวต้อนรับผู้เข้าร่วมประชุมทุกคน และนำเสนอ บริบทของโรงเรียนบ้านนาแก้วโดยภาพรวม และเปิดการประชุม

สมพงษ์ กระบวนการถอดบทเรียน จากการจัดกิจกรรม จากการประชุมได้อะไรกับตัวเอง บ้าง นำไปใช้กับเด็กได้อย่างไร นำไปใช้ในการปฏิบัติงานในโรงเรียนได้อย่างไร การจัดเวทีนำเสนอ ผลงานเด็ก ภาระของแต่ละโรงเรียนที่ต้องให้เข้มข้นกว่าโรงเรียนบ่อหิน รายงานผลการสืบค้นหาใน ส่วนของกิจกรรมและการเงิน ครูทำงานมากแต่ไม่ได้ถอดบทเรียน การแยกระดับโจทย์การนำเสนอ (ถึงกระบวนการ 7) ต้องมีโครงงานเด็ก ต้องมีเอกสารนักเรียนตอบคำถามได้ ตามกระบวนการ ผลงานของเด็กระหว่างทาง ผ่านมาได้อย่างไร เอาจุดประสงค์การเรียนรู้ที่อบรมที่ตรงไปใช้ได้ ดูว่าเด็ก บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ สิ่งที่ต้องการเห็น ทักษะการตอบคำถาม มีไหวพริบ ปฏิภาณ ลงมือทำจริง ขึ้นงาน ทุกจุดประสงค์ ต้องมีหลักฐานและมีชิ้นงาน และเด็กเล่าได้ไหม

พิเชษฐ์ ถอดบทเรียนเพื่อเขียนรายงาน โดยใช้กิจกรรมแม่จากโครงการเป็นหลัก โดยใช้ กระบวนการ PDCA ครูใช้กระบวนการ ๑๐ ขั้นตอน อย่างไร ทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน ของเด็ก เป็นอย่างไร ทักษะของครูด้านการคิดเป็นอย่างไร ทำมาตลอด ไม่ใช่เรื่องของเนื้อหา แต่คือวิธีการ การนำเสนอของเด็ก/กระบวนการเรียนรู้/ทำอะไรแล้ว มาจับใส่ระบบ ภายในโรงเรียนเดียวกันได้ไม่ พร้อมกัน ใช้ระบบเพื่อนช่วยเพื่อน

สมพงษ์ ให้ครูดูโจทย์วิจัยของโรงเรียนให้ชัดเจน (อย่าลืมน) งานครูใช้วิธีไหนที่สนับสนุนให้เด็ก ได้เรียนรู้ วิธีไหน เครื่องมืออะไร ได้อะไร

อ.หุดดิน ให้นึกถึงตัวต่อ ให้ดูละเอียด ดูวัตถุประสงค์ ดู key word ให้ชัด ดูตัวต่อเหมือนจะ ทำได้ แต่พอทำแล้วลืมน ตัวเองทำครั้งเดียวแล้วให้ถึงเส้นชัยพร้อมกัน ความประณีตจะน้อย เมื่อ ย้อนหลังถามว่า ได้อะไรบ้าง หลักฐานร่องรอย ศักยภาพของเด็ก คือ ทักษะการนำเสนอ ทักษะการ พูด ครูต้องฝึกให้ชัดเจน ครูอาจจะมองเนื้อหาสาระมากเกินไป แต่ครูเน้นวิธีการ/กระบวนการ

บัณฑิตร เป็นสื่อ สิ่งที่ต้องการคือ กระบวนการ เรียนวิจัยแล้ว มีผลผลิตและคุณภาพ(ผลลัพธ์) เรียนเรื่องอะไร เรียนอย่างไร เรียนแล้วได้อะไร คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทักษะ การฟัง พูด อ่าน เขียน ที่มา โครงการงานกระบวนการ 10 ขั้นตอน ประกอบด้วย ข้อมูล (รายละเอียดของเรื่อง กระบวนการ ขั้นตอนอย่างไร ผล ที่นักเรียนเปลี่ยนแปลง) สื่อ (ชิ้นงาน / เทคโนโลยี) การนำเสนอ วิธีการ ผูกการนำเสนอควรให้มากกว่าการเล่า (การพูด เป็นยังไง การ ยืน) ทุกเรื่อง เน้นวิธีการ กระบวนการ ออกมาให้ชัดเจน ตอบ จุดประสงค์แต่ละขั้นตอนหรือไม่ (ถึงขั้นตอนที่ ๖)ครู มีปัญหา ครูไม่เปิดใจ ครูขาดทักษะต่างๆ ครูไม่ชวนคิด ชวนคุย เน้นกิจกรรม ทำให้เสร็จๆ ครูขาดต้นทุน ด้านต่าง ๆ ต้องขยายเวลาในการนำเสนอโครงการงานวิจัยนักเรียน ไม่เกิน 15 ธันวาคม 2554

เช็คจุดประสงค์ ชิ้นงาน เล่าได้ตามชิ้นงาน ทำเพิ่มเติมถึงขั้นที่ 6 สรุป - ข้อมูล สื่อ ผูก กำหนดการ เวทีนำเสนอโครงการงานวิจัยนักเรียน 29 – 30 พฤศจิกายน 2554 โรงเรียนจริยธรรม ศึกษา

1. บ้านบ่อหิน	28	กันยายน	2554
2. นิคมพัฒนาฝั่ง 20	25	พฤศจิกายน	2554
3. บ่อเจ็ดลูก	19	พฤศจิกายน	2554
4. โรงเรียนทางยาง	1	ธันวาคม	2554
5. โรงเรียนโคกพะยอม	2	ธันวาคม	2554
6. โรงเรียนบ้านห้วยน้ำดำ	13	ธันวาคม	2554
7. โรงเรียนบ้านโคกประดู่	6	ธันวาคม	2554
8. โรงเรียนวัดหน้าเมือง	15	ธันวาคม	2554
9. โรงเรียนบ้านนาแก้ว	28	พฤศจิกายน	2554
10. โรงเรียนเขาจีน	16	ธันวาคม	2554
11. โรงเรียนกุบับปะโหลด	9	ธันวาคม	2554

.รายงานความคืบหน้า รายงานกิจกรรม ทำอะไรบ้าง ทำแล้วได้อะไร จะทำอะไรต่อ รายงานการเงิน จ่ายไปเท่าไร งบโรงเรียน งบ สกว. (5W= who what when where why 1= how) -- ปิดประชุมเวลา 20.30 น.

ครั้งที่ 6 : วันที่ 22 ธันวาคม 2554 ณ โรงเรียนห้วยน้ำดำ อำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล เวลา 14.00 น.

นางรัชณี ทองเงิน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านห้วยน้ำดำ กล่าวต้อนรับผู้เข้าประชุมทุกคน และเปิดการประชุม

สมพงษ์ เปิดประเด็น เงามสะท้อน หาเรื่อง ได้เรื่อง ออกแบบโครงการ ทำตามโครงการ Who ใคร Where ที่ไหน When เมื่อไร What อะไร Why ทำไม How อย่างไร

เชษฐี เรื่องใกล้ตัว ไม่ลงลึก ถึงความเชื่อ ศาสนา ประเพณี ด้านการนำเสนอเวที
ครูนำคุย พิธีกรเด็กนำคุย นิทาน เพลงประกอบการแสดง คำถามสร้างการมีส่วนร่วม lip sing .ครู
มุ่งเป้าข้อมูลมากกว่าทักษะ .มีการมีส่วนร่วมการเรียนรู้อย่างแท้จริง ของครูกับนักเรียน วิจัยกำลังเป็น
ภาระขาดการบันทึกผลการเรียนรู้ .แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชั้นยังไม่พอ มากกว่างานคือ ความรู้สึก
ของผู้ร่วมงาน บทบาทของครู (งานต่อไป) .ครูต้องนำนักเรียนออกแบบโครงการให้เรียบง่าย .จด
บันทึกอย่างสม่ำเสมออยากเห็นการสังเคราะห์งานตัวเอง .แลกเปลี่ยนความเห็นนักเรียน .สรุปผลการ
บันทึกส่งผู้บริหารเป็นรายเดือน มากกว่างานต้องดูแลความรู้สึก ผู้เรียนสำคัญ บรรยายภาค การใช้
กระบวนการวิจัย หลักสูตร เกณฑ์การวัดผลประเมินผลไม่ได้ตั้ง เต็มเต็มในกระบวนการทำแผน
แผนการจัดการเรียนรู้ เข้าไปประเมินผล

บังอรน อยากเห็นการสังเคราะห์งานตัวเอง ผล แผนงานที่จะทำต่อ แนวทางในการพัฒนา
ต่อไป

- จุดเด่น - การมีส่วนร่วม นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผน
- สังคมแห่งการเรียนรู้/ครูเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม
- ครูรู้จักเด็กมากขึ้น การสอน

- จุดด้อย - ครูยึดติดกับพฤติกรรมเดิมๆ
- ครูยังยึดกับเนื้อหาเดิมๆ(แสดงตามบท)
- ครูไม่ค่อยศึกษาหาความรู้ ชอบทำตามคำสั่ง
- เด็กเป็นกระจุกเงาส่องครู
- ครูไม่เตรียมการสอน/ครูไม่ทำการบ้านก่อนสอน
- ครูใจร้อนทำเพียงเพื่อให้เสร็จ ๆ
- ครูแยกรายละเอียดไม่ออก/คำสำคัญ/ไม่เป็นโจทย์
- งานนี้ทุกคนทำวิจัย/สกว/โรงเรียน/ครู/นักเรียน
- ครูไม่ค่อยโทษตัวเอง/โทษนักเรียน/ผู้ปกครอง/ผู้บริหาร

สมพงษ์ เงื่อนไขไม่ใช้การบังคับ ครูเขียนกระดาษ 10 แผ่น เดือนละ 1.66 แผ่น สัปดาห์
ละ 0.46 แผ่น ชั่วโมงละ 0.46 เท่ากับ 0.115 แผ่น ครูใส่ผ้ากันเปื้อนขายของ (ไม่ทำหน้าที่ตัวเอง)
การจัดกระบวนการไม่จำเป็นต้องทำเอง

. ระบบสนับสนุนการดำเนินงาน โครงการวิจัย โรงเรียนบ้านห้วยน้ำดำ กรียะ ญาณิน พิเชษฐ์
ความคืบหน้าของการดำเนินงาน การเงินและบัญชี ทำงานผ่านผู้อำนวยการ (มีอะไรผ่าน ผอ. ก่อน)
ครูขาดความมั่นใจ จะร้องหาที่เลี้ยงอยู่ตลอด (เพิ่ม ผอ. ยงยุทธ) เวทีนำเสนอโครงการวิจัยเด็ก
โรงเรียนอนุบาลสตูล วันที่ 17 มกราคม 2555 – 24 มกราคม 2555

17 มกราคม 2555 รัชนี้ / จุรีรัตน์ (เข้า) 24 มกราคม 2555 รัชนี้ / จุรีรัตน์ (บ่าย)ขอ
โครงการฉบับสมบูรณ์ของเด็ก เป็นรายชั้น ต้องมีรายละเอียดมากกว่าแผ่นพับ ไม่เกิน 20 มกราคม
2555 เรื่องใกล้ตัวชวนเด็กคิดสถานการณ์ใกล้ตัว เช่น ภัยธรรมชาติ

นางรัชนี้ ทองเงิน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านห้วยน้ำดำ กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมทุกคน
และปิดการประชุม -- ปิดประชุมเวลา 21.00 น.

การเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยของนักเรียน

- 1.นักเรียนได้เห็น ฟัง ตม ชิม สัมผัสสิ่งต่างๆและเกิดการเรียนรู้
2. นักเรียนมีโอกาส เปรียบเทียบ แยกแยะ เชื่อมโยง
- 3.นักเรียนได้รับการยอมรับ ทำงานสำเร็จ ภูมิใจ
- 4.นักเรียนได้เลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ
- 5.นักเรียนค้นหาคำตอบ ค้นหาวิธีการ แก้ปัญหาทั้งด้วยตนเองและช่วยกันทำ
- 6.นักเรียนค้นพบและสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง
- 7.นักเรียนมีประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 8.นักเรียนได้แสดงออกทางวาจา วาด ปั้น เขียนบรรยาย
- 9.นักเรียนได้คิด ทำ แสดงออก เพื่อการแก้ปัญหาและการสร้างสรรค์
- 10.นักเรียนได้รับการส่งเสริมให้พัฒนาความสามารถอย่างเต็มที่
- 11.นักเรียนมั่นใจ กล้าแสดงออก
- 12.นักเรียนร่วมกิจกรรมและเรียนรู้จากกลุ่ม
- 13.นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดกับเพื่อนและรับฟังผู้อื่น
- 14.นักเรียนได้เผชิญสถานการณ์จำลองและคิดค้นวิธีการแก้ปัญหา
- 15.นักเรียนได้ฝึกความรับผิดชอบในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย สมาชิกของกลุ่มร่วมมือและยอมรับซึ่งกันและกัน
- 16.นักเรียนได้ทดลองทำและจินตนาการ
- 17.นักเรียนค้นพบความเปลี่ยนแปลงและความแปลกใหม่
- 18.นักเรียนมีโอกาสตอบคำถามและได้รับการเสริมแรง
- 19.นักเรียนได้ค้นหาข้อมูล จัดข้อมูล และสรุปข้อมูล
- 20.นักเรียนได้แสดงความคิดอย่างหลากหลายและทั่วถึง
- 21.นักเรียนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์และเปรียบเทียบ
- 22.นักเรียนได้ฝึกระบุปัญหา กำหนดทางเลือก เลือกวิธีแก้ปัญหา
- 23.นักเรียนได้ฝึกการนำทางเลือกไปปฏิบัติและประเมินผล
- 24.นักเรียนได้อ่านนิทาน นิยาย ข้อความแล้วตอบคำถาม
- 25.นักเรียนบอกความคิดฝัน หรือจินตนาการโดยการพูด เขียน และแสดงท่าทาง
- 26.นักเรียนแสดงข้อโต้แย้ง คัดค้าน หรือเห็นด้วย ยอมรับ
- 27.นักเรียนสร้างและตอบคำถามที่ท้าทาย
- 28.นักเรียนพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูล เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
- 29.นักเรียนอธิบายหลักการใหญ่ๆ โดยแตกประเด็นย่อยๆ ได้

- 30.นักเรียนนำประเด็นย่อยๆมาสรุปเป็นหลักการได้
- 31.นักเรียนตัดสินใจได้ว่า อะไรถูก อะไรผิด
- 32.นักเรียนให้ความหมายของคำและตรวจสอบความถูกต้อง
- 33.นักเรียนสังเกต อธิบาย วิเคราะห์องค์ประกอบ
- 34.นักเรียนอธิบายความเป็นมาเป็นไปของปัญหาเชิงเหตุผล
- 35.นักเรียนคาดการณ์และทำนายผลจากสถานการณ์ต่างๆ
- 36.นักเรียนสังเกตสรรพสิ่งในธรรมชาติ
- 37.นักเรียนเลียนแบบ ทำตาม จำไว้จนฝังใจ
- 39.นักเรียนฝึกปฏิบัติซ้ำๆ
- 40.นักเรียนค้นพบความถนัดและวิธีการของตนเอง

การจัดกระบวนการของครู

- 1.ครูสร้างความสัมพันธ์ที่ดี
- 2.ครูใช้แหล่งเรียนรู้หลากหลาย
- 3.ครูใช้สื่อการสอนที่สอดคล้องกับวัย บทเรียน วิธีการสอน
- 4.ครูแสดงความเมตตาต่อเด็กอย่างแท้จริง
- 5.ครูจัดกิจกรรมให้เด็กสัมพันธ์กับธรรมชาติ
- 6.ครูเปิดโอกาสให้เด็กแสดงออก
- 7.ครูจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่แจ่มใส
- 8.ครูสร้างความรู้สึที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น
- 9.ครูประเมินพัฒนาการของเด็กโดยรวมและต่อเนื่อง
- 10.ครูสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน นักเรียนกับกลุ่ม
- 11.ครูจัดกิจกรรมกระตุ้นความคิด จินตนาการ การแสดงออก
- 12.ครูสร้างสิ่งแวดล้อมและใช้สื่อกระตุ้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง
- 13.ครูเชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริง
- 14.ครูใช้ภาษาชัดเจนถูกต้อง
- 15.ครูใช้เทคนิคการตั้งคำถาม สนทนา อภิปราย
- 16.ครูปลูกเร้าความสนใจ ใฝ่รู้
- 17.ครูส่งเสริมความคงทนและการถ่ายโอนการเรียนรู้
- 18.ครูจัดกิจกรรมเน้นการฝึกปฏิบัติ
- 19.ครูฝึกการถาม-ตอบ ตรงประเด็น
- 20.ครูสร้างกรณีตัวอย่าง ปัญหาสถานการณ์ที่เหมาะสมกับวัยและกระตุ้นการคิด
- 21.ครูกระตุ้นให้นักเรียนหาคำตอบ สาธิตตามขั้นตอน
- 22.ครูตั้งคำถามและอธิบายเชื่อมโยงเหตุผล
- 23.ครูใช้ตัวอย่างการกำหนดสิ่งที่ต้องปฏิบัติ
- 24.ครูใช้เทคนิคการแบ่งงานและการทำงานกลุ่ม
- 25.ครูบอกเล่าและอธิบายให้เด็กเกิดแรงดลใจ

- 26.ครูใช้สื่อและจัดสิ่งแวดล้อม สร้างสรรค์ เสียง รูปร่าง และการเคลื่อนไหว
- 27.ครูแสดงต้นแบบที่ดี
- 28.ครูฝึกการปฏิบัติซ้ำๆ
- 29.ครูส่งเสริมการค้นพบวิธีการของตนเอง เสริมแรงและเสริมความสามารถ
- 30.ครูจัดสถานการณ์ให้เด็กได้แสดงออก
- 31.ครูรับฟังความคิดเห็นและการแสดงออกของนักเรียน
- 32.ครูจัดสถานการณ์จำลองให้นักเรียนใช้หลักคุณธรรมแก้ปัญหา
- 33.ครูจัดกิจกรรม เกม และเพลงแฝงสาระและแง่คิดทางคุณธรรม
- 34.ครูฝึกฝนมารยาทและการใช้วาจาตามวัฒนธรรมไทย
- 35.ครูสังเกตการณ์ทำงานของนักเรียน
- 36.ครูฝึกการทำงานที่ละเอียด ประณีต
- 37.ครูสังเกตรูปแบบและวิธีการแสดงของนักเรียน
- 38.ครูสังเกตปัญหาของนักเรียนและแนวทางแก้ไข
- 39.ครูเอาใจใส่นักเรียนเป็นรายบุคคล
- 40.ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกสถานที่